

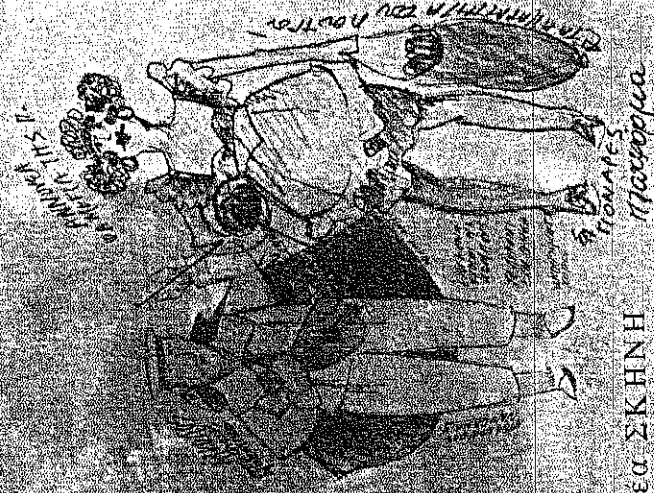
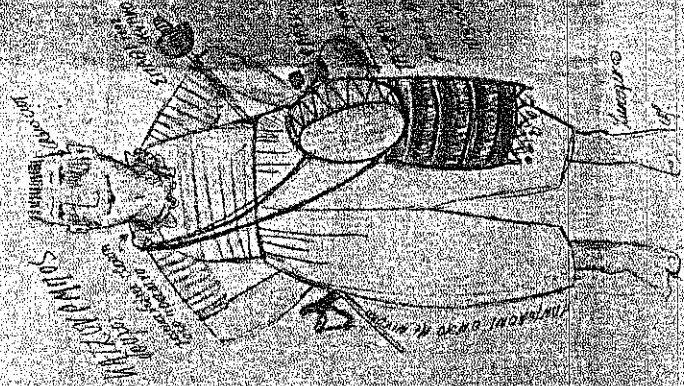
ΑΡΧΕΣ ΚΛΑΣΙΚΙΣΤΙΚΗΣ (ΚΛΑΣΙΚΙΖΟΥΣΑΣ)

ΔΡΑΜΑΤΟΥΡΓΙΑΣ

- 1) Τήρηση κανόνα τριών ενοτήτων (τόπου, χρόνου, δράσης)
 - 2) Θεματική από ιστορία- μυθολογία με ήρωες βασιλιάδες ή ανώτερης κοινωνικής θέσης πρόσωπα (για την τραγωδία.)
 - 3) Περιορισμένη παρουσία προσώπων πάνω στη σκηνή (μέχρι τρία), εκτός από το τέλος του έργου, και γενικότερα λίγα πρόσωπα στο έργο
 - 4) Συμμετρικότητα ή εξισορρόπηση στοιχείων δομής και πλοκής (π. χ ως προς την παρουσία προσώπων, μονολογικότητα- διαλογικότητα)
 - 5) Τεχνική επεξεργασία της πλοκής προς μια σταδιακή κορύφωση και λύση της (κυρίως στην τραγωδία)
 - 6) Συμβατικές τεχνικές και στρατηγικές ως προς την πληροφόρηση των θεατών και ως προς την ένταση των δραματικών καταστάσεων
 - A) Πρόλογος
 - α. Επικοινωνία με θεατές και μνημόνευσή τους
 - β. Συνοπτική αναφορά στην υπόθεση ή στην κατάληξη της πλοκής
 - B) Έκθεση γεγονότων
 - Γ) Γλωσσότυποι εισόδου και εξόδου ενταγμένοι σε ένα σύστημα ομαλής μετάβασης από τη μια σκηνή στην άλλη, με λογική συνοχή
 - Δ) Στρατηγικές πρόσθετης πληροφόρησης
- Τρεις: οι σκηνές κρυφακούσματος, οι καταστάσεις μειωμένης σκηνικής επικοινωνίας και το «κατ' ιδίαν»

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΟΡΤΑΓΣΗ

ΚΑΤΣΟΥΡΜΠΟΣ

Η Νέα ΣΚΗΝΗ
Μάιος 1993

Μαυροπούλα

ΠΡΟΣΩΠΑ

Ο ΕΡΩΤΑΣ, κάνει τόν πρόλογο.

ΝΙΚΟΛΟΣ, σκολίτης και αγαπητικός.

ΚΑΤΣΑΡΑΠΟΣ, δούλος του φαγάς.

ΓΙΑΚΟΥΜΟΣ, τσιταδίνος, πατέρας του Νικολό.

ΔΑΣΚΑΛΟΣ.

ΠΟΥΛΙΣΕΝΑ, ρουφιάνα.

ΑΝΝΟΥΣΑ, φαιμέγια της.

ΚΑΣΣΑΝΤΡΑ, ψυχοπαίδα της και αγαπητική του Νικολό·
Ύστερα ξεφανερώνεται θυγατέρα του Άρμένη.

ΑΡΜΕΝΗΣ, γέρος και αγαπητικός της Κασσάντρας.

ΜΟΥΣΤΡΟΥΧΟΣ, δούλος του.

ΑΡΜΕΝΙΣΣΑ.

ΑΝΝΙΤΣΑ, φαιμέγια της.

ΑΡΚΟΛΙΑ, γριά ρουφιάνα και δασκάλα.

ΑΝΕΖΑ του στενοῦ, γριά ρουφιάνα.

ΚΟΥΣΤΟΥΛΙΕΡΗΣ, μπράβος κωδάρδος και άμορόζος της Πουλισένας, και

ΚΑΤΣΟΥΡΜΠΙΟΣ, δούλος του ριδικολόζος.

Ραφιγουράρεται χώρα με πόρτες και στενά, παρεθύρι της Πουλισένας.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

τόν κάνει ο Έρωτας.

Βλέπετε έμένα τὸ μικρὸ καὶ πράσινα ντυμένο,
τοῦτο τὸ δοξαράκι μου ὀπδῶ ἀρματωμένο,
πόσες καρδιές δοξεύγω ἐγὼ, καὶ σκαὶς δὲ μὲ θωροῦνε,
μόνο τὸν πόνο εἰς τὸ στερνὸν στὰ σωθικά γροικοῦνε·
κι ὄχι στὴν Κρήτη μοναχάς, μὰ σ' κάθε ἄλλον τόπον
καὶ δίνει ἡ σαῖτα μου στὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων
καὶ μοναχάς μὲ τίς θωριές σώνουνται καὶ πλανοῦνται
κι ἀδέρφια κι ἄλλους ἐδικούς ἐτότες ἀπαρνοῦνται
καὶ βάνουνε τὴν πεθυμιά ὅλη σὲ αἷμα ξένο·
τοῦτό 'ναὶ τὸ συνήθιο ὀπδῶ καμωμένο.
Ἐγὼ δοξεύω πρέντσιπους, ἀκόμη καὶ ρηγάδες,
καὶ φιλοσόφους, ἄρχοντας, ξάκουστους ποιητάδες.
Ἐκαμα κατὶ ἀρχόντισσες τοὺς δούλους ν' ἀγαπήσουν
καὶ ἤφερά τες σὲ καπιό, ποὺ 'ρθαν νὰ ξεμυχήσουν.
Τ' ἄρματα φτάνουνε ψηλά κι ὅπου τὰ ρίξω σώνου,
τῶν κορασίδων τίς καρδιές ἔχω γιομάτες πόνους.
Δὲν ἐν' ἄλλος προξενητὴς στὸν κόσμον σάν ἐμένα,
ἄχου καὶ πόσα ἀνθρώγινα ὀπδῶ χωρισμένα,
καὶ πόσοι πεθυμοῦσιγε νὰ 'χουν τὴν συντροφιά μου
καὶ νὰ 'χουσι βοήθεια ἐμὲ καὶ τ' ἄρματά μου.
Γιατὶ δοξεύω φοβερά κ' ἔχω καρδιά σημάδι
καὶ πόσοι κατεβαίνουνε γὰ λόγου μου στὸν Ἄδη,
γιατὶ δὲν εἶναι μπορετὸ τὴν τέχνη μου ν' ἀφήσω
παρὴ νὰ ρίχνω τ' ἄρματα μὲ πόθο μου περίσσο.
Πόσοι μὲ κρᾶζουν ἄδικο, μὲ δίχως δικαιοσύνη,
γιατὶ ποτὲ ἀπὸ λόγου μου δὲν ἔχουν λεημοσύνη.
Ἐγὼ δοξεύω δάσκαλους, γέροντες καὶ κοπέλια
καὶ κάνω πίκρες τίς χαρὲς καὶ κλάματα τὰ γέλια

5

10

15

20

25

και είμαι τόσο αδυνατός που μπράβους δέν φοβούμαι,
 νέους μουδέ τους γέροντες, κανένα δέν λυπούμαι, 30
 μόνον πλανώ τους γέροντες όγιά νά ξεφαντώνω,
 πληγώνω τους μέσ στην καρδιά κ' έχουν μεγάλο πόνον.
 Καί άποστάτα κι άδικο κι άσπλαγχο μ' όνομάζου
 και οί ρουφιάνες φίλο τους μεγάλο με κράζου, 35
 γιατί είμαι νά παντρεύω έγω κ' εκείνες περβατούνε
 και κάνουν μαντατοφοριές και μ' έδεκείνες ζούνε.
 Έμέ με κράζουν Έρωτα και γιό τής Αφροδίτης,
 όπου δοξεύγω τές καρδιές και κάνω σαν πετρίτης.
 Τώρα νά δήτε θάμασμα όπδχω νά σās φέρω,
 όπου νιόν έδόξεφα κι ακόμα κ' ένα γέρο. 40
 Τής Πουλισένας σήμερα κάνω μεγάλη χάρη,
 του γέροντα τά δυό άμπιτα σήμερα νά του πάρει.
 Και σε λιγάκι βγαίνει ό νιός κι αρχίζει νά σονάρει,
 νά κάμει τήν αγαπτική άγάπη νά του πάρει,
 νά δήτε και τó γέροντα όπδχασε τó νοϋ του 45
 και για παπούτσια του φορεϊ φελλούς τους νυχτικούς του.

ΑΤΤΟ ΠΡΩΤΟ

ΣΕΝΑ ΠΡΩΤΗ

Νικολός και Κατσάραπος με την κιτάρα.

ΝΙΚ. Έμας επά, Κατσάραπε, στο σπίτι τση κεράς μου,
 κι αν ήξευρες πώς άφτουσι τά φύλλα τση καρδιάς μου
 και πώς τρέμου τά μέλη μου, κρίνω πώς μ' είχες κλαίγει
 κι άλύπητη τη μοίρα μου κι άπονην είχες λέγει, 5
 γιατί δε βλέπω τά μορφα και πλουμιστά τση κάλλη
 τη σκότιση νά διώξουσι του νοϋ μου τη μεγάλη.
 Ποϋ 'σαι, Κατσάντρα μου ακριβή, ποϋ 'σαι και δέν προβαίνεις
 νά σήσεις τση καμένης μου καρδιάς τση πληγωμένης
 τη λαύρα κι δλους τσι καημούς, μόνο με τη θωριά σου,
 κι ό νοϋς μου ό φοβιζάμενος, γροικώντας τ' όνομά σου, 10
 νά διώξει τήν τρομάρα μου κι από 'δεπά με πλησο
 δρόσος και περιδιάβαση σπίτι μας νά γυρίσω;
Σονάροντας τήν κιτάρα. Ρίμες.
 Πρόβαλε κορασίδα μου, πρόβαλε νά σε δοϋσι
 τ' άμμάτια μου του ταπεινού, νά παρηγορηθοϋσι
 πρόβαλε, δώσ' τωγε τó φως, σαν ήσου μαθημένη, 15
 με τη γλυκειά σου τη θωριά, ψυχή μου αγαπημένη.

ΚΑ. Πρόβαλε, ναίσκε, πρόβαλε, μηδέν άργεις, κερά μου,
 τούτα τά λόγια τ' άνοστα πώς τά μισά ή κοιλιά μου!
 Κοιμάσαι θέλει άληθινά, για κείνο δέν προβαίνει
 δέν έκαλοξημέρωσε και θές τη σηκωμένη 20
 νά στέκει νά σε καρτερεί νά δει τó πρόσωπό σου,
 σα νά μήν είχε λογισμό παρά τόν έδικό σου;

Τούτη τὴν ὥρα κάθα εἰς γλυκότετα κοιμάται
 κι ἀναπατημένος μηδεμίαν δουλειά του σκιάς θυμῶνται
 κ' ἐμεῖς ἐσηκωθήκαμε σύναυγα σὰ χαλκιάδες 25
 κ' ἐπὰ στή ρούγαν ἦρθαμε νὰ λέμε πελελάδες.
 Σκιάς κολατσιό ὡς εἶχαμε κάμει, μὰ τ' ἄντερά μου
 βουρβουρακιάζου καὶ πονοῦ, καὶ μάχεται ἡ κοιλιὰ μου.
 Τοῦτες δὲν εἶν' καλὲς δουλειές, μηδὲ ποσῶς μ' ἀρέσου·
 βλέπεσε, μὴν τσί κάμεις πλιό, ἂ μ' ἀγαπᾶς, ποτέ σου. 30
 ΝΙΚ. Πῶς θές νὰ λείπω ἀπὸ 'δεπά, Κατσάραιτε ἀδερφέ μου,
 πῶς θέλεις νὰ μπορῶ ὁ φτωχὸς νὰ ζήσω ἄλλου ποτέ μου,
 ἄνεν κι ἄπ' ἄλλο δὲ μπορεῖ πρᾶμα τροφή νὰ πάρει
 τὸ πρῆκαμένο μου κορμί, μόνον ἀπὸ τὴ χάρη
 τῶν ἄμματιῶ τῆς κόρης μου, καλὰ καὶ τὰ καημένα 35
 τ' ἄμμάτια μου, σὰ δὲν τὴ δοῦ, μένουσι τυφλωμένα.
 ΚΑ. Ἰντα καλὴ τροφή 'βρηκες νὰ δίδεις τοῦ κορμοῦ σου
 μὲ δίχως ἔξοδο κιαμιὰ νὰ δίδεις τοῦ κυροῦ σου!
 Πρέπει τῆ τῆ Κασσάντρας σου νὰ τσ' ἔχεις πλήσα χάρη,
 γιατί σὲ ζιοῦ τ' ἄμμάτια τῆ καὶ τὸ ψωμί ἄβαντσάρει· 40
 κι ἂν ἔναι κ' ἤθελε μπορεῖ κίολας νὰ σ' εἶχε ντύνει,
 καλομοιριά δὲν ἦτονε στὸν κόσμον σὰν αὐτεῖνη.
 Ποτέ μου δὲν ἀγάπησα νὰ βλέπω κόρης κάλλη,
 οὐδὲ παιγνίδια, οὐδὲ χαρές, οὐδὲ ξεφάντωση ἄλλη.
 Σὲ τσικνιασμένο μαγερεῖο καὶ καπνερό καλλιὰ 'χω,
 πούρι νὰ ψήνου τίβοτσι, πάσα καιρὸ νὰ λάχω,
 παρὰ στὸ πλιὰ ὄμορφύτερο καὶ ξακουστό παλάτι.
 Κάτεχε κι ἂ σοῦ φαίνεται, κυρ Νικολό μου, κράτει. 45
 ΝΙΚ. Ἄν ἤξευρες τὰ πάθη μου καὶ τὴν πολλή μου ἀγάπη
 κι ἂν ἔναι καὶ κιαμιὰ φορὰ σ' εἶχε δοξέψει, ἄζάπη,
 τῆς Ἄφροδίτης τὸ παιδί, φαρμάκιν εἶχες λέγει
 λογιάζω πῶς τὸ φαγητό καὶ πάντα σου εἶχες κλαίγει.
 ΚΑ. Δοξεύγει μου καθημερνῶς ἡ πείνα τὴν κοιλιὰ μου
 κ' ἡ ὄρεξη τοῦ φαγητοῦ μοῦ σφάζει τὴν καρδιά μου.
 Ρίφι ψημένο δὲ θωρῶ γὴ ὄρνιθες γὴ καπόνους 55
 γὴ κριάς παχὺ μαγερευτό, καὶ νὰ μὴν ἔχω πόνους.
 Πόσες φορὲς ἡ τσελαδιά μ' ἔσφαξε τὸν καημένο,
 πόσες ἡ λαρδομαγερεῖα μ' ἔχει θανατωμένο!

Ρύζι κατάσπρω κι ὄμορφο μὲ ζάχαρη περίσσα,
 πόσες φορὲς θυμώντας το τὰ σάλια μου ἐκινήσα! 60
 Ὡ μακαροῦνες μὲ τυρὶ καλὰ ζαφορισμένες
 κ' ἐσεῖς μου μυζηθροπίτες, πολλὰ μου ἀγαπημένες,
 πόσες φορὲς σὸσὲ ζητῶ καὶ συχναναστενάζω
 κι ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιάς μὲ πεθυμιὰ σὰς κράζω!
 ΝΙΚ. Καθὼς θωρῶ δὲν ἐγνωσες ποτέ σου τὴν ἀγάπη. 65
 ΚΑ. Γνώθω τῆνε καὶ καίγει μου τὰ σωθικά τ' ἄζάπη.
 Μιὰ πού 'ρθεν ἀπὸ τὸ χωριό, τὴ λέγουσι Πλατίνα,
 μοῦ σφάζει μέσα τὴν καρδιά, νὰ ζήσω, μ' ὄλα κείνα,
 ποτέ μου δὲν τὴ συντηρῶ καὶ νὰ μηδὲ κινήσου
 τὰ σάλια μου νὰ τρέχουσι.
 ΝΙΚ. Καὶ ποιὰ 'ν' αὐτή;
 ΚΑ. Θυμῆσου, 70
 μιὰ κοπελιὰ μὲς ἔφερε τὴν ἄλλη ὁ μετοχάρης,
 γυναικιαν ὡς ἐδύνουσου, ὄμιε, νὰ μοῦ τὴν πάρεις!
 ΝΙΚ. Δὲν εἶδα κοπελιὰ κιαμιὰ, μηδ' ἄλλην ἔφερέ μας,
 παρὰ δεμένη μοναχὰς μιὰν ἀπὸ τὰ σκροφιές μας.
 ΚΑ. Καὶ πῶς σοῦ φαίνεται ἡ σκροφιὰ; Τοῦτ' 'ναί ποῦ μὲ σφάζει, 75
 τοῦτ' 'ναί ποῦ μὲ τυραννᾶ καὶ τὴν καρδιά μου βράζει
 κι ὄντα τὴ δῶ, λουκάνικα κι ἀπάκια λογαριάζω
 κι ἀπὸ τὴν τόση πεθυμιὰ κλαίγω κι ἀναστενάζω.
 ΝΙΚ. Μὰ τὴν ἀλήθειά, ἀγαφτικὴ κιαμιὰ ἄλλη δὲν ὁμοιάζει
 τσ' ἀντίληψής σου σὰν αὐτή, τσ' ὑπόληψής σου μοιάζει. 80
 ΚΑ. Μοιάζει μου, ναῖσκε, μοιάζει μου καὶ μόνο δῶσε μοῦ τῆ,
 σὰν πεθυμῶ τὸ γάμο μου νὰ κάμω μετὰ τοῦτῆ.
 Μὰ τοῦτο δὲν εἶν' τίβοτα, μὰ πέ μου, στὸ Θεό σου,
 ἂν ἡ Κασσάντρα σ' ἀγαπᾶ, ποιὸ 'ναί τ' ἀμπόδιστρό σου
 καὶ δὲν παγαίνεις μιὰ φορὰ νὰ τὴν καταχορτάσεις, 85
 μὰ κλαίγεις μόνον στὰ στενά καὶ στέκεις νὰ χτικιάσεις;
 Ἐγὼ θαρρῶ νὰ σὲ γελά μὲ τὴ γλυκειὰ τῆ γλώσσα.
 Συμπάθησ' μου, τὴ σήμερο δὲ θὰ πιστεύεις τόσα,
 περιτοπλιάς τῶ γυναικῶ, πού 'ναί τὸ φυσικὸ τως
 νὰ 'χου σ' τσ' ἀγαφτικούς τωνε διπλὸ τὸ πρόσωπό τως. 90
 Τοῦτο 'ναί τὸ συνήθι τως, δείχνουσι πῶς μισοῦσι
 τσ' ἀγαφτικούς ὅπ' ἀγαποῦ, καὶ τσ' ἄλλους περγελοῦσι

ΣΕΝΑ ΤΡΙΤΗ

Ἀρμένις και Μούστρουχος,

ΑΡΜ. Σφούγγιξε τὰ παπούτσα μου, σάξ' το τὸ τσαμπουράλι μου
γιὰ νὰ μὲ δεῖ νὰ μὲ ρεχτεῖ τούτη ἡ ἀγαφικὴ μου.

ΜΟΥ Ποιὰ σου παπούτσα; Τοὶ φελλοὺς φορεῖς τοὶ νηκτικούς σου!
Τούτη ἡ ἀγάπη, σὰ θωροῦ, ἐπῆρε τον τὸ νοῦ σου!

ΑΡΜ. Γιὰ, τοὶ φελλοὺς φοροῦ, νὰ ζῶ, δὲν εἶν' πολὺ ἀνὲ σφάννο.
Θαμιάζομαι πῶς ἔχω νοῦ τοὶ βράκες μου και βάννο.

Τούτος ὁ πόθος μοῦ κρατεῖ τὸ νοῦ διακορητισμένο,
σὰν εἶναι τῶν ἀγαφικῶ <κ> τὸ φυσικὸ δοσμένο.

Μὰ τοῦτο δὲν εἶν' τῖβοτσι σιμά σὲ σφάλματα ἄλλα
ὀποῦ μὲ κάνει ὀλημερνίς και κάννο πλιὸ μεγάλη.

Σφάννο τορνεσα ὄντε μετροῦ, σκαρτσούνια μου δὲ δέννο,
σὰν ἀφορμάφης πορπατῶ σ' τοὶ στραῖτες ποῦ παγαίννο,
τὴν ἐμιλιάν ὀποῦ μιλῶ, καπακιστῶ τὴ βγάννο,

στὴν κεφαλή μου πὰ ξυστῶ κ' ἐγὼ τ' ἀντζί μου πιάννο
κ' ἐκείνο ποῦ ναι πλιότερο, δὲν ἤμποροῦ νὰ φάγω,
μηδὲ στὴ σέκια διὸ φορὲς τὴν ἐβδομάδα πάγω.

Τὴ νύχια ψίχα δὲ μποροῦ μὴν ὄρα νὰ τὰ κλείσω
τ' ἀμμάτια μου νὰ κοιμηθῶ, θαμιάζομαι, νὰ ζήσω,

πῶς ζῶ σὲ τόση παιδιωμὴ τούτη τὴ νύκταν εἶχα
περίσσα ἀδέξα και κοκῆ δὲν ἔλειψε μιὰ τρίχα

νὰ βγω ἐκ τοῦ νοῦ μου, κάτεχε, ὥστε νὰ ξημερώσει,
νὰ δῶ ἀνισῶς κ' ἡ μάνα τση θέλει νὰ μοῦ τὴ δώσει,

σὰ μοῦ ἔταξεν ὀψὲς ἀργά.

ΜΟΥ.

Ἄν τὰ ἔχετε σασμένα,

πῶς θές, πλερώνοντάς τινε, νὰ μὴν τὴ δώσει ἔσένα;

Ἄληθινὰ θαμιάζομαι τώρα στὰ γερατειά σου,

ὀποῦρεπε στὰ χέρια σου νὰ ἔχεις τὰ πατεριὰ σου,

ν' ἀφήσεις τέτοια παιδιωμὴ νὰ πιάσει τὸ κορμί σου,

δίχως νὰ βλέπεις ποῦ μπορεῖ νὰ φτάξει ἡ δύναμή σου.

ΑΡΜ. Πότες ἐγένιθς δάσκαλος, Μούστρουχε, κι ἀρητιεύεις;

Και σῶνει, ὄντε σ' ὀρίζουσι, γάδαρε, νὰ δουλεύεις

και νὰ σωπᾶς. Πῶς μὲ κρατεῖς και λές «στὰ γερατειά μου»;

Νά πά τό λάχει νά τό πεις κι ὀμπρός εἰς τήν κερά μου,
νά τόν πιστέψει ἀληθινά τό λόγο και νά μάθει,
κ' ὕστερα ἀπού τό στόμα σου νά μείνω 'γώ στά πάθη. 280

ΜΟΥ. Μά τήν ἀλήθεια, δέ θωρεῖ τὰ γένια τὰ ψαρά σου,
δέ σέ θωρεῖ, ὄντεν πορπατεῖς, πῶς τρέμουσι τ' ἀντζιά σου;
ΑΡΜ. Μούστρουχε, μασκαρεύγεσαι· ἐγώ, μά τήν ἀλήθεια,
δέν τ' ἀγαπῶ τ' ἀνάστολα τούτα τὰ παραμύθια.
ΜΟΥ. Δέ μασκαρεύγομαι, ἀλλά, μά τήν ἀλήθεια, λέγω 285
πῶς θά σέ γδάρου οἱ πολιτικές, γιαῦτος δίκια σέ κλαίγω.
ΑΡΜ. Σάπα τσι κουζουλάδες σου!
ΜΟΥ. Ἦθελα νά γροικῆσω
ἄν ἔναι κι ἀγαπᾷς τήνε ἀπό καιρό περίσσο.
ΑΡΜ. Μιάν ὥρα, ἦθελά 'σαι 'δά δυό μῆνες, ἄ δέ σφάνω,
περνώντας ἐκ τήν πόρτα τση, μόνια τήν εἶδα ἀπάνω 290
κ' ἔπλενε τό μαντίλι τση, κ' εἶχε ἀνασκουμπωμένα
τά χέρια τση κ' ἐλάμπασι σά νά 'το μαρμαρένια,
τά στήθη τση, σά νά 'χε 'σαι τοῦ ἡλιου οἱ ἀκτίνες,
και τό ζιμιό μ' ἐσφάξασι· ἐτούτους τσι δυό μῆνες
δέν ξεφαντώνω, δέ γελῶ, δέν τρώγω, δέν κοιμοῦμαι, 295
μά τρέμουσι τὰ μέλη μου ὄντα τήνε θυμοῦμαι.
ΜΟΥ. Δείχνει σου κ' εἰς τό πρόσωπο! Μ' αὐτή ἡ ἀγαφική σου
κατέχει τήνε τάχατες τούτη τήν παιδαυμῆ σου;
ΑΡΜ. Κατέχει πῶς τήν ἀγαπῶ, κι ὄντα μέ δεῖ γελᾶ μου,
και πάσα λίγο μέ νερό τὰ ροῦχα λαντουρά μου. 300
ΜΟΥ. Μ' ἴντα νερό, κατούρημα;
ΑΡΜ. Σάπα τσι κουζουλάδες!
Μέ τό νερό πού νίβεται.
ΜΟΥ. Μέ τσ' ἀποσαπουνάδες;
ΑΡΜ. Και μέ ροδόσταμο συχινιά. Μ' ἄκουσε, Μούστρουχέ μου,
σ' ἐσένα στέκεται ἡ δουλειά τούτη, και βόηθησέ μου.
ΜΟΥ. Σ' ἐμένα ἄν ἦτο μπορετό, σήμερα δίχως ἄλλο 305
στό στρώμα μέ τήν κόρη σου ἦθελα νά σέ βάλω.
Μά σ' ἴντα μῶδο δύνομαι νά σοῦ βοηθήσω, πέ μου.
ΑΡΜ. Σύρσου λιγάκι πρὸς ἐδῶ, γροίκησε, Μούστρουχέ μου.
Καλά κι ἀγάπη ἡ κοπελιά νά μοῦ βαστᾶ μεγάλη
και νά ποθαίνει γιά τὰ μέ, μ' ὄλον ἐτοῦτο πάλι 310

ἡ Πουλισένα ἡ μάνα τση δέ θέλει νά τση γγίσω
σκιάς μέ τό δαχτυλάκι μου, παρά νά τήν προικίσω.
ΜΟΥ. Τοῦτο ἀνίμενα νά πεις, πέ και τ' ἀπομονάρι.
Δεῖ θέλετε στοῦ ὕστερο πῶς θέλουσι τόν γδάρι!
ΑΡΜ. Κ' ἐγώ, πού δίχως τση ποτέ δέν ἤμπορῶ νά ζήσω, 315
δυό βέστες ὀμορφότατες εἶπα νά τση χαρίσω
και δυό χιλιάδες πέρεπερα, κ' ἔχω τα τὰ τορνέσα,
σωστά τσεκίνια, πού βαστῶ στή μπουζουνάρα μέσα.
Τσι βέστες νά 'χω δέ μπορῶ, ὄξω και νά τσι κλέψω
σήμερο ἀπού τό σπίτι μου, χωστά νά τση τσι πέψω. 320
ΜΟΥ. Πράμά 'ναι ἀδυνατότατο, μά μήν τό βάλει ὁ νοῦς σου,
γιατί ἡ κερά μου τό γροικᾶ κι ἀλί τοῦ ριζικουῦ σου!
ΑΡΜ. Μιά στράταν ἠῦρα, Μούστρουχε, και μετ' αὐτεῖνη μόνο,
ἄν ἔναι και βουηθήσεις μου, λογιάζω πῶς γλιτώνω.
Τή νύκτα ἐσηκώθηκα δίχως νά μέ γροικῆσει 325
κι ἄνοιξα τήν πορτούλα μας.
ΜΟΥ. Γροικῶ πού θά χτυπήσει!
ΑΡΜ. Τση κάμερας τσ' ἀνωγιαστῆς, ἐκείνη τοῦ δωμάτου,
για νά μπορέσω ἐκ τῆ μερά πέρα τοῦ χαλασιμάτου
νά τση τσι πάρω, Μούστρουχε, κι ἄ θε νά μέ δουλέψεις,
σά δουλευτής μου μπιστικὸς ἄμε νά τση τσι κλείψεις, 330
και φέρε μου τες σ' τσ' Ἀρχολιάς, γιατί ἐδεκεῖ παγαίνω,
τό πράμα νά τελειώσομε, σάν ἔχομε 'πωμένο.
ΜΟΥ. Μηδὲ τ' ὀρίσει ὁ Θεὸς τσι βέστες τση κεράς μου
νά βγάλω ἀπού τό σπίτι μας!
ΑΡΜ. Μούστρουχε, γῆ βοηθᾷς μου,
σά θέλω, σ' τούτη τῆ δουλειά, γῆ σ' ἔνα καδελέτο 335
νά μέ βαστοῦ στήν ἐκκλησιὰ θωρεῖς με, κάτεχέ το.
'Αγωμε πούρι κ' ἔπαρ' τσι γι' ἀγάπην ἐδικῆ μου,
κ' ὕστερα θές ἴδει κ' ἐμέ, φτωχέ, τήν πόληψῆ μου.
ΜΟΥ. Ἀφέντη, γνώμην ἀλλάξε, κρίμα κιανένα, κρίνω,
παλιό τό νοῦ σου σοῦ 'φερε στοῦ λογιισμόν αὐτεῖνο. 340
Δέ ντρέπεσαι, συμπάθησ' μου, τό πράμα σου ν' ἀφήσεις;
ΑΡΜ. Σάπασε, τὰ διατάματα δέ θέλω νά μ' ἀρχίσεις,
μ' ἄν ἔναι κ' ἔχεις πεθυμιὰ νά ζῶ, τό θέλημά μου
κάμε τό γλιγορύτερο.

Τώρα τοι πάγω σ' τσ' Ἀρκολιάς, σά μου 'χεν ὀρδινιάσει
τοῦτος ὁ γέρος ὁ λολός, ὀπῶχου νά τοῦ φᾶσι
καί στό 'στερο τὰ ρούχα του· ξαύτου ἀπό δῶ δέ βγαίνω
κ' ἐγώ μέ δίχως πλευρωμή, σά μ' ἔχει ἀρχινημένο.
Δυὸ τοῦ 'φαγα ὡς ἐδά χρουσά, κι ἀπού τήν Πουλισένα
δὲ θέλει λείψει ὡς τό 'στερο νά φάγω κι ἄλλον ἕνα.
Μ' ἄς πὰ τὸν εὖρω γλήγορα νά τὸν καλοκαρδίσω
κι ὄξω ἀπὸ τοῦτο, χάρισμα κι ἄλλο νά τοῦ ζητήσω.

135

ΣΕΝΑ ΤΕΤΑΡΤΗ

Νικολέτος καὶ Κασσάντρα στὸ παρεθύρι.

ΝΙΚ. Στὸ σπῆτι ἐπῆγα τσ' Ἀρκολιάς κ' ἤρα τήν Πουλισένα
μέ τὸν Ἀρμένιν ἔδεκεί, καὶ κρίνω καμωμένα
νά 'χουσι πάσα τίβοτσι. Ὡ μοῖρα πρικαμένη,
γεις γέρος κακορίζικος, λολός, σάν τὸν Ἀρμένι,
γιατί ἔχει στὸ σακούλι του τορνέσα μουχλιασμένα,
σ' τσ' ἀγάπης τὰ καμώματα πούρι περνάει ἐμένα!
Στὰ κόκαλά του ἀνάθεμα καὶ στήν ψυχὴ του ὀμάδι,
κι ὡς δαίμονας νά κρίνεται παντοτινά στὸν Ἄδη,
ὄπ' ἄρχισεν ὀλονομπρὸς τὸν πόθο ν' ἀγοράζει
κ' ἕνα συνήθιν ἔβαλε τσ' ἀθρώπους νά πειράζει.
Ὅμιέ, Κασσάντρα μου ἀκριβή, κι ἄς μου 'το μπορεμένο
τὸ στήθος μου νά ξεσκίζα τὸ καταπληγμένο,
νά 'βγανα τήν καμμένη μου καρδιά νά τήν πουλήσω,
τορνέσα τόσα νά 'πιανα, ὥστε νά μὴν ἀφήσω
νά σὲ κερδέσει ἄλλος κιανείς, νεράϊδα μου, ψυχὴ μου,
καὶ τότες νά νεκρώνουντο πάραυτας τὸ κορμί μου!
Μά χτύπο λίγο ἐγροίκησα στήν πόρταν ἀπὸ πάνω.
Θαρρῶ καὶ νά 'ν' ἡ κόρη μου· τώρα τὸ νοῦ μου χάνω.
Πρόβαλε, κορασίδα μου, πρόβαλε, πεθυμιά μου,
νά δώσεις φῶς στ' ἄμμάτια μου καὶ δρόσος στήν καρδιά μου.
Δὲν εἶν' κιανείς εἰς τὸ στενὸ κ' ἐγνοια κιαιμιά μὴν ἔχεις
φτωχή, τὴ σημερινὴ δουλειὰ τάχα νά τήν κατέχεις;

140

145

150

155

160

ΚΑΤΣΟΥΡΜΠΟΣ

ΚΑΣ. Μηδὲ θαρρεῖς πῶς τὴν αὐγή, ψυχὴ μου ἀγαπημένη,
ὄντεν ἐδῶ ἐσονάριζες, ἤμουνε κοιμισμένη,
γιατί δὲν ἔτρεξα ζιμμό, σάν ἔπρεπε, ν' ἀνοίξω
τὸ παραθύρι, νά σὲ δῶ καὶ νά σὲ χαιρετήξω:
κάτεχε κ' ἔξυπνη ἤμουνε, μουδὲ ποτὲ κοιμοῦμαι,
μὰ μόνια τὴν ἀγάπη σου, καρδούλα μου, θυμοῦμαι.
Μά 'το ἡ κερά μου ξυπνητὴ καὶ νά 'βγω δὲν ἐμπόρου,
μὰ μέ τ' ἄμμάτια, ἀγάπη μου, τοῦ λογισμοῦ σ' ἐθῶρου.
Μ' ἀπειτίς ἐξημέρωσε κι ἀργῆσα νά σὲ δοῦσι
τ' ἄμμάτια τοῦ προσώπου μου, ἤθελα νά χυθοῦσι,
γιατί ἔλεγα, ἐλσημόνησες τσὴ δούλης σου τσὴ τόσης
μέ τὴ γλυκειὰ σου τὴ θωριά παρηγοριά νά δώσεις.
ΝΙΚ. Τὸ νοῦ μου γληγορύτερα, κερά μου, θέλω ἀφήσει
τὸν ἑμαυτό μου, κάτεχε, νά τὸν ξαλημονήσει,
παρὰ νά μὴ θυμοῦμαι σε.

165

170

ΚΑΣ. Κατέχω τὸ, καρδιά μου,
πῶς μ' ἀγαπᾷς καὶ νά 'τονε σκιάς τόση ἡ ὀμορφιά μου,
σάν ἐν' ὁ πόθος σου πολὺς, γιατί σ' ἐμὲ κιανένα
πράμα δὲν εἶναι πού νά πῶ νά 'ν' ἄξο γιὰ τ' ἐσένα.
ΝΙΚ. Τὸ χιόνι ν' ἄψει δύνεται σάν ἴσχα ἡ ὀμορφιά σου,
καὶ νά μερώσεις τὰ θεριά μπορεῖς μέ τὴ θωριά σου.
Γιαῦτος μὴν τὸ 'χεις θάμασμαν ἀν' ἕναί καὶ κᾶηκα
τὰ σωθικά μου, ἀφέντρα μου, ὄντα σ' ἐστοχαστήκα.
Θάμασμα τὸ 'χε μοναχὰς πῶς καίγομαι ὁ καμμένος
καὶ νά μὴν εἶμαι κάρβουνον ὄλος καταστεμένος.
Μὰ πέ μου, κορασίδα μου, τάχα νά τὸ κατέχει
τ' ἀγγελικό σου τὸ κορμί ἴντα τὸ περιτρέχει; *τρεῖς*
ΚΑΣ. Ξεύρω καλὰ τοῖ λογισμοὺς κ' ἐκεῖνο που λογιάζει
γιὰ μένα ἡ κεράτσα μου, μὰ εὐκαιρα κοπιάζει,
γιατί δὲν ἐγεννήθηκα γι' ἄλλον παρὰ γιὰ σένα,
κι ἄς πάψου τὰ καμώματα τοῦτα τὰ ντροπιασμένα.
Μ' ἀπειτίς ἡ κεράτσα μου θέλει νά μὲ πουλήσει,
δὲ θέλω νά βρεθεῖ κιανείς ἄλλος νά μὲ ψωνίσει,
μόνον ἐσύ, καρδούλα μου.

175

180

185

190

ΝΙΚ. Καὶ τοῦτο, πῶς, κερά μου,
ὀπού δὲν ἔχω μηδεμιὰ γαζέτα στήν ἐξά μου; *νόμισμα*

ΠΡΑΞΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

167

*εἶδη μὴν
να περῶ*

καὶ σὲ

- ΚΑΣ. Ένα ζευγάρι βροσκομαι κ' έχω χρουσά μανίνα,
θαρωῶ ν' ἀξίζου πλιότερο παρ' ἑκατὸ τσεκίνα,
κ' ἔπαρ' τα, κι ἄμε βάλε τα ποθὲς νὰ βρεῖς τορνέσα,
γιατί σὰν τὰ βρεῖς, τάσσω σου σπίτι μας νὰ 'μπεις μέσα,
κ' ὕστερα τὰ ξαγόρασε μὲ τὴν ἀπομονή σου
μὲ κάθε μόδο, ἀγάπη μου, κάμε νὰ 'μαι δική σου. 195
- ΝΙΚ. Κι ἂν τὰ ζητήξει ἡ μάνα σου, τί νὰ τὴ πείς, κερά μου;
ΚΑΣ. Ποτέ τση δὲν τ' ἀναζητᾶ, γιατί 'ν' πολλὰ πλατιά μου
καὶ δὲν τὰ βάνω. Ἀνίμενε νὰ πᾶ νὰ σοῦ τὰ φέρω,
νὰ βρεῖς τορνέσα, ἀγάπη μου, πεισματικῶς τῶ γέρω. 200
- Εἰς τοῦτο μισεῖει ἡ Κασσάντρα.*
- ΝΙΚ. Τώρα γνωρίζω ἀληθινά, τώρα καλά κατέχω
πὼς μ' ἔχει μέσα στὴν καρδιά, 'ς καθὼς κ' ἐγὼ τὴν ἔχω.
Θὲ νὰ συρθῶ σὲ μιὰ μερὰ ὥστε νὰ μοῦ τὰ φέρει,
νὰ μοῦ τὰ ρίξει τ' ὄμορφο καὶ τ' ἀκριβὸ τση χέρι. 205

ΣΕΝΑ ΠΕΜΠΤΗ

Δάσκαλος, Κασσάντρα καὶ Νικολέτος.

- ΔΑ. Cum, conciossiacosachè tutte le discipline
νὰ χάθησα, γιατί κινεῖς στὴν Κρήτη πλιὸ δὲν εἶναι
νὰ 'χει τὸ νοῦ μὲ τὰ ἀρετές, τὴ φρόνησιν ορνато,
ma tutti <i> varii vizii lo tengon applicato,
propterea nudī πορπατοῦ σήμερον οἱ δασκάλου·
οἱ adulatores μοναχὰς ἔχου τιμὴ μεγάλη! 210
- Μ' ὄλον ἐτοῦτο, durum est ποτὲ κινεῖς ν' ἀφήσει
Γ'instinto ὁποῦ τοῦ χάρισε ἀπὸ τσ' ἀρχῆς ἡ φύση. 215
Κ' ἐγὼ ποῦ βλέπω πὼς βαστῶ μεγάλο naturale,
κι ὄλοι μὲ μαρτυροῦσινε τὴ σήμερο γιὰ tale,
non lasciarò παρὰ καλά νὰ τὸ ἐξερσιτάρω
μὲ τὰ κοπέλια ποῦ κρατῶ, κι ὄντε τὰ ζαμινάρω, 220
θα τωσὲ δίδω πάντα μου τὴ ζάμινα ἀπὸ πίσω,

209 Ἄφου, ἐπειδὴ ὄλες οἱ ἐπιστῆμες — 211 στολισμένος — 212 ὄλα ὄμοις τὰ διαφόρων εἰδῶν ἐλαττώματα
τὸν κρατοῦν δεμένο — 213 γι' αὐτὸ γυμνοί — 214 κόλακες — 215 εἶναι σκληρὸ — 216 τὸ ἐνστικτο — 217 τα-
λέντο — 218 τέτοιο — 219 δὲ θὰ παραλείψω.

- latin di stretta regola, γιὰ νὰ τὰ ξεσκολίσω.
Μὰ ἐδὰ θωρῶ τὸ Νικολὸ μόνο καὶ σουλατσάρει
καὶ φαίνεται σου τίβοτας στὸ λογισμὸ τρατάρει.
Vere τὸν ἀκουζάραι πὼς εἶν' ξετρουμισμένους 225
μὲ μιὰ κοπέλαν ἐδεπὰ κι ὄλος ξελολαμένους.
- ΚΑΣ. Ποῦ 'σαι, ψυχὴ μου Νικολό, νὰ τὴ δουλειά σου κι ἄμε.
ΔΑ. O diamberne, che voglion dir tra loro queste trame?
ΝΙΚ. Ρίξε τα, ἀφέντρα μου, λουπό.
ΚΑΣ. Σύρσου λιγάκι, σύρσου
παρέκει τὸ γοργότερο, νὰ ζήσει τὸ κορμί σου, 230
γιατί κινεῖς μᾶς συντηρῶ.
- ΝΙΚ. Κακὸ στὸ ριζικό μου,
κ' ἴντα δουλειά τὸν ἔφερε 'δεπὰ τὸ δάσκαλό μου;
ΔΑ. Στάσου λιγάκι νὰ σοῦ πῶ, στάσου καὶ μὴ μοῦ φεύγεις,
γιὰ νὰ γροικήσω ποιὲς δουλειὲς στὸ σπίτι αὐτὸ γυρεῖγεις
κ' ἴντα τα ὄπου σοῦ πέταξε; Πηαίνεις; Πὼς σ' εἶδα μόνο 235
φτάνει με. Or vedi l'animo d'un giovine non bono!

ΣΕΝΑ ΕΧΤΗ

Δάσκαλος καὶ Ἀρμένης.

- ΔΑ. O giovine malae indolis, fin quando δὲ σκολλάζεις
τοῦτες τοῖ στράτες ποῦ κρατεῖς; Non pensi, δὲ λογιάζεις,
πὼς tandem μετὰγνώνεις το; Ma poichè questo matto
mi fugge vergognandosi di tanto suo misfatto, 240
voglio disacerbarlo almen con una romanzina
il cor ch' è pieno di dolor con questa concubina.
Ποῦ 'σαι, ποντάνια, πρόβαλε, publica meretrice,
τῶν κοπελιάρω perdita, τῶ νιῶ desviatrice,

222 λατινικὰ μὲ αὐστηροὺς κανόνες — 225 Ἀληθινὰ — 228 Ὡ διάτανε, ἄραγε, τί νὰ σημαίνουν
αὐτὰ τὰ πάρε δῶσε μεταξὺ τους; — 236 τώρα βλέπεις τὸ χαρακτῆρα ἐνὸς κακοῦ παιδιοῦ! —
237 Ὡ παιδί κακοῦ χαρακτῆρα, ὡς πότε — 238 Δὲ σκέφτεσαι — 239 στὸ τέλος — 239-242
Ἐφόσον ὄμως αὐτὸς ὁ παλαβὸς μοῦ φεύγει ἀπὸ ντροπὴ γιὰ τὸ τόσο μεγάλο σφάλμα του, θέλω
τουλάχιστον μὲ μιὰ κατσόδα νὰ γλυκάνω τὴν καρδιά μου, ποῦ 'ναι γεμάτη θλίψη μ' αὐτὴν τὴν
παλλακίδα — 243 δημόσια πόρνη — 244 συμφορὰ... πλανεύτρα.

- 245 πουτάνα, πού μου χάλασες τὸν κάλλιο μου σκολάρο,
γιαῦτος στὸ Δούκα σήμερο θὲ νὰ σέ κερελάρω.
Ἄ δὲ σὲ κάμω ν' ἀνεβείς σήμερο στὴ μπερλίνα,
πέ πὼς δὲν εἶμαι δάσκαλος οὐτ' ἔχω disciplina.
Non basta la militia, μὰ θές και τὰ κοπέλια,
καὶ ντεσβιάρισές μου τα κ' ἐχάλασές τα τέλεια!
250
APM. Ὅλα τὰ πράματα θωρῶ και σάζουσί μου πλήσα,
καλά κ' εἰς τὸ σακούλι μου τορνέσι δὲν ἀφήσα.
Μ' ἄς πᾶν και τὰ τορνέσα μου κι ἂν ἔχω πράμα κι ἄλλο,
και μόνο τὴν Κασσάντρα μου στὴν ἀγκαλιὰ νὰ βάλω!
ΔΑ. Finze τὸ πὼς δὲν ἐγροικᾶ, γιὰ κείνο δὲν προβαίνει.
255 Non odi? Olà!

Τίκ, τόν.

- Τίνος μιλῶ, πουτάνα ντροπιασμένη;
APM. Μὰ ποιός χτυπᾶ τὴν πόρτα τση; Τί θέλεις, Δάσκαλέ μου,
και δίχως ντήρησῆ χτυπᾶς τούτη τὴν πόρτα, πέ μου;
ΔΑ. Hic stat, onver qui stanza la vera desviatrice
260 di gioventù, di Laide tutta imitatrice.
Πουτάνα, θὰ σὲ κάμω ἐγὼ τὴ σήμερο ν' ἀφήσεις
τὸ Νικολό, ἐκ τὸ σπίτι σου νὰ τὸν ἀναμερίσεις.

Τίκ, τόν.

- APM. Δάσκαλε, σφάνεις, κάτεχε, γιατί στὸ σπίτι αὐτεῖνο
δὲν ἔν' κιαμιὰ πολιτικὴ, κι ἄδικον ἔχεις, κρίνω.
ΔΑ. Ἐδὰ δὲν εἶσαι ἀπὸ ἑδέπα, γὴ φόρσι δὲν κατέχεις
265 ποιά στέκει ἐπά, γὴ τίβοτσι κ' ἐσὺ ἰντερέσε ἔχεις,
γιαῦτος μιλεῖς τέτοιας λογιῆς; Non sai che Pulissena
tien la bottega pubblica στὴ χώρα γιὰ πάσα ἕνα;
APM. Ψεύγεσαι ὄσες φορὲς τὸ πείς! Πεδάντε, στὴ δουλειὰ σου
πήγαινε, γὴ, στὴν πίστη μου, σπῶ τα τὰ καύκαλά σου.
270
ΔΑ. Quid tibi est κ' ἐμάνισες; Θωρῶ, στὴν ψὴ μου ἀπάνω,
σ' τοῦτα τση τὰ καμώματα θὰ σὲ κρατεῖ ρουφιάνο!
APM. Ρουφιάνος εἶσαι μόνο ἐσύ, γάιδαρε! Ποιός μὲ πιάνει
κ' ἐτούτη ἡ χέρα σήμερο τὰ γένια σου δὲ βγάνει;

248 γνώσεις — 249 Δὲ φτάνουν οἱ φαντάροι — 255 Προσποιεῖται — 256 Δὲν ἀκούς; Ἔ! — 260-261 Ἐδὼ μένει, ἢ ἀλλιῶς ἐδὼ κατοικεῖ ἢ πραγματικὴ πλανεύτρα τῶν νέων, τέλεια ἀπομίμηση τῆς Λαΐδας — 267-268 Δὲν ξέρεις πὼς ἢ Πουλισένα διατηρεῖ τὸ δημόσιο πορνεῖο — 271 Τί ἔπαθες.

- 275 ΔΑ. Ἄ μου σιμώσεις, guai a te, τούτου τοῦ Κουινγιλιάνο
σπῶ τοὶ τολέλες, κάτεχε, στὴν κεφαλὴ σου ἀπάνω.
APM. Θωρεῖς τηγε; Τινάσσω σου τὴ ρούμπα σου, καημένε!
ΔΑ. Σκαρτοῖνά ἐτ libro, σὰ θωρῶ, dispar duel δὲν ἔναι.
Μ' ἄς τονέ πιάσω μὲ καλά λόγια. Σινιὸρ Ἀρμένη,
μὴ θέλεις νὰ μαλώσωμε γι' αὐτὴ τὴ ντροπιασμένη.
280
APM. Κ' ἐδὰ ἂ δὲ θέλεις, γάιδαρε, πήγαινε στὴ δουλειὰ σου.
ΔΑ. Ἄς πάφει ἡ contumelia, νὰ ζήσει ἡ ἀφεντιά σου, *ἰ θεὸ, προσέλα*
κι ἂ θές νὰ κοντραστάρωμε μὲ syllogismus, ἔλα,
κι ἂ δὲ σοῦ δείξω φανερά τὸ πὼς αὐτὴ ἡ κοπέλα
δὲν ἔν' ποσὼς τιμητικὴ, πέ μου πὼς δὲν κατέχω
285 νὰ δισπουτάρω μετὰ σέ, οὐτ' ἕνα γράμμα ἔχω.
APM. Τὰ σάλια σου νὰ στέκομαι δὲ θέλω ν' ἀφουκροῦμαι
κ' ἔβγα ἀπὸ δῶ, στὴν πίστη μου, σ' πλιότερα μὴν ἐμποῦμε.
ΔΑ. Γροίκησε τ' ἀργομέντο μου.
APM. Καλ' ἄμε στὸ σκολεῖο σου,
γιατί ἔχω βιαστικὴ δουλειὰ.
ΔΑ. Γροίκησε, στὸ Θεό σου.
290
S' ognuno, verbi gratia.
APM. Γράμματα δὲν κατέχω.
ΔΑ. Δὲ θές λατίνα νὰ τὸ πῶ;
APM. Στὴν τόση βιά τὴν ἔχω
τὸν ἔφερεν ὁ δαίμονας γιὰ νὰ μὲ τρατενίρει. *χασσοῦσε*
ΔΑ. Στάσου λιγάκι, γροίκησε πὼς θέλω τὸ φινίρει!
295
APM. Τσεδέρω σου, τσεδέρω σου κι ἄγωμε στὴ δουλειὰ σου!
ΔΑ. Κι ἂ μου τσεδέρεις, poco fà, τί ἄτον ἡ μάνητά σου;
Noli ποτέ irasci ab re, μὰ πρώτας θὰ λογιάζεις. *σπασί, βία*
APM. Τοῦρκος δὲν εἶμαι, Δάσκαλε, και μπρὲ γιατί μὲ κράζεις;
ΔΑ. Per lettera εἶν' αὐτὸ τὸ ab re usato dal Catone
300 e se tu voi intendere, se ho lettere pur bone,
γροίκησε τὴν ἐξήγηση: noli vuol dir: non voi.

275 ἀλίμονο σὲ σένα — 278 (Ξίφος) και βιβλίο — ἀνιση μονομαχία — 278 τὸ βρίσιμο — 279 συλλογισμούς — 291 Ἄν ὁ καθένας, λόγου χάριν — 296 λίγο κάνει — 297 μὴ θέλεις... νὰ ὀργί-ξεσαι χωρὶς αἰτία — 299-300 κατὰ γράμμα — χρησιμοποιημένο ἀπὸ τὸν Κάτωνα κι ἂν ἐσὺ θέ-λεις νὰ μάθεις ἂν ξέρω γράμματα — 301 noli θέλει νὰ πει: δὲ θέλεις.

ΣΕΝΑ ΕΧΤΗ

Ἀννούσα καὶ Ἀνέζα τοῦ στενοῦ.

ANN. Θαμάζομαι τὸ Νικολό πῶς δὲ θωρῶ στὴ στράτα
τούτη, σάν ἦζαρε συχινιά, νὰ μάθει τὰ μαντάτα.
᾽Ω, πόσα ἔχει νὰ χαρεῖ, πόσα ν' ἀναγαλλιάσει!
Στὸν οὐρανὸ δίχως φτερὰ φοβοῦμαι μὴν πετάσει.
Μὰ τὴν Ἀνέζα τοῦ στενοῦ θωρῶ καὶ μουρμουρίζει
μὰ τὴν ἀλήθεια, μὴδὲ γεῖς λογιάζω δὲ γνωρίζει
γυναίκα πλιά καλύτερη· σὰ νὰ 'μουνε παιδί τση
σπίτι τση μ' ἀποδέχεται μ' ὅλη τὴν ὄρεξή τση.
Σὲ μιὰ μερὰ θεὸ νὰ συρθῶ τὰ λέγει νὰ γροικῆσω,
κ' ὕστερα θέλω σπλαχνικά νὰ τὴνὲ χαιρετήσω.

ANE. Μὰ τὴν ἀλήθεια, μὴδὲ γεῖς δὲν πρέπει νὰ πιστεύγει
τὰ λόγια οὐδὲ κιανενός, πιστὰ νὰ τοῦ δουλεύγει,
γιατὶ σάν κάμει πάσα εἶς, σὰ θέλει, τὴ δουλειά του,
σκιάς νὰ στραφεῖ νὰ μασὲ δεῖ δὲν ἔχει πλιὸ τὴ βιά του.
Τοῦ κολονέλου ἐδούλεψα κ' ἡ χάρη ἡ ἐδική σου
μοῦ βόηθησε, ἅγια Παρασκή, μὰ νὰ μὲ γεβεντίσου
σ' ὅλη τὴ χώρα ἐλόγιαζα. Πούρι καλὰ ἐτελειώθη
τὸ πρᾶμα μὲ τὴν τέχνη μου κὶ ἄθρωπος δὲν τὸ γνώθει·
κ' ἐδὰ θὰ πηαίνω νὰ ἔρχομαι στὸ σπίτι του ὄλημέρα
νὰ βγάλω δυὸ κακόλιτρες ἐκ τῆ δικῆ του χέρα.
Ἄνάθεμά τονε κὶ αὐτὸν κὶ ὄσους μασὲ κρατίζου
τὸν κόπο καὶ τὸν ἴδρο μας, καὶ τ' ἄλλα δὲ γνωρίζου,
σὲ πόσα χίλια βάσανα μπαίνομε οἱ καμμένες
μὲ φόβο ν' ἀπομείνομε μιὰν ὥρα ντροπιασμένες,
καὶ πῶς τούτῃ 'ν' ἡ τέχνη μας, τούτῃ 'ν' ἡ ἐσοδεία μας
καὶ τ' ἀργαστήριον ὁποῦ ζεῖ κ' ἐμᾶς καὶ τὰ παιδιὰ μας.
Ἀργόχερο δὲν ἔχομε, μόνο τὴ δόλια γλώσσα
καὶ τὰ καμμένα ψόματα, κὶ ὄλημερνὶς τὰ τόσα
κίντυνα πού μᾶς βάνουσι, ὅπ' ὄλες μᾶς μποροῦμε
νὰ διακονίζομεστανε καλλιὰ 'τονε νὰ ποῦμε,
περιτοπλιάς τὴ σήμερο, ὅπου κὶ ἀνὲ περάσεις,
χίλια κοράσα συντηρᾶς κὶ ὅπου κὶ ἂ θέλεις, ράσεις.

Δὲν εἶν' ὁ κόσμος σήμερο σάν ἦτονε κὶ ἄλλότες,
ὅπου γυναίκα στὸ στενὸ δὲν ἐβλεπες ἐτότες,
κὶ ὅπου 'χεν ἀγαπᾶ κιαιμιά, χρειά 'το σὲ ρουφιάνες
μέρα καὶ νύκτα νὰ γλακᾶ κ' εἰς ἄλλες παραμάνες.
Χρειά 'το τὸ σακούλι του νὰ τρέχει σάν τὴ βρούση
γιὰ νὰ μπορέσει μιὰ φορὰ μόνο νὰ τσῆ μιλήσει.
Καὶ τότες εἶχαμε κ' ἐμεῖς διάφορον οἱ καμμένες,
τότες κ' ἐμεῖς ἀξίζαμε κ' ἡμεστα γυρεμένες.

Μὰ τώρα πᾶσι οἱ πολιτικὲς τέσσερεις στὸ τορνέσι,
κ' ἡ τέχνη μας ἐχάθηκε καὶ πρέπει νὰ μᾶς κλαῖσι.
Σ' τοῖ πόρτες ὄλες στέκουσι, τοῖ γειτονιὲς κρατοῦσι,
στά παραθύρια κρέμουνται, σ' τοῖ φόρους πορπατοῦσι,
κὶ ἀναγελοῦ καὶ προσκαλοῦ καὶ κράζου κὶ ἀγενίζου
κὶ ἀρποῦ τοῖ ἄντρες φανερά καὶ μέσα τοῖ σφαλίζου
κὶ ἀνὲν καὶ λάχει καὶ κιαιμιά νὰ κάμει τὴ μεγάλη,
στὴν πόρτα τση μὴδὲ ποσός νὰ μὴ θεὸ νὰ προβάλει,
μὲ τοῖ γραφὲς δουλεύεται καὶ μὲ τοῖ κουτρουλὲς τση,
κὶ ὡσάν τὴν κάτα, ὅσο μπορεῖ, σκεπάζει τοῖ δουλειὲς τση.

Κὶ ὡσάν τὸ λέγω, δὲ μπορεῖ πλιὸ μας κιαιμιά νὰ ζήσει,
κὶ ἀληθινὰ, κεράδες μου, τὴν τέχνην εἶχα ἀφήσει,
ἀνὲν οἱ δυὸ γὴ τέσσερεις πολλὰ μου ἀγαπημένες
'νορίτισσες μοῦ λείπασι, ὅπου μὲ ζιοῦ οἱ καμμένες.

'Ἦσαν ἐκκλησιαστικὲς καὶ τὸ Θεὸ φοβοῦνται,
καὶ νὰ πλερώνου δουλεψες σάν τ' ἄλλους δὲ λυποῦνται,
μόνο κουρφὰ θεὸ νὰ περνοῦ, κ' εἰς ἄλλο δὲ λογιάζου,
κὶ ἀπόκεις τὸ τορνέσι τως μετὰ χαρᾶς ξεδιάζου.
Μὰ τὴν Ἀννούσα συντηρῶ, κ' ἴντὰ 'χει καμωμένα
θὰ τὴ ρωτήξω σήμερον ἡ κερὰ Πουλισένα
μὲ τὸν Ἀρμένη, ἡ πολιτικὴ, γιατί ὄλα μοῦ τὰ χώνει,
καλὰ καὶ τούτῃ σήμερο νὰ μοῦ τὰ φανερώνει.
Καλῶς τὴ θυγατέρα μου!

ANN. Κερὰ μου Ἀνέζα, γειὰ σου!
Περίσσα ἐλιγοψύχησα νὰ δῶ τὴν ἀφεντιά σου.

ANE. Γιὰ κείνο ἦρθες κ' ἤρθες με, ὅπου 'μου ἀρωστημένη,
κ' ἔλεγα πῶς μὲ χάνετε ὄλες σας τὴν καμμένη.

ΠΟΥ. Για μίλειε, γάιδαρε, ὄμορφα, γῆ ἔρχομαι νὰ σοῦ βγάλω
τὰ γένια σου!

ΚΑ. Ἄν κατεβεῖ, κάνει το δίχως ἄλλο.

ΚΟΥ. Κατέβα κάτω, πολιτική, κατέβα βουλωμένη!

ΠΟΥ. Τὴν πόρτα αὐτεῖνην ἄφισ τη νὰ στέκει ἀναπατημένη.

ΚΟΥ. Ἔλα, παστρότσα, γλήγορα τὰ γένια μου νὰ βγάλεις,
πρόβαλε ἔδὰ ποῦ μάνισα! Φοβάσαι νὰ προβάλεις; 465

Εἰς τοῦτο τονέ λαντουρά με κάτουρο ἀπὸ τὸ παρεθύρι λέγοντας:

ΠΟΥ. Νά τουτονὲ τὸ χάρισμα!

ΚΟΥ. Ὅιμέ, κακὴ πουτάνα,
καὶ μ' ἴντα μ' ἐπερίχυσες;

ΚΑ. Ἀφέντη, ἴντά 'ν' αὐτάνα
κ' ἐβρόμησε ὅλη ἡ γειτονιά; Κάμε νὰ πὰ γλακίσεις,
συνέντυτος εἰς τὸ γιαλὸ νὰ πὰ νὰ κολυμπήσεις. 470

ΚΟΥ. Ἄς ἔν', κερὰ πολιτική, τόσα γιὰ ὄνομά μου
δὲν τὸ ἔχω, σὰ γιὰτὶ ἔκαμες σκόρνο εἰς τ' ἄρματα μου.
Ἐλπίζε ἔδὰ σὲ πολιτικὲς, πίστευγε στὰ δικά τως
λόγια, καὶ κράτειε ἀληθινὰ τὰ σιργουλίσματά τως!

Πουτάνα δίχως ἐντροπή, τούτῃ 'ναι ἡ πλερωμὴ μου,
ὅπ' ὅλοι σ' ἐφοβούντανε γιὰ πινομὴ ἐδική μου; 475

Ὅιμένα, κι ἄς μὴν ἦτονε ντροπὴ μου νὰ τσακίσω
τὴν πόρτα, ἀπάνω ν' ἀνεβῶ νὰ τὴν κουτσομουτίσω!
Κατσοῦρμπο, ἄς βγοῦμε ἀπὸ ἔδεπά, μάνητα πλιὸ μὴν πάρω
κι ἀνέβω ἀπάνω σπῆτι τση καὶ πιάσω καὶ τὴ γδάρω. 480

Κι ὄξω ἀπὸ τοῦτο, δὲ βαστῶ ἄρματα, σὰν τυχαίνει,
κι ἄς πηαίνομε καλύτερα, νὰ ῥθοῦμε ἄρματωμένοι.

ΚΑ. Ἄς πηαίνομε, καλὰ τὸ λές. Γιὰ δέτε παλληγάρι,
τ' ἄρματα πῶχει ἀπάνω του δὲν τὰ βαστᾶ μουλάρι,
καὶ θε' ν' ἄρματωθεὶ καλλιὰ! Ὅιμέ, ὀιμέ, ὀιμένα, 485
καὶ γιάντια δὲ σοῦ τὰ βγαλε τὰ γένια ἢ Πουλισένα;

ΣΕΝΑ ΕΝΑΤΗ

Ἀρμένης μοναχός.

Μά τὴν ἀλήθεια, ὅπ' ἀγαπᾶ, δάσκαλο μὴ γυρεῖγει,
γιὰτὶ ἡ ἀγάπη, σὰ θωρῶ, τὸ' ἀνθρώπους δασκαλεύγει.
Ἄν εἶχε ζεῖ ὁ Πλάτωνας καὶ μαθητὴ νὰ μ' ἔχει,
τόσα περίσσα πράματα δὲν ἤθελα κατέχει 490

σὰν τὰ κατέχω σήμερο, γιὰτὶ ἔχω δάσκαλό μου
τὸν Ἔρωτα, ποῦ ψήλωσε τόσα τὸ λογισμό μου,
ὅπου μπορῶ σοφώτατος νὰ κρᾶζομαι ὅπου λάχω,
σκολεῖὸ ν' ἀνοιξω φανερὰ καὶ μαθητάδες νὰ ἔχω.

Μὲ πόση πονηριά ἔβρηκα γιὰ νὰ μπορᾶ ἔξωμείνω 495
ἀπόψε τῆς γυναίκας μου, κ' εἶπα στὸ μὸδο κείνο
πὼς θε' νὰ πάγω γιὰ δουλειὰ καμπόση στὸ μετόχι,
κ' ἐπίστεψέ το ἀληθινὰ κ' ἐπιάστηκε στὸ βρόχι.

Καὶ πάλι τέχνην ἠύρηκα τσι βέστες νὰ σηκῶσω
σήμερο ἀπὸ τὸ σπῆτι μου, στὴ χρειὰ μου νὰ τσι δώσω. 500
Ἐδὰ γυρεῦγω μοναχὰς κιανένα νὰ μηνύσω
στὸ σπῆτι τῆς Κασσάντρας μου πὼς θὰ τωσέ μιλήσω

τὴν πόρτα νὰ μ' ἀνοιξοῦσι, σὰν πεθυμᾶ ἡ ψυχὴ μου,
γνώρα καλὴ νὰ δώσομε μὲ τὴν ἀγαφτική μου.
Ὁ Μούστρουχος ἐχάθηκε καὶ δὲ μπορᾶ γυρίσει 505
ἀπόστα τὸν ἐπέψαμε νὰ πάγει νὰ ψονίσει

τίβοτας νὰ δειπνήσομε. Μὰ ποιὸς ἐδῶ προβαίνει
νὰ ῥθεῖ, καὶ δὲν κατέχει σιὰς τὴ στράτα ποῦ παγαίνει;

ΣΕΝΑ ΔΕΚΑΤΗ

Κατσάραπος μεθυσμένος καὶ Ἀρμένης.

ΚΑ. Μιά, δυὸ, τρεῖς, τέσσαρες, ἑφτά κουπιὲς καλὰ γεμάτες,
ντουρουντουνοῦ, ταραπατά, σκυλιά, γουρούνια, κάτες 510
σεισμός, σεισμός, βοηθάτε μου, κ' οἱ πύργοι θὰ χαλάσου,
κ' οἱ σαλιτσάδες τοῦ στενοῦ. Ἀφέντη Ἀρμένη, στάσου,
πιάσ' με, νὰ ζήσεις, νὰ γερθῶ!

Κι ἀπέιτις ἐκουράστηκε, καθίζει στήν κασέλα 75
 κ' ἐθώρειε με στο πρόσωπο καλὰ καλὰ κ' ἐγάλα·
 κ' ἐγὼ περίσσα ἐντρέπουμου, κ' ἦ γρά σιργουλιζέ με
 κ' ὕστερα μέ πέντ' ἔξι ἀβγά, ὁμορφα ἀπόβγαλέ με.
 Μὰ βγαίνοντας ἀπό 'δεκεῖ μ' εἶδεν ἐτούτη ἡ ἄλλη,
 ἀπού 'ρθε τώρα σπίτι μας, κ' ἤθελε νὰ με βάλει 80
 κ' ἐτούτη σ' ἓνα ἀρχοντικό, κ' ἐμίσεια στασιό τση,
 κ' ἐδὰ πού τηνέ βλέπω ἐπά, μὴ βάλει ὁ λογισμός τση
 φοβοῦμαι στήν κεράτσα μου νὰ θά με καταβάλει
 κι ἀξώσει μου τὰ βάσανα τσ' ἄλλης ἡμέρας πάλι.
 Δίκιό 'χει αὐτή, κι ἄς ἤθελα πάγει καί μετ' αὐτεῖνη, 85
 πούρι δὲν ἐφοβούμουνε κακὸ νὰ μοῦ πληθύνει.
 Μ' ἄς πάγω μέσα, σὰ μὲ δεῖ, φόρσι νὰ μετανιώσει,
 πὼς θέλω πηγαίνει ἔτσι μοῦ πει, κι ἄς εἶχα ἔχω γνώση!

ΣΕΝΑ ΠΕΜΠΤΗ

Μισέρ Γιάκουμος τσιταδίνος μοναχός.

Δὲν εἶδα κακοριζικιά στὸν κόσμο πλιά μεγάλη,
 μηδὲ θαρρῶ χειρότερη ποτὲ νὰ βρισκεται ἄλλη 90
 σὰν κείνη πῶχει γεῖς φτωχὸς κύρης εἰς τὸ κορμί του,
 κακομοιριές κάθε λογῆς θωρώντας στὸ παιδί του.
 Καὶ δίκια κακοριζικὸς κ' ἐγὼ πολλὰ κρατοῦμαι
 παρὰ κινάνεαν ἄθρωπο, γιατί κ' ἐγὼ λογοῦμαι
 κύρης, ὅπου νὰ τὸ 'θελα θάψει μόνο ὁ καημένος,
 παρὰ νὰ στένω μετ' αὐτὸ πάντα βασανισμένος! 95
 Πρωτύτερας παρὰ νὰ μπεῖ σ' τοῖ χρόνους τοῖ δεκάξι,
 νὰ 'χει παιδί δὲν εὔρισκες τὴν ἐδική τοῦ τάξη,
 κ' εἶχα χαρὰν ἀμέτρητη, γιατί ὅλοι τὸν παινοῦσα
 καὶ κύρη καλοριζικὸν παρ' ἄλλο μ' ἐκρατοῦσα. 100
 Τώρα ἄλλαξε τὴ γνώμη του καὶ τὸ σκολεῖο ξωφεύγει,
 καὶ χίλιες μόνο ἀντραγαθιές καὶ μαριολιές γυρεῦγει.
 Τὰ λίμπρα του ἐπούλησε, κι ἀπού τὸ σπίτι μέσα
 μοῦ κλέαρτε ὅ,τι κι ἄ μοῦ βρεῖ, λάδι, κρασί, τορνέσα,
 καὶ τσάκους καὶ μανόπολες καὶ τάργες ἀγοράζει 105
 καὶ μετ' αὐτὰ <σ> τοῖ πολιτικὲς πάγει καὶ τὰ ξεοδιάζει,

γιατί ἀγαπᾶ μιὰ κοπελιά κι ἀπού τὸ νοῦ του ἐβγήκε,
 κι ἀνάθεμα στὸ σπίτι μου τορνέσι ἀνέ μ' ἀφήκε!
 Κ' ἐκεῖνο πάλι ὅπ' ἄκουσα τὸ σημενὸ μαντάτο
 στὴ γῆ τὸν κακοριζικὸ μὲ θέλει βάλει κάτω, 110
 γιατί δὲν ξεύρω ἴντὰ 'κλειψε κ' ἐπούλησέ το πάλι
 κ' ἔκαμε τέτοια πλερωμὴ τσῆ πολιτικῆς μεγάλης.
 Μὰ με τὴν ὥρα συντηρῶ τὸ δάσκαλό του, κι ἄσι
 νὰ δεῖς πὼς θέλει πλερωμὴ, γιὰ νὰ μ' ὀλοχτικιάσει.

ΣΕΝΑ ΕΧΤΗ

Δάσκαλος καὶ Γιάκουμος στήν μπάντα.

- ΔΑ. Εἰς τὸν ποῆτα βροσκομε τὸν κωμικὸ γραμμένο 115
 κ' ἔτσι ἀπού τὸν Τερέντσιο καλὰ ξεδηγημένο
 πὼς γιατί ἀγάπα ὁ Πάμφιλος τὴν ὁμορφη Glicere
 μὲ δίχως ὕπνο ὀλότελα *le notti ἐτέρνα intiere*,
 καὶ πὼς τὸν κύρη του ποσῶς δὲν τὸν ἐψήφα πλιό του,
 μηδὲ ποτὲ του ἐλόγιαζε νὰ πηγαίνει στὸ σκολεῖο του. 120
 Καὶ στένω τ' ἀργομέντο μου στὸ Νικολὸν ἀπάνω
 καὶ κονιλουδέρω μοναχὰς τὸ πὼς τὸν κόπο χάνω
 νὰ τ' ἀρμηνεύγω δασκαλιές, κι ὁ κύρης του ἐκ τὴν ἄλλη
 τοῖ πλερωμές *in verità* νὰ μοῦ κρεσέρει πάλι.
- ΠΙΑ. Μά τὴν ἀλήθεια, τάσσω σου καὶ νὰ σοῦ τοῖ σκολάσσω, 125
 κι οὐδὲ τορνέσι μετὰ σὲ δὲ θέλω πλιό νὰ χάσω.
 Δὲ θέλω νὰ 'χω τὸν κακὸ καὶ τὸν ψυχρὸ του χρόνο.
 Σῶνει ὅ,τι χάνω μοναχὰς σ' τοῖ πολιτικῆς του μόνο.
- ΔΑ. Oggi δὲν ἦρθε στὸ σκολεῖο, μὰ πὼς θε νὰ 'ρθεῖ πλιό του 130
 ἂν ἔναι κι ἀπλικάρισεν ὄλο τὸ λογισμό του
nelle delizie μοναχὰς *di lusinghier amore*;
Spera or padre misero νὰ τονέ δεῖς δοτόρε!
 Κρίμα σ' τοῖ λεισιόνες μου, κρίμα σ' τοῖ κόπους μου οὔλους,
 νὰ τ' ἀρμηνεύγω Ὀράτιους, Τιβούλλους καὶ Κατούλλους!

117 Γλυκέρα — 118 τίς νύκτες ὀλόκληρες — 124 στ' ἀλήθεια — 129 Σήμερα — 131 στὶς ἀπο-
 λαύσεις τοῦ πλάνου ἔρωτα — 132 Ἦλιπε τώρα δύστουχε πατέρα.

ΓΙΑ. Κρίμα σέ μένα τοῦ φτωχοῦ τὰ τόσα μου τορνέσα
νά μπαίνουν στό σακούλι σου, χοῖρε πεδάντε, μέσα! 135

ΔΑ. Νά τ' ἀρμηνεύω θέλω ἐδὰ de somnio Scipionis.

ΓΙΑ. Διάβαζε πούρι ὅ,τι κι ἄ θές, μά πλιό δέ μέ κομπιάνεις.

ΔΑ. Κι ἄ δῶ κι ἀλλάξει λογισμό καί παίρνει τή ντοτρίνα,
θ' ἀρχίσω τὰ παράδοξα νά τ' ἀρμηνέψω ἐκεῖνα,

τὰ δέν ἀρμηνέψα ἄλλονοῦ, κι ἄ μ' ἀφουκρᾶται μόνο,

νά μή βαριέται τή λετσιό, σέ λίγο παρά χρόνο

θέλω ν' ἀρχίσει νά γεννά κ' ἐκεῖνος ἀπατός του,

νά χάιρεται κι ὁ δάσκαλος κι ὁ κύρης ὁ δικός του.

ΓΙΑ. Δέ θέλω πλιό παράδοξα, μηδέ ντοτρίνα τόση,
μ' ἄ θά γεννά, νά χάιρομαι, θές μοῦ τονέ γκαστρῶσει. 145

ΔΑ. Μά ἐδῶ θωρῶ τόν κύρη του.

ΓΙΑ. Διδάσκαλέ μου, γειά σου.

ΔΑ. Bene venisti, domine, καλῶς τήν ἀφεντιά σου,
quam opportune σ' εὐρημα!

ΓΙΑ. Ναῖσκε, μά τὸ παιδί μου

τέλεια τὸ πῶς μ' ἐχάλασε σήμερον εἶπασί μου.

Πλιό παρά χίλια πέρπερα μοῦ κλειψε, δάσκαλέ μου,

κ' ἡ Πουλισένα τὰ κρατεῖ κ' ἴντα νά κάμω, πέ μου.

ΔΑ. Non sine quare, τὸ λοιπό, τὸν εἶδα ταχυτέρου
σ' τούτη τήν ἴδια γειτονιά. Φοβοῦμαι μή σοῦ φέρου

μαντάτο πλιὰ χειρότερο γι' αὐτὸν κιαμιάν ἡμέρα,

γιατί ἐχαλάστη ὀλότελα, per dirlo alla sincera.

ΓΙΑ. Χίλια σπολλάτη, τὸ λοιπόν, εἰς τὴ διδασκαλιά σου,

νά τ' ἀρμηνεύεις γράμματα, νά μοῦ τονέ χαλάσου.

ΔΑ. Κ' ἴντα κακά τοῦ ἀρμηνεύεγα; O tempora, o mores!

ΓΙΑ. Καλότατα! ἴντα θέλω πλιό; Ἐγίνηκε δοτόρες!

Μά πού 'ναι οἱ Μόρες ἐδεπά, ποιές Σαρακίνες κρᾶξεις;

ΔΑ. Ἐξασεράω, διάσκαζε, μή θέ νά μέ πειράξεις!

Dunque tutta la sarcina θά ῥίξεις στό λαιμό μου;

ΓΙΑ. Σαρταίνα δέν ἐφόρεσα ποτέ μου, στό Θεό μου,

μουδὲ ποτέ μου ἐλόγιασα νά κόψω τὸ λαιμό σου, 165

137 περὶ τοῦ ἐνυπνίου τοῦ Σκιπίωνος — 148 Καλῶς ἦρθες, κύριε — 149 σέ πόσο κατάλληλη
στιγμὴ — 153 Ὅχι χωρὶς αἰτία — 156 γιὰ νά μιλήσω εἰλικρινῶς — 161 ὦ καιροί! ὦ ἦθη! —
163 Λοιπόν, ὄλο τὸ βάρος.

μόνο ἔχω παρατόνεση περίσση, ὁμολογῶ σου,
γιατί δέν τὸν ἐδιάτασσε σάν ἦσου κρατημένος·
πούρι ἀπὸ μένα, δάσκαλε, καλὰ 'σαι πλερωμένος.

ΔΑ. Dii penates, mittite fulgura στό κορμί μου,
ἀνέν καί δέν τ' ἀρμηνέψα μ' ὄλην τήν ὄρεξή μου! 170

ΓΙΑ. Σῶπα, νά ζήσεις, δάσκαλε, κ' ἐν τον ἐπά πού βγαίνει,
γλήγορα, σύρσου σ' μιὰ μερὰ νά δοῦμε πού παγαίνει.

ΣΕΝΑ ΕΒΔΟΜΗ

Νικολός, Δάσκαλος καί Γιάκουμος στήν μπάντα.

ΝΙΚ. ὦ μέρα καλορίζικη, μέρα χαριτωμένη,
πλιὰ φωτερὴ καί πλιὰ λαμπρὴ καί πλιὰ πεθυμισμένη,
μέρα πού μόνια σου ἔδιωξες τοῦ νοῦ μου τὸ σκοτίδι,

κ' ἡ χάρη σου παντοτινὴ παραδείσο μοῦ δίδει! 175

Πόση χαρὰ τὴ σήμερο μπορῶ νά σοῦ χαρίσω,
παρὰ νά σ' ἔχω στήν καρδιά γραμμένη ὥστε νά ζήσω,

γιατί ἔπαψες τσι κόπους μου καί τσ' ἀναστεναμούς μου

κ' ἐξόρισες τὰ πάθη μου, πρίκες καί τσι καημούς μου,

κ' εἰσὲ χαρὰν ἀμέτροτην ἔβαλες τὸ κορμί μου,

κ' ἐκεῖνη νά 'χω μ' ἄξωσες ὅπου πολλά ἐπεθύμου.

ΔΑ. O quantum habet gaudium, μά θά τοῦ τὸ γυρίσω

in lutto et in tristitia, πρὶ βγῶ ἀπὸ δῶ, νά ζήσω.

ΝΙΚ. Ὅιμέ, Κασσάντρα μου ἀκριβή, κι ἄς ἦτο μπορετό μου 185

τὴ σήμερο νά ξάνοιγες μέσα τὸ λογισμό μου,

νά γροικήσες πῶς πλιὰ ἀκριβὴ σ' ἔχω ἀπὸ τὴ ζωὴ μου

καί πῶς ἀγάπη μηδεμιά δέν εἶν' σάν τὴ δική μου.

Γυρίζει καί τοὺς θωρεῖ.

ΓΙΑ. Δάσκαλε, ἐστράφη κ' εἶδε μας καί βλέπε μή μᾶς φύγει.

ΔΑ. Non fugge, no, μήν κάμομε στή ρούγα ἀναμίγι.

Στάσου, γιατί, per lettera, θέ νά τὸν ἀσαλλάρω

κι all' improvviso θές ἰδεῖ πῶς τονέ ζαμινάρω. 190

169 ὦ ἐφέστιοι Θεοί, ρίξτε ἀστρατὲς — 183 ὦ πόση χαρὰ ἔχει — 184 σέ πένθος καί σέ λύπη
— 190 Δέν φεύγει, ὄχι — 191 κατὰ γράμμα — 192 ξαφνικά.

- καί μετ' αὐτεῖνον ὄφελος, θαρρῶ, θέλομε κάμει,
σουφράγιο νὰ ζητήξομε, τὸ Νικολὸ νὰ βάλει
στὴ φυλακὴν, ὥστε νὰ πεῖ ποῦ τὰ βῆκε, καὶ πάλι,
ὅα μάθομε ἴντα τὰ 'κάμε, φόροι νὰ μὴ χαθοῦσι.
- ΔΑ. Prudenter τὴν ἐλόγιασες κ' ἔτσι θαρρῶ νὰ βγοῦσι.
Μὰ στάσου, ὀμπρὸς esordio κιανένα νὰ στουδιάρω,
perchè θὲ νὰ 'βγω ἀπὸ 'δεκεῖ con nome assai preclaro.
- ΓΙΑ. Δάσκαλε, μὴν πειράζεσαι, γιατί δὲν εἶν' δουλειά σου,
δὲ θέλω μόνο ὡς ἔδεκεῖ παρὰ τὴ συντροφιά σου.
- ΔΑ. Dunque λογιάζεις δὲ μπορῶ κ' ἐγὼ νὰ διαποντάρω;
Γροίκησε τούτῃ τὴ δουλειά πῶς θὰ τὴνὲ τρατάρω.
Dux Cretae praeclarissime, quem Princeps Venetorum
te misit hic, te misit huc, pro bono universorum.
Ἡῦρα το πούρι ὡς τὸ 'στερο κι ἄς ἀγῆσα δαμάκι,
μὰ καὶ θὰ τρέχει ἡ γλώσσα μου σάν τὸ νερὸ στ' ἀρυάκι.
Hic pater miserissimus, — μετάνιζε, θυμοῦ το,
κλιτότατα ὄσο <τὸ> μπορεῖς, ὄντα γροικῆς ἐτοῦτο.
- ΓΙΑ. Δάσκαλε, ἀκλούθα μου, ἀνὲ θές.
- ΔΑ. Στάσου λιγάκι, στάσου, 260
νὰ δεῖς πῶς ἔχει νὰ 'πωθεῖ στοῦ Δούκαν ἢ δουλειά σου.
- ΓΙΑ. Δὲ θέλω πλιὸ νὰ στέκομαι, θές ἔλα, θές μὴ σώσεις.
- ΔΑ. Vane in malora! Τάσσω σου πῶς θὰ τὸ μετανιώσεις.

ΣΕΝΑ ΟΓΔΟΗ

Κουστουλιέρης, Κατσουρμπος καὶ Δάσκαλος.

- ΚΟΥ. Ἄς ἔρθου, ἂν εἶναι βολετό, χίλια φουσάτα τώρα,
ἄς ἔρθουν ὄσοι βρίζκουνται μπράβοι ἔδεπὰ στὴ χώρα, 270
ἄς ἔρθουσιν οἱ ταῖροιδες, ἄς ἔρθουν οἱ σολδάδοι
τῆ χώρας, νὰ μαλώσομε τούτῃ τὴν ὥρα ὀμάδι!

252 Συνετὰ — 253 προοίμιο — 254 γιατί... με ὄνομα ἐνδοξότατο — 257 Λοιπὸν — 259-260 Ὡ ἐνδοξότατε Δούκα τῆς Κρήτης, ἐσένα, τὸν ὄποιον ὁ ἡγεμὼν τῶν Βενετῶν ἔστειλεν ἐδῶ, σὲ ἔστειλεν εἰς τούτον τὸν τόπον, διὰ τὸ καλὸν ὄλων — 263 Ὁ δυστυχέστατος οὗτος πατήρ — 268 Πήγαινε στοῦ διάβολο.

- ΔΑ. At, at, quid est hic? Homines d'eximia forza! Parmi
d'Aiace l'ombra in verità in quelle lucid'armi.
- ΚΟΥ. Ὡ Πουλίσένα πολιτικῆ, κατέβα νὰ σὲ σφάξω 275
γὴ νὰ σοῦ δώσω μιὰ κλοτσά στὴ Ντία νὰ σὲ πετάξω!
- ΚΑ. Βλέπεσε κακορίζικε, βλέπεσε κι ὄσταρία *καθέσω*
δὲν ἔν' στὴ στράτα μουδεμιὰ νὰ μπεις ἂν κάμει χρεῖα.
- ΚΟΥ. Κατσουρμπο, κάμε σ' ὀρδινα νὰ βάλεις τ' ἄρματά σου,
γιατί θὰ δείξεις, κάτεχε, σήμερο τὴν ἀντρεία σου. 280
- ΚΑ. Μὴν ἔχεις ἔγνοια, ὄγιατι καλά 'μαι ὀρδινιασμένος;
δέ με, ὄα νὰ 'μου ἀληθινὰ στὴ μάχη ἀναθρεμμένος. *του βουρῶ, εὐαγγέλιον*
- ΚΟΥ. Κ' ἴντα 'ν' αὐτάνα ποῦ βαστάς;
- ΚΑ. Σούβλα με κριάς καμπόσο
κ' ἔνα φλασκάκι με κρασί. Θὲς λίγο νὰ σοῦ δώσω;
- ΚΟΥ. Κ' ἴντα τὰ θέλεις, γάιδαρε, πῶς σὲ περβόλι πᾶμε 285
γὴ σ' ἄλλον τόπο, ξέγνοιαστα νὰ κάψομε νὰ φάμε;
- ΚΑ. Τὴ βιτουβάρια ἄκουσα πῶς κάνει χρεῖα στὴ μάχη *τερόριτα*
γεις καπετάνιος ξάκουστος πάντα σιμά του νὰ 'χει.
- ΔΑ. Prudenter.
- ΚΟΥ. Σύρσου σ' μιὰ μερὰ κ' ἔνα θαρρῶ σιμά μας;
νὰ πὰ τοῦ δείξομε ζιμιὸ τί ἀξίζου τ' ἄρματά μας. 290
- ΚΑ. Γιά, ἀπού τὰ ροῦχα ποῦ φορεῖ θαρρῶ 'ναι διακονιάρης.
- ΚΟΥ. Ἀλήθιο λές! Βαριόμοιρε, τί σοῦ 'μελλε νὰ πάρεις!
- ΔΑ. Quid mirum? Τὸ πρεπὸ ζητᾶ νὰ τουσὲ χαιρετήσω,
sed qualis verbis? Con parlar latino θὲ ν' ἀρχίσω.
Quamvis suspectus, domine, temeritatis ero, 295
o miles praestantissime, tibi fortasse in vero.
- ΚΟΥ. Ἄμε σ' καλὸ καὶ δὲ βαστῶ τορνέσα γιὰ τὴν ὥρα.
- ΔΑ. Hic non arrexit aures. Non mi conosce ancora?
Voglio cum verbis aliis reiterar saluto.
Tantos honores!
- ΚΟΥ. Στὸ καλὸ νὰ πάγεις εἶπα σοῦ το. 300

273-274 Μπὰ, μπὰ, τί λογιῆς ἄνδρες εἶναι αὐτοί; (Ἄνδρες) με ἐξαιρετικῆ δύναμη! Στ' ἀλήθεια μοῦ φαίνεται ἡ σιὰ τοῦ Αἵαντα μέσα σ' ἐκεῖνα τὰ λαμπερὰ ἄρματα — 289 Σωστὰ — 293 Τί παρᾶξενο; — 294 ἀλλὰ με ποιά λόγια; Μὲ τὸ νὰ μιλῆσω λατινικὰ — 295-296 Ἄν καὶ ἴσως σοῦ φανῶ, κύριε, ἵπποτος ἀπερισκεψίας, ὁ ἐνδοξότατε στρατιώτη, ἀλήθεια — 297-299 Αὐτὸς δὲ στήλωσε τ' ἀφτιά του. Δὲ με γνωρίζει ἀκόμη; Θέλω με ἄλλα λόγια νὰ τὸν χαιρετήσω. Ἄπειρες τιμές!

ΔΑ. Τούτος δὲν ἐστουδιάρισε ποτὲ Filosofia,

ἀπείτις δὲ μ' ἐγνώρισεν ἐκ τῆ fisonomia,
κ' εἶναι μου χρειά in vernacula lingua νὰ τοῦ μιλῶσω.

ΚΟΥ. Καλέ, ἴντα θέλεις ἀπὸ μέ, ἔβγα ἀπὸ δῶ, νὰ ζήσω,
γὴ πνίγω σε· δὲ μὲ θωρεῖς πῶς ἄφται ἢ μάνητά μου,
μά 'ρθες κ' ἐσὺ γιὰ πλιότερη πείραξη ἐπὰ σιμά μου;

ΔΑ. Ignoscas mihi, pregoni.

ΚΑ. Σμάσεις ἐσὺ καὶ σπάσεις!
πῶς σοῦ μιλεῖ ἕνας γάδαρος καὶ δὲν τονέ διατάσεις;

ΔΑ. 'Εσὺ δὲν ξεύρεις γράμματα κ' εἶσαι χοντρὸς, καμμένε,
γι' αὐτὸ ignoscas δὲ γροικᾶς τὸ ἴντα verbo ἔναι.
Hic etiam miles alius.

ΚΟΥ. Σαλιάρη μ' ὀνομάξεις;
Πῶς ἦρες με τοῦ μόδου σου καὶ θε νὰ μὲ πειράξεις!

ΔΑ. Nequaquam.

ΚΟΥ. Νά σ' ἐσὲ κακά! Πήγαινε, μὴ σοῦ δώσω
μὰ χαστουκιά, στὴν πίστη μου, χάμαι νὰ σὲ ξαπλώσω.

ΚΑ. Νά, κ' ἔβγα ἀπὸ 'δεπά, ἀδερφέ.

ΔΑ. 'Ἐδῶ 'μαι διακονιάρης;

ΚΑ. 'Ετοῦτος διακονίζεται καὶ πάλι μοῦ προβαίνει!

ΚΟΥ. 'Ἰντά 'σαι, πέ μας, τὸ λοιπὸ.

ΔΑ. Δάσκαλος τῶ γραμμάτω.

ΚΟΥ. Καλλιὰ 'το νὰ 'θελες μοῦ πει πῶς εἶσαι τῶν ἄρμάτω,
γιὰ νὰ σὲ κάμω σήμερο νὰ πείς τὸ πῶς κιανένα
δὲν εἶδες δυνατότερο στ' ἄρματα σὰν κ' ἐμένα.

ΔΑ. 'Ἀπ' ὄλες τοῖ σιέντσιες, per grazia divina,
δὲν μ' ἀπολείπεται κιαμιὰ.

ΚΑ. Κι ἀποὺ τῆ γκαβαρδὶνα
ἀποὺ φορεῖς σοῦ φαίνεται.

ΔΑ. Θέλεις Filosofia,

θέλεις τὴν 'Αριθμητικὴ, θέλεις 'Αστρονομία;
Logica καὶ Retorica καὶ Umanità κατέχω,

ταίρι στὴ Matematica κάτεχε πῶς δὲν ἔχω.

301 Φιλοσοφία — 302 φυσιογνωμία — 303 σὲ γλώσσα (ἀπλή) λαϊκὴ — 307 Συγχωρεῖστε με, σὰς παρακαλῶ — 310 ignoscas... λέξη — 311 Κι ἀκόμη αὐτὸς ὁ ἄλλος στρατιώτης — 313 Καθόλου! — 321 μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ — 323 Φιλοσοφία — 325 Λογικὴ, Ρητορικὴ, Κλασσικὴ παιδεία — 326 Μαθηματικά.

ΚΟΥ. Θὲς δεντομάνα, θὲς σπαθί, θὲς τάργα, θὲς πουνιάλο,

θὲς μοναχὸ σπαθί μικρὸ, θὲς στόκο, θὲς μεγάλο, *εγχειρίδιο*

εἶσα μὲν θέλεις σακρασίγια, πέ δ, τι θὲς· θὲς λάντσα, θὲς κοντάρι, *αὐτίκι*

δῆλο θὲς σπελντοναδά; Μουδὲ γεῖς μπορὰ μοῦ κοντραστάρει.

330

ΚΑ. 'Εσιμῆσαι! Μπορεῖ κιανεῖς στ' ἄλετρι νὰ τοῖ βάλει,

τοῖ καυχησὲς τως νὰ γροικᾶ, νὰ 'χει χαρὰ μεγάλη.

ΔΑ. Quanto mi piace ἡ χώρα μας νὰ 'ναι ἀπὸ μένα ornata

μὲ γράμματα, καὶ μ' ἄρματα ἀπὸ σένα decorata.

Γιὰ πέ μου, πῶς σοῦ φαίνονται τώρα τὰ λόγια τοῦτα;

335

ὁμοί Φόρσι δὲν ἱμτάρισα nel primo l'Instituta;

ΚΟΥ. 'Εσφαλες! Τοῦτο ποῦ φορῶ κοράτσα δὲν τὸ κράζου, *ὁφθαλμὸς, πρῶτη γλῶσσα*
μὰ κορσαλέτον ὁμορφο καὶ φίνο τ' ὀνομάζου. *εἰσὶν οἱ διακονίαι*

ΔΑ. Latinità, καθὼς θωρῶ, κιαμιᾶς λογιῆς δὲν ἔχεις,

γιαῦτος τοῖ φράζες τ' ὁμορφες δὲν ξεύρεις, δὲν κατέχεις.

340

'Εγὼ μὲ γράμματα κ' ἐσὺ μὲ τ' ἄρματα τῆ χώρα

εἶπα σου πῶς στολιζόμε· γροικᾶς το τοῦτο τώρα;

ΚΟΥ. Γροικῶ το ἐγὼ καλότατα, δὲ λέγεις παραμύθια.

ΚΑ. Σαλιάρη πλιο δὲ βροσκονται δυὸ ἄλλοι, μὰ τὴν ἀλήθεια!

ΔΑ. Σ' τοῖ δισπουτες ἐπέρασα quel grande Andrea Miteno, *διανόμι* 345

quel puteo di scientia ποῦ 'ρθεν ἐκ τόπον ξένο *καὶ* *κῆρυκος*
στὴ χώρα μας ἕναν καιρὸ ad instruendos putos, *πυσις, ἵς παιδῶν*
pueros ἤθελα νὰ πῶ. *ρυσον, γρη*

ΚΑ. 'Εδιάβηκεν ἐτοῦτος!

ΚΟΥ. Τὸν Κουβεστιάνον ἔδειρα κ' ἐλάβωσα μιὰν ὥρα

τὸν Πουλισέτο, ποῦ 'χασι μπράβο ἔδεπὰ στὴ χώρα,

350

κ' ἐκείνο τὸν ἀδυνατὸ καὶ φοβερὸ Τροχάλη

ἐγὼ τὸν ἔκαμα κουτσὸ σ' μιὰ μας μαλιὰ μεγάλη·

κι ἂν εἶχαμε ὥρα νὰ σοῦ πῶ καὶ ἄλλα καμώματά μου,

Σαμφῶν λογιᾶζω τὸ λοιπὸ, νὰ 'κράζες τ' ὀνομά μου.

Μ' ἀπείς κατέχεις γράμματα, μιὰ ρίμα θὰ μοῦ βγάλεις,

355

κι ὄλες μου τοῖ παλληκαριῆς μέσα 'δεκεῖ νὰ βάλεις.

για ΔΑ. Libenter, ὄγι' ἀγάπη σου· καὶ φόρσι δὲν κατέχω,
γὴ σ' τούτη τῆ ματέρια βένα καλὴ δὲν ἔχω;

ὄφρα, ὑπόθεσι

333 Πόσο μοῦ ἀρέσει... στολισμένη — 334 διακοσμημένη — 336 τὰ Instituta τὸ πρῶτο βιβλίον — 339 Γνώση τῆς Λατινικῆς — 345 ἐκεῖνος ὁ φημισμένος 'Ανδρέας Miteno — 346 ἐκεῖνο τὸ πηγᾶδι τῆ σοφίας — 347 γιὰ νὰ διδάξει τὰ παιδιά — 348 παιδιά — 357 Εὐχαρίστως.

Δὲ πόσα βέρσα πού βαστῶ, κι ὄλα κατεβασμένα
ἀποὺ τὸ νοῦ μου τὸ σοφὸ κι ὄχι ἀπ' ἄλλου κλεμμένα.

360

Γροίκησε ἓνα ὄχτάστιχο πού 'καμα τοῦ Rangone
κ' ἐβάλλαν τὸ στὸ μνήμα του toscano, μὰ ὄμορφὸ 'ναι.

*Le Driadi, le Amadriadi e le Napee
mai faran pace con Cloto, Lachesi, Atropo.*

*Le Piramidi di Menfi e l'atlantee
colonne piegheranvi, chè piropo
unquanco non lustrò, come far dee*

365

*la gloria vostra, a cui nulla fia d'uoopo,
dum, mentre Iddio di Delo splenderà in Tauro,
dal Borea all'Austro e dal mar Indo al Mauro.*

370

KA. Ἴντά 'ν' αὐτά, τοιγκάνικα;

KOY. Σώπασε, ζό, σπανιόλα!

KA. Μόν' τὴν πόρδεα ἄκουσα καὶ τὸ σαλοῦστρο ἀπ' ὄλα,
καὶ τοὶ κλοτσές καὶ τοὶ λαχτές τ' ἀθρώπου, καὶ τὸ μαῦρο
ταυρί, μὰ τ' ἄλλα δὲ γροικῶ, μηδὲ μπορῶ νὰ τὰ 'βρω.

KOY. Γροικῶ τα ἐγὼ καλότατα κι οὔλα τ' ἀπομονάρια,
ὄχιὰς οἱ κολόνες πῶς μποροῦ πλιὸ νὰ 'πωθοῦ καθάοια; *σπανιόλα*

375

ΔΑ. Δὲν ἔναι γιὰ τὰ δόντια σας τὰ βέρσα τὰ δικὰ μου!

KA. Ἄμὴ τὸ κρέας τουτονέ;

ΔΑ. Ἐβγα ἀπὸ 'πὰ σιμά μου
κι ἄφρις μου τὸν ἀφέντη σου, πού τὸν κρατῶ *Γιαζόνε*
εἰς τ' ἄρματα. *θερὸ ἰκίον*

KA. <Πῶς λές;> Πῶς λές, ἀφέντης μου ἓνα ζό 'ναι;

380

KOY. Δάσκαλε, ἄ, δὲ μιλεῖς καλά, τὴν Πουλισένα ἀφήνω
καὶ μετὰ σένα, κάτεχε, τὴ μάνητά μου σβήνω.

ΔΑ. Μηδὲ μανίζεις facile, nam σφάλμα εἶναι μεγάλο.

KA. Σκατὰ μὰ φατσιλιά νὰ φᾶς! Δὲ σ' ἀπολείπεται ἄλλο!

Λευκῶν

362 (στὴν τωσκανικὴ διάλεκτο) Ἰταλικὸ — Οἱ Δρυάδες, οἱ Ἀμαδρυάδες καὶ οἱ Ναπέες, ποτὲ δὲν
θὰ εἰρηνεύσουν μὲ τὴν Κλωθῶ, τὴ Λάχεση καὶ τὴν Ἄτροπο. Οἱ Πυραμίδες τῆς Μέμφης καὶ οἱ
'Ατλαντικοὶ κίονες θὰ σᾶς παραδοθοῦν, γιὰ τὸ ρουμῆνι δὲν ἔλαμψε ποτὲ, ὅπως ὀφείλει νὰ
κάνει ἢ δόξα σας, ἢ ὄποια δὲ θὰ χρειάζεται τιποτα, ὅσο ὁ θεὸς τῆς Δήλου θὰ φωτίζει στὸν
Ταῦρο, ἀπὸ τὸ Βορρῶ στὸ Νότο καὶ ἀπὸ τὴν Ἰνδικὴ θάλασσα ὡς τὴ Μαυριτανικὴ — 383 εὐκο-
λα, γιὰτί.

KOY. Δὲν ἔναι μπορεζάμενο πλιὸ νὰ τὸν ἀπομένω! *ὄνομα*

385

*Εἰς τοῦτο ὁ Κουσουλιέρης καὶ ὁ Κατσούρμπος πιάνουνε τὸ Δάσκαλο
καὶ τὸν βαροῦνε γροθιές καὶ αὐτὸς λέγει.*

ΔΑ. Ὅμιέ, ὀμιέ, ἢ κεφαλὴ κ' οἱ δυὸ σας τῶν καημένων!

KOY. Κατσούρμπο, μὴν τοῦ κροῦς ἐσύ, ἐμένα μόνον ἄσι.

KA. Σύρνομα 'γὼ σὲ μὰ μερὰ καὶ βλέπε μὴ σὲ σπάσει. *σπαθὶ κωμικὰ πόνου*

ΔΑ. Ὡ γράμματα, ὄη scientia, ὄη upanità μου, ὀμιέ, κ'
ἴντα λογιῆς τὴ σήμερον εἰστε καταντημένα!

390

*Εἰς τοῦτο ὁ Δάσκαλος δίδει μὴ λιμπριὰ στὸ κεφάλι τοῦ Κουσουλιέρη
καὶ τοῦ παίρνει τὸ σπαθὶ του καὶ φεύγει.*

ΔΑ. Βόηθα μου ἐσύ, Μαρτσιάλε μου.

KA. Δὲν τὸ 'πα; Τὸ σπαθὶ του

ὁ Ριρκιὺς ποιντὴ Μουρτσιάλε
ἄρπαξε κ' ἓνα ἔσπασε λιμπρο στὴν κεφαλὴ του!

KOY. Κατσούρμπο, φεύγει! Δὲ θωρεῖς; Γλήγορα σῶσε, σῶσε,
καὶ τὸ σπαθὶ μου μ' ἄρπαξε!

KA. Νά, Διγενή, θωρῶ σε.

ΣΕΝΑ ΕΝΑΘΗ

Ἀρμένισσα καὶ Ἀνέζα τοῦ στενοῦ.

APM.ΣΑ Ἄγωμε, Ἀνέζα, στὸ καλὸ καὶ κάμε νὰ γνωρίζεις
πῶς μ' ἔχεις δοῦλη σου πιστὴ καὶ πάντα νὰ μ' ὀρίζεις.

395

ANE. Σ' ἐτοῦτο πού μοῦ ἐχάρισες περίσσα φαριστῶ σου,
μὰ τὸ πρεπὸ δὲν ἦτονε νὰ χάσεις τὸ δικό σου.

APM.ΣΑ Δὲν τό 'χω γιὰ τὴν ἐξημά, Ἀνέζα μου, νὰ ζήσω,
μὰ γιὰ τοὶ κουζουλάδες του στέκομαι ν' ἀφορμίσω.

400

Γεῖς ἄθροπος ὡσάν αὐτὸς στὰ γερατιά του τώρα
νὰ 'ναι τὸ γέλιο ὄλωνῶ τῶν πουτανῶ-στὴ χώρα!

ANE. Ἐχε λοιπὸν πολλὴ ζωή.

APM.ΣΑ Ἄμε σ' καλό, κερά μου.

ANE. Βοήθεια δῶσε σήμερον Πανωσπηλιώτισά μου,
νὰ βρεῖ ἢ φτωγὴ τὰ ρούχα τση καὶ νὰ σὲ λειτουργήσω,
γιὰτί πολλὰ πρκαίνομαι γιὰ λόγου τση, νὰ ζήσω.

405

389 ὡ παιδεία, ὡ κλασικὰ μου γράμματα.

- ΝΙΚ. Πῶς δὲ σοῦ ἐπῆρα τίβοτας, εἶπα το τσ' ἀφεντιάς σου,
γιά γύρευε και θές ἰδεῖ ἀποῦ τὰ πράματα σου
πῶς δὲ σοῦ λείπει τίβοτας, κι ἄ λείπει, τή ζωή μου
ἔπαρε, γή σ' μιὰ φυλακή σφάλισε τὸ κορμί μου.
- ΓΙΑ. Σῶνει τὰ λόγια, γλήγορα, δὲς κ' ἴντα σ' ἀνιμένει,
γιατί ἀποῦ τὸ στόμα σου θωρῶ ἀλήθεια δὲ βγαίνει.
Κ' ἐσύ, κακὲ Κατσάραπε, θέλω στὴν ψή μου ἀπάνω
νὰ κάμω νὰ φουρκίσου σε, γιατί, κακὲ ρουφιάνο,
βλέπω πῶς εἶσαι ἡ ἀφορμὴ σ' κάθε κακὴ του στρατά.
Σῶνει γιὰ 'δά! Γυρέψετε νὰ βρῆτε τὰ δονάκια!
- ΚΑ. Ἀφέντη, ἐγὼ δὲ σοῦ 'φταιξα νὰ θὲ νὰ μὲ φουρκίσεις,
κι ἂν ἐν', ἐτοῦτον κρέμασε τὸ δάσκαλο, νὰ ζήσεις,
γιατί ἀπροχθὲς ἐπέρασα ἐκ τὸ σκολειό του μέσα
κ' ἐδιάβαζέ του μοναχὰς ὄλο τσ' ἀγάπης βέρσα,
και τὰ κοπέλια ἐμαύλιζε κ' εἰς τὸ κακὸ τὰ ἐκίνα,
γροικώντας του τ' ἀδιάντροπα κι ἄσκημα λόγια κείνα.
- ΔΑ. O fulminantes Jupiter, o Giove, o Saturno,
o Diana boscareccia, Apolline, Nettuno,
ἀνίσως κ' εἶναι ἀληθινὰ τοῦτα, καθὼς μ' ἐλέχει,
ὄλες τοῖ καλοριζικιῆς τοῦ κόσμου αὐτὸς ἄς ἔχει,
μὰ πάλι ἂν ἐναι ψόματα, mittite στοῦ κορμί του
τόσα κακὰ, νὰ βαρεθῆι ἀτὸς του τὴ ζωὴ του!
- ΓΙΑ. Σῶπασε, δάσκαλε, νὰ ζεῖς, γιατί θὰ πὰ χτυπήσω
τοῦ Πουλισένας νὰ 'βγει ἐδῶ νὰ τὴ μεταρωτήσω
γιὰ τοῦτα τὰ τορνέσα μου, φόρσι νὰ μὴ τὰ χάσω.
- Τοῦ Νικολέτου.
- Μὴν πὰ μισέψεις ἀπὸ 'πὰ και τὰ πλευρά σου σπάσω!
Εἰς τοῦτο χτυπᾷ τὴν πόρτα τῆς Πουλισένας. Τίκ, τόκ.
- ΠΟΥ. Ποιὸς ἐναι ἀτοῦ; Ποιὸς μοῦ χτυπᾷ;
- ΓΙΑ. Κεράτσα Πουλισένα,
ἄ δὲν περηφανεῖς, νὰ ζεῖς, ἄκουσε λόγον ἕνα.
- ΠΟΥ. Χίλια καλῶς ἀπόσωσε, ἀφέντη, ἡ ἀφεντιά σου,
πέρασε ἀπάνω, κι ἀκριβὴ μᾶς ἐν' ἡ συντροφιὰ σου.
'Ἐπαρ' και τὸ παιδάκι σου.
- ΔΑ. Μὴν πάγεις, γιὰ καλλιό σου,

287-288 Ὡ κεραυνοβόλοι Ζεῦ, ὦ Δία, ὦ Κρόνε, ὦ Ἄρτεμη τῶν δασῶν, Ἀπόλλωνα, Ποσειδῶνα.
291 στεῖλτε.

- μὴν πέσεις μέσα στὴ φωτιά, σὰν ἔπεσε κι ὁ γιὸς σου.
- ΓΙΑ. Πῶς νὰ μὴν πάμε; Νικολό, ἔλα νὰ πάμε ἀπάνω.
Λογιάζω τὰ τορνέσα μου τὸ πῶς ποτὲ δὲ χάνω.
- ΝΙΚ. Γιὰ ποιά ἀφορμὴ μᾶς ἔκραξε δὲν ἤμπορὰ λογιᾶσω,
κ' ἔγνοια πολλὴ μ' ἐπλάκωσε και δίκια ἀνατρομάσσω.
- ΔΑ. Πᾶς πούρι. Nunc χειρότερος εἶν' παρὰ τὸ κοπέλι.
Non dubito, ma certus sum πῶς τῶς γελάσει θέλει.

ΣΕΝΑ ΔΕΚΑΤΗ

Κατσάραπος και Δάσκαλος.

- ΚΑ. Ὅγιάντα, δάσκαλε, κ' ἐμᾶς ἀπάνω δὲ μᾶς παίρνα;
Θέλεις νὰ πάμενε κ' ἐμεῖς νὰ βροῦμε μιὰ ταβέρνα,
νὰ τρώμε και νὰ πίνουμε πεισματικῶς τως τώρα;
- ΔΑ. Non ti vergogni, bestia? Vattene in malora!
Πῶς μοῦ μιλεῖς, πῶς μοῦ μιλεῖς, ο parassito vero!
- ΚΑ. Ποῦ 'ναι τὸ παρασύκωτο κ' ἐγὼ πὰ νὰ τὸ φέρω.
- ΔΑ. Δὲν εἶπα παρασύκωτο, μὰ λέγω σε γουλάρη,
adulatore και φαγά, καθὼς σοῦ μεριτάρει.
- ΚΑ. Και γιάντα μὲ καταφρονᾶς, ἀφέντη δάσκαλέ μου;
Και πούρι τίβοτσι κακὸ δὲ σοῦ 'καμα ποτὲ μου.
- ΔΑ. Δὲ μοῦ 'καμες ποτὲ κακὸ, forfante, νὰ χαλάσεις
τὸ Νικολό μὲ ρουφιανιῆς κι ἄλλα κακὰ πού πράσσεις,
και νὰ δηγᾶσαι πῶς ἐγὼ ὄλα τοῦ τ' ἄρημνεῦγω
μὲ βέρσα ἀγάπης, γάδαρε, ὀπούτου δασκαλεύγω;
- ΚΑ. Δάσκαλε, γιὰ τὰ γράμματα τὰ λίγα πού κατέχεις,
σοῦ συμπαθῶ τὴνε κι αὐτὴ, μ' ἄδικο πλησον ἔχεις
τόσα νὰ μὲ καταφρονᾶς και νὰ μηδὲ μ' ἀφήνεις
κ' ἐμὲ νὰ ζήσω τὸ φτωχό, μὰ θὰ μὲ κατακρίνεις.
- ΔΑ. Ἐσύ 'σαι αἰτία κι ὁ κύρης του θε νὰ τὸν καρτσεράρει,
κ' ἐσένα σ' ἕνα κότεργο θέλει νὰ σὲ πετάρει.
- ΚΑ. Γιατί ἐβγήκε ὁ Νικολός κ' ἐσὲ δὲ θὰ πλερώσει,
γιὰ κείνο, ἄζαπη, σὰ θωρῶ, ἔχεις τὴν πρίκα τόση,
κι ὡσὰ νὰ μὴ σ' ἐκάτεχα, γενολογᾶς με μόνο,

307 τώρα — 308 Δὲν ἀμφιβάλλω, ἀλλὰ εἶμαι βέβαιος — 312 Δὲ ντρέπεσαι, κτήνος! Πήγαινε στοῦ
διάβολο! — 313 παράσιτε ἀληθινέ! — 316 κόλακα — 319 παλιάνθρωπε.

πούρι γνωρίζομεστανε πλιότερο παρὰ χρόνο.
Δὲν ξεύρεις πῶς καλότατα κατέχω τὰ δουλειές σου
κι ἃ θέλω, κακορίζικε, νὰ μὴν ἐβγεις ποτέ σου
σὲ κάνω σ' ἓνα κάτεργο, γῆ νὰ σὲ κάτσου μέσα

ΔΑ. Intelligo, γροικῶ σου τα, ψευδόλογε, mendace,
κι ἀνὲν και θέλεις, γάιδαρε, non varulare, tace!

ΚΑ. Γιὰ γάιδαρο, γιὰ πούλαρο, γιὰ χοῖρο πάντα σ' ἔχω,
τῆ βιβλογενεσία σου καλὰ τινὲ κατέχω.
Μ' ἀργιοῦν αὐτοὶ νὰ κατεβοῦ, τίς ξεύρει ἀνὲν και τρώει;
Πάγω κ' ἐγὼ και θέλουσι λιγάκι σκιάς μου δώσει.

Εἰς τοῦτο μπαίνει ὁ Κατσάραπος στῆς Πουλισένας.

ΣΕΝΑ ΕΝΤΕΚΑΤΗ

Δάσκαλος μοναχός.

Non rispondere, λέσι μας σ' τοῦτο οἱ διδασκάλιοι,
perchè si parte μ' ἐντροπή πάντα κινεῖς μεγάλη.
Γραμμένον ἤσηκα ποθές: dirmi con chi tu stai,
che subito ti saprò dir quel tutto che tu fai.

Γιαῦτος cum bonis ambula φωνιάζει κι ὁ Κατόνες,
κ' ἐτοῦτο κοντσεδέρει το κι ὁ μέγας Τσιτσερόνες,
γιατί ἔτσι ἡ σπιθα τῆ φωτιάς στὴν ἴσκα δὲν καθίζει,
σάν ὁ κακὸς τὸν ἀγαθὸ subito ξετρουμίζει.

Et si quis dubitat de hoc, riguarda πρὸς ἐμένα,
τὸ πὼς γιὰ νὰ ῥθω σήμερο σ' τούτη τὴν Πουλισένα
και γιὰ νὰ σμιξω μιὰ φορὰ con certi forfantoni,
λέγω με κάτι πόρνηδες, della città baroni,
sento nelli precordii una concupiscenza,
che rompe la mia castità con tanto gran violenza,
ὅπ' ἀνισῶς κ' εἶχε βρεθεῖ haec mulier πρὸς ἔξω,

337 Καταλαβαίνω... κλέφτη — 338 γιὰ νὰ μὴν τίς φᾶς, πάφει! — 343 Μὴν ἀπαντᾶς — 344 γιατί φεύγει — 346 «στὲς μου τὸ φίλο σου, νὰ σοῦ πῶ ποιὸς εἶσαι» — 347 περιπάτα με τοὺς ἀγαθοὺς — 350 ἀμέσως — 352 Κι ἂν κάποιος ἀμφιβάλει γι' αὐτὸ, ἂς ξανακοιτάξει — 353 με μερικοὺς μεγαλοσπατεῶνες — 354-356 τῆς πόλης πρωτοπαλλήμαρα, νοιώθω στὰ σωθικά μιὰ σφοδρὴ ἐπιθυμία, ποὺ σπάζει τὴν ἀγνότητά του με τόσο μεγάλη βία — 357 αὐτὴ ἡ γυναίκα.

κρίνω γυρέψην ἤθελα carnaliter νὰ παίξω,
etenim vero τρέχουσα libenter ἔκανά το,
perchè la mia νὰ χαθεῖ razza l'è gran peccato.

Κρίμα θέλώ 'σται, in verità, nei posteri, ἀπὸ μένα
νὰ μὴν ἀφήσω, ἂ μπορῶ, virgulto ἄλλο κινεῖνα,
γιὰ νὰ μηδὲν ὀλοχαθοῦ le arti liberali,
μὰ πάντα νὰ φιορίζουσι lettere bone, quali

fiotivan ὄντεν ἦσανε στὸν κόσμον οἱ Ντονάδοι

μὲ το' ἄλλους ὅπου ὀρνάρασιν e furon sempre ὀμάδι.

E per concluderla, ἀνισῶς και θέλει ἡ Πουλισένα,
θέλω εἰς τὴν ἀλλάνα τση νὰ σπείρω σπόρον ἓνα,

νὰ ξεφυτρώσει σ' τοῖ ἐννιά μῆνες κινεῖς Γκουαρίνος,
ἀποθανόντας μου ἐμὲ νὰ φέγγει πάλι ἐκεῖνος.

Μὰ γιὰ ρεμέδιο τῆ δουλειᾶς ἤθελα νὰ γυρέψω
ἐτοῦτή τὴν πολιτικὴ νὰ τσηε μαντατέψω.

E perciò voglio battere, γιὰ νὰ ῥθει νὰ με σμιξει
και νὰ προβάλει ἔδεπά, τὴν πόρτα νὰ μ' ἀνοίξει,

perchè dal desiderio m'attrovo μπατοσελάδος,

και θώρειε ἐκ τὴν παραλογιά πὼς κάνω σὰ σφορτσάδος.

Τίς, τὸκ, χτυπᾷ ὁ δάσκαλος τὴν πόρτα τῆς Πουλισένας.

ΣΕΝΑ ΔΩΔΕΚΑΤΗ

Δάσκαλος και Πουλισένα στὸ παραθύρι.

ΔΑ. In su la mia grammatica in forma di Scrittura
σοῦ τάσσω, Πουλισένα μου, d'alcun non hai paura,
perchè se venirà nissun, μ' ἓνα ἀργομέντο μόνο
τὸν κάνω νὰ μηδὲ στραφεῖ στὴν πόρτα σου γιὰ χρόνο.

ΠΟΥ. Σάπασε, μὴν πολυλογᾶς, και μὴ μ' ἀργομεντάρεις,
και δὲ ποιά στρατά σ' ἔφερε, νὰ τινὲ μεταπάρεις,

358 σαρκικά — 359 γιατί ἀληθινά... εὐχαριστῶς — 360 γιατί (νὰ χαθεῖ) ἡ ράτσα μου, αὐτὸ εἶναι μεγάλο κρίμα — 361 ἀλήθεια, στοὺς μεταγενέστερους — 362 βλαστάρι — 363 οἱ ἐλευθέρους τέχνες — 364-365 οἱ ἐπιστήμες, ποὺ ἀνθοῦσαν — 366 και ἦταν πάντα — 367 και, συνελόγχι εἰπεῖν — 373 Και γι' αὐτὸ θέλω νὰ χτυπήσω — 375 γιατί ἀπὸ τὸν πόθο εἶμαι — 377 Στὸ ὄνομα τῆς Γραμματικῆς σὴ θέση τῆς Ἁγίας Γραφῆς — 378 δὲν ἔχεις φόβο ἀπὸ κανένα, γιατί ἂν ῥθει κινεῖς.

- γιατί ἐγὼ τ' ἀργομέντα σου στὸ νοῦ μου δὲν τὰ βάνω,
μόνο τορνέσα ἀνὲ βαστᾶς σ' ἀνοιγῶ, κ' ἔλα πάνω.
- ΔΑ. Ἐλεγα πὼς τὰ πρῶτα σου ν' ἀφηκίς, Πουλίσένα,
μὰ ἐγὼ θωρῶ ἀληθινὰ πὼς κάνεις τα δλονένα.
Ἔνας περφέτος δάσκαλος ὁπού 'ναι ὡσάν ἐμένα,
δὲν ἔν' πρεπὸ νὰ τοῦ ζητᾶς τορνέσα, Πουλίσένα,
καὶ δὲν τοῦ λέγεις: «κόπιασε, κάμε ἓνα ἀργομέντο
νὰ δροσιστῶ, καὶ σπῖτι μου νὰ 'χω πολὺ contento».
- ΠΟΥ. Καλ' ἄμε εἰς τὸ δαίμονα καὶ λείψε ἀπὸ κοντὰ μου
κ' ἐγὼ μὲ τ' ἀργομέντο σου δὲν πρήσκῶ τὴν κοιλιὰ μου
κι ἂ θε νὰ μπείς στὸ σπῖτι μου, χρειὰ 'ναι νὰ λογιᾶσαι
κατσίκια, γουρουνόπουλα, καπόνους ν' ἀγοράσαις.
- ΔΑ. Ah, maladetta femina, πουτάνα ντροπιασμένη,
ἐδὰ θαρρεῖς πὼς ἠύρηκίς τὸ γέρο τὸν Ἀρμένι,
ὁπού 'κλεψε τσ' Ἀρμένισσας τ' ἄμπιτα κ' ἔφερε σου,
κ' ἔλεγες πὼς δὲ φαίνονται ποτές οἱ ρουφιανιές σου,
κ' ἔκαμες καὶ τὸ Νικολὸ κ' ἦρθε σ' τοῖ δουλεψές σου,
κι ὁ, τι κι ἂν εἶχε σπῖτι του, ἔκλεψε κ' ἔφερε σου;
Τὸν Κουστουλιέρη ἤθελες, che ier'era un soldato,
ποῦ δὲν εἶχε στή μπόρσα του τσεκίνοι οὐδὲ δουκάτο,
καὶ μὲ τὸ δάσκαλο δὲ θές, ὁπού 'βάλα στὸ νοῦ μου
νὰ σ' ἀρμηνέψω σήμερον ὄλη μου τὴν virtù μου;
Κι ἂν ἔν' καὶ λάβεις ριζικό νὰ γκαστροθεῖς μ' ἐμένα,
μεγάλη καλορίζικη θέλει 'σταί, Πουλίσένα.
- ΠΟΥ. Δὲν πᾶς ἐκεῖ ποῦ ράφτουσι, καημένε, νὰ ξετάξεις
νὰ βρεῖς παλιομπαλώματα τὴ βέστα σου νὰ ράψεις;
- ΔΑ. Ἄς ἔν', ἄς ἔναι, πολιτικὴ, su la mia disciplina,
θὲ νὰ σὲ κάμω ν' ἀνεβῆς σήμερο στὴ μπερλίνα.
- ΠΟΥ. Πορπάτει εἰς τὴ στράτα σου κ' ἐγὼ σ' ἀφήνω πούρι,
καὶ χούγιαζε καὶ γκάριζε σὰ γεροντογαῖδούρι.
- ΔΑ. Μὰ μιὰ catevina ἐπρόβαλεν ἀποῦ τσὴ Πουλίσένας,
ᾧ, πόσο εἶν' χαιράμενος ἀπ' αὐτοὺς πάσα ἓνας!
Μένει ὁ Δάσκαλος στὴ σένα.

390 εὐχαρίστηση. — 395 Ἄ, καταραμένη γυναίκα — 401 ποῦ χθὲς ἦταν ἓνας στρατιώτης —
404 ἱκανότητα, γνώση — 409 μὰ τὴν παιδεία μου — 413 παρέα.

ΣΕΝΑ ΔΕΚΑΤΗ ΤΡΙΤΗ

Λομένης, Ἀρμένισσα, Κασσάντρα, Δάσκαλος, Πουλίσένα, Γιόκουμος, Νικολέτος,
Ἄννιτσα, Ἄννουσα, Μούστρουχος καὶ Κατσάραπος.

- ΑΡΜ. ᾧ πόση, ποῦ 'ναι ἀμέτρητη, τὴ σημερινὴν ἡμέρα
χαρὰ στὸ σπῖτι μου ἄξωσες, Κασσάντρα θυγατέρα!
- ΑΡΜ.ΣΑ Κασσάντρα θυγατέρα μου, θωρῶ τὰ πλουμισμένα
τ' ἀμμάτια σου, ποῦ στὴν καρδιά τὰ 'χω ζωγραφισμένα,
κι ἀναστοροῦμαι τα καλὰ καὶ κλαίγω ἐκ τὴ χαρὰ μου.
- ΚΑΣ. Μὴν κλαίγεις, σὲ παρακαλῶ, σ' τέτοια χαρὰ, κερὰ μου!
- ΠΟΥ. Ἀφέντη, ἐτοῦτον ὁ Θεός, κρίνω, ὄρισε κ' ἐγίνη,
γιὰ νὰ 'βγῶ ἀποῦ τὰ κρίματα, θαρρῶ, σ' ἀληθοσύνη.
Δοξάζω τονε, ὁπού 'βρετε σήμερο τὸ παιδί σας
κ' ἓνα γαμπρόν ἐκάμετε, σὰ θέλετε ἀπατοί σας,
τὸ Νικολέτο μας ἐδῶ, ποῦ τὴν ἀγάπα πλῆσα,
καθὼς τ' ἀφτιά σας σήμερο θαρρῶ νὰ τὰ γροικῆσα.
Μὲ τὴν εὐκὴ τ' ἀφέντη του καὶ μὲ τὸ θέλημά του
ἐν τον ἐπὰ τὴ σήμερο πὼς κλαίγει ἐκ τὴ χαρὰ του.
- ΔΑ. Stupisco νὰ τοῖ συντηρῶ, μὰ θὰ τουσὲ σιμῶσω,
τὴν ἀφορμὴ στὴν τόση τως concordia νὰ γνώσω.
Γεῖα τσ' ἀφεντιᾶς σας!
- ΓΙΑ. Δάσκαλε, ὁ, τί 'θελα νὰ πέψω,
θαρρώντας πὼς ἐμίσεψες, γιὰ νὰ σ' ἀναγυρέψω.
Τὸ Νικολέτο ἐπάντρεψα μὲ τὴν Κασσάντρα ἀντάμι
πρὶ νὰ βραδιάσει θὰ γενοῦ χαριτωμένοι γάμοι.
Σήμερο εὐρέθη ὁ κύρης τσὴ κ' ἡ μάνα ἡ ἐδικὴ τσὴ.
Ἐν τως ἐπὰ ποῦ κλαίειν ἐκ τὴ χαρὰ! θωρεῖς τσι,
πλοῦσοι κι ἀρχοντικοὶ πολλὰ, καὶ κοντεντάρουσι μας,
κι ὁ, τι κι ἂν ἔχουσι, προικιῶ, κάτεχε, τάσουσι μας.
- ΔΑ. Μεγάλα πράματα γροικῶ, μὰ πέτε μου κ' ἐμένα
τοῦτο τὸ πράμα πὼς περνᾶ.
- ΓΙΑ. Σὰ μποθμε μέσα, ὡς ἓνα
θέλομεν ὄλα σοῦ τὰ πεῖ· μὰ τώρα γιὰ νοδάρο,
νὰ γράψεις τούτη τὴ δουλειά, ἔπεψα νὰ σὲ πάρῶ.

429 Παραξενεύομαι — 430 ὁμόνοια.

ΑΡΜ. Σπίτι μου πὰ τὰ γράψομε, καὶ σπίτι μου τὸ γάμο
θέλω τσῆ θυγατέρας μου τσῆ ἀκριβῆς νὰ κάμω.
ΔΑ. Δίκιο, ἄς δώσουνε κ' οἱ δυὸ τὰ χέρια τῶνε μόνο,
τ' ἄλλα, σὰν ἔμπω σπίτι τῶς, ὄλα τῶς τὰ τελειώνω.
ΑΡΜ. Δῶσ' τσῆ Κασσάντρας, τὸ λοιπὸ, τὸ χέρι σου, παιδί μου.
Φιλήσετε, παιδάκια μου, κ' ἔχετε τὴν εὐκὴ μου.
ΝΙΚ. Κόρη μου ἀγαπημένη μου, Κασσάντρα μου, ψυχὴ μου,
κ' ἴντα καλομοιριά θωρῶ σήμερο στὸ κορμί μου!
ΑΡΜ.ΣΑ Κασσάντρα, θυγατέρα μου, κ' ἴντα χαρὰ γροικοῦσι
τὰ σωθικά μου σήμερο.
ΑΡΜ. Νὰ στέκου δὲ μποροῦσι
τ' ἀμμάτια μου ἀπὸ τὴ χαρὰ. Ἀφέντη Γιόκουμέ μου,
ἔλα φιλήσομε κ' ἐμεῖς, ἄξε συμπέθερέ μου.
Τάσσω σου, πλοῦσο γίνεται σήμερο τὸ παιδί σου.
ΑΝΝΙ. Κερά, ὄντε σοῦ 'πα τ' ὄνειρο, τὸ μοῦ 'ταξες θυμήσου!
ΑΡΜ.ΣΑ Θυμοῦμαι το καὶ τάσσω σου πῶς θέ νὰ σοῦ τὸ κάμω.
'Αν ἔν' καὶ θέλει ὁ Μούστρουχος, τὸν ἔδικό σου γάμο
νὰ κάμω σήμερο κ' ἐσέ, Ἀννίτσα, μετὰ κείνο.
ΜΟΥ. Θέλω, κερά, καὶ πεθυμῶ.
ΑΡΜ.ΣΑ Τὸ λόγο μου σὰς δίνω
τὸ πῶς ταχιά σὰς εὐλογῶ.
ΑΝΝΙ. Θέλω κ' ἐγώ, κερά μου,
κι ἀπείς με θέλεις, Μούστρουχε, σίμωσε 'πὰ κοντά μου.
ΑΝΝΟ. Κ' ἐμέ, κερά, τί δίδετε, ὅπου κατέχετε ὄλοι
πῶς τὴν Κασσάντρα ἐβλεπα καματερὴ καὶ σκόλη;
ΓΙΑΝ. Ἐπαρε τὸν Κατσάραπο κ' ἐσύ, ἄ θέλεις, γι' ἄντρα,
γιατὶ ἀναθραφήκετε μαζί με τὴν Κασσάντρα.
ΑΝΝΟ. Θέλω.
ΚΑ. Δὲν τὴν θέλω ἐγώ, δότε τὴ τοῦ δασκάλου!
'Νοῦς τράγου βουληθήκασι δερμάτι νὰ μοῦ βάλου!
ΔΑ. Absit, absit a saeculo! Melius est penare.
Digna est ista mulier farmi ζιμὸ peccare.
ΠΟΥ. Μὴ στέκομέστα πλιὸ 'δεπὰ, γιατί ντροπὴ 'ναι τῶρα
τὸ μεσημέρι στὸ στενὸ νὰ μὰς θωρεῖ ὄλη ἡ χώρα.

469-470 Μακριά, μακριά, στὸν αἰῶνα τὸν ἀπαντα! Καλύτερα εἶναι νὰ ὑποφέρω. Αὐτὴ ἡ
κα εἶναι ἄξια νὰ με κάνει νὰ ἁμαρτήσω.

ΑΡΜ. Ἄς παίνομε στὸ σπίτι μας. Παιδάκια μου, ἀκολουθᾶτε,
περάσετε ὄλοι τὸ στενὸ, ἔλατε μέσα, ἔλατε!
*Εἰς τοῦτο πετιέται ὁ Κουστουλιέρης καὶ δίδει τοῦ Δασκάλου μὴ ἀμπωσιὰ κρατῶ-
ντας στὸ χέρι του μὴ πιστόλα καὶ ὁ Κατσούρηπος μὴ παλιόκασα ἀροκομπούσιου.*
ΔΑ. O si quis me percusserit? Βόθηα μου, μαθητὴ μου, 475
βόθηα μου, ἀφέντη Γιόκουμέ!
ΚΟΥ. Μαριόλο, τὸ σπαθὶ μου
πέ γλήγορα ἴντα τὸ 'καμες, μὴ χύσω τ' ἄντερά σου!
ΠΑ. Ἴντὰ 'ν' αὐτεῖνη ἡ ἀδιαντροπιὰ; Στέκε στὰ τέρμενά σου!
Τί κάνεις; Τόση μας χαρὰ γιάντα μασέ ξηλώνεις;
ΚΟΥ. Βλέπε ἀπ' ἐδῶ! Μὴ με κρατεῖς, γῆ ἐσύ μοῦ τὴν πλερώνεις! 480
Γλήγορα πέ ἴντα τὸ 'καμες, μαριόλο, τὸ σπαθὶ μου,
γῆ ἡ πιστόλα πὸν κρατῶ κάνει τὴ γδίκιωσή μου.
ΔΑ. Σπίτι μου τὸ 'χω, κι ὄντα θές, ἔλα νὰ σοῦ τὸ δώσω
μὴ ντουμπιτάρεις.
ΚΟΥ. Δὲ μπορῶ παρὰ νὰ σέ σκοτώσω,
γιατὶ φυλάγω σοῦ τὴνε.
ΑΡΜ. Ἴντὰ 'χεις ἀδερφέ μου; 485
Μὲ τὸ καλὸ, με τὸ καλὸ, τὸ θέλεις μιλῆσέ μου.
ΚΟΥ. Ποῖος εἶσ' ἐσύ π' ἀποκοτὰς κι ἀπλώνεις σι' ἄρματά μου;
Βλέπε μὴ γνώσεις τὸ θυμὸν ὀπῶχει ἡ μάνητά μου.
ΠΟΥ. Ἀφέντη Κουστουλιέρη μου, συμπαῖθσ' μου, νὰ ζήσεις,
δὲν ἔχεις δίκιο μετὰ με σήμερο νὰ μανίσεις. 490
ΚΟΥ. Δὲν ἔχω δίκιο, πολιτικὴ, ὄξω νὰ με σφαλίσεις
καὶ τσ' ἀτσαλιές σου ἀπάνω μου, πουτάννα, νὰ μοῦ χύσεις;
ΠΟΥ. Τὸ 'να καὶ τ' ἄλλο τὸ 'καμα γιὰ νὰ σέ δοκιμάσω
ἄ μ' ἀγαπᾶς ἀπὸ καρδιᾶς. Λίγο ἄς τονέ γελάσω,
μὴ μασέ βγάλει ἀνάλαιμα τόση χαρὰ μεγάλη. 495
ΚΟΥ. Καὶ σ' ἴντα βρισκομέστανε; Κάνομε ἀγάπη πάλι;
ΠΟΥ. Ἀγάπη πλιά παρὰ ποτέ, πούρι νὰ συμπαθήσεις
καὶ τοῦ δασκάλου, ἄ σοῦ 'καμε τίβοτας, καί, νὰ ζήσεις,
κάμε το, σέ παρακαλῶ.
ΚΟΥ. Γι' ἀγάπη σου, πουλί μου,
τοῦ συμπαθῶ, μὰ μὴν ἀργεὶ νὰ φέρει τὸ σπαθὶ μου! 500

Ὁ ποῖός με χτύπησε;

ΔΑ. Μετὰ χαρᾶς, μετὰ χαρᾶς, σήμερο σοῦ τὸ στείλω,
γιατί περίσσα πεθυμῶ πάντα νὰ σ' ἔχω φίλο.

ΚΟΥ. Βλέπεσε μὴ μὲ βλάψεις πλιό!

ΔΑ. Libenter, volentieri,
rumores fuge ne incipiam novus auctor haberi.

ΚΟΥ. Μὰ γιάντα σᾶς θωρῶ 'δεπὰ ὄλους περμαζωμένους,
πασίχαρους τέτοιαις λογιῆς καὶ καλοκαρδισμένους;

ΠΟΥ. Σήμερον ἡ Κασσάντρα μου ἡ πολυγατημένη
μ' αὐτὸ τὸ νιὸ ποὺ τὴν κρατεῖ βρίσκεται παντρεμένη.
Τ' ἀφέντη ἐπὰ γνωρίστηκε πῶς εἶναι θυγατέρα,
τὸ πράμα πολυδήγητο εἶναι, μ' ἄς πᾶμε πέρα
στὸ σπίτι του, θαμάσματα μεγάλα νὰ γροικήσεις.

ΑΡΜ. Ναῖσκι, παρακαλοῦμε σε, ἔλα κ' ἐσύ, νὰ ζήσεις.

ΚΟΥ. ὦ πόσα πλῆσα χαίρομαι!

ΑΡΜ. Παιδάκια μου, ἀκλουθᾶτε,
μὴ στέκομέστα στὸ στενὸ, στὸ σπίτι μέσα ἐμπᾶτε.

Εἰς τοῦτο μπαίνουν ὄλοι μέσα στὸ σπίτι τ' Ἀρμένη, καὶ μένει

ὁ Κατσάραπος στὴ σένα καὶ λέγει.

ΚΑΤΣΑ. Τὸ γάμο πᾶ νὰ κάμομε μέσα, κι ὡσάν τυχαίνει,
νὰ τινὲ ξεδιπλώσομε, ἄρχοντες τιμημένοι,
καὶ μὴ μᾶς ἀνιμένετε νὰ βγοῦμε πλιό, μὰ ἔλατε
κ' ἐσεῖς, ἂ θέλετε, σ' αὐτὸ τὸ γάμο, μὰ βαστᾶτε
τίβοτας κιόλας μετὰ σᾶς, γιατί ἀπὸ τὸν Ἀρμένη
τόσα περίσσα πράματα κιανεῖς μὴν ἀνιμένει.
Μ' ἀπέιτις δὲ σηκῶνεστε νὰ ῥθῆτε, ἀφήνομέ σας
νυκτιὰ καλή, καὶ φχαριστιῆς περίσσαις δίδομέ σας,
γιατί ἐκαταδεχτήκατε τόση ὥρα νὰ σταθῆτε
στὴν κωμῆδία μας σήμερο νὰ μᾶς ἀφουκραστήτε,
παρακαλώντας σας πολλὰ νὰ κάμετε ὄλοι ὀμάδι,
ἂν ἔναι καὶ σᾶς ἄρρεσε, κάποιο μικρὸ σημάδι.

Τέλος τῆς κωμῆδίας τοῦ Κατσούριπου.

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

ἀπάρω	βλ. ἄν.
ἀγάλια	περιττεύω, (ιταλ. avanzare).
ἀγάλη	σιγὰ σιγὰ.
ἀγαπητικός	φιλία, εἰρήνη.
ἀμορφος	ἀγαπητικός, ἐραστής.
ἀπάρω	ὄμορφος.
ἀπάρω	φτάνω, καὶ γγίζω.
ἀπάρω	φέρομαι μὲ ἀπρέπεια.
ἀγκάλια	ἀγκάλια.
ἀπερικοψία	ἀπερικοψία, ἀνοησία.
ἀπὸ ἀγρίμου	ποὺ προέρχεται ἀπὸ ἀγρίμου.
ἀπὸ ἀγρίμου	πῆγαινε, καὶ ἄμε.
ἀπὸ ἀγρίμου	εὐκαιρία.
ἀπὸ ἀγρίμου	ἄτυχος.
ἀπὸ ἀγρίμου	ἔλλειψη ντροπῆς.
ἀπὸ ἀγρίμου	ἀναιδής, ἀναίσχυντος.
ἀπὸ ἀγρίμου	δυνατός, καὶ ἀδυνατότατος.
ἀπὸ ἀγρίμου	καημένος (ἀραβ. azap).
ἀπὸ ἀγρίμου	ἔξαπατῶ (ἀραβ. zizan).
ἀπὸ ἀγρίμου	λόγος, ὀμιλία.

ἠρίμε με βάση τὸ Λεξιλόγιό τοῦ Λίνου Πολίτη, *Κατσοῦριπος*, σ. 135-169 καὶ τὰ γλωσσολογικὰ συνοδεύουν τὶς ἐκδόσεις τῆς *Πανώριας* (Κριαρᾶς, Θεσσαλονίκη 1974), τοῦ *Στάθη* (Θεσσαλονίκη 1976), τοῦ *Φορτουγάτου* (Vincenz, Ἡρώκλειο Κρήτης 1980), τοῦ *Κοιτῆ* (Ἀλεξίου, Ἀθήνα 1986 καὶ μικρῆς 1993), τῆς *Ἐρωφίλης* καὶ τῶν *Ἰντερμεδιῶν* (Ἀλεξίου-Ἀποσκίτη, Ἀθήνα 1988 καὶ 1992). Συμβουλευτήκα ἀκόμη τὸ *Λεξικό* τοῦ *Κριαρᾶ*, (τ. Α' -ΙΒ', Θεσσαλονίκη 1968-1992).

Ἰταλικὲς λέξεις βλ. Il Nuovo Zingarelli. *Vocabolario della lingua italiana*, di Nicola Zingarelli, Undicesima edizione a cura di Miro Dogliotti e Luigi Rosiello, Bologna, Zanichelli, 1971. Ἡ λέξις ἀπὸ τῆς βενετικῆς διαλέκτου βλ. Giuseppe Boerio, *Dizionario del dialetto veneziano*, seconda edizione aumentata e corretta aggiuntovi l'indice italiano veneto, Venezia 1856. Ἡ λέξις ἀπὸ τῆς γαλλοβενετικῆς διαλέκτου βλ. Vittorio, *Piccolo dizionario veneziano-italiano* elaborato dall'edizione originale del 1856, Venezia 1983.

503-504 Εὐχαρίστως, εὐχαρίστως, ἀπέφυγε τὶς φραστικὰς γιὰ νὰ μὴ θεωρηθεῖς προσφιλῆς.

ΕΤΑΙΡΙΑ ΚΡΗΤΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

2

ΚΡΗΤΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

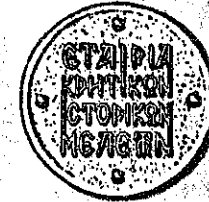
2

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΦΟΣΚΟΛΟΥ

Φ Ο Ρ Τ Ο Υ Ν Α Τ Ο Σ

ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ, ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ
ALFRED VINCENT

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΘΕΟΧΑΡΗ ΔΕΤΟΡΑΚΗ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ 1980

ΦΟΡΤΟΥΝΑΤΟΣ

Η πλοκή του Φορτουνάτου είναι η απλούστερη από τις τρεις:

Ο Φορτουνάτος έχει ανατραφεί από τον έμπορο Γιαννούτσο, ο οποίος τον βρήκε μωρό, πριν από δεκαέξι χρόνια, σ' ένα πλοίο που είχαν πριν στα χέρια τους μουσουλμάνοι κουρσάροι. Ο Γιαννούτσος θέλει να μάθει ποιοι είναι οι γονείς του νεαρού προτού κανονίσει έναν κατάλληλο γι' αυτόν γάμο. Ο Φορτουνάτος, ωστόσο, είναι ερωτευμένος με την Πετρονέλα, κόρη της χήρας Μηλιάς. Παρόλο που η Πετρονέλα ανταποδίδει την αγάπη του Φορτουνάτου, η μητέρα της σκοπεύει να την παντρεύσει, για οικονομικούς λόγους, με τον πλούσιο αλλά ηλικιωμένο γιατρό Λούρα. Οι διαπραγματεύσεις γίνονται μέσω της προξενήτρας Πετρούς· ο Λούρας της αναφέρει ότι είχε έναν μικρό γιο που τον έπιασαν οι κουρσάροι πριν από δεκαέξι χρόνια. Στο μεταξύ, ο Γιαννούτσος συνειδητοποιεί ότι δεν μπορεί να καθυστερήσει περισσότερο τον γάμο του Φορτουνάτου κ' έτσι ζητάει από τον φίλο του νεαρού, τον Θόδωρο, να τον βοηθήσει να του βρει νύφη. Ο Θόδωρος καταφεύγει στην Πετρού και μαθαίνει από αυτήν για τον χαμένο γιο του Λούρα. Υποψιάζεται ότι το παιδί πρέπει να είναι ο Φορτουνάτος, πράγμα που γρήγορα επιβεβαιώνεται. Γεμάτος ευτυχία που ξαναβρήκε τον γιο του, ο Λούρας δίνει με χαρά την ευλογία του για τον γάμο του Φορτουνάτου και της Πετρονέλας.

ΟΝΟΜΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Προσώπατα ἀπὸ μιλοῦσι εἰς τὴν κωμῶδια :	344v
Η ΤΥΧΗ κάνει τὸν Πρόλογο.	
ΜΙΣΕΡ ΓΙΑΝΝΟΥΓΕΟΣ, πρῆματευτής, κύρης πιστεμένος τοῦ Φουρτουνάτου.	
ΦΟΥΡΤΟΥΓΝΑΤΟΣ, παιδί τοῦ νειτόρε τοῦ Λούρα καὶ ἀναθρεφτός τοῦ μισέρ Γιαννοῦτσο.	5
ΛΟΥΡΑΣ, νιοτόρες γιατροί, κύρης τοῦ Φορτουνάτο καὶ ἀγαφτικός τῆς Πετρονέλας.	
ΜΠΟΖΙΚΗΣ, φαρμέγιος τοῦ Λούρα. <i>ναυρῶτης</i>	
ΠΕΝΤΑΝΤΕΣ, δάσκαλος τοῦ Φορτουνάτο.	10
ΤΖΑΒΑΡΛΑΣ, καπετάνιος.	
ΜΠΕΡΝΑΜΠΟΥΓΕΟΣ, φαρμέγιος τοῦ Τζαβάρλα.	
ΘΟΔΩΡΟΣ, φίλος τοῦ Φουρτουνάτο.	
ΜΗΛΙΑ, μάνα τῆς Πετρονέλας.	
ΠΕΤΡΟΝΕΛΑ, θυγατέρα τῆς Μηλιάς καὶ ἀγαφτική τοῦ Φορτουνάτο.	15
ΑΓΟΥΣΤΙΝΑ, φαρμέγια τῆς Μηλιάς.	
ΠΕΤΡΟΥ, προξενήτρα καὶ ρουφιάννα.	
ΦΡΑΡΟΣ, ἀδερφός τῆς Μηλιάς.	
Ἡ σκηνὴ ραπρεξεντάρει τὸ Κάστρο τῆς Κρήτης.	20

3 στὸ ἀριστερὸ περιθώριο : 100 πρόσθεσε M2 5 στὸ ἀριστερὸ περιθώριο : 160 πρόσθεσε M2 19 Fraros : Gliatos διάρθωσε M2

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πρόλογος, τότε κάνει ἡ Τύχη	344/2r
Τούτη μου ἡ ^{ο τροπὸς} οβίγα, ἀπὸ κρατῶ στὸ χέρι καὶ γυρίζω, τοῦτα τὰ μάτια, ὁποῦ ὡς τυφλὴ παντοτινὰ σφαλίζω, ἐτούτη μου ἡ κεφαλὴ, ὁποῦ μὲ χρουσὰ ντυμένη μαλλιὰ εἶναι στὴν ὀμπρὸς μερὰ καὶ ὀπίσω μαδισμένη, ἐτούτες οἱ φτεροῦγες μου ὁποῦ ἀνοιγοσφαλίζω	4α
καὶ ἔλο τὸν κόσμον ἔτσι ἀψὰ καὶ γλήγορα γυρίζω,	4β
ἐτούτοι ἀπὸ εἰς τὴ οβίγα μου βλέπετε καὶ γυρίζου,	5
καὶ ἄλλοι στὸ βάθος κείτουνται καὶ ἄλλοι ψηλά καθίζου,	
καὶ ἄλλα σημάδια πλιότερα ἀπὸ σ' ἐμὲ θεωρεῖτε, κρινῶ πὼς νὰ ἴναι ἀφορμὴ ποιά ἴμαι νὰ θυμηθῆτε.	
Μὰ μπορετὸ νὰ ἴναι καὶ κινεῖς ὁποῦ δὲ μὲ γνωρίζει,	10
καὶ μοναχὰς θεωρώντας με τὸ νοῦν του περιορίζει,	
καὶ πεθυμᾷ ν' ἀφουκραστῆ τάχα νὰ μάθη ποιά ἴμαι καὶ εἰς τέτοιο μὸδο φαίνομαι, καὶ ἐδῶ στὸν κόσμον ἴναι ἴμαι.	
Γιὰ κείνο θεὸ νὰ δηγηθῶ ποιά ἴμαι καὶ πὼς μὲ λέσι,	
καὶ ἄλλους πὼς κάνω καὶ γελοῦ συχνιὰ καὶ ἄλλους καὶ κλαῖσι -	15
μ' ἔλον ὁποῦ τὸ φταῖσιμο δὲν ἔναι ἐμὲ δικό μου,	
καὶ ἔλους μεγάλους τς ἔκανα ἀν ἦτο μπορετό μου.	
Τὰ ὀνόματά μου εἶναι πολλὰ : Τύχη πολλοὶ μὲ κράζου,	
καὶ ἄλλοι πάλι Ριζικό καὶ Μοίρα μ' ὀνομάζου.	
Ἐγὼ ἴμαι, ἀπὸ τς ἀπόκοτους καὶ τοὺς ἀνεργισμένους, <i>φραστικῶς</i> τοὶ πρόθυμοι, τοὶ ποθητοὺς καὶ ἔλους τοὶ προκομμένους	20

3 ghrussa πάνω ἀπὸ τὸ στίχο : maglia διαγραμμένο 4 maglia ine πάνω ἀπὸ τὸ στίχο : urischiete διαγραμμένο 4α-6 etutes [i / fte- ruges mu / opu agnigos[fa / liso chie olo [to / cosmon eci ar[sa / ch/ gligora gi[iso πρόσθεσε ὁ Φάσκολος στὸ δεξιὸ περιθώριο 5 ule- pete πάνω ἀπὸ τὸ στίχο : thorite διαγραμμένο 9 ὁποῦ Ἔ : τσως apu 14 cless[fi

αιδάρω, και εις τση σβίγας μου τὸ ψῆλος τς ἀνεβάζω, 344/2v
 και πλούτη, δόξες και τιμές νὰ πάρουσι σπουδάζω
 και τς ἀνεργους και τοι δειλιούς και τοι παραθεσμιάρους, *καθυσταρμένοιαι*
 τς ἀνάμελους και τούς δκνούς κι δλους τς ἀνεπαφάρους, *τεφελίνω* 25
 αὐτούς στη σβίγα μου ζερβά πάλι τούσε γυρίζω,
 και κάτω πρὸς τὰ βάθη τση στὸν πάτο τοι γκρεμνίζω.
 Καὶ δὲ λογιάζουν, οἱ λωλοὶ, πὼς ἢ παραθεσμιά τως,
 ἢ δειλιαση, ἢ ἀνάπαψη, πὼς ἢ ἀναμελιά τως
 εἶναι ἀφορμὴ και στέκουσι πάντα τως ξεπεσεμένοι,
 και ἀπὸ τιμές πολλὰ γδυμοὶ, φτωχοὶ και ρημασμένοι, 30
 μὰ λέσι πὼς τὸ Ριζικὸ τῶς φταίγει, ὡς ἀ λογιάζου,
 και μοναχὰς τὴ μοίραν τως καθημερνὸ ἀτιμάζου.
 Μὰ ἀνὲν και ἀνοίξει ἐθέλασι τὰ μάτια τοῦ νοός τως,
 τὸ ἴδιον τως τὸ φταίσιμον εἶχασι δεῖν δμπρὸς τως.
 Σ' ἔλο τὸν κόσμον τὰ παιδιὰ ρηγάδω, βασιλιάδω, 35
 πλουσῶ, φτωχῶ και ἀνήμπορω, τῶ δούλω και ἀφεντάδω,
 βλέπετε δλόγδυμνα τὸ πὼς δλα γεννᾶ τα ἢ φύση
 μὲ δίχως διαφορὰ κιαμιὰ, γιὰ νὰ μπορᾶ γνωρίση
 ὁ καθχεις τοι βασιλιούς κι δλους τς ἀθρώπους τς ἄλλους
 τὸ πὼς τση μάνας ἢ κοιλιὰ δὲν τοι γεννᾶ μεγάλους, 40
 μὰ οἱ προθυμιές κι οἱ πρόκοψες κι οἱ κόποι τῶν ἀθρώπων
 πλούτους και μπορεζόμενους τοι ἀναι ἔς κάθα τόπο.
 Γιὰ κείνο τὰ φτωχὰ παιδιὰ βλέπετε πὼς πλουταίνου 345r
 συχινὰ, κι ἐκεῖνα τῶν πλουσῶ πάλι φτωχὰ ἀπομένου.
 Ὅντε γεννοῦνται τὰ παιδιὰ, γεννοῦνται μετὰ μένα, 45
 και μετὰ μένα βρίσκονται πάντα συντροφιασμένα
 κι ἐκεῖνα ὁποῦ χτάσσονται καλὰ και ὁποῦ ποθοῦσι
 νὰ ἔχουσι πλούτη και τιμές, και πρόθυμα κοπιόουσι
 ν' ἀνεβουσι στη σβίγα μου, αιδάρω και ψηλώνω,
 και δόξες μεγαλότατες, ὡς πεθυμοῦ, τς ἀξώνω. 50
 Καὶ πάλι ἐκεῖνα ἀποῦ ἔναι δκνὰ και προθυμιὰ δὲν ἔχου,
 μὰ μόνο μὲ τὴν πεθυμιὰ κάθονται και ξετρέχου *γυρίζω*

29 padatos πάνω ἀπὸ τὸ στίχο: ftoghi ch/ διαγραμμένο 30 gdhi-
 mgni ftoghi ch/ rimasmegni πάνω ἀπὸ τὸ στίχο: ftoghi chie catadhi-
 casmegni διαγραμμένο 43 μετὰ pos: ftoghie διαγραμμένο || plute[nu]

μὲ δίχως κόπο στοῦ τροχοῦ τὰ ὕψη ν' ἀνεβουσι,
 πάντα στὸ βάθος στέκουσι, τὸ ψῆλος δὲ θωροῦσι.
 Στὸν κόσμον ἀποῦ τὴν ἀρχὴ δὲν ἦσα οἱ βασιλιάδες, 55
 μηδ' ἀφεντιές μηδὲ ἐπαρχιές, ἀρχοντες γῆ ἀφεντάδες,
 μὰ δλοι οἱ ἀθρώποι μιᾶς λοῆς κι εἰς ἕνα μὸδο ἐξιοῦσα
 γιαιτὸς ἐκείνο τὸν καιρὸ χροῦσὸν ἐνοματοῦσα.
 Τότες μ' ἐκράζασι κι ἐμὲ Τύχη χαριτωμένη,
 και ἀποῦ τς ἀθρώπους ἤμουνε δλους φαριστημένη, 60
 γιαιτὶ δλοι εὐχαριστιόυντανε στὸ εἶναι τως περίσσα
 νὰ στέκουσι, και δλα κοινὰ τὰ πράματά τως ἦσα.
 Μὰ ἀπειτίς ἐπληθύνασι και ἄλλους καιροὺς ἐφτάξα,
 τοι γνῶμες τινε τοι καλὲς και λοῖσμούς ἀλλάξα,
 και ἀρχίσασι μὲ σύνορα τὸν κόσμον νὰ μοιράζου, 345v
 και γεῖς τοῦ ἄλλου τινε νὰ ἀρπᾶ μονάχας νὰ λογιάζου. 66
 Τότες ἀποῦ ἔχαν πλιὰ ἀρετές και πρόκοψες και γνῶση,
 και ὁποῦ δὲν ἐφοβάτανε ἔς κίντυνα νὰ σιμῶση,
 μὲ τὴν αἶδα μάλλιστος τὴν ἐδικὴ μου ἐμένα, *ἴδω, μαρκελίστα, ἀδελφὸς*
 πλουσι και μπορεζόμενοι και βασιλιοὶ ἐπομένα, *ἀπομένου* 70
 και οἱ ἀνεργοὶ και ἀνάρετοι και φοδισάροι οὔλοι
 τῶς ἐπομειναν ἐτουνῶ πηρέτες τως και δούλοι.
 Πόσοι τοι παλαιούς καιροὺς μόνο γιὰ τς ἀρετές τως,
 ὀγιά τοι κόπους τοι πολλούς, τς ἀμετρες προθυμιές τως,
 μεγάλοι ἀθρώποι ἐμείνασι και ὄνομα παινεμένο 75
 παντοτινὸν ἐφήκασι στὸν κόσμον δοξασμένο.
 Καὶ πόσοι, ἀποῦ ἔσα ἀπὸ φτωχοὺς ἀθρώπους γεννημένοι,
 πάλι μεγάλοι ἐμείνασι και βασιλιοὶ στεμμένοι —
 ὁποῦ ἂν ἀρχίσω νὰ τοι πῶ, νὰ τοι μετρῶ ἕνα και ἕνα,
 θέλετε βαρεθῆ δλοι σας μὰ πούρι γεμισμένα 80
 εἶναι στὸν κόσμον τὰ χαρτιὰ, και ἀποῦ θὰ μάθη ἄς πιάση
 μέσα στοὺς ἄλλους τὸ σοφὸ Πλούταρχο νὰ διαβάση,
 και θέλει δεῖ τς Ἀλέξαντρους, τοι Ρούφρους, τοι Πομπέους,
 τοι Μάρκους Ἀουρέλιους, Τούρους και Τολομαίους,

65 ἀρχίσασι V: arghisassi: —ζασι E 66 και E: chi || tu: ἀπὸ τ'
 71 Chie i: ἀπὸ Chi

τοὶ Καίσαρους, τοὶ Δάρειους, Πώρους καὶ τοὶ Πλατόνους, 85
 Ἴτιους, τοὶ Βεσπασιανούς, Δημόστενους, Κατόνους,
 καὶ ἄλλους πολλοὺς ἀπὸ οἱ σπουδῆς σμιμένους μὲ τοὶ κόπους 346r
 καὶ ἡ συντρομὴ μου ἐκάμασι πολλὰ ψηλοὺς ἀθρώπους.
 Μὰ ἴντα θεὸς νὰ κάθωμαι τώρα νὰ σᾶ; δηγοῦμαι
 τὰ παλαιὰ καμώματα; Ἄς ἔρθωμε νὰ δοῦμε 90
 σήμερον εἰς τὸ Κάστρο σας τοῦτο τὸ τιμημένο
 τῆ Κρήτης τόσα ἐξακουστό, στὸν κόσμον δοξασιμένο
 σ' ἄρματα καὶ εἰς γράμματα καὶ εἰς κάθα πράξιν ἄλλη
 παντοτινὰ ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς, καὶ τώρα μὲ μεγάλη 95
 δόξα ἢ φούμη του ἐπλάτυνε, καὶ ὁ κόσμος τὴ λογιᾶζει,
 καὶ ὅλη ἡ Φραγκιὰ τοὶ δύναντες τοὶ τόσες του θαμᾶζει.
 Ἡ Ἄσια, ἡ Τράτσια καὶ ἡ Ἄφρικα τρομάσσου
 τς ἐμπόρεσές τως βλέποντας πῶς τς ἔκαμε νὰ χάσου,
 καὶ ὁ Τοῦρκος τ' ἄνομο σκυλὶ τρομάραν ἔχει τόση
 πὺ πλιό του δὲν ἀποκοτᾶ ἀποκάτω νὰ σιμῶση, 100
 γιὰτι θυμᾶται τὰ παλιά, καὶ τρέμει καὶ φοβᾶται,
 καὶ ἀκόμη τὰ παθε στὴ γῆ καὶ εἰς πέλαγος θρηγᾶται,
 καὶ τότε περιτρέχουσι στὰ ἐρχόμενα λογιᾶζει,
 καὶ μετανιώνει ἀπὸ καρδιάς, κλαίγει καὶ ἀναστενάζει.
 Ἐκεῖνο τὸ φοματινὸ καὶ τὸ μισὸ φεγγάρι, 105
 πὺ γέρθη καὶ ἐσηκώθηκε μ' ἔτοια μεγάλη χάρη
 ἀπ' τὴ μερὰ τῆς Σύθιας τῆς ἀπονης, καὶ ἐσάσε
 καὶ ἐπλάτυνε γιαιμὰ γιαιμὰ καὶ ὅλο τὸν κόσμον ἐπιάσε,
 θέλει ἀπομείνει σκοτεινὸ γοργὸ καὶ θαμπωμένο, 346v
 καὶ μ' ἔκλειψη παντοτινὴ νὰ στέκη μαυρισμένο, 110
 γιὰτι ἀπὸ τὴ Βενετιὰ καὶ ὅλη τὴ Χστιανοσύνη
 νέφη θελὰ θελοῦ γερθῆ μὲ τόση κακοςύνη
 καὶ τοῦ πελάγου καὶ τῆ γῆς, καὶ ἐπῶδε νὰ γυρίσου (οἱ τοὶ ἐδῶ)
 τὴ λαμπιρότη τὴν πολλὴν ἀπῶχει νὰ τοῦ σήσου,
 καθὼς ἀπάνω εἰς τς οὐρανοὺς εὐρίσκειται γραμμένο 115
 ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ, καὶ ἴτσι ἀποφασισμένο.

86 Βεσπασιανούς: E: Vespasianus: ἴσως πρέπει νὰ γραφῆ Βεσπασιανούς
 87 ἐπὸς E: ἴσως opu 96 thama|si 106 megagli πάνω ἀπὸ τὸ στί-
 χο: perissa διαγραμμένο 107 apognis: ἀπὸ apognias 113 gis ch/
 podhe na girissu πάνω ἀπὸ τὸ στίχο: gis oia smicta na sossu διαγραμμένο

Καρὰ λοιπὸν ἀμέτρητη ὄλοι σας καρτερεῖτε,
 καὶ εἰς ἐλιγούτσικο καιρὸ τὴ λευτεριά θωρεῖτε.
 Μὰ ὁ νοῦς μου ἐπαρραπέρασε καὶ ἐφήκα τὰ δηγοῦμου·
 μὰ τώρα στὴν ἀθεβολὴ γυρίζω πάλι ἀπὸ ἴμου. 120
 Πόσοι ἀθρώποι σήμερον στὴ χώρα σας ἐτούτη
 βρίσκονται εἰς ἀξιοότητες καὶ εἰς ἐμεγάλα πλοῦτη,
 ἀπὸ ἴσανε πολλὰ φτωχὰ καὶ ἀτιμα γεννημένοι,
 καὶ ἀπὸ αἷμα χαμηλὸ καὶ ταπεινὸ ἐθαμένοι;
 Τοῦτοι γιὰ νὰ ἴναι πρόθυμοι, νὰ μὴ βαριεῦνται κόπο, 125
 μὰ νὰ γλακοῦσι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ γλήγοροι εἰς κάθα τόπο,
 ἀφέντες νὰ δουλεύουσι μεγάλους, ἀπὸ ὄριζα,
 ταχιά καὶ ἀργά, καὶ ἀνάπαψη κιαμὰ δὲν ἐγνωρίζα,
 θωρώντας τοὶ τέτοιας λοῆς καὶ ἐγὼ ἐιδάρισά τοι,
 καὶ στὴν κορφή τῆ σβίγας μου, σὰ βλέπετε, ἔδκαλά τοι· 130
 καθὼς θαρρῶ καὶ σήμερον πῶς θέλετε γνωρίσει
 σὲ τούτη μας τὴν κωμωδιὰ, ὁποῦ γιὰ νὰ γρικῆση
 καθέννας ἀπὸ λόγου σας εἴστε ἐδεπὰ ἐρθωμένοι. 347r
 Παρακαλοῦμε σας λοιπὸ, ἄρχοντες τιμημένοι,
 ὡς εἶναι τὸ συνήθει σας καὶ θέλει ἡ εὐγενειὰ σας, 135
 φαριστημένη ἀκρόαση νὰ ἴχωμε ἀπ' ὄνομά σας.
 Ἐνα παιδί θέλετε δεῖ ὁποῦ μικρὸν ἐβγήκε
 ἀπὸ τς ἀγκάλες τοῦ κυροῦ καὶ εἰς ἐσκλαβιὰν ἐμπῆκε,
 γιὰ τς ἀρετές του τοὶ πολλές, τοὶ διάξες του τοὶ πλῆσες, πολλῆς
 τοὶ χάρες του τς ἀμέτρητες, τοὶ τάξες τοὶ περίσες, 140
 πῶς ἀπὸ σκλάβο ἐλεύτερο καὶ πλοῦσον ἔκαμά το,
 καὶ εἰς ἐανιπόλπιστες χαρῆς καὶ δόξες ἐφερά το.
 Ὅσοι γυρεύουσι λοιπὸ μεγάλοι νὰ γενοῦσι,
 βασιλεία ν' ἀποτάξουσι καὶ πλοῦτη νὰ χαροῦσι,
 ὅπως ἐπὶ δὲν δὶδῶσαι μου

διδῶσαι
 συμπεριφορᾶ

118 chie isse: ἀπὸ chie se 120 στὸ δεξιὸ περιθώριο: + ossi gi-
 reugu / sin uedi adiunto nel fine διαγραμμένο 129 ἐιδάρισά τοι
 E: eidharisaci 142 στὸ δεξιὸ περιθώριο: + qu [/ a]tu []
 143-150 Ἀπὸ τὸς στίχους τοὺς πρόσθεσε ὁ Φόσκολος ὑστερώτερα,
 κάτω ἀπὸ τὸ 154. Ἡ θέση ποῦ παίρνουν στὸ κείμενον δηλώνεται μὲ ση-
 μάδια (+) στὸ περιθώριο δίπλα στοὺς 143 καὶ 142. Ὁ Φόσκολος εἶχε
 βάλει ἀρχικὰ ἕνα παραπεμπτικὸ σημεῖωμα δίπλα στὸ στίχον 120 (βλ. πα-
 ραπάνω), ἀλλὰ ὕστερα τὸ διάγραψε. 143 gireugusi: ἀπὸ gircugu-
 sin || gliro πάνω ἀπὸ τὸ στίχο: edho διαγραμμένο

με πρόκληση και προθυμιά να σώσουνι τυχαίνει 145
 ν' ἀρπάξου τὴν πλεξούδα μου τούτη τὴ χρουσωμένη,
 κι ὥσὰ μὲ πιάσουν ἀπὸ κεῖ σφιχτὰ νὰ μὲ κρατοῦσι·
 και νὰ μὴ βγῶ ἀπ' τὸ χέριν τως ἄς βλέπου ὅσο μποροῦσι,
 γιατί ἂν τῶς φύγω μιὰ φορά, εὐκαιρα παραδέρνου ^{μάταια} ^{ταὐτοὶ θωροῦναι}
 νὰ θε νὰ μὲ ζυγώσουνι, μὰ πλιὸ δὲ μὲ γιαγέρνου. 150
 Δότε μας τὸ λοιπὸ τ' αὐτιά, κι ἔν τον ἐδῶ ποὺ βγαίνει,
 μὲ τὸν ἀφέντην του ἔρχονται μαζί συντροφιασμένοι.
 Τὰ θε νὰ ποῦσι ἀκούσετε, κι ἐγὼ γυρίζω ὀπίσω,
 και ὀγλήγορά τὴ λευτεριά τάσσω νὰ σὰς χαρίσω.

Τέλος τοῦ Προλόγου

148 mi ugo πάνω ἀπὸ τὸ στίχο : ugo διαγραμμένο || ἀπ' τὸ V : apto to
 (τὸ apto ἀπὸ apu) || as ulepu osso borussi πάνω ἀπὸ τὸ στίχο : mi me
 parathesmussi διαγραμμένο. Εἶχε γράφει δηλαδὴ ἀρχικὰ ch/ na ugo
 apu to ghieridos mi me parathesmussi (= και νὰ ἔγω ἀπὸ τὸ χέριν
 τως μὴ μὲ παραθεσμοῦσι) 154 Βλ. Σημειώσεις || κάτω ἀπὸ τὸ στίχο :
 χαρες μεγαλες ολονο τασο να σας χαρισω M2

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ—ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

348v

Μισὲρ Γιαννοῦτσος, Φορτουνάτος

ΠΙΑΝ. Δοσμένον ἔναι καθανὸς ἀθρώπου ἀπ᾽χει γνώση,
 ἀπειτίς φτάξη σὲ κχιρὸ παιδιὰ και φκνερῶση,
 τοῖ πρώτες περιδιάβασες μὲ μῦθο ν' ἀπαρνᾶται
 και μὲ καινούριους λογισμοὺς και ἔγνοιες νὰ κυβερνᾶται, 5
 και νὰ ξετρέχη τὰ παιδιὰ μὲ τάξεις νὰ παιδεύγη
 και μὲ ἀρετές, και ὅσο μπορεῖ πάντα του νὰ γυρεύγη
 μὲ πόθο κι ἐπιμέλεια, μ' ἴδρο και κόπο ἀντάμα
 και μὲ ψυχὴ και μὲ καρδιὰ νὰ τῶσε κάμη πράμα,
 ἀλήθεια μὲ πρεπούμενους μῶδους, γιὰ νὰ μποροῦσι
 αὐτοὶ και οἱ κλερονόμοι τως πάλι νὰ τὰ χαροῦσι. 10

3 - 10 Οἱ στίχοι αὐτοὶ γράφτηκαν ἀρχικὰ ὡς ἐξῆς :

Na arnate cathatu ghara catha xefadossi agli
 ch/ monon eggna ch/ spudhi sto logismo na uagli 5
 Tropus na uri omorfotatus ch/ modhus na girepsi
 me taxes dbiaxes chie aretes aftana nanathrepsi
 To eghi apu tu urischiete cala na to dhianeugi
 chie alo na smixi met' afto ch/ pada na gireugi
 Na to pglithigni osso bori m' ena ch/ m' alo tropo 10
 puri na aressi tu theu mono chie ton athropo
 (= νὰ ἀρνᾶται κάθα του χαρά, κάθα ξεφάντωση ἄλλη,
 και μόνον ἔγνοια και σπουδὴ στὸ λογισμό νὰ βίλη
 τρόπους νὰ βρῆ ὁμορφότατους και μῶδους νὰ γυρέψη. 5
 μὲ τάξεις, διάξεις και ἀρετές αὐτᾶνα ν' ἀναθρέψη,
 τὸ ἔχει ἀπὸ τοῦ βρῖσκειται καλὰ νὰ τὸ διανεύγη,
 και ἄλλο νὰ σμίξη μετ' αὐτό, και πάντα νὰ γυρεύγη
 νὰ τὸ πληθύνη ὅσο μπορεῖ μ' ἕνα και μ' ἄλλο τρόπο,
 πούρι νὰ ἀρέση τοῦ Θεοῦ μόνο και τῶν ἀθρώπων. 10)

Μετὰ δὲ Φόσκολος διέγραψε τὸ ἀρχικὸ κείμενο και τὸ ἀντικατέστησε μὲ τὸ
 ἐξῆς γραμμένο μεταξὺ τῶν στίχων :

- Τάχα λογιάζεις πώς ἐγὼ νὰ μὴ σὲ κοντεντάρω ;
 ΠΕΤΡ. "Οχι, νὰ ζήσωμε, κι ἐγὼ ἐτοῦτα δὲν τὰ ζάρω. *συνηθίζω*
 Μὰ νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀφορμὴν, μ' ἀλήθεια σου σεκρέτο
 νὰ τὸ κρατῆς, γιὰ τὸ Θεό.
 ΛΟΥΡ. Κερα - Πετροῦ μου, πέ το, 340
 και ἀποὺ τὰ χεῖλη μου ποτὲ σοῦ τάσσω νὰ μὴν ἔβγη.
 Παρτίδον ἄλλο ἢ Μηλιά φόρσι καλλιὰ γυρεύγει; *ὡς καὶ ἄλλα*
 ΠΕΤΡ. "Οχι ἀπατά, και ἂν ἤστεκε τὸ πράμαν ἀπ' αὐτήνη,
 ἄς εἶχες τάξει τὴ δουλειὰ τούτη τὸ πὼς ἐγίνη.
 Μὰ ἄλλιῶς περνοῦ τὰ πράματα. Τὴν κοπελιὰν αὐτήνη 345
 γεῖς κοπελιάρης ἀγαπᾶ, κι ἐκεῖνο πάλι ἐκεῖνη,
 κι ἤκουσα πὼς ἔνας τ' ἄλλου ἐθέλασιν ἀμόσει *ἀποκρίσται*
 ἄλλη παντρεῖα καθένας τως ποτὲ του νὰ μὴ γνώση.
 ΛΟΥΡ. Κι αὐτὸς ὁ νιὸς ποῦ βρίσκειται ;
 ΠΕΤΡ. Ξεύρεις τὸ Φουρτουνάτο,
 τοῦ κύρ Γιαννοῦτσο τὸν ὑγιό, ποῦ στέκουσινε κάτω 350
 στοῖ μύλους πρὸς τὸ Δερματᾶ ;
 ΛΟΥΡ. Καλὰ τότε κατέχω,
 και φίλο μεγαλότατο τὸν κύρ Γιαννοῦτσον ἔχω.
 ΠΕΤΡ. Ἐκεῖνος εἶναι ἀπ' ἀγαπᾶ, γιὰ κείνο ὀπίσω σύρνει, *ποσὸν ἔχει* 401r
 και νὰ τήνε γυρίσωμε ποσὼς δὲ μᾶς ἀφήνει.
 Και βρίσκει χίλιες ἀφορμὲς· λέγει πὼς εἶσαι ξένος, 355
 πὼς εἶσαι γέρος και ἀνοστος, λωλὸς και ξεπεσμένος,
 και μὲ ὄλα σου τὰ πράματα, μὲ τὰ μεγάλα πλούτη,
 δὲ θέλει νὰ ἔχη μιὰ ζωὴ ποτὲ τση ὡσὰν ἐτούτη,
 νὰ σὲ θωρῆ ὡσὰν κούτσουρο νὰ κάθεσαι σιμά τση, 360
 ν' ἀναστενάξῃ, νὰ πονῆ, νὰ καίγεται ἢ καρδιά τση.
 ΜΠΟΖ. Γεῖά σου, στήν πίστη μου, μωρή! Ἦφας τὸ τσικίσι,
 και ἐδὰ τοῦ λὲς τὰ παστικά! Τούτα σοῦ πρέπου, σπλήγη. *ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο*
 ΛΟΥΡ. Δὲν εἶμαι γέρος σὰ θαρρεῖ, κερα - Πετροῦ, νὰ ζήσω,
 και τάσσω τση, σὰ σμίξωμε, νὰ τὴν καλοκαρδίσω. 365
 Ἀκόμη τὴ σαρανταρὰ δὲν εἶμαι περασμένος,
 μὰ ἀποὺ τὴν πρίκα ἔτσι φαρὸς εἶμαι καταστεμένος.
 ΜΠΟΖ. Ἀφέντη, γρίκα μου κι ἐμέ, ὄντα σοῦ μιλῶ, και πούρι *ὀφείλω*
 δὲν εἶμαι τόσα κουζουλός. Ξεῦρε και ἀποὺ τὴ μούρη

- θρέφονται ὄλα τὰ κορμιὰ ὄζῳ, δεντρῶ και ἀθρώπω·
 καλὴ καρδιά και φαητὸ καλὸ σὲ πᾶσα τόπο 370
 τὴν ὁμορφιά κάθα κορμιού ξίδου και προσκαλοῦσι,
 και ὄλοι τὸ προσερέγουνται ὄσοι και ἂν τὸ θωροῦσι.
 ΛΟΥΡ. Και ἀπάνω ἔς τοῦτο ἴντα μου λὲς, κερα - Πετροῦ, νὰ κάμω ;
 Ἄ θὲς ἐσοῦ, κατέχω τὸ πὼς κάνομε τὸ γάμο.
 ΠΕΤΡ. Μαγάρι νὰ ἴστεκε ἀπὸ μέ. 401v
 ΛΟΥΡ. Κερα - Πετροῦ, ἀπὸ σένα 375
 στέκεται ἐδὰ, και κάμε το, και πάλι ἄφησ' με ἐμένα,
 και τάσσω σου πὼς τὰ πρεπὰ νὰ κάμω ἐγὼ σιμά σου
 πλιὰ παρὰ κείνο ἀποὺ θαρρεῖς.
 ΠΕΤΡ. Εἶπα το τὸ ἀφεντιάς σου
 πὼς ἀπὸ μένα δὲν περνᾶ.
 ΛΟΥΡ. Δὲ λὲς πὼς ὀρεξάτη
 σὲ τοῦτον ἔναι ἢ μάνα τση και πεθυμιὰ γεμάτη ; 380
 Λοιπὸ ἄς γενοῦσι τὰ χαρτιά, σὸ σπῆτι νὰ ἴμω μέσα,
 και ἐγὼ σὰν ἔμπω, τάσσω σου, μὲ λόγια και τορνεῖσα
 και μὲ πολλὰ χαρίσματα τὴν κοπελιὰν αὐτήνη
 νὰ κάμω μετὰ λόγου μου κοντέντα ν' ἀπομείνη.
 Κι ἐσοῦ ἀτοστάρισε ὀγιά ὄδ' ἐτούτο τὸ ρεάλι, 385
 και ἐγὼ δὲν τήνε λησμονῶ τὴ δούλεψή σου πάλι.
 ΠΕΤΡ. Χίλια σπολλάτη, ἀφέντη μου Λούρα, στήν ἀφεντιά σου.
 Πασκίσει θέλω ὄ,τι μπορῶ νὰ κάμω τὴ δουλειὰ σου.
 Αὐὸ τρεῖς ἡμέρες μοναχὰς ἀπομονὴ μου κάμε.
 ΜΠΟΖ. Και ὁ δεῖπνος ἀποὺ ἐρδίνιασα, πότε θὰ τότε φάμε ; 390
 ΛΟΥΡ. Μετὰ χαρᾶς, μὰ σπούδαξε ὄσο μπορεῖς, νὰ ζήσης,
 και περισσότερος καιρὸς νὰ τρέξῃ μὴν ἀφήσης.
 ΜΠΟΖικη, πὼς σοῦ φαίνεται ;
 ΜΠΟΖ. Δὲν τὸ ἴπα τὸ ἀφεντιάς σου
 πὼς ἀπὸ σένα στέκεται νὰ κάμης τὴ δουλειὰ σου ;
 ΛΟΥΡ. Μωρέ, και ἄ στέκεται ἀπὸ μέ, σήμερο χωρὶς ἄλλο 395
 τὴν Πετρονέλα μου ἤθελα σὲς ἀγκάλες μου νὰ βάλω.
 ΜΠΟΖ. Ἀγάλια, μὴ γλακάς πολλὰ. Στὸ σπῆτι μας ἄς πᾶμε,
 και ὀρδινιασμένον ἔχουσι τὸ γιόμα, νὰ τὸ φάμε·
μεσσηνίσι

^{επιθυμίας πεπεισούς}
 και τσι καπόνους πάλι άργά άποδ 'γόρασα δειπνοϋμε,
 με ένα ριφάκι άποδ 'καμα όφτδ παραπερνοϋμε, ^{μυεσ} 400
 κι άπόκεις ξεγαλε ταχιά τορνέσα να μου δώσης
 να πουσουνίσω τίβετας, πάλι να τή γεμώσης.
 Να τδ λαλοϋμε έτσι δά καθημερνδ ένα μήνα,
 να ξεζαρώσουσι, φτωχέ, τά μάγουλά σου αϋτείνα,
 και τοτεσά ξυρίζεσαι και βάνεις τδ μαντέλο ^{νίνα} 405
 αϋτόνο άποδ 'καμες όφές, και α δέν τσ' άρέσης, θέλω
 τά μάτια μου άποδ τόν καφά όπίσω, να μου βγάλης.
 ΛΟΓΡ. Λογιάζω πώς ν' αφόρμισες, βαρόμοιρε, ίντα φάλλεις;
 Τδ πράμαν άποδ σοϋ 'δωκα να πά να πουσουνίσης,
 στέρεψε τίβετσι άπ' αϋτό, μηδδ μου καταλύσης, ^{φωτίζω} 410
 δντε θά κάμω τή δουλειά έντρομα να τδ βροϋμε.
 Μ' άπέτις είναι πάρωρα, ας πάμε να γευτοϋμε.

ΑΤΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ—ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Μισέρ Γιαννοϋτσος, Θόδωρος

^{μελίχα λόγια}
 ΓΙΑΝ. Κοντό και νά 'ναι άπαρθινά έτοϋτα, Θόδωρέ μου,
 και νά 'ναι αϋτός δ κύρης του, σα λέγεις; Φαίνεται μου
 πώς ξαναγιώνω σήμερο, πώς μου πληθαίνου οί χρόνοι, ^{402v}
 πώς κατατάσσου οί έγνοιες μου κι ή πεθυμιά μου λιώνει. 416
 ΘΟΔ. 'Αφέντη, στέκε με καλή καρδιά, γιατί, να ζήσω,
 έτοϋτος είναι δ κύρης του σ' δ,τι μπορά γνωρίσω ^{καρτω}
 άποδ τά λόγια τση Πετροϋς.
 ΓΙΑΝ. Να ζήσης, ξαναπέ μου
 εις ίντα μόδο τδ 'κουσεσ, Θόδωρε άκριθέ μου. 420
 ΘΟΔ. Πηλαίνοντας να 'βρω τήν Πετροϋ με πόθο μου περίσσο
 όγια τδϋ Φορτουνάτο μας τδ γάμο να μιλήσω,
 δέν ήτογε στδ σπίτι τζη, μα άπό 'δεκεί μου λέσι
 πώς ήρθε στη κερα· Μηλιās, όγια να καταστέση, ^{φωτίζω}

399 'γόρασα Ε: gorasa 408 ν' αφόρμισες Ε: na formises
424 ('ε) τσι Ε: ci

λέγει, τση θυγατέρας τση τδ γάμο, άποδ τρατάρει ^{ουαπερ} 425
 τοϋτο τδ Λούρα τδ γιατρδ γαμπρδ να τότε πάρη.
 ΓΙΑΝ. Και δέν έντρέπεται ή κοθλή να δώση τδ παιδί τζη
 'νοϋς γέροντα σάν ξναι αϋτός; Δέν τήν πονει ή ψυχή τση;
 ΘΟΔ. 'Εγώ γιαμιά ως ήκουσα τέτοιασ λοής μαντάτο,
 δ λογισμός μου έχτύπησεν όγια τδ Φορτουνάτο, 430
 τδ πώς έτοϋτη ή κοπελιά για νύφη τοϋ ταιριάζει,
 γιατί σε πλούτη, σ' άθρωπιά κι εις όλα, τοϋ όμοιάζει.
 Και τδ ζιμιδ με πλήσα βιά έγλάκησα έπά πάνω ^{εσθ}
 και τήν Πετροϋ άποδ τση Μηλιās τδ σπίτιν δξω βγάνω,
 και αρχίζω να τήνε ρωτώ για ται δουλειές τοϋ γάμου. 435
 Κι ειπε μου κι είναι άπαρθινά, μάλλιος πώς θε να κάμου ^{καρτω}
 τδ κάθα πράμα σήμερο. Και τότεσ μου δηγήθη ^{403r}
 τδ πώς εις τήν Κεφαλλονιά δ Λούρας έγεννήθη,
 και πώς ένα μικρδ παιδί τοϋ θέλασινε πάρει,
 άποδ 'το δυόμισι χρονω, μιάν ώρα οί κρουσάροι, 440
 όμάδι με τή νέναν του, και πώς γυρεύγοντάσ το
 δεκάξι χρόνουσ σήμερο, και δέν εύρίσκοντάσ το,
 ήρθεν έπά κι έπόμεινε, και πλιδ να μη γυρίση
 όπίσω στήν πατρίδαν του ειχεν άποφασίσει.
 ΓΙΑΝ. Πρδσ τά σημάδια τά γρικω και λέγεις, Θόδωρέ μου, ^{καρτω} 445
 τοϋτοσ τοϋ Φορτουνάτο μου ειν' δ κύρης, φαίνεται μου.
 Κι ας πάμεν δπου βρίσκειται, να ζης, να τότε βροϋμε
 καλύτερα άποδ λόγου του να μάθωμε μποροϋμε.
 'Ω καλορίζικο πολλά παιδί μου Φορτουνάτο,
 αν είναι μπορεζάμενο τοϋτο ή αλήθεια να 'το! 450
 ΘΟΔ. Μισέρ Γιαννοϋτσο, τδ γιατρδ στοχάζομαι και βγαίνει,
 κι έχε λιγάκι άπομονή, να δοϋμε ποϋ διαβλίνει.
 Σύρσου καμπόσο 'ς μιά μερά, ν' ακούσωμε ίντα λέσι,
 τοϋ γάμου τά καμώματα πώς τά 'χε καταστέσει. ^{καρτω}
 Γιατι 'χα 'πόντα τση Πετροϋς να μου τότε ξηλώση, ^{διαβλ} 455
 και α δδ μπορη, τδ γέρο ^{καρτω} κιάσ δυδ μέρες να σποδώση.
 Κι ύστερα να σιμώσωμε με τήν πιδεξοϋνή
 πάλι ν' αναρωτήξωμε για τή δουλειάν αϋτήνη.
 'Ιδδ ένα γέρο κουζουλδ, φουνταλλαμδ τόν έχει! 460
 Γή πούρι α ντρέπεται δουλειές τέτοιες να πά ξετρέχη; 460

403r
καρτω
καρτω

ΑΓΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ—ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Λούρας, Μποζίκης, Πετρού, Θόδωρος, Μισέρ Γιαννοῦτσος

- ΛΟΥΡ. Μεγάλο δίκιο ἀληθινὰ μού φαίνεται νά 'χη
 ἡ κόρη μου νά μὲ κρατῆ σ' ἐχθριτα καὶ σὲ μάχη,
 γιατί 'βλεπε τὰ γένια μου τόσα πολλὰ μεγάλα,
 τῆ φορεσά μου ἔτσι παλιὰ καὶ ἀτσαλη ἀπάνω στ' ἄλλα, *βραβειών*
 καὶ ἐλόγιαζε πολλὰ φτωχὸς πὼς νά 'μουνε καὶ γέρος, 465
 καὶ μετὰ μὲ δὲν ἤθελε ποτέ τση νά 'χη μέρος.
 Μὰ ἐδὰ τὰ γένια μου ἤκοψα καὶ ἤλλαξα καὶ τὰ ροῦχα,
 καὶ φαίνεται μου ἐμισεψεν ἡ ἀσκημιὰ - ν' ἀπού 'χα.
 Καὶ τάσσω σου, τὸ νὰ στραφῆ νά δῆ τὴν ὁμορφιά μου,
 νὰ σudaστῆ ξετέλεψη νὰ δώσωμε τοῦ γάμου. 470
 Μποζίκη, πὼς σοῦ φαίνομαι ἐδὰ πού 'μαι ἀλλαμένος ;
 ΜΠΟΖ. Ὡσὰ γεροντογαίδαρο δντεν ἔναι στολισμένος
 μὲ τὰ πιστιοκαπλόδετα καινούρια καὶ σομάρι,
 καὶ ἔλες τοῦ κόσμου τς ὁμορφιές ἔχει καὶ πλήσα χάρη,
 καὶ ἀφριματεὶ καὶ ἀντιπατεὶ, τ' ἀρθούνια του φουσκώνει, 475
 καὶ τοὶ γαῖδαρες ὅπου δῆ γυρίζει καὶ ζυγώνει.
 Ἡ πόρτα τση κερα - Μηλιάς μού φαίνεται καὶ ἀνοίγει. 404r
 Στάσου καλά, γιατί κιαμιὰ λογιάζω σὲ ξανοίγει. *κοιτάζει*
 ΠΕΤΡ. Ἀφέντη Λούρα, μετὰ γειᾶς τῆ φορεσά! Νὰ ζήσω,
 καὶ ἀπὸ μακρὰ ἐγανάχτησα ποιδς εἶσαι νὰ γνωρίσω. 480
 Ἐδὰ μού φαίνεται ἀπατὰ καὶ εἶσαι ξανανιωμένος,
 ὡσὼν ξυλάθρωπος παλιὸς ξαναζγουραφισμένος.
 ΛΟΥΡ. Δὲν ξεύρεις πὼς ἡ φορεσά τὸν ἄθρωπο στολίζει
 καὶ σ' ἄλλη μεταμόρφωση ζιμιὸ τότε γυρίζει ;
 Μὰ στῆ δουλειὰ μας σήμερο ἴντὰ 'χεις καινωμένα ; 485
 Ἡ Πετρονέλα τάχατες ἐσμίγει μετὰ μένα ;
 ΠΕΤΡ. Ἀφέντη Λούρα, χαίρομαι περίσσα τῆ χαρά σου,
 γιατί θαρρῶ, σὸν πεθυμᾶς, νά 'καμα τῆ δουλειὰ σου.
 ΜΠΟΖ. Ἀφέντη, χαίρομαι καὶ ἐγὼ περίσσα μετὰ σένα.
 ΛΟΥΡ. Κι εἰς ἴντα μόδο, πέ μου 'δὰ, τὰ 'χεις ἀποασμένα ; 490

465 Chie logiase: καὶ λόγιασε Ε' 472 gerodogaidharo odenene:
 γεροντογαίδαρος δντ' ἔναι Παναγιωτάκης

- ΠΕΤΡ. Χρεῖα 'ναὶ νά 'χη ἀπομονὴ τὸ ψάρι ἀποὺ θὰ πιάση,
 καὶ τοῦτα τὰ καμώματα δὲ γίνονται μὲ βιάση.
 Μὰ βάνε πούρι σ' ὀρδινιὰ τς ἔξοδες δίχως ἄλλο
 τοῦ γάμου, καὶ σήμερα ὀχτῶ γαμπρὸ θὲ νὰ σὲ βάλω.
 ΛΟΥΡ. Χαίρομαι τὸ μαντάτο σου, καὶ ἀφησ' τὴν ἔγνοια ἐμένα, 495
 καὶ κάθε πράμα τάσσω σου πὼς εἶναι ὀρδινιασμένα.
 ΜΠΟΖ. Χαίρου, καημένη μου κοιλιὰ, καὶ ἐσύ, παραδαρμένη,
 καὶ τ' ἀντερό σου πάλι ἐδὰ λογιάζω ξεπλαταίνει. *παρακαλῶ*
 ΛΟΥΡ. Κερα - Πετρού μου, δὲ θαρρῶ τὴν ὥρα νὰ σιμῶσω 404v
 στῆ Πετρονέλας τὰ βυζὰ τὸ χέρι μου νὰ ἀπλώσω. 500
 ΠΕΤΡ. Ἐχε ὀρεξη καὶ μπόρεση μονάχα, ἀφέντη Λούρα,
 καὶ γλήγορα περνᾶ ὁ καιρὸς.
 ΜΠΟΖ. ...καὶ μπαίνει στὴν τουρτούρα.
 ΠΕΤΡ. Μὰ κείνα ἔλα πού μου 'τασσες κάμε νὰ τὰ θυμᾶσαι,
 γιατί καλὰ σοῦ δούλεψα.
 ΛΟΥΡ. Ἀνέγνοια κάμε νά 'σαι,
 κερα - Πετρού, καὶ τάσσω σου νὰ φαριστᾶς, νὰ ζήσω, 505
 ΠΕΤΡ. Ἦθελα νά 'καμες ὀμπρὸς τὸ θὲ νὰ γένη ὀπίσω. *θέλει ποῖσαι*
 ΘΟΔ. Μισέρ Γιαννοῦτσο, πλιὸ καιρὸς δὲν ἔ νὰ καρτεροῦμε,
 καὶ σίμωσε κοντύτερα νὰ πᾶ χαιρετιστοῦμε. *εἶπε, ἰδὲ*
 ΓΙΑΝ. Γεῖα τσ' ἀφεντιᾶς σας καὶ χαρά!
 ΠΕΤΡ. Καλῶς τὸ Θόδωρό μου
 καὶ τὸ μισέρ Γιαννοῦτσο μου, τὰ μάτια καὶ τὸ φῶς μου. 510
 ΛΟΥΡ. Μαγάρι νὰ μὴν ἤρθαι γιὰ νὰ μ' ἀντιδαδιάσου' *επιδοῖτω, ἀνομιεῖν*
 μὰ τίβεται δὲν κάνουνσι. Καλῶς τὴν ἀφεντιὰ σου,
 μισέρ Γιαννοῦτσο μου ἀκριβέ! Ἰντα ἐδεπὰ ξετρέχεις ; *γυρίζει, γέλω*
 ΓΙΑΝ. Νὰ σὲ ρωτήξω βούλομαι πράμαν ὅπου κατέχεις.
 ΛΟΥΡ. Καὶ σὸν ποιδ πράμα νά 'ναι αὐτό, καὶ λὲς πὼς τὸ κατέχω ; 515
 Λογιάζεις πὼς εἶμαι εὐκαιρος, καὶ μόνο τς ἔγνοιες σου ἔχω ;
 Ἄγωμε πούρι στὸ καλό. Θαρρῶ ἄλλο νὰ γυρεύγης,
 καὶ ἤσφαλες καὶ πὼς εἶμαι ἐγὼ λογιάζω νὰ πιστεῦγης.
 ΘΟΔ. Ἀφέντη μου ντοτόρε μου, σκόλασε τὸ θυμὸ σου,
 καὶ γιὰ κακὸ δὲ σὲ ρωτᾶ, μᾶλλιος ὀγιὰ καλό σου. 520 *μὰ ἔναι ὁμοιω-*
 Παιδὶ ἤκουσε πὼς ἤχασες ἕνα μικρὸ μιὰν ὥρα, 405r *ἔναι*
 δεκάξι χρόνους σήμερο, καὶ ἐκεῖνο πού 'ναι τώρα

502 πριν από ΒΟΣ : ch/ begni διαγραμμένο

ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΕΡΩΦΙΛΗΣ Γ. Χορτάτσι

1) Έκθεση προϊστορίας υπόθεσης και καταστάσεων

A. Βασική έκθεση ανδρών, A' β'

B. Δευτερεύουσα έκθεση γυναικών, B' β'

Γ. Έκθεση Ασκάς, Γ' δ' (μονόλογος)

2) Γλωσσότυποι εισόδου-εξόδου ηρώων

A. Συμβατικός και στερεότυπος λογότυπος (φόρμουλα αναγγελίας άφιξης ηρώων)

Τον/ την θορώ/ συντηρώ

B' 371-372, Γ' 45-46, Δ' 147, Δ' 12

B. Τροποποιημένη τεχνική αναγγελίας άφιξης προσώπου από δύο πρόσωπα

Δ' 233-234

Γ. Λογότυπος ζαφνικής και απρόσμενης εισόδου προσώπου στη σκηνή

Εν' τον (επά) εδώ που πρόβαλε

A' 71, Γ' 329

3) Στρατηγικές πρόσθετης πληροφορησης

A. Οι καταστάσεις μειωμένης σκηνικής επικοινωνίας

Γ' 45-46, E' 316, 318-322

B. Το κρυφάκουσμα (όχι στην *Ερωφίλη*)

Γ. Το κατ' ιδίαν (όχι στην *Ερωφίλη*)

ΕΡΩΦΙΛΗ

ΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΗ

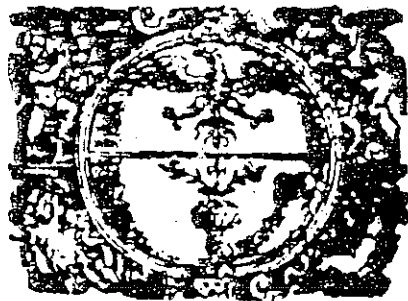
ΕΡΩΦΙΛΗ,

ΠΟΙΗΜΑ ΤΟΥ ΛΟΤΙΩΤΑΤΟΥ

Εν αουδαίσις κνεσὺ Γεωργίῃ Χορτιάτῃ Κρητῶς

Καὶ σμωργία τῆς οὐχνοῦσάπυ ἐν ἀρχαῖσι, κνεσὺ Φιλίππῳ
Χαρίῃ Ζακυνθίου :-

Con licentia de' Superiori, & Priuilegio :-

Ε'ΝΕΤΙ'ΗΣΙΝ, Παρὰ Ἀντανίῳ τῷ Ἰωλμωφ :-

Ε'κει δὲ τῆς Θεογονίας :- α, ζ λ ζ' :

Σελίδα τίτλου τῆς Ἐρωφίλης στὴν ἔκδοση Κιγάλα (1637).

ΕΡΩΦΙΛΗ

τραγωδία

Γεωργίου Χορτιάτη

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Στυλιανὸς Ἀλεξίου

Μάρθα Ἀποσκίτη

στιγμὴ

ΑΘΗΝΑ * 2001

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο Χάρος κάνει τον πρόλογο βγαίνοντας
από τον Άδη με αστραπές και βροντές και ταραχή μεγάλη

ΧΑΡ. Ἡ ἄγρια κι ἀνελύπητη καὶ σκοτεινὴ θωριά μου
καὶ τὸ δραπάνι ὀποῦ βαστῶ, καὶ τοῦτα τὰ γδυνά μου
κόκκαλα, κ' οἱ πολλὲς βροντὲς κ' οἱ αστραπὲς ὀμάδι
ὀποῦ τῆ γῆν ἀνοίξασι κ' ἐβγήκα ἀπὸν τὸν Ἄδη,
ποιός εἶμαι μοναχά τωνε, δίχως μιλιά, μποροῦσι 5
νὰ φανερώσου σήμερο σ' ὄσους μὲ συντηροῦσι.
Μ' ὄλον ἐτοῦτο πεθυμῶ γιὰ πλιὰ θαράπεψή μου,
ποιός εἶμαι νὰ σᾶς δηγηθῶ καὶ ποιά ἔναι ἡ μπόρεσή μου.
Ἐγώ ἔμαι ἐκεῖνος τὸ λοιπὸ ἀπ' ὄλοι μὲ μισοῦσι
καὶ σκυλοκάρδη καὶ τυφλὸ κι ἄπονο μὲ λαλοῦσι 10
ἐγώ ἔμαι ἀπὸν τσι βασιλιὸς τσι μπορεμένους ὄλους,
τσι πλούσους καὶ τσ' ἀνήμπορους, τσ' ἀφέντες καὶ τσι δούλους,
τσι νέους καὶ τσι γέροντες, μικροὺς καὶ τσι μεγάλους,
τσι φρόνιμους καὶ τσι λολοὺς κι ὄλους τσ' ἀθρώπους τσ' ἄλλους,
γιαμιὰ γιαμιὰ, ὄντε μοῦ φανεῖ, ρίχνω καὶ θανατώνω, 15
κ' εἰς τὸν ἄθῃ τσῆ νιότης τως τσι χρόνους τως τελειώνω.
Λειώνω τσι δόξες καὶ τιμές, τὰ ὀνόματα μαυρίζω,
τσι δικασίνες διασκορπῶ καὶ τσι φιλιὲς χωρίζω·
τσ' ἄγριες καρδιὲς καταπονῶ, τσι λογισμοὺς ἀλλάσσω,
τσ' ὄλπίδες ρίχνω σ' μιὰ μερὰ, καὶ τσ' ἔγνοιες κατατάσσω 20
κ' ἐκεῖ ὄπου μὲ πολὺ θυμὸ τὰ μάτια μου στραφοῦσι,

χώρες χαλοῦν ἀλάκρες, κόσμοι πολλοὶ βουλοῦσι.
 Ποῦ τῶν Ἑλλήνων οἱ βασιλείες, ποῦ τῶν Ῥωμαίων οἱ τόσες
 πλοῦσες καὶ μπορεζάμενες χώρες, ποῦ τόσες γνώσεις
 καὶ τέχνες, ποῦ ἔναι οἱ δόξες τως; Ποῦ σήμερον ἐκεῖνες 25
 στ' ἄρματα κ' εἰς τὰ γράμματα οἱ ξακουστὲς Ἀθῆνες;
 Ποῦ ἔναι ἡ Καρτάγο ἢ δυνατὴ κ' οἱ πολεμάρχοι οἱ ἄξιοι
 τῆ Ῥώμης, ποῦ τὰ κέρδητα τὰ ἄχασιν ἀποτάξει;
 Ποῦ τ' Ἀλεξάντρον ἢ ἀντρεῖα κ' ἢ μπόρεσή του ἢ πλήσα;
 Ποῦ τῶν Καισάρων οἱ τιμές, ἀπὸν τὸν κόσμο ὄρῖσα; 30
 Ὅλα χαλάσαν ἀπὸ μὲ κι ὅλα ἀπὸ μὲ διαβήκα,
 χῶμα γενῆκα ἀψήφιστο κ' εἰς λησμονιὰν ἐμπήκα.
 Γιαῦτος λολοῖ ἔναι ὅσοι θαρροῦ μὲ κόπο γῆ μὲ γνώση
 νὰ κάμουνσι τῆ χέρα μου νὰ μὴ μπορὰ τελειώσει
 τὰ ὀνόματά τως, γράφοντας στὸν κόσμο παραμύθια 35
 κι ἄλλα πολλὰ καμώματα ψοματινὰ κι ἀλήθια.
 Λολότεροι ὅσοι ἀθάνατοι λογιάζον ν' ἀπομείνου
 σὰν κάμον κέρδητα πολλὰ κι ἀρίφητα πλουτήνον
 τό'να καὶ τ' ἄλλον ἀπὸ μὲ χάνεται καὶ τελειώνει,
 τό'να καὶ τ' ἄλλον οἱ καιροὶ χαλοῦσιν κ' οἱ χρόνοι. 40
 Ποῦ τῶ Χαλδαίω τὰ γράμματα, ποῦ κείνοι ἀπὸν λογιάζα
 νὰ μείνουσιν ἀθάνατοι, γιὰ κείνον ἐσπουδάξα
 μὲ τόσο κόπο, τῶν ἀλλῶ νὰ γράφου τσι πολέμους,
 γῆ κείνοι ἀπὸν σκορπούσανε τὰ πλοῦτη στοὺς ἀνέμους;
 Ποῦ τόση μεγαλότητα, ποῦ ἔναι τὰ πλοῦτη τῶρα 45
 τὰ ἄχεν ἐκεῖνη ἢ ξακουστὴ καὶ μπορεμένη χώρα
 τῆ Σεμιράμης; Πέτε μου, ποῦ κείνοι τῆ οἱ μεγάλοι
 σοφοί, ποῦ τόσοι τῆ ἄρχοντες καὶ τόσοι δοῦλοι τῆ ἄλλοι;
 Μ' ἀπείς στὴ γῆ δὲ φαίνονται μὴδ' ἔναι τὰ κορμιά τως,
 κιάς πέτε μου ἕνα σήμερον ἀπὸν τὰ ὀνόματά τως. 50
 Πέτε μου ποιοὶ ἐκοπιάσασι κ' ἐκτίσα τὰ κολόσσα,
 ποιοὶ ἐπερμαζῶξα τὰ βουνιά κ' ἐμεσοξετελειώσα

τὸν πόργο ἐκεῖνο τῆ Βαβέλ, γῆ ποιοὶ ἄχασιν κάμει
 τοῦτες σας τσι πυράμιδες, μέρα καὶ νύκτα ἀντάμι
 κοπιάζοντας τόσα εὐκαιρα; Πέτε ἕναν ἀπὸ κείνα 55
 τὰ ξακουστά τω ὀνόματα, νὰ δοῦμε ἂν ἀπομείνα,
 σὰν ἐλογιάζα, ἀθάνατα: ὅλοι, κι αὐτεῖνα ὀμάδι
 μὲ τὰ κορμιά τως βρίσκονται θαμμένα μὲς στὸν Ἀδη.
 Μὰ γιάντα ξένα καὶ παλιὰ ν' ἀναθιβάνω τῶρα
 ξόμπλια, μακρὰ ποῦ λείπουσιν ἐκ τῆ δικῆ σας χώρα; 60
 Ποῦ ἔναι, μου πέτε, σήμερο τόσοι δικοὶ ἀκριβοὶ σας,
 ποῦ τόσοι ἀγαπημένοι σας καὶ φίλοι μπιστικοὶ σας,
 ποῦ τόσοι νιοὶ τῆ χώρας σας, ποῦ ἔναι κείνοι ὀποῦ γυρίζα
 κ' ἐμοσκοραῖνα τὰ στενά, καὶ πόθον ἐμυρίζα;
 Ποῦ ἔναι κείνοι ἀπὸν τὰ χεῖλη τως τὸ μέλι ἐκυματοῦσα 65
 κ' ἢ νύκτα μέρα νὰ γενεῖ νὰ κάμουν ἐμποροῦσα;
 Φτωχοὶ στὸ λάκκο κατοικοῦ, βουβοὶ μὲ δίχως στόμα,
 ψυχὲς γδυννὲς δὲν ξεύρω ποῦ, στὴ γῆ λιγάκι χῶμα.
 Μ' ὅλον ἐτοῦτο μὴδὲ γεῖς ποτὲ στὸ νοῦ του βάνει
 πῶς εἰς τὸν Ἀδη θὰ διαβεῖ, πῶς ἔχει ν' ἀποθάνει· 70
 κι ὡσὰν τοῦ κόσμου νὰ ἄχασι νὰ μείνου κληρονόμοι,
 μὴδένα πράμα ἐμπόρεσε νὰ τσι χορτάσει ἀκόμη.
 Ὡ πλῆσα κακορίζικοι, καὶ γιάντα δὲ θαροῦσι
 τσι μέρες πῶς διαβαίνουσι, τσι χρόνους πῶς περνοῦσι!
 Τ' ὄψες ἐδιάβη, τὸ προχθὲς πλιὸ δὲν ἀνιστορᾶται, 75
 σπῖθα μικρὴ τὸ σήμερο στὰ σκοτεινὰ λογάται.
 Σ' ἕναν ἀνοιγοσφάλισμα τῶν ἀμματιῶ ἀποσῶνω,
 καὶ δίχως λύπηση κιαμιὰ πᾶσ' ἄθροπο σκοτῶνω·
 τὰ κάλλη σβήνω, κι ὄμορφο πρόσωπο δὲ λυποῦμαι,
 τσι ταπεινοὺς δὲ λημονῶ, τοὺς ἄγριους δὲ φοβοῦμαι· 80
 τοὺς φεύγου, φτάνω γλήγορα, τοὺς μὲ ζητοῦ, μακραίνω,
 καὶ δίχως νὰ μὲ κρίζουσι, συχνιὰ σ' τσι γάμους μπαίνω,
 κι ὀρπῶ νυφάδες καὶ γαμπρούς, γέροντες καὶ κοπέλια,

καὶ κἀνω ξόδια τσι χαρὲς καὶ κλάηματα τὰ γέλια.
 Σὲ πρὶκα τὴν ξεφάντωση κ' εἰς στεναγμὸ γυρίζω 85
 πᾶσα τραγοῦδι, καὶ ποτὲ λύπηση δὲ γνωρίζω.
 Τὴν ἄσποη σάρκα χῶματα καὶ βρῶμο καταστένω,
 τὴν ὄγη λειώνω καὶ χαλῶ, καὶ κάθα μυρισμένο
 στῆθος, σκουλήκω κατοικιὰ κἀνω ζιμιὸ καὶ βρώση,
 κ' ἡ χέρα μου καθημερνὸ γυρεύγει νὰ τελειώσει 90
 σπίτια, γενιές καὶ βασιλειές καὶ κόσμους, σὰν τυχαίνει
 ἢ δικιοσύνη τοῦ Θεοῦ νὰ μείνει πλερωμένη.
 Μ' ὄλον ἐτοῦτο σήμερο μὴδὲ μὲ φοβηθήτε,
 ὄσους σᾶς ἔκαμεν ἐδῶ ἢ τύχη σας νὰ ῥθῆτε,
 γιατί δὲ μ' ἔστειλεν ὁ Ζεὺς τώρα συναφορμὰ σας, 95
 μὴδὲ γιὰ τοὺς γονέους σας, μὴδὲ γιὰ τὰ παιδιὰ σας·
 γραμμένον εἶναι σ' τσ' οὐρανοὺς χρόνους πολλοὺς νὰ ζῆτε,
 τιμές καὶ πλοῦτη νὰ ῥχετε, χαρὲς πολλὰς νὰ ἴητε·
 μὰ ῥθα σὲ τοῦτο τὸ ψηλὸ κ' εὐγενικὸ παλάτι,
 ποὺ ὁ κόσμος καλορίζικο τόσα περίσσα ἐκράτει, 100
 γιὰ νὰ σκοτώσω, ὡς θέλετε δεῖ, πρὶν περάσει ἡ μέρα,
 τὸ βασιλιὸ ὀποὺ στέκει ἐδῶ, μὲ μιά του θυγατέρα,
 νὰ πάψουσιν οἱ δόξες του, κ' ἡ ἐπαρχία του ἢ τόση
 γιὰ τὰ πολλὰ του κρῖματα σὲ χέρια ἄλλοῦ νὰ δώσει·
 κ' ἓνα στρατιώτην ἀκομή, μόνον κ' αὐτὸς κλωνάρι 105
 ξεριζωμένης βασιλειᾶς, στὸν κόσμον ἀπομονάρι,
 καθὼς νὰ κάμω μ' ἔστειλε τοῦ Ζεὺ ἢ δικιοσύνη,
 ποὺ κάμωμαν ἀπλέρωτο στὸν κόσμον δὲν ἀφήνει.
 Λύπη ἀνιμένετε λοιπὸ νὰ πάρετε ὄλοι τώρα,
 μὲ δάκρυα νὰ γυρίσετε στὴν ἐδική σας χώρα. 110
 Λέγω στὴ χώρα σας, γιατί δὲν εἰστε, σὰ θαρρεῖτε,
 στὴν Κρήτη πλιὸ, μὰ τσ' Αἴγυπτος τώρα τὴ γῆ πατεῖτε.
 Τούτῃ ναι ἢ Μέμφη ἢ Ξακουστή, τόσα ῥωματισμένη
 γιὰ τσ' ἄξες τση πυράμιδες σ' ὄλη τὴν οἰκουμένη,

κ' ἐδῶ ξαφνίδια νὰ ῥθετε σᾶς ἔκαμεν ἢ χάρη 115
 τοῦ Ζεὺ, ξόμπλι πᾶς ἓνας σας γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ πάρει
 σ' τσ' ἔξοδες τοῦ Φιλόγονου, περίσσα νὰ φοβάται
 τ' ἄδικο, κὶ ὄσο δύνεστε ὄλοι σας νὰ μισάτε
 μεγάλοι ν' ἀπομένετε μὲ τῶν ἄλλῶ τὸν κόπο,
 βλέποντας τὴν ἄσυστασὰ στὴν τύχη τῶν ἀθρώπων. 120
 Ὡ λογισμοί, πῶς σφάνετε, ὦ γνώμη τυφλωμένη,
 ὦ τῶν ἀθρώπων ὄλωνῶν ἐλπίδα κομπωμένη!
 Χαρὲς ἐλπίζει ὁ βασιλιός, καὶ γάμους λογαριάζει,
 καὶ πλῆσα καλορίζικο τὸν ἑμαντό του κρᾶζει· 125
 κὶ αὐτόνον πρὶκες καὶ καημοὶ θεὸ νὰ τονὲ πλακώσου,
 καὶ κορασὲς ἀνήμπορες θάνατο θὰ τοῦ δώσου.
 Κὶ ἂν ἐν' καὶ τοῦτοι οἱ βασιλιοί, ἀποὺ τὸν κόσμον ὀρίζον,
 τὴ δύναμή μου τὴν πολλὴ τόσα συχνιὰ γνωρίζον,
 ποιὸς ἐκ τσ' ἀθρώπων τσι μικροὺς νὰ ἐλπίζει πλιὸ τυχαίνει
 σὲ δόξες, πλοῦτη καὶ τιμές, κὶ ὀπίσω τως νὰ πηγαίνει; 130
 Φτωχοί, τ' ἄρπάτε, φεύγουσι, τὰ σφίγγετε, πετοῦσι,
 τὰ περμαζώνετε, σκορποῦ, τὰ κτίζετε, χαλοῦσι.
 Σὰ σπῖθα σβῆγει ἢ δόξα σας, τὰ πλοῦτη σας σὰ σκόνη
 σκορποῦσινε καὶ χάνονται, καὶ τ' ὄνομά σας λειώνει
 σὰ νὰ τὸ μὲ τὴ χέρα σας γραμμένο σ' περιγιάλι, 135
 στὴ διάκριση τσῆ θάλασσας, γῆ χάμαι στὴν πασπάλη.
 Μ' ἀφήρω σας, γιατί θωρῶ τὸ στρατηγὸ καὶ βγαίνει
 τοῦτον ἀποὺ προκτότατο θάνατον ἀνιμένει.

κ' εκείνους άπου κάθονται ψηλά, νά μὴ γκρεμνίζει,
 σήμερα καλορίζικο στὸν κόσμο πλιά μεγάλο
 τὸ βασιλιό μας εἶχα πεῖ παρὰ κιανέναν ἄλλο·
 μ' άπείτις κάποιο ριζικό τὸν κόσμο ἀνακατώνει 565
 καὶ πλούτους ρίχνει χιμηλά κι ἀνήμπορους σηκώνει,
 δὲν πρέπει, πρίχου δεῖ κιανείς τὸ τέλος, νά παινέσει
 σ' τσ' άρχές ποτέ καλομοιριά τ' ἀθρώπου γῆ στη μέση,
 γιατί ὅσο πλιά τονέ θωρεῖς στὰ ὕψη πῶς καθίζει
 τσῆ τύχης, καὶ με τὴν κορφή στὸν οὐρανὸ πῶς γγίζει, 570
 τόσο θά γδέχεσαι νά δεῖς πεσμένη τὴν τιμὴ του
 κι ὅπου 'σανε τὰ πόδια του, ριμμένη τὴν κορφή του·
 κι ὅσο τονέ στοχάζεσαι βασανισμένο πάλι,
 με πλήσα κακορίζικιά καὶ με φτωχειά μεγάλη,
 θέλεις νά ἐλπίζεις σὲ ψηλὸ σκαλέρι καθισμένο 575
 νά τονέ δεῖς, χαιράμενο καὶ καλοκαρδισμένο.
 Για τοῦτο, ὡς εἶπα, δὲν παινώ τοῦ βασιλιοῦ τὰ πλούτη
 καὶ τὴ μεγάλη μπόρεση πῶχει τὴν ἄρα τούτη,
 μὰ τὸ θεὸ παρακαλῶ, τὴν τύχη του νά ρίσει
 τὸν κύκλο τση ξανάστροφα ποτὲ νά μὴ γυρίσει· 580
 κι άπεις ἢ θυγατέρα του μόνια τση θέλει νά 'χει
 κληρονομιά στὰ πλούτη του, ταίρι ἄξο νά τσῆ λάχει·
 σάν εἶν' κ' εκείνη εὐγενική καὶ βασιλιοβγαλμένη
 κι άπ' ὄλων ὧ τῶν ἀρετῶ τσι χάρες στολισμένη.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΧΟΡΟΣ

Ἔρωτα, ποὺ συχνιά σ' τσι πλιά μεγάλους 585
κι ὄμορφους λογισμοὺς κατοικημένος
βρίσκεσαι, τσι μικροὺς μισώντας τσ' ἄλλους·

κ' ἔτσι 'σαι δυνατὸς καὶ μπορεμένος,
καὶ τόση χάρην ἔχου τ' ἄρματά σου,
ποὺ βγαίνεις πάντα μ' ὄλους κερδεμένος· 590

μἄλλιος τόσά 'ν' τὰ βρόχια τὰ δικά σου
γλυκιά, καὶ μετ' αὐτὸ τόση ἔχου χάρη,
π' ὅποιο κι ἂν ἐμπερδέσα εὐχαριστᾶ σου.

Κι ἄγριος ὡς θέλει νά 'ναι καὶ λιοντάρι
πάσα κιανείς, συμπέφτει μετὰ σένα 595
καὶ πεθυμᾶ πληγὴ ἀπὸ σὲ νά πάρει.

Κι ὄχι οἱ ἀθρώποι μόνο γνωρισμένα
σ' ἔχουσι τί μπορεῖς καὶ πόσα ξάζεις,
μὰ τὰ βερτόνια αὐτὰ τ' ἀκονισμένα

στὸν οὐρανό, ὄντα θέλεις, ἀνεβάζεις 600
μ' ἀποκοτιά καὶ δύναμη μεγάλη,
καὶ τὴν καρδιὰ τοῦ Ζεὸ τὴν ἴδια σφάζεις·

καὶ τόση παιδωμὴ καὶ τόση ζάλη
τοῦ δίδεις, ἀπ' ἀφήνει τὸ θρονί του
κ' ἔρχεται ἐδῶ στὴ γῆ με πρόσοψη ἄλλη.. 605

Γιὰ χάρη σου ὁ γιालὸς μὲς στὸ κανκί του
στέκει, κ' ἡ γῆς γιὰ σένα δὲ γυρίζει,
καὶ μιὰν ὁδὸ οὐρανὸς κρατεῖ δική του.

Γιὰ σένα πάσα φύτρο πρασινίζει,
πάσα δεντρὸ πληθαίνει καὶ ξαπλώνει, 610
κι ἄθους καὶ πωρικὰ μᾶσε χαρίζει.

Δάσος, τόσ' ἄγριο ζὸ ποθὲς δὲ χώνει,
γῆ ψάριν ὁ γιालός, τῆ δύναμή σου
νὰ μὴ γροικοῦ κι αὐτὰ νὰ τὰ πληγώνει.

Στῶ γυναικῶ τ' ἄμμάτια τὸ θρονί σου 615
κρατεῖς, κ' ἐκ τὰ χιονάτα κι ἄμορφα τως
προσώπατα πληθαίνει ἢ μπόρεσή σου.

Στὰ χρουσωμένα κεῖνα τὰ μαλλιά τως,
στὰ δροσερά τως στήθη τ' ἄσημένα, 620
στὰ κοραλένια χεῖλη τὰ γλυκιὰ τως,

πέτεσαι ὀλημερῆς καὶ μαραμένα
τὰ μέλη νὰ θεωρεῖς συχρὰ σ' ἄρέσει,
τ' ἄμμάτια ταπεινὰ κι ἀνακλαημένα·

γιὰ νὰ μοροῦσι στὸ ἄστερο ὄσοι κλαῖσι 625
γιὰ κόρης ὀμορφιά κι ἀναστενάξου,
περίσσα ἀδικοκρίτη νὰ σὲ λέσι,

κ' ἐκείνη τῆ χαρὰ ποὺ δοκιμάζου
τοῦ πόθου, πλιὰ γλυκειὰ καὶ πλιὰ δροσάτη
καὶ πλιὰ χαριτωμένη νὰ λογιάζου.

Γιὰ κείνο τοῦ Πανάρετου γεμάτη 630
πάντ' ἄγες τὴν καρδιά καημὸς καὶ βάρη
καὶ πάντα ταπεινὸς στὴ γῆ ἐπορπάτει.

Τώρα ἐπειδὴ τὸν ἔκαμες νὰ πάρει
τέτοια ἄξα πλερωμὴ στὴ δούλεψή του,
τέτοιο ἄξο θησαυρό, τέτοιο λογάρι, 635

κάμε, παρακαλῶ σε, τῆ δική του
κόρη νὰ τοῦ φυλάσσεις, σὰν τυχαίνει,
κ' εἰς κίντυνο μὴ βάλεις τῆ ζωὴ του.

Τούτη τὴν προξενιά τὴν προικαμένη 640
φοβοῦμαι δυνατὰ, πολλὰ τρομάσσω,
κι ὅλη γροικῶ ἢ καρδιά μου καὶ λιγαίνει,

τὰ μέλη μου χωρίζου κι ὄψη ἀλλάσσω
κ' εἰς χίλια μέρη ὁ νοῦς μου διασκορπᾶται,
σὰ νὰ ἔμουν βραδιασμένη σ' ἄγριο δάσο,

μὴν τὴν ἀποδεχτεῖ, μὴν πεῖ φοβᾶται 645
τὸ βασιλιὸ ποὺ θεὸ νὰ τὴν παντρέψει,
γιατὶ μεγάλο πρόμα εὐθὺς γεννᾶται.

Τούτη τὴν τύχη, Ἐρωτα, νὰ στρέψει 650
ξοπίσω τὴν κακὴ, χάρη τοῦ δῶσε,
καὶ πλιὸ οὐρανὸς κιαμιὰ μηδὲν τοῦ πέψει,

σὰ θέλει, δυσκολιά, παρακαλῶ σε.

σέ τοῦτο διαφορὰ κιαμιὰ δὲ θέλω νὰ τσῆ βάλω,
γιατὶ καλλιὰ δὲν εἶν' ὁ γεῖς τίβοτσι ἀπὸ τὸν ἄλλο.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΝΕΝΑ ΚΑΙ ΕΡΩΦΙΑΗ

- NEN. Βασιλοπούλα μου ἀκριβή, καλὰ ἔχεις γροικημένο
τὸ πράμα πού σου μίλησα, γιὰ κεῖνο δὲν ἐμπαίνω
τώρα σὲ λόγια πλιότερα, μόνο, παρακαλῶ σε, 25
τέλος, τὸ γληγορότερο, τοῦ λογισμοῦ σου δῶσε.
- ΕΡΩ. Νένα, δὲν εἶναι μπορετὸ νὰ ξαναρχίσω, κρίνω,
νὰ δηγηθῶ ποιές ἀφορμὲς καλλιὰ νὰ πάρω ἐκεῖνο
γιὰ ταίρι μου μ' ἐκάμασι παρὰ ἄθρωπο κιανένα,
γιατὶ καλὰ τσ' ἐγροϊκήσες σήμερον ἀπὸ μένα· 30
κι ἂν τσ' ἀκουσες καὶ ξεύρεις τσι, πολλὰ παρακαλῶ σε,
γῆ θάνατο πρικότατο γῆ ἄλλη βουλή μοῦ δῶσε.
- NEN. Βουλή σου δίδω, ἀφέντρα μου, πρὶ ὁ κόσμος τὸ γροικῆσει,
σὰ σπιθα δίχως δύναμη ν' ἀφήσετε νὰ σβῆσει,
γιατὶ ἂν τὸ μάθει ὁ βασιλιός, ξεῦρε, πῶς δὲ μπορούσι 35
μῆδ' ὅσοι στέκου σ' τσ' οὐρανοὺς βοηθοί σας νὰ γενοῦσι.
"Ολοὶ οἱ ἄθρωποι σφαίνουσι, μὰ ὁ φρόνιμος, σὰ σφάλει,
τὸ σφάλμα μὲ τῆ γνώση του θωρεῖ νὰ σάσει πάλι.
- ΕΡΩ. Σφάλμα ποτὲ δὲν ἔκαμα μὲ τέτοιο νιδὸν ἀντάμι
παντρειά νὰ κάμω, νένα μου, μὰ σφάλμα θέλω κάμει 40
τὸ πράμα κεῖνο ὅπου ἔταξα, μιὰν ὥρα, νὰ χαρίσω,
σὰν πελελή κι ἀσύστατη πάλι νὰ πάρω πίσω.
- NEN. Τὸ πράμα κεῖνο πού ἔταξες δὲν ἤτونه τσ' ἐξῆς σου,
γιατὶ σ' ὀρίζει ὁ κύρης σου κι ὅχι τὸ θέλημά σου·
κ' ἔτσι, κερά μου, νὰ συρθεῖς μπορεῖς μὲ τὴν τιμὴ σου, 45
γιατὶ δὲν εἶσαι κατὰ πῶς τὸ θάρρειες ἀπατή σου,

- κι ἄδικον εἶναι καὶ κακὰ περίσσα καμωμένο
νὰ τάξεις καὶ νὰ θὲς ἄλλου νὰ δώσεις πράμα ξένο.
- ΕΡΩ. "Ωφου, κακό μου ριζικό, κ' ἴντά ἔθελα τὰ πλούτη,
κ' ἴντά ἔθελα νὰ γεννηθῶ στὴν ἀφεντιὰν ἐτούτη! 50
Τί μὲ φελοῦνε οἱ ὁμορφίες, τί μὲ φελοῦν τὰ κάλλη,
καὶ τσ' ὄρεξής μου τὰ κλειδιά νὰ τὰ κρατοῦσιν ἄλλοι;
Χῶρες νὰ ρίζω ἀρίφνητες, τόπους πολλοὺς καὶ δούλους,
καὶ νὰ τιμοῦμαι σὰ θεὰ ἀπὸ τσ' ἀθρώπους οὐλους,
ποιάν ὀγιά τοῦτο δύνεται χαρὰ νὰ δεῖ ἡ καρδιά μου, 55
δίχως σὰ θέλω μετὰ μὲ νὰ ἔχω τὴ λευτεριά μου;
Πάσα φτωχὴ κι ἀνήμπορη, καθὼς θωρῶ, τυχαίνει
νὰ ἔναι ἀπὸ μένα σήμερο περίσσα ζηλεμένη,
γιατὶ ἀνισῶς κι ὀρίζουσιν ἄλλοι τὴν ἐμαυτὴ μου,
τῆ βασιλειά σκλαβιά κρατῶ, τὴν ἀφεντιὰ φλακὴ μου. 60
- NEN. Νὰ ρίξει ὁ κύρης τὸ παιδί σ' ὄλους μας εἶν' ὀσμένο
κι ὅποιο παιδί τὸ θέλει ἄλλιῶς, εἶν' καταδικασμένο.
"Ἐτσι, κερά μου, λόγιασε λιγάκι γιὰ καλό σου
πῶς ἡ ἀγάπη σου κρατεῖ τυφλὸ τὸ λογισμό σου,
μ' ἂν ἀναβλέψεις, θὲς ἰδεῖ τὸ πῶς δὲν εἶν' τιμὴ σου, 65
νὰ θέλεις ἓνα γι' ἄντρα σου, ὅπου ἔναι δουλευτῆς σου.
- ΕΡΩ. Ποτὲ δὲν εἶναι μπορετό, μῆδ' ἔναι στὴν ἐξά μου,
γιὰ μεγαλύτερη ἀφορμὴ νὰ τὸν ἀφήσω πλιά μου.
Κ' ἔτσι ἀνισῶς καὶ πεθυμᾶς καὶ θέλεις τὴ ζωὴ μου,
μὴν εἶσαι σ' τούτη τῆ δουλειὰ ποσῶς ἀντίδικη μου. 70
- NEN. "Ωφου, τὴν κακορίζικη καὶ πῶς μὲ θανατώνεις
μὲ τσι δουλειές ἀπ' ἄρχισες νὰ μοῦ ξεφανερώνεις!
Μὰ κάμε με καλύτερα τὸ πράμα νὰ γροικῆσω,
γιὰ νὰ γυρέψω στὰ μπρωῦ σκιας νὰ σᾶσε βουηθήσω.
- ΕΡΩ. Φτάνει σε τοῦτο ἀπ' ἀκουσες νὰ κάμει νὰ γνωρίσεις 75
πῶς βρισκομαι, μὲ δίχωςτὰς ἄλλο νὰ μοῦ γροικῆσεις,
γιατὶ τὸ στόμα νὰ τὸ πεῖ κι ὁ νοῦς νὰ τὸ λογιᾶσει

- ντρέπεται τῇ βαρβμοιρῆς, φοβᾶται καὶ τρομάσσει.
- NEN. ὦ μοῖρα πρικαμένη μου, ὦ μοῖρα ἀσβολωμένη,
καὶ γιάντα στέκω ζωντανή στὸν κόσμον ἢ καημένη! 80
- ΕΡΩ. Νένα, τὰ κλάηματα ἄφησε, κ' ἰδὲ νὰ μοῦ βουηθήσεις·
τοὶ πρικαμένες προξενιές γύρεψε νὰ μωδίσεις.
- NEN. Τὸν οὐρανὸ παρακαλῶ βοήθεια νὰ σοῦ δώσει
καὶ τὸ ὄφθαλμοῦς τοῦ βασιλιοῦ σ' ἐτοῦτο νὰ τυφλώσει,
γιατὶ φοβοῦμαι καὶ δειλιῶ, κὶ ὁ νοῦς μου δίχως ἄλλο 85
μοῦ λέγει τίβοτας κακὸ πὼς θὰ σὲ βρεῖ μεγάλο.
- ΕΡΩ. Παρακαλῶ τονε κ' ἐγώ, νένα μου, σὰν κ' ἐσένα,
γιατὶ δὲν ξεύρω ἔντὰ ἴχουσι καὶ μέσα τὰ καημένα
τὰ σωθικά μου σφάζονται, κὶ ὁ πόθος ἀρχινίζει
σ' ἄμετρο φόβο καὶ πολλή τρομάρα νὰ γυρίζει. 90
- NEN. Στὰ γενωμένα πράματα μηδὲ κιανεὶς τυχαίνει
λόγια καὶ καταδικασεὶς περισσεὶς νὰ πληθαίνει,
μὰ θὰ γυρέψει τοῦ κακοῦ γιατρεία κιαιμιὰ νὰ δώσει,
πρίχου ἄλλη μεγαλύτερη κακομοιριά πλακώσει.
- ΕΡΩ. Μέσα σου, νένα, τί μιλεῖς; Μὴ μὲ καταδικάζεις,
γιατὶ μὲ δίχως ὄφελος τὰ σωθικά μου σφάζεις. 95
Σώνει τὰ πάθη ὅπου ἴχουσι τὴ δόλια τὴν καρδιά μου
τριγυρισμένη· σώνουσι, νένα, τὰ κλάηματά μου.
Σώνει ἄμετρος μου καὶ πολλὸς φόβος νὰ μὲ σκοτώσει,
δίχως κ' ἢ καταδικη σου δύναμη νὰ τοῦ δώσει. 100
- NEN. Φόβοι τὸ ἀγάπες τὸ ἄπρεπες πάντα τοὶ συντροφιάζου
κ' εὐκαιρα μεταγνώματα ξεπίσω τως σπουδάζου.
- ΕΡΩ. Λογιάζω, τοῦ Πανάρετου τὸν πόθο ἀταίριαστό μου
δὲ θέλω κράξει ὥστε νὰ ζῶ, μηδὲ τὸ λογισμό μου
μεταγνωμὸς δὲν πολεμᾷ, μηδὲ ποτὲ μου, κρίνω, 105
δὲ θέλω πεῖ κακὰ ἴκαμα νὰ σμίξω μετὰ κείνο,
γιατὶ ἀνισῶς κ' οἱ χάρες του στὴ γῆ δὲν ἔχου ταίρι,
πὼς θὲς μεταγνωμὸ ποτὲ τό ἴκαμα νὰ μοῦ φέρει;

- NEN. Ποιά ἄλλη ἀφορμὴ τὸ λοιπονὶς σὲ κάνει τώρα νὰ ἴσαι
τόσα κλιτὴ καὶ ταπεινὴ καὶ τόσα νὰ φοβᾶσαι; 110
- ΕΡΩ. Φοβοῦμαι ἀσκιές, τρέμω ὄνειρα, δειλιῶ σημάδια πλήσα,
χίλιες φοβέρες τ' οὐρανοῦ μὲ τυραννοῦσιν ἴσα·
χίλια παρατηρήματα παλιὰ καὶ νιὰ στὸν Ἄδη
μὲ βασανίζου, κὶ ἄμετρα πάθη μοῦ δίδου ὁμάδι·
τοῦ ριζικοῦ ἀπονέματα χίλια μὲ φοβερίζου 115
καὶ πάθη κὶ ἀναστεναμοῦς τὸ στήθος μου γεμίζου·
κὶ ἄγρια τὴ νύκτα μὲ ξυπνοῦ χίλιες θωριές κ' ἐτούτῃ
τὴ δοξεμένη μου καρδιά σκίζου καὶ σφάζου μου τη.
Πὼς παίρνουσι τὸ ταίρι μου μέσ' ἀπὸ τὴν ἀγκάλη
τούτῃ, συχνὰ μοῦ φαίνεται, καὶ μ' ἀπονια μεγάλη 120
τὸ ρίχνουσι τῶ λιονταριῶ, πὼς σ' μιὰ σκοτεινιασμένη
στράτα θωρῶ κ' εὐρίσκομαι μόνια μου σφαλισμένη,
σὲ δέντρῃ, δάση πυκνερά, κὶ ἄγρια μὲ τριγυρίζου
θεριά καὶ πὼς μὲ τρώσινε τάχα μὲ φοβερίζου.
Κὶ ὄρες θωρῶ πὼς δρώνουσιν αἵματα μὲ μεγάλη 125
τρομάρα τοῦτα τὰ τειχιά σὲ μιὰ μερὰ κ' εἰς ἄλλη,
καὶ λαντουροῦ καὶ γραίνου με κὶ ἀναμουρδώνουσι με,
κ' οἱ κορασές μου φεύγουσι ζιμιὸ κὶ ἀφήνουσι με.
Κὶ ὄρες ἀπὸ τὰ μνήματα ποὺ κείτονται θαυμένοι
τῇ χώρα μας οἱ βασιλιοί, μοῦ φαίνεται καὶ βγαίνει 130
μιὰ κάποια ἀσκιά, κὶ ὅσο μπορεῖ μὲ μάνητα μεγάλη
σὲ σπήλιο σκοτεινότηατο μὲ σέρνει νὰ μὲ βάλει.
Κὶ ὄρες πὼς εἶμαι μοναχὴ μέσα εἰς καράβι, νένα,
μοῦ φαίνεται, καὶ διώχνου με κύματα θυμωμένα·
κὶ ὄντε λογιάζω καὶ θαρρῶ πὼς θέλω νὰ βουλήσω, 135
γῆ στὰ χαράκια πὼς κτυπῶ, ξυπνοῦ μὲ φόβο πλήσο.
- NEN. Φόβοι εὐκαιροί, Ἐρωφίλη μου, φόβοι εὐκαιροί εἰν' αὐτεῖνοι,
κὶ ὁ νοῦς σου νὰ σὲ πολεμοῦ δὲν πρέπει νὰ τὸ ἀφήνει,
γιατὶ ὄνειρά ναι τὰ ὄνειρα κ' οἱ ἔγνωιες τὰ γεννοῦσι

συχνιά στὸν κουρασμένο νοῦ πού ξύπνου τυραννοῦσι, 140
 κι ὥρες καλὰ τοῦ δείχνουσι κι ὥρες κακὰ περίσσα
 κατὰ τὸ φόβο ὁπού 'χουσι γῆ τὴν ἐλπίδαν ἴσα.

ΕΡΩ. Καὶ τὰ ὄνειρα πολλές φορές, σ' ἕναν ἀπὸ παιδεύγου
 πρίκες καὶ πάθη, τὰ 'χουσι νὰ τῶρθου σημαδεύγου·
 καὶ γροίκησε ἕνα πού 'χα δεῖ τούτῃ τὴν περασμένη 145
 νύκτα, νὰ μείνεις μετὰ μὲ περίσσα πρικαμένη.

Δυὸ περιστέρια πλουμιστὰ μοῦ φαίνετονε, νένα,
 σ' ἕνα ψηλότερο δέντρο κ' ἐθώρου φωλεμένα,
 κ' ἐσμίγασι κανακιστὰ καὶ σπλαχνικὰ ἐφιλοῦσα,
 κ' ἕνα τ' ἄλλου τὰ πάθη τως, σοῦ φαίνετο, ἐμιλοῦσα, 150
 μ' ἀπάνω σ' τσι χαρές τωνε γεῖς λούπης πεινασμένος
 σώνει στὴ μέση καὶ τῶ δυὸ περίσσα θυμωμένος,
 κι ἄρπαξε τό 'να ξαφνικὰ τ' ἄλλου ἀπὸ τὴν ἀγκάλη,
 κ' ἐξέσκισέ το κ' ἔφα το μ' ἄχορταγιά μεγάλη.

Καὶ τ' ἄλλον ἀπὸ πόμεινε τόσα πολλὰ λυπήθη, 155
 ἀπὸ κ' ἐκεῖνο νὰ μὴ ζεῖ μιὰν ὥραν ἐβουλήθη,
 καὶ τὸ ζιμιὸ τῆ μούρη του πρὸς τσῆ καρδιάς τὰ μέρη
 μπήχνει κι αὐτὸ καὶ σφάζεται γιὰ τ' ἀκριβὸ του ταίρι.

Κι ἀλύπητα μ' ἐξύπνησε περίσσα ξαγριεμένη
 κι ὄλημερνὶς νὰ στέκομαι μὲ κάνει πρικαμένη· 160
 λούπης μὴν εἶν' ὁ κύρης μου τρομάσσω καὶ φοβοῦμαι,
 κ' ἐμεῖς τὰ περιστέρια αὐτὰ κι ὁμάδι σκοτωθοῦμε.

ΝΕΝ. Μηδὲν τ' ὀρίσει γεῖς θεὸς ποτέ, χρουσοκερά μου,
 τόσο κακὸ νὰ δούσινε τ' ἀμμάτια τὰ δικά μου·
 μ' ἂν ἔν' καὶ θέλου οἱ οὐρανοὶ νὰ βλάψου τὸ κορμί σου, 165
 σ' ἐμένα τὸ θυμὸ τωνε παρακαλῶ νὰ σβήσου.

Κι ἀπείς τὸ σφάλμα γίνηκε, μὴ στέκεσαι σὲ θλίψη,
 γιὰτὶ κ' εἰς τούτῃ τῆ δουλειὰ γιαιτρειά δὲ θέλει λείψει·
 κι ἄλλα σὰν τοῦτα ἐγίνησα κ' ἐφτιάστησα μὲ γνώση,
 κ' ἡ γνώση σ' τοῦτο δύνεται τέλος καλὸ νὰ δώσει. 170

Φρόνιμο τὸν Πανάρετο κι ἀδυνατὸ γνωρίζω,
 γι' αὐτὸς πὼς βρίσκει σήμερο στράτα καλὴν ὀλπίζω,
 νὰ ξηλωθοῦν οἱ προξενιὲς τοῦτες γιὰ δά, καὶ πάλι
 βουηθήσει θέλομε ὅλοι μας σ' κάθα σας χρεῖαν ἄλλη. 175
 Κ' ἔτσι τὴν πρίκα ζύγωξε καὶ τὰ περίσσα βάρη,
 κ' ἡ πληγωμένη σου καρδιά παρηγοριὰν ἄς πάρει.

ΕΡΩ. Μὲ τέτοια σπλαχνικὴ μιλιὰ κάμε νὰ ξεύρεις, νένα,
 πὼς μοῦ 'γιανες τὰ σωθικὰ τὰ πολυπληγωμένα.
 Τώρα τὸ νοῦ μου ἐσύστεψες, τώρα καλὰ κατέχω
 πὼς σ' τόπο μάνας ἀκριβῆς δίκια περίσσα σ' ἔχω. 180
 Γύρεψε τὸν Πανάρετο λοιπὸ, κι ἀπ' ὄνομά μου
 τοῦ πέ πὼς τονὲ καρτερῶ μέσα στὴν κάμερά μου,
 γιὰ νὰ μπορέσομε μαζί στράτα κιαμιὰ νὰ βροῦμε,
 πρὶ μᾶς πλακώσει πλιότερη ζάλη νὰ βουηθηθοῦμε.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΝΕΝΑ μοναχὴ

ΝΕΝ. Χρεῖά μοῦ 'ναι, ἂν ἔν' καὶ πεθυμῶ νὰ μὴ σφαγεῖ, ν' ἀφήσω 185
 τσι καταδίκες σ' μιὰ μερὰ· χρεῖά μοῦ 'ναι νὰ βουηθήσω
 νὰ ξηλωθοῦν οἱ προξενιὲς, γιὰτὶ ἡ φωτιὰ ἡ μεγάλη,
 ὄντε πετᾷ τσι λόχες τση σὲ μιὰ μερὰ κ' εἰς ἄλλη,
 τόσα δὲ σβήνεται εὐκόλα, κι ὁ πόθος σὰν πληθύνει
 μέσα σὲ κιανενοὺς καρδιά καὶ βασιλιὸς τση μείνει, 190
 δὲν εἶναι μπορεζάμενο νὰ τονὲ ξεριζώσει
 μ' ὄσες φοβέρες καὶ βουλὲς μπορεῖ κιανεῖς νὰ δώσει.
 Ὡ πράματα τῆ σήμερο τοῦ κόσμου πὼς περνᾶτε!
 Κρίνω τὸ πὼς καλλιὰ 'τονε τινὰς νὰ μὴ γεννάται,
 γιὰτὶ δὲν εἶναι μπορετὸ μηδένας νὰ περάσει 195
 στὸν ἄλλο κόσμο διχωστὰς πάθη νὰ δοκιμάσει.

Τῆ θάλασσα περνᾶ, τῆ γῆ χωρίζει,
σ' τσ' ἀθρώπους διαφορὲς καὶ μάχες φέρνει 510
κι ὅλο τὸν κόσμο ὁμάδι ἀναμιγρίζει.

τῆ λευτεριά σκλαβώνει κι ὅλες παίρνει
τσ' ἀνάπαφες τοῦ πόθου κι ὄπου βάλει
τὰ πόδια τση, ζηλειές καὶ πάθη σπέρνει.

Τούτη, καθὼς θωρῶ, πολλὰ μεγάλη 515
σύγχυση θὰ σκορπίσει ἀνάμεσά μας
κι ἀναμιγῆ πολλὴ καὶ πρίκα πάλι.

γιατὶ τὸ νοῦ κρατεῖ τοῦ βασιλιᾶ μας
τόσα περιμπλεγμένο, ἀπὸ στανιῶς τση
ῥοὺς βασιλιοῦ θὰ δώσει τὴν κερά μας. 520

Κι ἂν οὐρανὸς τῆ σήμερο βοηθὸς τση
γιὰ χάρη του δὲ θέλει τσ' ἀπομείνει,
τυφλὸ καὶ σκοτεινὸ θωρῶ τὸ φῶς τση.

Ζεῦ, τσ' ὀφθαλμούς σου γύρισε σ' ἐκεῖνη,
δέ τη λυπητερά, παρακαλῶ σε, 525
κ' ἐκεῖνον ἀπὸ ταῖρι τση ἐγίνη

χάρη νὰ μὴν τση βλάψουσι τση δῶσε.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΕΡΩΦΙΑΗ μοναχῆ

ΕΡΩ. Τὰ γέλια μὲ τὰ κλάματα, μὲ τὴν χαρὰν ἢ πρίκα
μιὰν ὥραν ἐσπαρθήκασι κι ὁμάδι ἐγεννηθῆκα·
γιαῦτος μαζί γυρίζουσι καὶ τό 'να στ' ἄλλο ἀλλάσσει,
κι ὅποιος ἐγέλα τὸ ταχύ, κλαίγει πριχοῦ βραδιάσει. 5
Γιὰ κεῖνο βλέπω τὴν χαρὰ κ' ἐγὼ τὴν ἐδική μου
πὼς θὰ γυρίσει σ' ἄμετρη πρίκα καὶ παιδιωμὴ μου,
καὶ στέκομαι τρεμάμενη σὰ νὰ 'χα νὰ περάσω
μιὰ θυμωμένη θάλασσα γῆ ἄγριο κιανένα δάσο.
Μοίρα κακὴ κι ἀντίδικη, τυραννισμένη μοίρα, 10
ποιὰ πάθη ἀπὸ τὸν ἔρωτα, ποιές πρίκες δὲν ἐπῆρα;
Πότες τοὺς ἀναστεναμούς γῆ πότες τ' ὄχ οἰμένα
τὰ χεῖλη μου ἐσκολάσασι τὰ πολυπρικαμένα;
Πότες κ' ἐμὲ τ' ἀμμάτια μου μιὰν ὥραν ἐστεγνώσα,
πότες γλυκιὰ τὰ σφάλισα κι ἀνάπαψη μοῦ δῶσα;
Στὴ δούλεψη κ' εἰς τσι καημούς μικρὴ περίσσα ἐμπῆκα 15
τσ' ἀγάπης, κι ὅλα τὰ κακὰ κ' οἱ παιδιωμὲς μ' εὐρῆκα.
Μόνια μου μὲ τὸν ἔρωτα καθ' ὥραν ἐπολέμου,
καὶ κιανενὸς τὰ πάθη μου δὲν ἔδειχνα ποτέ μου.
Χίλιες φορὲς μ' ἐδόξευγε, χίλιες νὰ πιάνει τόπο
στὸ νοῦ μου δὲν τὸν ἀφηνα μ' ἓνα γῆ μ' ἄλλο τρόπο· 20
χίλιες τ' ἀφτιά ἐμολύβωνα, γιὰ νὰ μὴδὲ γροικοῦσι

τσι σιργουλιές του τσι γλυκειές, τὰ μέλη νὰ πονοῦσι·
 χίλιες μὲ τὴν πορπατηξιά, χίλιες μὲ μιὰ καὶ μ' ἄλλη
 στρατά τῆ θέρμη του ἔσβηνα στὸ νοῦ μου τῆ μεγάλη.
 Μὰ κείνος, μάστορας καλὸς γιὰτ' ἦτο τοῦ πολέμου, 25
 μέρα καὶ νύκτα δυνατὸ πόλεμον ἔδιδέ μου·
 κι ὥρες μὲ τ' ἄρματα ὡς ἐχθρὸ κι ὥρες ξαρματωμένο
 τὸν ἔβλεπα σὰ φίλο μου περίσσα ἀγαπημένο.
 Κι ὥρες γλυκὺς μοῦ φαίνεταιο κι ὥρες πρικοὺς περίσσα
 κι ὥρες στρατιώτης δυνατὸς κι ὥρες παιδάκιν ἴσα. 30
 Κι ὥρες μ' ἐπαίδευγε ἄπονα κι ὥρες πολλὰς μ' ἐκράτει
 γλυκότετες παρηγοριές καὶ σιργουλιές γεμάτη.
 Χίλια ἀκριβὰ τασσίματα μοῦ τασσε κάθα μέρα
 καὶ χίλια μοῦ κτιζε ἕμορφα περβόλια στὸν ἀέρα·
 χίλιες σγουράφιζε χαρὲς μέσα στὸ λογισμό μου 35
 καὶ χίλιες ἔδειχνε ὁμορφιές πάντα τῶν ἀμματιῶ μου.
 Τσι δυσκολιές μοῦ σήκωνε κι ἀπόκοτη ἔκανέ με,
 μιλιές γλυκὲς μ' ἀρμήνευγε κ' ἐδιδασκάλευγέ με
 τόσον, ἀποῦ μ' ἐνίκησε καὶ δούλη ἀπόμεινά του
 καὶ τσῆ καημένης μου καρδιάς τὴν ἐξουσα ἔδωκά του. 40
 Κ' ἐδὰ πὸ καλορίζικη παρ' ἄλλην ἐκρατούμου
 καὶ χίλιες ἔτασσα χαρὲς κι ἀνάπαφες τοῦ νοῦ μου,
 τονὲ θωρῶ τὸν πῖβουλο καὶ τὴν ἀγάπη ἀρχίζει
 τὴν ψεύτικη ἀποῦ μοῦ δειχνε σὲ μάχη νὰ γυρίζει.
 Μὰ τὸν Πανάρετο θωρῶ κ' ἔρχεται σὰ θλιμμένο 45
 καὶ τὸ μαντάτο τὸ πρικοῦ θὲ νὰ χεὶ μαθημένο.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ
ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ, ΕΡΩΦΙΑΗ

ΠΑΝ. Ὅντεν ἀστράφτει καὶ βροντᾶ κι ἀνεμικὲς φυσοῦσι,
 κ' εἰς τὸ γιαλὸ τὰ κύματα τὰ θυμωμένα σκοῦσι,

καὶ τὸ καράβι ἀμπάθουσι σὲ μιὰ μερὰ κ' εἰς ἄλλη
 τσῆ φουσκωμένης θάλασσας, μὲ ταραχὴ μεγάλη, 50
 τότες γνωρίζεται ὁ καλὸς ναύκληρος, μόνο τότες
 τιμοῦνται οἱ κατεχάμενοι κι ἀδυνατοὶ ποδοῦτες,
 γιὰτὶ μὲ τέχνη κι ὁ γιαλὸς πολλὰς φορὲς νικᾶται,
 κ' ἐκεῖνος ἀποῦ κυβερνᾶ ψηλώνει καὶ τιμᾶται.
 Γιαῦτος κ' ἐγὼ σ' τσῆ τύχης μου τὴν ταραχὴ τὴν τόση, 55
 ἀποῦ ἔτσι ξάφνου μ' εὔρηκε γιὰ νὰ μὲ θανατώσει,
 δὲ θὲ ν' ἀφήσω νὰ χαθῶ δίχως νὰ δοκιμάσω
 στὸ δύνομαι νὰ βουηθηθῶ, πρὶν τῆ ζωὴ μου χάσω.

ΕΡΩ. Ὁϊμένα κ' ἴντα τοῦ γροικῶ; Τάχα καινούργια πάλι
 κακομοιριά ν' ἀπόσωσε νὰ σμιῆξει μὲ τὴν ἄλλη; 60

ΠΑΝ. Μὰ τὴν κερά μου συντηρῶ κ' ἔρχεται πρὸς ἐμένα,
 κ' ἔχει τὸ πρόσωπο κλιτὸ, τ' ἀμμάτια θαμπωμένα.
 Ἐρωτα, μ' ὅσα βάσανα μὲ κάνεις νὰ γροικῆσω,
 τσῆ δύναμης σου δὲ μπορῶ παρὰ νὰ φχαριστήσω,
 γιὰτὶ μὲ μιὰ γλυκειὰ θωριά πλερώνει πάσα κρίση 65
 τούτη ἀπ' ὡς ἥλιος δύνεται τὸν κόσμον νὰ στολίσει.

Τὰ περιστέρια ὄντε νερὸ καὶ ταραχὴ γροικοῦσι,
 ἀποῦ τσι κάμπους μὲ σπουδὴ πρὸς τσι φωλιές πετοῦσι·
 κ' ἐσύ, κερά, στὴν ταραχὴ τσῆ τόσης κακοσύνης
 τσῆ τύχη μας, γιὰ ποιά ἀφορμὴ τὴν κάμερά σου ἀφήνεις 70
 κ' ἔρχεσαι σ' τούτη τῆ μερὰ, κ' ἡ θαμπωμένη σου ὄψη
 δύνεται τὴν καημένη μου καρδιά σὲ δυὸ νὰ κόψει;

ΕΡΩ. Σ' πάσα πολὺ μου βάσανο καὶ πρῖκα μου μεγάλη,
 παρηγοριά, Πανάρετε, ποτὲ δὲν ἤρρηκα ἄλλη, 75
 παρὰ τὸ βγενικότατο πρόσωπο τὸ δικό σου,
 καθὼς, θαρρῶ, πολλὰ καλὰ τὸ ξεύρεις ἀπατὸς σου.
 Γιὰ τοῦτον ἤρθα ὡς ἔδεπὰ μονάχας νὰ σὲ δοῦσι
 τ' ἀμμάτια μου τσῆ ταπεινῆς, νὰ παραλαφρωθοῦσι.

ΠΑΝ. Βασιλιοπούλα ἀφέντρα μου, θάρρος κι ἀπαντοχὴ μου,

τὴν πρίκαν ὅπου πλάκωσε σήμερο τὸ κορμί μου, 80
 γλώσσα, λογιάζω, μηδεμιὰ μπορεῖ νὰ τὴ μιλήσει,
 μηδ' ἄλλο πράμα δύναται νὰ με παρηγορήσει,
 παρὰ ἡ θωριά σου μοναχάς. Κι ὡσὰν τὸ διψασμένο
 λάφι γλακᾶ στὸν ποταμό, πλῆσα πεθυμισμένο
 νὰ πιεῖ νερὸ νὰ δροσιστεῖ, τέτοιας λογῆς, κερά μου, 85
 γιὰ νὰ σὲ δοῦσι ἐτρέχασι τ' ἀμμάτια τὰ δικά μου,
 νὰ μοῦ ζυγώξεις τῇ καρδιᾶς τὸ βάρος τὸ περίσσο
 κι ἀποδεπὰ πασίχαρος περίσσο νὰ γυρίσω.
 Μὰ πρίχου σώσω, ὁ βασιλιὸς μοῦ μῆνυσε νὰ δράμω,
 νὰ πὰ τὸν εὐρω, κ' ἤτονε χρειά μου ζιμιὸ νὰ κάμω 90
 τὸν ὄρισμὸ τοῦ ἀφέντη μου, γιὰ κείνο μετὰ σένα
 δὲν εἶμαι, ἀπόστα μ' εὐρηκεν ἡ ἀκριβὴ σου νένα.
 ΕΡΩ. Κ' ἴντὰ ἔθελε με τόση βιά;
 ΠΑΝ. Τρέμουσι καὶ δειλιοῦσι
 τὰ χεῖλη μου ν' ἀνοίξουσι νὰ σοῦ τὸ δηγηθοῦσι.
 Δυὸ προξενιὲς γιὰ λόγου σου τοῦ φέρασι, κερά μου, 95
 κι ὡς μοῦ ἔπεν, ἀποφάσισεν, ὦφου, ὦχ ὀϊμὲ ἡ καρδιά μου,
 νὰ σὲ παντρέψει, κι ὄγιατι σὰν κακοκαρδισμένη,
 λέγει, πὼς σ' εἶδε, ὡς τ' ἄκουσες, ψυχὴ μου ἀγαπημένη,
 με λόγια καὶ με σιργουλιές μ' ἔστειλε νὰ σὲ κάμω
 νὰ συβαστεῖς νὰ κάμετε τὸν πρικαμένο γάμο. 100
 Κι ἀπόστα τοῦ τὸ γροίκησα, λόγιασε ἐσύ, κερά μου,
 πόσες φωτιές μοῦ καίγουσι τὴ δόλια τὴν καρδιά μου!
 Τὸ θάνατο καὶ τὴ σκλαβιά τόσα πρικιά δὲν κράζω
 σὰν ἔν' πρικὸ τὸ βάσανο ποῦ τώρα δοκιμάζω
 τό'να ἀπ' αὐτάνα τσι καημοὺς τελειώνει, κ' εἰς τὴν ἄλλη 105
 με τὸν καιρὸν ἡ λευτεριά τέλος μπορεῖ νὰ βάλει.
 Μὰ κείνον ἀποῦ μοῦ κρατεῖ τὸ νοῦ τὸν πρικαμένο
 μέσα στὸν Ἄδη ζωντανό, στὸν κόσμον ἀποθαμένο,
 πάντα με θέλει πολεμᾶ, δίχως ποτὲ νὰ δώσει

τέλος γὴ ἀλάφρωση κιαμιὰ στὴν κρίση μου τὴν τόση. 110
 ΕΡΩ. Πάσα κιανεὶς ἀπ' ἀγαπᾶ, δικιὸ ἔχει νὰ φοβᾶται
 με πάσα λιγὴν ἀφορμή, μὰ νὰ παρηγορᾶται
 πάλι τυχαίνει, ὅντα θωρεῖ τὴν κόρη τὴ δικὴ του
 πὼς μιὰ ψυχὴ ἔναι μετ' αὐτὸ κ' ἕνα με τὸ κορμί του.
 Πὼς σ' ἀγαπᾶ κατέχεις το' γνωρίζεις πὼς μηδένα 115
 θάρρος δὲν πρέπει νὰ ἔχω πλὴν στὸν κόσμον παρὰ σένα.
 Στὴν εὐγενειὰ σου τὴν πολλή, στὴ χάρη σου τὴν τόση,
 στὴ δύναμη, σ' τσι διάξες σου καὶ τὴν πολλή σου γνώση
 τὸν πόθο μου ἐθεμέλιωσα, καὶ πλια ἀπὸ κτίσμαν ἄλλο
 μέσα στὰ φύλλα τῇ καρδιᾶς τονὲ κρατῶ μεγάλο. 120
 Γιὰ τοῦτο μόνο ὁ θάνατος μπορεῖ νὰ τὸν χαλάσει
 σ' τοῦτο τὸν κόσμον, κ' οἱ ψυχὲς πάλι στὸν Ἄδη ἂν πᾶσι
 πὼς θέλου σμίξει κ' ἔδεκεῖ με πλιὰν ἀγάπη ἐλπίζω,
 γιὰτὶ κ' ἐσὺ πιστότατα πὼς μ' ἀγαπᾶς γνωρίζω.
 Ὅϊμέ, κι ἄς μοῦ ἔτο μπορετό, τὸ στῆθος μου ν' ἀνοίξω, 125
 καὶ φυτεμένο στὴν καρδιά πὼς σ' ἔχω νὰ σοῦ δείξω,
 γιὰ νὰ ἔγες πεῖ, Πανάρετε, «χωρὶς τὸ θάνατό μου
 ν' ἀνασπαστῶ, Ἐρωφίλη μου, δὲν εἶναι μπορετό μου».
 ΠΑΝ. Τοῦτα τ' ἀμμάτια, ἀφέντρα μου, καλὰ καὶ δὲ θωροῦσι
 πὼς στὴν καρδιά σου βρίσκομαι, τοῦ νοῦ τὸ συντηροῦσι 130
 τ' ἀμμάτια, ἀπ' ἔχου νὰ θωροῦ χάρη σγουραφισμένο
 τὸ πράμαν ἀποῦ βρίσκειται στὸν ὀφθαλμὸ χωσμένο.
 Μὰ δὲ μπορεῖ ἡ καημένη μου καρδιά νὰ μὴν τρομάσσει
 τὸ πράμα κείνο ποῦ ἀγαπᾶ τόσα πολλά, μὴ χάσει,
 κ' εἶμαι σὰν ἕναν ἀκριβὸ πῶχει τσι θησαυροῦς του 135
 χωσμένους σ' τόπο ἀδυνατό, μ' ὅλον ἐτοῦτο ὁ νοῦς του
 στέκει με χίλιους λογισμοὺς, μ' ἔγνοια πολλὰ μεγάλη
 μὴ λάχει νὰ τσι βροῦσινε καὶ πάρουσι του τσι ἄλλοι.
 Ὅϊμέ, κι ἂν ἄλλος δὲ μπορεῖ, γι' ἀψήφιστο λογάρι,
 σωστὴ στὸν κόσμον ἀνάπαψη ποτὲ κιαμιὰ νὰ πάρει, 140

πῶς θές νά μὴ φοβοῦμαι ἐγώ, πῶς θές νά μὴν τρομάσσω,
τὰ κάλλη σου τ' ἀρίφνητα κιαμιὰ φορὰ μὴ χάσω; ἀνεπίμητα
Στὸν ἥλιον ἔχω ντήρηση κ' εἰς τ' ἄστρα πού περνοῦσι
καὶ τσ' ὁμορφιές σου, ἀφέντρα μου, κάτω στὴ γῆ θωροῦσι,
μηδὲ χυθοῦ κι ἀρπάξου σε, κ' ἐμένα τὸν καημένο 145
παρ' ἄλλον ἄθρωπο στὴ γῆ ν' ἀφήσου πρικαμένο.

ΕΡΩ. Τόσες δὲν εἶναι οἱ ὁμορφιές, τόσα δὲν εἶν' τὰ κάλλη,
μὰ τοῦτο ἐκ τὴν ἀγάπη σου γεννᾶται τὴ μεγάλη.
Μὰ γῆ ὁμορφὴ 'μαὶ γῆ ἄσκημη, Πανάρετε ψυχὴ μου,
γιὰ σέναν ἐγενήθηκε στὸν κόσμο τὸ κορμί μου. 150

ΠΑΝ. Νερὸ δὲν ἔσβησε φωτιὰ ποτέ, βασιλίσσά μου,
καθὼς τὰ λόγια τὰ γροικῶ σβήνουσι τὴν πρικιά μου.
Μ' ὄλον ἐτοῦτο, ἀφέντρα μου, μὰ τὴν ἀγάπη ἐκείνη
πού μᾶς ἀνάθρεψε μικρὰ καὶ πλιά παρ' ἄλλη ἐγίνη
πιστὴ καὶ δυνατότατὴ σ' ἐμένα κ' εἰς ἐσένα 155
καὶ τὰ κορμιά μας σ' ἄμετρο πόθο κρατεῖ δεμένα,
περίσσα σὲ παρακαλῶ ποτὲ νὰ μὴν ἀφήσεις
νὰ σὲ νικήσει ὁ βασιλιάς, νὰ μ' ἀπολησμονήσεις.

ΕΡΩ. Ὅϊμένα, νὰ βρω δὲ μπορῶ ποιὰν ἀφορμὴ ποτέ μου
σοῦ ἴδωκα, στὴν ἀγάπη μου φόβο, Πανάρετέ μου, 160
νὰ πιάνεις τόσα δυνατὰ, σὰ νὰ μηδὲ γνωρίζεις
τὸ πῶς τὸ νοῦ καὶ τὴν ψυχὴ καὶ τὴν καρδιά μου ὀρίζεις.

Ἄφου
Ἔρωτα, ἀπείς τ' ἀφέντη μου τ' ἀμμάτια δὲ μποροῦσι
πόσα πιστὰ καὶ σπλαχνικὰ τὸν ἀγαπῶ νὰ δοῦσι,
μὴν ἀποῦ τσι σαῖτες σου φαρμάκεψε καὶ ρίξε 165
μέσα στὰ φυλλοκάρδια μου καὶ φανερὰ τοῦ δεῖξε
μὲ τὸν πρικύ μου θάνατο πῶς ταίρι του ἀπομένου,
καὶ μόνο πῶς γιὰ λόγου του στὸν Ἄδη κατεβαίνω.

ΠΑΝ. Τοῦτο ἄς γενεῖ σ' ἐμένα ὀμπρός, φόβο κιανένα ἂν ἔχω
στὸν πόθο σου, νεράιδα μου, γῆ ἂν ἔν' καὶ δὲν κατέχω 170
πῶς μηδὲ ὁ θάνατος μπορεῖ νὰ κάμει νὰ σηκώσεις

τὸν πόθο σου ἀπὸ λόγου μου κι ἄλλοῦ νὰ τονὲ δώσεις.
Μὰ δὲν κατέχω ποιὰ ἀφορμὴ μὲ κάνει καὶ τρομάσσω,
τὸ πράμα πού στὸ χέρι μου κρατῶ σφικτὰ μὴ χάσω,
κ' ἐκεῖνο ἀποῦ παρηγοριὰ πρέπει νὰ μοῦ χαρίζει, 175
τσ' ἐλπίδες μου τσ' ἀμέτρητες σὲ φόβο μοῦ γυρίζει.

ΕΡΩ. Τοῦτό 'ναι ἀποῦ τὸ ξαφνικὸ μαντάτο πού μᾶς δῶσα,
μὰ μὴν πρικαινομέστανε, Πανάρετέ μου, τόσα,
γιατὶ οὐρανός, ἀποῦ 'καμε κ' ἐσμίξαμεν ἀντάμι,
νὰ στέκομε παντοτινὰ ταίρια μᾶς θέλει κάμει. 180

Τὸν οὐρανό, τὴ θάλασσα, τὴ γῆ καὶ τὸν ἄερα,
τ' ἄστρα, τὸν ἥλιο τὸ λαμπρό, τὴ νύκτα, τὴν ἡμέρα,
παρακαλῶ ν' ἀρματωθοῦ, νὰ ῥθουν ἀντίδικά μου,
τὴν ὥρα ὅπ' ἄλλος θέλει μπεῖ πόθος εἰς τὴν καρδιά μου.
Μ' ἀπείτις νὰ μιλοῦμε ἐδῶ πλιότερα δὲ μποροῦμε, 185
στὴν κάμερά μου ἔλα, εὔρε με, στράτα κιαμιὰ νὰ βροῦμε,
νὰ κάμομε τσι προξενιές τοῦτες νὰ ξηλωθοῦσι,
κ' ὕστερα τ' ἄλλα πλιά εὐκόλα δύνουνται νὰ σαστοῦσι.
Πάγω καὶ μὴν ἀργεῖς λοιπό. 190

ΠΑΝ. Ἄς πηαίνει ἡ ἀφεντιά σου,
γιατὶ κ' ἐγὼ ἔρχομαι ζιμιὸ κατὰ τὴν ὀρδινιά σου. 190

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ μοναχός

ΠΑΝ. Τόπο μηδένα σκοτεινὸ στὸν κόσμο δὲν ἀφήνει
ὁ ἥλιος ὁ λαμπρότατος, σὰν τὸν ἀπομακρύνει,
καθὼς μ' ἀφήνει σκοτεινὴ καὶ μαύρη τὴν καρδιά μου
τούτῃ ἡ νεράιδα ἡ ὁμορφὴ, σὰ λείψει ἀπὸ σιμά μου·
μηδ' ὁ χειμῶνας νέφαλα τόσα μπορὰ σηκώσει 195
μὲ ταραχὴ κι ἀνεμικὴ, τὸν ἥλιο νὰ θαμπώσσει,

ὅσοι στὸ νοῦ μου λογισμοὶ γεννοῦνται καὶ κοπιοῦσι
 σ' ἐλπίδα ὁμάδι κ' εἰς πολὺ φόβο νὰ μὲ κρατοῦσι,
 καὶ συχναλλάσσου κι οὐδὲ γεῖς ρίζα μπορεῖ νὰ κάμει,
 μὰ σὰν ἀνέμοι ἀλλήλως τως μάχονται πάντα ἀντάμι. 200
 Τσῆ κόρης μου μοῦ δείχνει ὁ γεῖς τὸ μπιστεμένο πόθο
 καὶ χίλιους ἀναγαλλιασμούς κάνει ζιμιὸ καὶ γνώθω.
 "Ἄλλος τῶ γυναικῶ ὄλωνῶ τὸ νοῦ μοῦ φανερώνει
 πῶς εἶν' περίσσα ἀσύστατος κ' εὐτύς μὲ θανατώνει.
 Θέλει ἄλλος τὸν ἀφέντη μου περίσσα νὰ τρομάσσω, 205
 νὰ μὴ γροικῆσει τὸ 'καμα καὶ τῆ ζωὴ μου χάσω.
 "Ἄλλος ζητᾷ τὸ θάρρος μου πάντα στῆ δούλεψή μου
 νὰ βάνω, καὶ τὴν κόρη μου μοῦ τάσσει ἀντίμεψή μου·
 κι ἄλλος, περίσσα ἀπόκοτος, σ' τοῦτο τὸ χέρι ἀπάνω
 μοῦ λέγει τὴν ἐλπίδα μου πάσα καιρὸ νὰ βάνω. 210
 Χίλιοι μοῦ λὲν «φύγε ἀπὸ δῶ», χίλιοι μοῦ λέσι «στάσου»,
 κι ἀπόφασες γιαμιὰ γιαμιὰ χίλιες στὸ νοῦ μου ἀλλάσσω·
 γιαῦτος τὸ πράμα ὅπου κιανεῖς δὲν ἔπαθε, λογιάζω,
 μόνιος μὲ τόσο μου καημὸ στὸν κόσμο δοκιμάζω.
 Τὸ φῶς σκοτίδι μοῦ γεννᾷ, τὸ πλοῦτος μὲ φτωχαίνει, 215
 πρίκα μοῦ προξενᾷ ἢ χαρὰ, τὸ δρόσος μὲ ξεραίνει.
 Σὰν πύργος στέκω ἀδυνατὸς καὶ τρέμω σὰν καλάμι,
 δειλιῶ κι ἀποκοτῶ γιαμιὰ, γελῶ καὶ κλαίγω ἀντάμι.
 Σ' ὄριο περβόλι βρισκομαι κ' εἰς φυλακὴ κρατοῦμαι, 220
 μέσα σ' λιμνιώναν ἄραξα κι ἄγριο καιρὸ φοβοῦμαι.
 Στὸ ψῆλος τοῦ τροχοῦ πατῶ τσῆ τύχης, καὶ τὰ βᾶθη
 βλέπω τσῆ κακοριζικιάς κ' ἔχω περίσσα πάθη.
 Κ' ἐκεῖνο πού 'ναι πλιότερο, μὲ παιδωμὴ καὶ ζάλη
 στοῦ Παραδείσου κατοικῶ τῆ δόξα τῆ μεγάλη.
 "Ὡφου, κακό μου ριζικό, βασανισμένο, γιάντα 225
 σ' ἀρέσει νὰ μὲ τυραννᾷς σὲ τέτοιο τρόπο πάντα;
 "Ἐρωτα, μὲ τὸ ξόμπλι μου, μηδένας μὴν ἐλπίζει

πολὺ καιρὸ πασίχαρος μετὰ σου νὰ γυρίζει,
 γιατί δολώνεις τσί χαρὲς μὲ δάκρυα καὶ μὲ κρίσεις,
 κ' εἰς τσί δροσιές τσ' ἀρίφνητες σμίγεις φωτιές περισσες. 230
 Κ' ἐσύ, Ἀφροδίτη μου θεά, ὅπου μικρὸ παιδάκι
 μ' ἐπότισεν ἢ χάρη σου τοῦ γιοῦ σου τὸ φαρμάκι,
 μὲ τόση γλύκα καὶ δροσιὰ μαζὶ ἀνακατωμένο,
 πού 'λεγα τ' οὐρανοῦ πιοτὸ πίνω χαριτωμένο,
 στράφου σ' ἐμὲ λυπητερά καὶ σύστεψε τὸ νοῦ μου, 235
 δὲς τσῆ καρδιάς μου δύναμη, γνώση τοῦ λογισμοῦ μου,
 γιὰ νὰ βρω στράταν εὐκολη καὶ τρόπο νὰ γλυτώσω,
 καὶ τοῦτες ἀπὸ τυραννοῦ τὸ νοῦ μου νὰ σποδώσω
 τσι προξενιές, κι ἀμπόδιστρο μὴ λάχει πλιὸ κιανένα,
 πρίκα στὴν Ἐρωφίλη μου νὰ δώσει κ' εἰς ἐμένα. 240
 Κι ἂν ἔσφαλα τ' ἀφέντη μου, δὲ τὴν ἐμπόρεσή σου
 καὶ τσῆ κεράς μου τσ' ὁμορφιές, καὶ τότες μὲ λυπήσου.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

"Ἀσκιὰ τοῦ ἀδερφοῦ τοῦ βασιλέα, κ' ἐβγαίνει
 ἀπὸ τὸν "Αδῆ μὲ ἀστραπές, βροντὲς καὶ ταραχὴ δαιμόνων.

ΑΣΚ. 'Απὸ τὸν "Αδῆ τὸ σκληρὸ καὶ τὸ σκοτεινιασμένο,
 μὲ θέλημα τοῦ Πλούτωνα τούτη τὴν ὥρα βγαίνω
 στὸ φῶς τσῆ μέρας τὸ λαμπρὸ, καὶ τοῦ καθάρου κόσμου 245
 τὰ κάλλη ἀκόμη δὲ μπορεῖ καλὰ νὰ δεῖ τὸ φῶς μου·
 γιατί τ' ἀμμάτια, ὅπου 'σανε στὸ σκότος μαθημένα,
 στῆ λάμψη τώρα στέκουσι τοῦ ἥλιου θαμπωμένα.
 Μὰ τοῦτα ἂν ἐν' καὶ δὲν μποροῦ νὰ δοῦσι τὴν ἡμέρα,
 τσῆ γῆς τῆ μυρωδιὰ γροικῶ καὶ τὸ γλυκὺν ἀέρα. 250
 "Ὡ κόσμε χαλορίζικε, τότε χαριτωμένε,
 τῶ ζωντανῶ Παραδείσου, δίκια ἀναζητημένε

καὶ γιὰ νὰ πάρει πλιότερο μαχαίριν ἢ καρδιά του, 315
 τῆ θυγατέρα του θὰ δοῦ τ' ἀμμάτια τὰ δικά του
 μ' ἀγαφτικὸν ἀγκαλιαστή, βριαρὶ ν' ἀναστενάζει
 καὶ πλῆσα κακορίζικη τὴν τύχη του νὰ κράξει.
 Κι ὁ θάνατος τοῦ νιοῦ αὐτεινοῦ θάνατο στὸ παιδί του
 θὰ φέρει, σὲ λιγούτσικην ὥρα, κ' εἰς τὸ κορμί του. 320
 Τοῦτο ἀποφάσισεν ὁ Ζεὺς σ' αὐτοὺς νὰ κάμει ὁμάδι,
 καὶ τοῦτον ἐγροικήθηκε σ' ὄλους ζιμιὸ στὸν Ἄδη,
 καὶ τόση μοῦ ἔδωκε χαρὰ κ' ἔτσι πολλὰ ἄρεσέ μου,
 ποὺ τ' Ἄδη ἢ παιδωμὴ γιαμιὰ μοῦ ἔλειψε, ἐφάνηκέ μου·
 κι ὁ Πλούτωνας, πὼς χαίρομαι δίκια γνωρίζοντάς τα, 325
 σ' τοῦτο τὸν κόσμον ν' ἀνεβῶ μ' ὄρισε ἀπὸ τὸν κάτω,
 γιὰ νὰμποροῦσι σήμερον τ' ἀμμάτια μου νὰ δοῦσι
 τὸ σκοτωμὸ του τὸν πρικό, νὰ παρηγορηθοῦσι.
 Ἐν τὸν ἐδῶ ποὺ πρόβαλε· νὰ τονὲ δῶ φοβοῦμαι,
 καὶ τὴν πληγὴ ὅπου μοῦ ἔκαμε στὸ στῆθος μου ντηροῦμαι 330
 μὴν ξαναοῖζει, νὰ γενεῖ κ' ἐδὰ σὰν τότες βρῦση,
 καὶ τούτους ὄλους αἵματα τσι τόπους νὰ γεμίσει.

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΒΑΣΙΛΒΑΣ, ΑΣΚΙΑ ΤΟΥ ΑΔΕΡΦΟΥ ΤΟΥ

ΒΑΣ. Ἄπ' ὅσες χάρες οὐρανόσ γῆ ἢ μπορεμένη φύση
 γιὰ στόλισην ἐβάλθηκε τ' ἀθρώπου νὰ χαρίσει,
 πλιὰ ἄξα καὶ πλιὰ καλύτερη δὲν εἶναι σὰν ἐκεῖνη 335
 τσ' ἀδυνατῆς ἀποκοτιᾶς, κρίνω σ' ἀληθοσύνη,
 γιατί δὲν εἶναι μηδεμιὰ σὰν τούτη, νὰ ψηλώνει
 τσ' ἀθρώπους γληγορότερα καὶ νὰ τσι μεγαλώνει.
 Τούτη ἔκοψε κ' ἐμάζωξε τὰ δέντρη κ' ἔκαμέ τα
 καράβια, κ' εἰς τῆ θάλασσας τσι στράτες ἔβαλέ τα, 340

τούτη τσι ποταμοὺς περνᾶ καὶ τὰ βουνιά ἀνεβαίνει,
 τούτη μὲ πλῆσα δύναμη σ' τσι ξένους τόπους μπαίνει,
 τούτη τὰ κάστρη πολεμᾶ, τούτη νικᾶ, καὶ τούτη
 μόνια τση δίδει τσι τιμὲς καὶ τὰ μεγάλα πλούτη.
 Τούτη τὸ φόβο δὲν ψηφᾶ, τὸν Ἄδη δὲ φοβάται 345
 κι ὅποιος τὴν ἔχει ζωντανός, μόνο, στὴ γῆ λογαῖται.
 Τούτη κ' ἐμένα βασιλιὸ μ' ἔκαμε, τούτη μόνο
 μ' ἄξωσε κ' εἰς τὴν κεφαλὴ στέμμα χρουσοὺ σηκώνω,
 καὶ μὲ μεγάλη μου χαρὰ τὴν Αἴγυπτον ὀρίζω,
 κ' ἴσα μου καλορίζικο κιανένα δὲ γνωρίζω. 350
 Νίκες καὶ πλούτη καὶ τιμὲς πᾶσ' ὥρα μοῦ πληθαίνουν,
 χαρὲς πολλὲς στὸ σπῆτι μου κ' εἰς τὴν καρδιά μου μπαίνουν.
 Μιὰ μόνο μοῦ βασάνιζεν ἔγνοια τὸ λογισμὸ μου,
 τῆ θυγατέρας μου ἢ παντρειά· τώρα τὸ ριζικό μου
 τὴνὲ τελειώνει, σὰ θωρῶ, κ' ἐτούτη πλιὰ ἀπὸ κεῖνο 355
 παρὰ ποὺ λόγιαζα καλλιὰ, γιὰ τοῦτο δίκια κρίνω
 πὼς οὐδεμιὰ καλομοιριά μὲ τῆ δική μου μοιάζει,
 μηδὲ τῆ μπόρεσῆς μου πλιὸ μπόρεση δὲν ταιριάζει.
 Μὰ πάγω σ' τσ' Ἐρωφίλης μου, τ' ἀμμάτια καὶ τὸ φῶς μου,
 γι' αὐτὴ τὴν ἄξα τση παντρειά νὰ ξαναπῶ ἀπατός μου. 360
 ΑΣΚ. Ζεῦ, ἀπὸ στέκεις σ' τσ' οὐρανοὺς κ' ἐδῶ στὸν κόσμον κάτω
 τσ' ἀθρώπους ὄλους συντηρᾶς, τὰ λόγια ποὺ καυχᾶτο
 καλὰ περίσσια ἐγροίκησες, καὶ κάμε δικιοσύνη
 γλήγορα· μὲ τὴν ἄργητα χειρότερος ἐγίνη!
 Καὶ πρίκες ἀποδὰ κι ὁμπρὸς τοῦ δῶσε τοῦ θανάτου, 365
 κι ἄς εἴν' αὐτὲς οἱ προξενιὲς ἢ ὕστερη χαρὰ του.
 Κ' ἐσὺ ἐκ τὸν Ἄδη, Πλούτωνα, πέψε φωτιὰ μεγάλη,
 σὰ μοῦ ἔταξες, κι ἄς ἄψουσι σὲ μιὰ μερὰ κ' εἰς ἄλλη
 μάνητες, πρίκες, βάσανα, κλάηματα καὶ θανάτοι,
 κ' ἔρημο ἄς μείνει σήμερον ἐτούτο τὸ παλάτι! 370

Εἰς τοῦτο βγαίνουνσι τρεῖς δαίμονες ἀπὸ τὸν Ἄδη
καὶ κάνουνσι τραβάγιες καὶ ἀπόκεις λέσι:

ΔΑΙ. Τί ὀρίζεις ἄλλο νὰ γενεῖ;

ΑΣΚ. Κάτω στραφῆτε πάλι,
στὸ σκότος τ' Ἄδη γλήγορα, στήν κρίση τῆ μεγάλης.

ΤΕΛΟΣ ΤΣΗ ΤΡΙΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΧΟΡΟΣ ΤΩΝ ΚΟΡΑΣΙΔΩ

ἀπὸ τῶν ὁποῖες ἡ μιὰ λέγει τοῦτα τὰ βέρσα.

ΧΟΡ. Τοῦ πλοῦτου ἀχορταγιά, τῆ δόξας πείνα,
τοῦ χρουσαφιοῦ ἀκριβειὰ καταραμένη,
πόσα γιὰ σᾶς κορμιὰ νεκρὰ ἀπομεῖνα, 375

πόσοι ἄδικοι πολέμοι σηκωμένοι,
πόσες συχνιές μαλιές συναφορμά σας
γροικούνται δλημερῆς στήν οἰκουμένη!

Στὸν Ἄδη ἄς βουλήσει τ' ὄνομά σας
καὶ ἴξω στή γῆ μὴν ἔβγει νὰ παιδέψει 380
νοῦ πλιὸν ἀθροπιῶν ἢ ἀτυχιά σας.

Γιατί, ὡς θωρῶ, ἀπὸ κεῖ σᾶς εἶχε πέψει
κιανεὶς στὸν κόσμον δαίμονας νὰ ῥοθῆτε,
τὸ ἄθρῶπος μετὰ σᾶς νὰ φαρμακέψει.

Τῆ λύπηση μισᾶτε, καὶ κρατεῖτε 385
μακρὰ τῆ δικιοσύνη ξορισμένη,
καὶ οὐδὲ πρεπὸ μὴδ' ὄμορφο θωρεῖτε.

Γιὰ σᾶς οἱ οὐρανοὶ νὰι σφαλισμένοι
καὶ ἐδῶ στὸν κόσμον κάτω δὲ μποροῦσι
νὰ στέκουν οἱ ἀθρῶποι ἀναπαημένοι 390

Μὰ σ' τοῦτο σου τὸ κίντυνο θωροῦσι
τ' ἄμμάτια μου, ὦχ ὀϊμέ, καὶ τὴν κερά μου, 440
καὶ κλάηματα περίσσα κυματοῦσι.

Σ' τοῦτα τὰ παρακάλια τὰ κλιτά μου
λυπητερά τ' ἄμμάτια σου ἄς στραφοῦσι,
καὶ κείνα ἀπὸ δειλιᾶ μέσα ἢ καρδιά μου

σ' τοῦτο τὸ σπίτι, Ζεῦ, μηδὲ γενοῦσι. 445

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΝΕΝΑ, ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

- NEN. Μὲ τόσο φόβο καὶ καημὸ τὰ πόδια μου σαλεύγω,
ὀποῦ δὲν ξεύρω ποῦ πατῶ κ' εἰς ποιά μερὰν ὀδεύγω.
Φεύγω καὶ ποῦ νὰ πᾶ χωστῶ, γῆ ποῦ νὰ πᾶ νὰ δῶσω,
δὲν ξεύρω ἢ κακορίζικη σήμερο, ἀνὲ γλυτώσω.
"Ὀφου, καὶ γιάντα, μοίρα μου, μ' ἐκράτειες τὴν καημένη 5
τόσο καιρὸν ἀρίφνητο στὸν κόσμο φυλαμένη;
Γιάντα δὲν ἔχανα τὸ φῶς κιὰς νὰ μηδὲ μποροῦσι
τ' ἄμμάτια μου τὴ σήμερο τόσα κακὰ νὰ δοῦσι;
- ΣΥΜ. Μεγάλα ἀνακατώματα καὶ ταραχὴ περίσσα
μοῦ 'πασι πῶς στοῦ βασιλιοῦ τὸ σπίτιν ἐγρουκῆσα, 10
κ' ἤρθα νὰ μάθω ποιά ἀφορμὴ τὴν ἔχει καμωμένη.
Μὰ τὴ Χρυσόνομη θωρῶ περίσσα πρικαιμένη.
- NEN. 'Οϊμέναν, 'Ερωφίλη μου, καὶ πόσο φόβον ἔχω,
μόνο γιὰ τὸν κύρη σου τόσα ἄπονο κατέχω!
- ΣΥΜ. Πῶς πάγει τοῦτο; Δὲ μπορῶ παρὰ νὰ τσῆ σιμῶσω 15
νὰ τὴ ρωτήξω, ποιά ἀφορμὴ τὴν πρικαινει τόσο.
- NEN. Μὰ γιάντα στέκομαι ἐδεπά, γιάντα ἀπὸ δῶ δὲ βγαίνω,
κι ὅπου θωροῦ τ' ἄμμάτια μου νὰ πορπατῶ νὰ πηαίνω;
Μὰ πῶς ἢ κακορίζικη, πῶς ἤμπορῶ ν' ἀφήσω
τὴν 'Ερωφίλη μοναχὴ σ' τόσο καημὸ περίσσο; 20
- ΣΥΜ. Γιὰ ποιά ἀφορμὴ, Χρυσόνομη, κλαίγεις κι ἀναστενάζεις

- καὶ τσ' Ἐρωφίλης τ' ὄνομα στὰ κλάηματά σου κράξεις;
- NEN. Δὲν ξεύρεις ἴντα γίνηκε σ' τοῦτο τὸ βουλισμένο
σπίτι, μ' ἀπὸ τὸ στόμα μου θέλεις τὸ πρικαμένο
νὰ τὸ γροικήσεις, σύμβουλε, πάλι γιὰ νὰ καγοῦσι 25
τὰ χεῖλη μου χειρότερα, ὄντε σοῦ τὸ μιλοῦσι;
- ΣΥΜ. Δυὸ βασιλιάδω προξενιές πλούσω καὶ μπορεμένα
πὼς μᾶς ἐφέρα σήμερο μόνο ἔχω γροικημένο
γιὰ τσ' Ἐρωφίλης τὴν παντρεία; μὰ τοῦτο νὰ σοῦ δώσει
χαρὰ ἔπρεπε κι ἔχι ποτὲ καημὸ καὶ πρίκα τόση. 30
- NEN. Πράμα ἄλλο μεγαλύτερο μὲ κάνει νὰ θρηνοῦμαι,
καὶ τσ' Ἐρωφίλης, σύμβουλε, τὸ θάνατο φοβοῦμαι.
- ΣΥΜ. Σὲ χίλια μέρη μ' ἔκαμες τὸ νοῦ μου νὰ σκορπίσω,
μὰ τὴν ἀλήθεια δὲ μπορῶ νὰ βρῶ καὶ νὰ γροικήσω,
γιὰ τοῦτο σὲ παρακαλῶ, νὰ ζήσει τὸ κορμί σου, 35
τὸ πράμα σὲ κοντολογία, σὰ στέκει, μοῦ δηγήσου.
- NEN. Τὸ πράμα, ἀπὸ ν' αἶ φανερὸ στὸν κόσμον ἀπατό του,
κουρφοῦ νὰ τὸ κρατεῖ κιανεὶς δὲν πρέπει τῶ φιλῶ του.
Πόθος μεγάλος καὶ πολὺς τὴν Ἐρωφίλη ἀντάμι
μὲ τὸν Πανάρετο χωστὰ νὰ παντρευτεῖ εἶχε κάμει, 40
καὶ σήμερον ὁ βασιλιός, δὲν ξεύρω σ' ἴντα τρόπο,
τὸ γροικῆσε κ' ἐκ τὸ θυμὸ μηδ' εἰς κιανένα τόπο
χωρεῖ, μὰ ὡς λιόντας πορπατεῖ καὶ μοναχὰς μουγκᾶται,
καὶ θάνατο πολλὰ πρικὺ καὶ τῶν ἰδυὸ ἀπονᾶται.
- ΣΥΜ. Ὅϊμένα, κ' ἴντα σοῦ γροικῶ! Χρυσόνομη, ἔσφαξές μου 45
μὲ τὸ μαντάτο τὴν καρδιάν, ἀπὸ ῥθες κ' ἔδωκός μου.
- NEN. Σύμβουλε, δὲν κατέχω πὼς τὰ μέλη μου μποροῦσι
σὲ τόση πρίκα καὶ καημὸ τὴ σήμερο καὶ ζοῦσι.
Τὸ νοῦ μου, κάτεχε, ἔχασα κι ὄλα τὰ λογικά μου,
κ' ἓνα μαχαίρι δίστομο μοῦ ἔσφαξε τὴν καρδιά μου, 50
γιατὶ ἔχω τσ' Ἐρωφίλης μου τὴν πρίκα τὴ μεγάλη,
κι ἀπελπισμένη ὀλοτενιας στέκω γιὰ μένα πάλι,

- γιατὶ ὅσοι κι ἄ γροικήσουσι τὸ πράμα, δὲμποροῦσι
παρὰ πὼς ἔβαλα κ' ἐγὼ σ' τοῦτο βουλή νὰ ποῦσι.
Κ' ἐγὼ, κατέχει το οὐρανὸς κ' ἐκεῖνος ἀπ' ὀρίζει 55
τὸν κόσμον, κι ὄλα τὰ κουρφα πάσα καρδιάς γνωρίζει,
πὼς μοναχὰς τὴ σήμερο μ' ἀμέτρητή μου πρίκα
τοῦτο τὸ πράμα τ' ἄπρεπο τ' ἀφτιά μου ἀφουκραστήκα.
- ΣΥΜ. Ὦφου, τίς τὸ θέλεν εἰπεῖ, σ' τόση ταπεινοσύνη,
σὲ τόση τάξη κ' εὐγενειὰ πού 'χεν ἡ κόρη ἐκεῖνη, 60
τσ' ἀγάπης πάθη καὶ φωτιές πόθου νὰ κατοικοῦσι,
τ' ἀμμάτια νὰ κομπᾶνοῦσι νὰ μὴν τὰ συντηροῦσι; *μοι τὸ γω, παρατηρῶ,
πρᾶσι καὶ*
- NEN. Τὸ ριζικὸ κιαιμιὰ φορὰ τὸ νοῦ τ' ἀθρώπου παίρνει, 65
κ' εἰς τοῦτα τὰ μεπερδέματα, σὰ βλέπεις, τονὲ φέρνει,
γιὰ νὰ μπορεῖ πάσα καλὸ κι ἀνάπαψή του πρώτῃ
νὰ τοῦ γυρίσει σὲ κακὸ κ' εἰσὲ πολλὴ πρικότη.
Νὰ ζεῖς, μὴ δεῖς τὸ κρίμα τως, πολλὰ παρακαλῶ σε,
μὰ στὸ μπορεῖς καὶ δύνεσαι βοήθεια τῶνε δῶσε. 70
- ΣΥΜ. Μάρτυρα βάνω τὸ θεό, τὸ πὼς ποτὲ ἀπὸ μένα
δὲ θέλω λείψει στὸ μπορῶ, γιατί ἔτσι καὶ τὸν ἓνα
σὰν καὶ τὸν ἄλλον ἀγαπῶ σ' τούτῃ μου τὴν ἀγκάλη
μπορῶ νὰ πῶ τσ' ἀνάθρεψα, μὰ ν' αἶ ἡ δουλειὰ μεγάλη 75
κι ὁ βασιλιὸς ἀφόθυμος, κι ἀληθινὰ ν' ἀρχίσω
τρομάσσω σ' τούτῃ τὴ δουλειὰ λόγω νὰ τοῦ μιλήσω.
Μ' ὄλον ἐτοῦτο δὲ θαρρῶ τίβοτας νὰ τῶς κάμει,
παρὰ νὰ πάρει τὴ βουλή καὶ τὴ δική μου ἀντάμι,
καὶ τότες θέλω βρεῖ κιαιμιὰ στρατά νὰ τῶς βοηθήσω
καὶ τὴν πολλὴ του μάνητά καὶ τὸ θυμὸ νὰ σβήσω. 80
Μὰ πέ μου σ' τόση ταραχὴ τί ἔχει ἀποκαμωμένο
τὸ δόλιο τὸν Πανάρετο;
- NEN. Σφικτὰ καδενωμένο

- στήν κάμερά τση και διχῶς μιλιὰ κιαιμιὰ σηκώνω
 τσῆ πόρτας ἔξω τὸ πανί (διμέναν, ὁ καημένος 195
 κι ἄς ἤθελά 'σται ὀλότυφος, γῆ πούρι ἀποθαμένος)
 κ' εἰς ἓνα τσ' ἠύρηκα θρονί κ' ἐκάθουντα μὲ πλῆσο
 βάρος, κ' ἐκεῖνο ἀπού 'τονε, σύμβουλε, πλιὰ περίσσο,
 τὸ χέρι ἐκράτειε γεῖς τ' ἄλλοῦ μ' ἀγάπη και μὲ θάρρος·
 ὦφου, και ποῦ 'τον ὀγια μὲ τότες τὸ δόλιο ὁ Χάρος! 200
- ΣΥΜ. Ὀφου, θωριά πρικότατη! Χίλια κομμάτια, κρίνω,
 νά 'χε γενεῖ πάσα καρδιά στοὶ στοχασμὸν ἐκεῖνο.
- ΒΑΣ. Ὡς μ' εἶδασι, ἐχαθήκασι κι ἀδυνατὰ τρομάξα,
 κ' οἱ ἔφες τως και τῶν ἰδυὸ ζιμιὸ ζιμιὸν ἀλλάξα,
 κι ἀρχίσα νὰ σκεπάζουσι μὲ τρόπον ἓνα κι ἄλλο, 205
 καθῶς ἡ ὦρα τσ' ἔφταξε, τὸ κρίμα τὸ μεγάλο.
 Μ' ἀπείτις ἐγνωρίσασι πῶς λόγια νὰ μοῦ δώσου
 δὲν ἦτο μπορετό τανε, νὰ μοῦ ξεφανερῶσου
 τὸ σφάλμα τως ἐβάλλησα, γονατιστοὶ ὀμπροστάς μου,
 και νά 'χω λύπηση σ' αὐτοὺς στοὶ ὀστερο λέγοντάς μου. 210
- ΣΥΜ. Ὀιμένα, κ' ἔντα ἀμέτρητη πρίκα γροικῆ ἡ καρδιά μου·
 φχαριστημένος ἤμουνε νά 'ναι κουφὰ τ' ἀφτιά μου!
- ΒΑΣ. Λόγιασε πῶς ἀπόμεινα, πρίχου τὸ πῶ ἀπατῶς μου. *μόνος*
 Τὰ πόδια μου ἐκοπήκασι κ' ἐθάμπωσε τὸ φῶς μου,
 ἐλόγιασα νὰ σκοτωθῶ, ἦρθε μου νὰ *γλαχήσω*, *τριχω* 215
 τὴν κεφαλή μου, σύμβουλε, στοὶν τοῖχο νὰ τσακίσω.
 Μὰ πάλι δὲν ἠθέλησα νὰ χάσω τὴ ζωὴ μου,
 διχῶς νὰ κάμω κ' εἰς τσί δυὸ τέλεια τὴ γδίκλωσή μου.
 Ἔτσι ἔκαμα κ' ἐπιάσασι τὸν ἀπιστον αὐτόνο
 και σφαλισμένο τὸν κρατῶ, γιὰ νὰ τοῦ δείξω μόνο 220
 πῶς νὰ μὴν εἶχε γεννηθῆ ἦτο καλύτερό του,
 γῆ, πρίχου μπεῖ στοὶ σπίτι μου, νὰ δεῖ τὸ θάνατό του.
 Μὰ πρὶν τοῦ κάμω τίβοτας, νὰ 'ρθεις ἐμῆγυσά σου,
 κι ὁ ἀποστολάτορας θαρρῶ νά 'ναι στὴν κατοικιά σου,

- γιὰ νὰ γροικῆσεις τὴ δουλειὰ τούτη και νὰ 'βρεις τρόπο 225
 νὰ γδίκλωθῶ κ' ἡ γδίκλω μου ν' ἀρῆσει τῶν ἀθρώπω.
 ΣΥΜ. Τὰ δὲν κατέχει ἀφέντης μου, δὲ γνῶθι ὁ δουλευτής του,
αφου μ' ἀπείς τ' ἀφτιά τοῦ φαίνεται νὰ δώσει τσῆ βουλής του,
 θέλω συσφίξει τὴν καρδιά λίγο ν' ἀποκοτήσει,
 τὴν αἴστηση νὰ *συσταθεῖ*, τὴ γλώσσα νὰ μιλήσει 230
 τὸ πράμα ὀπού μοῦ φαίνεται πῶς θέλ' εἶσαι τιμὴ σου
 νὰ κάμεις στοὶν Πανάρετο τώρα και στοὶ παιδί σου.
- ΒΑΣ. Μίλειε, τί στέκεις και θωρεῖς;
- ΣΥΜ. Ἀφέντη, τὴν κερά μου
 βλέπω *κλιτῆ* πῶς ἔρχεται και σφάζει τὴν καρδιά μου. *βουφει, κλειφει*
- ΒΑΣ. Ὀφου, δὲ θέλω νὰ σταθεῖ μηδὲ ποσῶς ὀμπρός μου· 235
 πέ τση νὰ στρέψει, μὴ γενεῖ πλιότερος ὁ θυμός μου.
- ΣΥΜ. Τὸ θε νὰ πεῖ τσῆ γροικῆσε, νὰ ζήσει τὸ κεφάλι
 τῆς ἀφεντιάς σου τ' ἀκριβό, κ' ὕστερα κάμε πάλι
 ἐκεῖνο ἀπού σοῦ φαίνεται και πρέπει, στοὶ παιδί σου
 κ' εἰς τοῦτον ἀπού σοῦ 'φταιξε, τὸ δόλιο δουλευτή σου. 240
- ΒΑΣ. Ὀχι γιὰ νὰ τὴ λυπηθῶ, μὰ γιὰ νὰ δῶ πῶς κλαίγει,
 νὰ δροσιστῶ, θε νὰ σταθῶ ν' ἀφουκραστῶ τὰ λέγει.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΕΡΩΦΙΑΗ, ΧΟΡΟΣ, ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ, ΒΑΣΙΛΕΑΣ

- ΕΡΩ. Κύρη, καλὰ και τ' ὄνομα τοῦτο νὰ μὴν τυχαίνει
 ἀπού τὴν κακορίζικην ἐμένα πλιὸ νὰ βγαίνει,
 γιὰ τὸ σφάλμα ἀπού 'καμα, καθῶς ἐσὺ τὸ κράζεις, 245
 νὰ μηδὲ μ' ἔχεις γιὰ παιδί σὲ κάνεις και λογιάζεις,
 μ' ἂν ἔν' και κλάηματα ποτὲ λύπησης ἠῦραν τόπο
 στοὶ στῆθος κ' εἰς τὸ λογισμό τῶ μανισμένω ἀθρώπω,
 τὰ δάκρυα μου τὰ ταπεινὰ παρακαλῶ κ' ἐμένα

- τόπο να βροῦσι λύπησης σήμερον εἰς ἐσένα, 250
 κ' ἐκεῖνο ἀπῶχω να σοῦ πῶ ν' ἀφήσεις να μιλήσω,
 γιατί θές δεῖ πῶς φταῖσιμο δὲν ἔκαμα περισσο. **πολύ**
- XOP. Ζεῦ, κάμε να τσ' ἀφουκрасτεῖ, και να 'χου τῶση χάρη
 τὰ λόγια τση τὰ ταπεινά, συχώρεση να πάρει.
- ΣΥΜ. Μὲ δίχως ταραχὴ τοῦ νοῦ, τῶ γροῖκησε, να ζήσει 255
 ἢ ἀφεντιά σου, τὸ θά πεῖ.
- ΒΑΣ. Ποιός τὴν κρατεῖ; ἄς μιλήσει.
- ΕΡΩ. Καλὰ κι οὐδένας δὲ μπορεῖ τὴν ὥρα ποῦ μανῖσει,
 μέσα στὴ θέρμη τοῦ θυμοῦ τὸ δίκιο να γνωρίσει,
 μ' ὅλον ἐτοῦτο ἢ φρόνεψη κ' ἢ ἀγαθότητά σου,
ἀν ναι καλὰ κι ἀμέτρητη θωρῶ πῶς να 'ναι ἢ μάνητά σου, 260
 μὲ κάνουσιν ἀπόκοτη, σ' τόσο καημό, ν' ἀρχίσω,
 τὸ πράμα ἀπῶχω να σοῦ πῶ, λεύτερα να μιλήσω.
 Κύρη, μὲ τὸν Πανάρετο δίχως τὸ θέλημά σου
 δὲν ἦτο τὸ πρεπὸ ποτὲ να παντρευτῶ χωστά σου.
 Κατέχω το και λέγω το κ' εἶμαι μεταγνομένη 265
 και τοῦτο μόνο, σήμερο, μὲ κάνει πρικαμένη.
 Καλὰ κι ἂν πάψεις τὸ θυμὸ λίγο κι ἀφουκрасτεῖς μου,
 παίνεμα ἐλπίζω, ἀφέντη μου, να δώσεις τῶ βουλῆς μου.
- ΒΑΣ. Παίνεμα κιόλας, ἄτυχη, γιατί ἕνα δουλευτή μου
 χωστά μου ἐπῆρες γι' ἄντρα σου μὲ τόσην ἐντροπή μου; 270
 'Οἰμένα, πῶς δὲ σκίζεσαι, καρδιά, πῶς δὲ λιγαίνεις, **μικραίνω**
 πνέμα μου, τοῦ βαρόμοιρου, ψυχὴ μου, πῶς δὲ βγαίνεις; **διμοστέλω**
- ΕΡΩ. Μὲ δίκιο δὲν πρικαίνεται για τοῦτο ἢ ἀφεντιά σου,
 και ζύγωξε τὴν πρίκα σου, πάψε τὴ μάνητά σου.
 [Νὰ τὸ γροικῆσεις τὸ ζιμιό, γιατί ἕνας ποῦ μανίζει 275
 μέσα στὴ θέρμη τοῦ θυμοῦ τὸ δίκιο δὲ γνωρίζει.]
 Δὲ θὲ να πῶ, γιατί καλλιὰ τὸ ξεύρεις παρὰ μένα,
 πῶς ὅλοι ἐγεννηθήκαμε στὴ γῆ ἀπὸ κύρη ἕνα,
 και πῶς γδυμοὶ μᾶς ἔκαμε να πέφτομεν ἢ φύση,

- μόνο σ' τσ' ἀθρώπους διαφορὰ για να μηδὲ χαρίσει, 280
 για να κοπιᾷ, μὲ τσ' ἀρετῆς τσι στρατές, να γυρευγεῖ
 πάσα κιανεις στὸ δύναται τσ' ἄλλους να περισεύγει. **υπερέκει**
 και πῶς ἢ γνώση κ' ἢ ἀντρεία κ' οἱ χάριτες ἀνάμι
 τσι βασιλιάδες μοναχὰς στὸν κόσμον εἶχαν κάμει,
 καλὰ κι ἀλλάξαν οἱ καιροί, κ' ἢ τύχης ἀμποδίζει 285 **εὐγνωμονία**
 τσ' ἀθρώπους ἀπὸ φρόνιμους κι ἀδυνατοὺς γνωρίζει, **αὐγνωστία, ἀντιμαρτυρία**
 για κεῖνο δὲν τιμᾶται πλιὸ κιανεις ὡσὰν τυχαίνει, **ταπεινότητα, ἡρέσει**
 κ' ἢ ἀρετῆ, σὰ βλέπομε, γδυμνὴ στὸν κόσμο πηαίνει.
 Μ' ἂν ἔναι και τὴ σήμερο τοῦτο τὸ πρικαμένο
 και τ' ἄτυχὸ μας ριζικό, τόσα πολλὰ ὄχθρεμένο 290
 δὲν ἦτονε μ' ὅσους γροικᾷ πῶς τσ' ἀρετὲς βαστοῦσι,
 και μὲ τὸ δίκιο να θωρεῖ ποιοὶ πρέπει να 'ναι πλοῦσοι,
 να ρίξει τοῦ Πανάρετου τὸν κόσμον εἶχε δώσει
 για τσ' ἀρετὲς του τσι καλὲς και τὴν πολλὴ του γνώση.
 Κ' εἰς τοῦτο μόνο μάρτυρα θέλω τὸν ἑμαυτὸ σου, 295
 γιατί, καλὰ κι ἀπὸ μικρὸς σὰ δοῦλος ἐδικός σου
 στὸ σπῆτι σου ἀναθράφηκε, μ' ὅλον ἐτοῦτο οἱ τόσες
 χάρες ἀπὸ 'δες εἰς αὐτὸ κ' οἱ ἀρετὲς και γνώσες
 σ' ἕκάμα κ' ἕκαμὲς τονε τσι τόπους σου να ρίξει,
 μ' ὅλον ἀπὸ 'το τόσα νιός.
- ΒΑΣ. Για κεῖνο τὸ γνωρίζει. 300
- ΕΡΩ. Σ' ἔντ' ἄσφαλα τὸ λοιπονίς, ἂν ἔναι και παρμένο
 ἔχω ἕνα νιὸν ὄγι' ἄντρα μου τόσα χαριτωμένο;
 Γιατί δὲν εἶναι βασιλιός; Και ποιός μᾶς ἀμποδίζει
 να κάμομε ζιμιὸ ζιμιὸ τόπους πολλοὺς να ρίξει;
 Κύρη, καλλιὰ 'ναι, κάτεχε, γεῖς χαμηλοβγαλμένος, 305
 μὲ πλήσες διάξες κι ἀρετὲς και χάρες στολισμένος,
 παρὰ πᾶσ' ἕνα βασιλιὸ πλουσότατο ἀπὸ τόπους,
 κι ἀπ' ἀρετὲς φτωχότερο παρὰ μικροὺς ἀθρώπους.
 Καλύτερὰ 'ναι, ἀφέντη μου, καλύτερὰ 'ναι τοῦτος 309

- ὁ υἱὸς ἀποῦ 'καμα ἄντρα μου νά 'χει ἀστενεῖά ἀπὸ πλοῦτος,
παρὰ τὰ πλούτη πῶχομε νά μείνου ἀστοχισμένα
ἀπ' ἄθρωπον ἀποῦ 'θελε μοῦ δώσει ἡ τύχης ἕνα
μὲ τ' ὄνομα τοῦ βασιλιοῦ μονάχας στολισμένο
κι ἀπ' ἀρετὲς καὶ φρόνεψη γδυμνὸ καὶ ρημασμένο,
πράμα ποῦ πλιὸ νά φτιάσομε δὲν ἤτονε τσ' ἐξᾶ μας, 315
μὰ τ' ἄλλο νά τὸ σάσομε στέκει στὸ θέλημά μας.
- ΒΑΣ. Πέ μου, δὲν ἦτο πλιὰ καλλιὰ ἄντρα σου νά 'χες κάμει
ἕναν ἀπῶχει κι ἀρετὲς καὶ βασιλειᾶν ἀντάμι;
Τοῦτοι ποῦ πέψαν προξενιὲς οἱ βασιλιοὶ γιὰ σένα,
πῶς εἶναι δίχως ἀρετὲς τοὺς ἔχεις γροικημένα; 320
- ΕΡΩ. Καὶ ποιός, ἀφέντη μου, ἄκουσε στὸν ἕνα τως μιὰ χάρη,
γιὰ νά μπορεῖ νά πεῖ ποτὲ κ' εἶναι ἄξιος νά μὲ πάρει;
- ΒΑΣ. "Οποῦ 'ν' τὰ πλούτη, οἱ ἀρετὲς κ' οἱ χάρες κατοικοῦσι,
κ' εἰς πάσα τόπο φρόνιμοι πάντα κρατοῦνται οἱ πλοῦσοι.
- ΕΡΩ. Τὴν εὐγενειάν, ἀφέντη μου, τὰ πλούτη δὲ γεννοῦσι, 325
καὶ δίχως γνώση φρόνιμοι ποτὲ δὲν εἶναι οἱ πλοῦσοι,
καλὰ κι ὁ κόσμος τσι τιμᾶ καὶ τσ' ἀτυχιῆς τως κράζει
χάρες, κ' ἐκεῖνο ἀποῦ μισᾶ στὸν οὐρανὸ ἀνεβάζει,
γιατὶ τὰ γαλιφίσματα τώρα γεννοῦν τὴ χάρη,
κι ὁ φόβος βάνει φανερὰ τσῆ γλώσσας χαλινάρι. 330
Μ' ἂν ἔναι κ' ἡ πλουσιότητα μπορεῖ στὴν ἀφεντιὰ σου
τόσα πολλὰ, σὰν εἶχα πεῖ, στὰ χέρια τὰ δικά σου
βρίσκειται μόνον ἡ γιατρεία, κ' εὐκόλα πλιὰ μεγάλο
κάνεις, ἂ θές, τὸ δοῦλο σου, παρὰ κιανέναν ἄλλο.
- ΒΑΣ. Δὲν εἶναι μπορετὸ ποτέ· ποιός ἔχει τέτοια χάρη 335
τὸν τσέλεγο νά κάμει αἰτό, καὶ τὸ λαγὸ λιοντάρι;
- ΕΡΩ. Μπορεῖς, ἂ θές, ἀφέντη μου· γιατί παιδὶ κιανένα
δὲν ἔχοντας τὴ σήμερο στὸν κόσμον παρὰ μένα,
νά τὸν ἀφήσεις, κατὰ πῶς τὸν ἔχω κάμωμένο,
μὲ τὴν εὐκὴ σου, ταίρι μου, καὶ τότες μπορεμένο, 340

- πλοῦσο κι ἀδυνατότατο καὶ βασιλιὸ μεγάλο
θὲς τονὲ κάμει νά γενεῖ παρὰ κιανέναν ἄλλο.
Κι ἂν ἐν' καὶ δίχως σου βουλή γι' ἄντρα μου τὸν ἐπῆρα,
στὴ νιότη δὸς τὸ φταίσιμο κ' εἰς τὴ δικὴ μου μοῖρα.
- ΒΑΣ. Δὲν εἶδα νιδὸ νά γκρεμιστεῖ κ' ἡ μοῖρα νά μποδίσει, 345
μὰ σ' τέτοιο τρόπο βασιλιὸ θέλω τονὲ ψηφίσει,
ἀποῦ νά πεῖ πῶς ἤτονε καλύτερα γιὰ κεῖνο
νά μηδὲ σ' ἤθελεν ἰδεῖ ποτὲ στὸν κόσμον, κρίνω.
- ΧΟΡ. "Απονη ἀπόφαση πολλὰ (<κι> ἀπ' ἄπονο βγαλμένη,
μ' ἄλλον ἀπὸ ἕνα τύραννο κιανεὶς μὴν ἀνιμένει. 350
- ΕΡΩ. Στὰ χέρια σου εἴμεστα κ' οἱ δυὸ κ' ἡ ἀφεντιὰ σου ἄς κάμει
τώρα σ' ἐμένα κ' εἰς αὐτὸ καθὼς ὀρίζει ἀντάμι.
Μὰ τοῦτο σὲ παρακαλῶ σὰ δούλη καὶ παιδί σου,
τοῦ δόλιου τοῦ Πανάρετου τσι δούλεψες θυμῆσου,
καὶ λόγιασε τὸ φταίσιμο μόνο πῶς εἶν' δικό μου, 355
γιατὶ ποτὲ δὲν ἔβαλα μέσα στὸ λογισμό μου
πῶς χαμηλώνω ἐγὼ ποσῶς, ψηλώνοντας αὐτεῖνο,
γιατὶ κι ὁ ἥλιος βλάψιμο ποτὲ δὲν πιάνει, κρίνω,
τὴν ὥρα ποῦ τὴ λάμψη του στὰ σκοτεινὰ χαρίζει,
μᾶλλιος γιὰ τοῦτο μ' ἔπαινος σ' ὄλη τὴ γῆ γυρίζει. 360
Κι ἂν ἐν' καὶ τοῦτο δὲν τὸ θές, βάλε στὸ λογισμό σου
πῶς εἶμαι ἐγὼ ἡ βαρόμοιρη παιδάκι μοναχό σου,
καὶ τοῦτο ἄς ξάζει πρὸς ἐσέ, καὶ τοῦτον ἄς μπορέσει
τὴ μάνητά σου τὴν πολλὴ σήμερο νά κερδέσει.
Κι ἂν ἔναι καὶ πρικαίνεσαι, γιατί τὸ φταίσιμό μου 365
τόσα θωρεῖς πῶς ἔκαμε βλάψιμον ἐδικό μου,
γιὰ χάρη κι ὄχι βλάψιμο τὸ 'χω ἡ φτωχὴ σιμά μου,
κ' ἄφισ σὲ τέτοιο κόμπωμα νά χαιρεται ἡ καρδιά μου.
γιατὶ τσ' ἀρέσει τσῆ καρδιάς, κ' ἔχει το γιὰ μεγάλη
καλομοιριά, ποῦ τὴν κρατεῖ παρὰ στὸν κόσμον ἄλλη. 370
- ΒΑΣ. Τοῦτο τὸ κάνου μοναχὰς τοῦ κόσμου οἱ ἀγογιάρου,

- τὴν ἀφορμάγῃα τως πολλοὶ κρατοῦσι γιὰ καμάρι.
 Μ' ἂν ἔν' κ' ἐσέναν ἔβλαψε τὸ κόμπωμαν αὐτόνο,
 κ' ἐμέ κ' ἐσένα σήμερο σοῦ τάσσω πὼς γδικιώνω. 374
- ΕΡΩ. Κύρη, ἐπειδὴ (οἱ) λογαριασμοὶ διώχουντ' ἐκ τὸ θυμὸ σου,
 κ' ἐκεῖνο ἀπού' ναι τὸ πρεπὸ δὲν πιάνει ὁ λογισμὸς σου,
 μὰ κείνα τὰ γλυκιὰ φιλιὰ, μὰ κείνες τὲς εὐκὲς σου,
 πὸ μού' διδες καθημερνὸ σ' τσ' ἀγκάλες τσ' ἐδικὲς σου,
 τσι χρόνους πὸ μ' ἀνάθρεψες χωρὶς τὴν πρικαμένη
 τὴ μάνα μου πὸ μ' ἄφηκε μικρὴ στὸν κόσμο ξένη, 380
 καὶ τ' ὄνομά τση μ' ἔκραξες γιὰ θύμηση ἐδικὴ τση
 κ' ἔλεγες πὼς τὴνὲ θωρεῖς σ' ἐμένα, τὸ παιδί τση,
 μὰ τὴ χαρὰ τὴν ἔπαιρνες τὴν ὥρα ἀποῦ γρουκῆσα
 τ' ἀφτιά σου πὼς τὰ χεῖλη μου κύρη μου σ' ἐλαλῆσα,
 μὰ τ' ὄνομα πὸ τὴν καρδιὰ μιλώντας το δροσίζει 385
 κι ὅλες τσ' ἀγάπες ἀπ' αὐτὴ τὲς ἄλλες ξεχωρίζει,
 τ' ὄνομα κείνο τοῦ παιδιοῦ, λέγω, τὸ ποιὸ' χει χάρη
 ζήση νὰ δώσει τοῦ κυροῦ καὶ νὰ τοῦ τὴνὲ πάρει,
 τὸ σφάλμα μου συχάρεσε καὶ κάμε νὰ γνωρίσω
 πὼς, ὅσο θέλει φταῖσιμο νὰ' ναι πολλὰ περισσο, 390
 τὸ σπλάχνος κ' ἡ ἀγάπη σου μπορὰ τὸ συμπαθήσου
 καὶ τσὴ καρδιάς σου τὸ θυμὸ καὶ τὴν ὄργη νὰ σβήσου.
- ΧΟΡ. Λιοντάριν ἔναι ἀγριότατο, ἂν ἔν' καὶ δὲ γρουκῆσει
 σ' τοῦτα τὰ λόγια λύπηση, τὴ μάνητα νὰ σβήσει.
- ΣΥΜ. Τὰ σωθικά μου λύπηση τόσα πολλὰ γρουκοῦσι 395
 καὶ δὲ μποροῦ τ' ἀμμάτια μου τὰ δάκρυα νὰ κρατοῦσι.
 Κλαίγει, θαρρῶ, κι ὁ βασιλιός, γιὰ κείνο δὲ σηκώνει
 τ' ἀμμάτια του νὰ τὴνὲ δεῖ κι ὅσο μπορεῖ τὰ χώνει.
- ΕΡΩ. Γύρισε, ἀφέντη μου, νὰ ζεῖς, γύρισε πρὸς ἐμένα
 τ' ἀμμάτια πὸ κρατεῖς στὴ γῆ περισσα θυμωμένα, 400
 γύρισε, δὲς μου μιὰ γλυκεῖα θωριά, νὰ ξοριστοῦσι
 σὰ νέφαλα ἐκ τὸν ἄνεμον οἱ πόνου πὸ κρατοῦσι

- τὸ νοῦ μου τσὴ βαρόμοιρης μεσοξेत्रουμισμένο
 κι ἀπὸ τὸ φόβο ζωντανὴ στὸν Ἄδη κατεβαίνω.
 Κι ἂν ἔν' καὶ τούτη δὲ μπορῶ τὴ χάρη νὰ γνωρίσω, 405
 κιὰς ἄφισ με τὰ πόδια σου νὰ σκύψω νὰ φιλήσω,
 γιὰ ν' ἀποθάνω σήμερο σὰ σκλάβα ἀγοραστὴ σου,
 στὴ χάρη σου, ἄξε βασιλιέ, κι ὄχι καθὼς παιδί σου.
- ΒΑΣ. Μηδὲ παιδί, οὐδὲ σκλάβα μου θέλω νὰ σ' ἔχω πλιά μου,
 καὶ γείρου γλήγορα ἀπὸ δῶ, μίσεψε ἀπὸ σιμά μου. 410
- ΧΟΡ. Δυναμώσε τὰ δάκρυα σου, δίπλωσε παρακάλια,
 γιὰτὶ κ' ἡ πέτρα ἐκ τὸ σκοινὶ τρώγεται ἀγάλια ἀγάλια.
- ΕΡΩ. Ὡ μάνα μου γλυκὸτατη, ὦ μάνα μου Ἐρωφίλη,
 γιάντα δὲν εἶσαι ζωντανή, μὲ πρικαμένα χεῖλη
 ν' ἀναστενάξεις σήμερο, πολλὰ νὰ μὲ πονέσεις 415
 κι ὄμπρὸς στὰ πόδια ταπεινὴ τ' ἀφέντη μου νὰ πέσεις,
 νὰ κάμεις μὲ τὰ δάκρυα σου μιὰ πρικαμένη βρῦση
 νὰ τρέξει, καὶ τὴ μάνητα τὴν πλήσα νὰ τοῦ σβήσει.
 Μ' ἀπεις ἐκείνη βρίσκεται χῶμα κρυὸ στὸν Ἄδη
 κ' ἐκεῖ τσι πόνους μου γρουκῶ μὲ τσι δικούς τση ὀμάδι, 420
 κλάψετε σεῖς, κοράσα μου, τώρα σ' ἀντὶς ἐκείνη,
 καὶ ταπεινὰ ζητήξετε γιὰ μένα ἐλεημοσύνη.
- ΧΟΡ. Στὸ πέσμα τῶ γονάτω μας νὰ' τονε μπορεμένο
 νὰ βροῦμε, ἀφέντη, τὴν ὄργη καὶ τὸ θυμὸ σβησμένο
 τῆς ἀφεντιᾶς σου, νὰ μποροῦ τὰ δάκρυα τὰ δικὰ μας 425
 νὰ κάμου νὰ' χεις λύπηση στὸν πόνο τσὴ κερᾶ μας.
- ΒΑΣ. Μηδὲν κοπιᾶτε παραμπρὸς, μὴν περισσομιλεῖτε,
 γερθῆτε γλήγορα ἀπὸ δῶ κι ὄθ' ἤρθετε διαβῆτε.
 Γείρου κ' ἐσὺ καὶ πῆγαινε κι ἀνίμενε ἀπὸ μένα
 πὼς θέλω κάμει τὰ πρεπὰ σ' ἐκεῖνο κ' εἰς ἐσένα. 430
- ΕΡΩ. Γυναῖκες μου, ἄς μισέψομε, γιὰτὶ εὐκαιρα κοπιοῦμε
 σ' ἔτοια σκληρότατη καρδιὰ λύπη κιαιμὰ νὰ βροῦμε.
- ΧΟΡ. Βασίλισσα κι ἀφέντρα μας, κατὰ τὴν ἐμιλιά του

ξάζουσιν ἄλλους βασιλοῦς· μὰ ποιός μπορὰ κατέχει
 ἂν ἐν' κι ἀπὸ βασιλικῆ ρίζα κι αὐτόνος τρέχει;
 Μὰ θές μου πεῖ, κ' ἡ εὐγενεῖά σ' ἓνα φτωχὸ δὲν ξίζει.
 παρὰ σὰ ρόδο μὲ χωρὶς φύλλα πού δὲ μυρίζει.
 Οἱ φρόνιμοι, ἄξε βασιλιέ, φτωχεῖα συντροφιασμένη) 555
 μὲ διάξες κι ἀρετές, κρατοῦ πλιότερα τιμημένη
 παρὰ πολλή πλουσότητα καὶ βασιλεῖα μεγάλη,
 γδυμνή ἀπὸ πάσαν ἀρετῆ καὶ δίχως χάρην ἄλλη·
 γιατί τὰ ἔχει τὰ πολλὰ καὶ τὰ μεγάλα πλούτη
 δὲν εἴ' σ' τ' ἄθρώπους πάντοτες, ἀμ' ὦρες τὰ 'χου τοῦτοι 560
 κι ὦρες ξαφνίδια χάνονται καὶ παίρνουσί τως τα ἄλλοι
 καὶ πάντα πηαίνου κ' ἔρχονται σὰν κύμα σ' περιγιάλι.
 Γιαῦτος τοῖ πλούτους βλέπομε συχινὰ τὸ πὼς φτωχαῖνο
 καὶ τοῖ φτωχοῦς κιαμιὰ φορὰ πὼς βασιλιοὶ ἀπομένου.
 Μὰ σύ 'χεις τὴν πλουσότητα, σὰν τό 'πε τὸ παιδί σου, 565
 καὶ τῇ φτωχεῖᾶς του τῇ γιατρεῖᾶ δὸς μὲ τῇ φρόνεψή σου.
 Κ' εἰς τὸ 'στερον, ἀφέντη μου, τάχα λησμονημένη
 ἔχεις τὴν ὦρα τὴν πρικεῖᾶ καὶ τὴν πολλὰ καημένη,
 ἀπὸ τριγύρου τοὺς ἐχθροὺς εἴχαμε στὰ τειχιά μας
 κ' ἐλπίδα πλιὸ δὲν ἦτονε κιαμιὰ τῇ λευτεριᾶ μας, 570
 γιατί ἄθρωπος δὲν ἦτονε μηδένας νὰ θελήσει
 μὲ τέτοιους δυνατοὺς ἐχθροὺς νὰ 'βγει νὰ πολεμήσει·
 καὶ τοῦτος ὁ Πανάρετος μόνο γιὰ τὴν τιμὴ σου,
 τὸ θάνατο δὲ χρῆζοντας, οὐδέ, γιὰ τὴ ζωὴ σου,
 μηδὲ ποσῶς δὲν ἔχοντας βλέπηση στὴ δική του, 575
 ἐβγήκεν ὀλομόναχος καὶ μὲ τὴ δύναμή του
 τσ' ἐχθροὺς, ἀπὸ βαστούσανε φωτιά νὰ μᾶς κεντήσου
 καὶ μὲ τὴ βασιλεῖα σου νὰ πάρου τὴ ζωὴ σου,
 ἔδωξε, κ' ἔδραμε σ' αὐτοὺς τόσα πολλὰ ἀντρωμένους,
 ἀπὸ θαρρούσα κ' ἦτονε στὴ γῆ κατεβασμένους 580
 γῆ τῶν ἀρμάτων ὁ θεὸς γῆ ἄλλος κιανεῖς, βουηθός σας,

κ' εἰς τόσο κίντυνο πολὺν εὐρέθη λυτρωμός σας.
 Τὰ τείχη τοῦτα συντηρῶ, τοῖ πόρτες, τοῖ κολόνες,
 (τὰ) θέατρα, τοῖ ψηλοὺς ναοὺς καὶ τῶ θεῶ τσ' εἰκόνες,
 καὶ φαίνεται μου κλαίσινε, κι ὁμάδι μετὰ μένα, 585
 θυμώντας πὼς γιὰ χάρη του δὲν εἶναι χαλασμένα,
 παρακαλοῦνε σε πολλὰ μ' ὄλη τὴν ἄλλη χώρα
 ἢ ἀφεντιά σου λύπηση νὰ 'χει σ' αὐτόνο τῶρα·
 γιὰτ' εἶναι δίκιο καὶ πρεπό, σ' ἐκεῖνον, ἀπὸ μπῆκε
 σ' τόση φωτιά γιὰ λόγου τως καὶ νικητῆς ἐβγήκε, 590
 γιὰ χάρη τωνε κ' ἐκεινῶ σήμερο νὰ θελήσει
 ἢ ἀφεντιά σου τὸ θυμὸ καὶ τὴν ὀργὴ ν' ἀφήσει,
 κι ὡς βασιλιὸς λυπητερός κι ἄξος, νὰ συχωρέσει
 τὸ σφάλμα ὅπου τὸν ἔκαμεν ἡ νιότη του νὰ πέσει.
 Κάμε το, ἀφέντη μου, λοιπό, συμπάθησ' τως, νὰ ζήσεις, 595
 γιατί σοῦ τάσσω στὸ 'στερο, σὰν παραξεμανίσεις,
 τόσα περίσσα νὰ χαρεῖς γιὰ τέτοια καλοσύνη,
 ἀπὸ τὴν πρίκα στὸ 'στερο, μὲ τὴ χαρὰν ἐκεῖνη,
 νὰ χάσεις, καὶ νὰ κράζεσαι περίσσα καλομοίρης
 τὸ πὼς ἐγίνης πεθερός τέτοιου κορμιοῦ καὶ κύρης. 600
 ΒΑΣ. Σύμβουλε, τὰ μοῦ μίλησες καλὰ 'χω γροικημένα
 καὶ τὸ θὰ κάμω κ' εἰς τοῖ δυὸ ἔχω ἀποφασισμένα,
 κι ἀπάνω σ' τοῦτο λόγῳ πλιὸ μηδὲ μοῦ δευτερώσεις,
 γιατί δὲν εἶν' ἡ πρώτη σου ἀπῆχεις νὰ μὲ γνώσεις.
 Στὴν κατοικιά σου γύρισε κι ἄφισ με μοναχὸ μου 605
 νὰ κλαίγω καὶ νὰ θρήνομαι τὸ πρικориζικό μου.

Εἰς τοῦτο μισεύγει ὁ σύμβουλος καὶ ὁ βασιλιὸς λέγει:

Στρατιῶτες μου πιστότατοι, τοῦτο τὸ ντροπιασμένο
 μοῦ φέρετε, σὰ βρίσκεται, σφικτὰ καδενωμένο·
 κάμετε νὰ 'ρθουσι μαζὶ κ' ἐκεῖνοι ἀπὸ τελειώνου
 τὴ δικαιοσύνη κι ἄπονα τσ' ἄτυχους θανατώνου. 610

- Μά' σφαλα, μολογῶ σου το, κ' ἔμεινα νικημένος
 ἀπὸ τὸν πόθο καταπῶς πάντα συνηθισμένους
 εἶναι τὸ ἀθρώπους νὰ νικᾷ· δὲν ἤμου με τὸ ἔχθρους σου 665
 προδότης σου, δὲν ἔδωκα τσι τόπους τὸ ἔδικούς σου
 τ' ὄχθρου σου· νιότη κι ὁμορφιά, σπλάχνος καὶ καλοσύνη
 μοῦ κάμασινε τὴν καρδιά στὸν πόθο νὰ συγκλίνει.
 Μ' ἀπείς σ' ἐτοῦτο μ' ἔφερεν ἡ τύχη ἢ ἐδική μου,
 θε νὰ σοῦ πῶ τὴ σήμερο τίνος κυροῦ παιδί' μου, 670
 γιὰ νὰ γνωρίσεις πῶς πολὺ δὲν ἦτονε ν' ἀφήσει
 τὸν πόθο βασιλιοῦ παιδί τὸ νοῦ του νὰ νικήσει
 μ' ἄλλο παιδί' νους βασιλιοῦ, στέκοντας πάντα ὁμάδι
 σ' μιὰ κατοικιά, τόσους καιρούς, ἀπὸ ταχὺ ὡς τὸ βράδυ.
 Ξεῦρε λοιπὸ πῶς εἶμαι γιὸς τοῦ βασιλιοῦ τοῦ πλούσου 675
 τῆ Τσέρτσας, τοῦ Θρασύμαχου, τοῦ φίλου τοῦ δικοῦ σου.
 Μ' ἀπείς ἢ τύχη ἠθέλησε κ' ἔμεινε νικημένος
 ἀπὸ τὸ ὄχθρους σας καὶ τῶ δυὸ κ' ὕστερα σκοτωμένος,
 μ' ἔφερ' ἐμὲ στὸ σπῆτι σου κ' εἰς τὴ δική σου χέρι,
 γιὰ ν' ἀποθάνω, σὰ θωρῶ, τὴ σημερινὴν ἡμέρα. 680
 Μ' ἀνίσως κ' εἶσαι βασιλιός, σὰ σ' ἔχω γνωρισμένο,
 καὶ τ' ὄνομά σου βρίσκεται στὸν κόσμον ξαπλωμένο,
 κάμε ὄλο κεῖνο ἀπάνω μου ἀπὸ ἄθελες θελήσει
 κ' εἰς τὸ παιδί σου νὰ γενεῖ, ἂ σ' εἶχαι νικήσει
 στὴ μάχη σὰν τὸν κύρη μου κ' ἐσένα οἱ ὄχουθροί σου, 685
 κι ὡσὰν ἐμὲ σὲ χέρια ἄλλου νὰ λάχει τὸ παιδί σου.
- XOP. Μεγάλον πρᾶμα ἀκούγομε κι ἀλήθεια τὸ κρατοῦμε,
 γιὰτὶ πολλὰ βασιλικὰς τσι πράξεις του θωροῦμε.
- ΒΑΣ. Τοῦτον ὅσες φορές τὸ πεῖς, τὸ λέγεις ψόματά σου,
 μὰ σὲ ποτὲ δὲν ἦτονε βασιλικὴ ἢ γενιά σου. 690
 Μὰ μετ' αὐτὰ τὰ ψόματα θες ἔχει κομπωμένη
 τὴν Ἐρωφίλην ἀκομή, τὴν τρισκαταραμένη.
 Μᾶλλιος λογιᾶζω πῶς παιδί θε νὰ 'σαι' νους ὄχθρου μου,

- νους κακοθελητῆ πολλὰ κ' ἐμὲ καὶ τοῦ παιδιοῦ μου,
 κι ὄφη μικρὸ σ' ἀνάθρεψα, γιὰ νὰ μὲ φαρμακέψεις, 695
 καὶ πῶς ὄχθρος δὲ γίνεται φίλος νὰ μ' ἀρμηγέψεις.
- ΠΑΝ. Τοῦτό 'ναι ἀλήθεια, βασιλιέ, κι ἂν ἐν' καὶ θες σημάδι
 πῶς εἶμαι τοῦ Θρασύμαχου, καὶ μαρτυριὲς ὁμάδι,
 τό' να καὶ τ' ἄλλο σήμερο σοῦ τάσσω νὰ πλερώσω.
- ΒΑΣ. Καιρὸ στὴν τόση σου ἀτυχιά μιὰν ὥρα δὲ θὰ δώσω. 700
- ΠΑΝ. Θυμῆσου κιάς, ἀφέντη μου, πῶς μοναχός μου ἐμπήκα
 σ' τόσους σου ὄχθρους πολλὰς φορές καὶ νικητῆς ἐβγήκα.
- ΒΑΣ. Πάσα σου δούλεψη καλὰ νὰ μείνει πλερωμένη
 σοῦ τάσσω, δίχως ἄργητα τώρα, καθὼς τυχαίνει. 705
 Κρατεῖτε τονε, στρατηγοί, κ' ἐλάτε μετὰ μένα,
 διπλοῦ νὰ τοῦ ἀντιμέψομε τὰ μῆχει καμωμένα.
- XOP. Μὲ μάνηταν ἐμίσεψε καὶ μὲ θυμὸ μεγάλο,
 γιὰυτος, λογιᾶζω, τὴ ζωὴ τοῦ παίρνει δίχως ἄλλο.
 Θεέ μου, βούθησέ του ἐσύ, γιὰτὶ ἄλλοι δὲ μποροῦσι,
 στὰ χέρια ἀπὸ τὸν κρατοῦ, βουηθοί του νὰ γενοῦσι. 710

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΧΟΡΟΣ ΤΩΝ ΚΟΡΑΣΙΔΩ

ἀπὸ τῶν ὁποῖες ἢ μιὰ λέγει τούτα τὰ βέρσα:

ΧΟΡ. Ἄκτινα τ' οὐρανοῦ χαριτωμένη,
ἀπὸ μὲ τῆ φωτιά σου τῆ μεγάλη
σ' ὄλη χαρίζεις φῶς τὴν οἰκουμένη·

τὸν οὐρανὸ στολίζει σ' μιὰ κ' εἰς ἄλλη
μερὰ κι ὄλη τῆ γῆ ἢ πορπατηξά σου, 715
δίχως ποτὲ τῆ στράτα τση νὰ σφάλει.

Κι ὄντα μᾶσε μακραίνεις τῆ θωριά σου,
μὲ χιόνια καὶ βροχῆς τῆ γῆ ποτίζεις,
γιὰ νὰ μποροῦ νὰ ζιοῦ τὰ πλάσματά σου.

Καὶ πάλι σὰ σιμῶσεις κι ἀρχινίζεις 720
τὰ χιόνια νὰ σκορπᾶς καὶ νὰ ζεσταίνεις
τὸν κόσμον, ὄλη τῆ γῆ μ' ἀθουὸς γεμίζεις·

τὰ φύτρα ἀναγαλλιᾶς, καρποὺς πληθαίνεις,
μεστῶνεις πωρικᾶ, γεννᾶς λιθάρια
πολλῶ λογιῶ, κ' εἰς δόξα πάντα μένεις. 725

Διαμάντε καὶ ρουμπί, μαργαριτάρια
κι ὄλες τὲς ἄλλες τζόγιες μοναχός σου
πῶς κάνεις ὄλοι βλέπομε καθάρια.

Τὰ δὲ θωρεῖ στῆ γῆ ποτὲ τὸ φῶς σου,
μὰ βρίσκονται στὰ βάθη φυλαμένα, 730
κι ὄσα κι ἂν εἶναι ὀμπρός τῶν ἄμματιῶ σου,

γῆ ἐσὸ τὰ κάνεις ὄλα γῆ ἀπὸ σένα
θρέφονται καὶ κρατιοῦνται καὶ πληθαίνουν,
καὶ νὰ χαθεῖ ποτὲ μπορεῖ κιανένα;

Ἦλιε μου φωτερέ, τοῦ περασμένου 735
καιροῦ τὰ πάθη πού'χαμε θυμοῦμαι
κι ὀλόκρονα τὰ μέλη μου ἀπομένου.

Τσι ποταμοὺς πῶς εἶδαμε μποροῦμε,
σ' τούτους τσι δόλιους τόπους τσ' ἐδικού μας,
νὰ κωματίσουν αἵματα νὰ ποῦμε. 740

Τριγύρου στὰ τειχιά'χαμε τσ' ὄχθρου μας
κι οὐδὲ κιαιμιὰ ἄλλη ὀλπίδα ἀπόμένε μας,
στῆ μάχη τὴν πολλή τοῦ βασιλιοῦ μας.

Μὰ τῶ θεῶν ἢ χάρη ἐβούθησέ μας
κ' ἐνοῦ μας στρατηγοῦ χέρα ἀντρωμένη 745
κι ἀπὸ τῆ μάχη αὐτὴν ἐλύτρωσέ μας.

Ὄφου, πρικειά του μοῖρα ἀσβολωμένη,
τί τῶξιζε τσ' ὄχθρου μας νὰ κερδέσει
κ' ἐκεῖνος τσ' ἐρωτιᾶς σκλάβος νὰ γένει;

Στὸν πόθο τσῆ κερᾶ μας εἶχε πέσει, 750
κι ὄντα κρατιέτο πλιὰ χαριτωμένος,
σ' ἄμετρης λόγης ἔπεσε τῆ μέση.

Τώρα στη φυλακή καδενωμένος,
θάνατο ἐκ τὸ θυμὸ τοῦ βασιλιᾶ μας
σκληρότατο ἀνιμένει ὁ πρικαμένος.

755

Ἥλιε μου, τὸ λοιπὸ στὰ κλάηματά μας
λυπητερό τὸ φῶς σου ἄς σκοτεινιάσει,
γῆ σ' ἄλλα μέρη στείλε το μακρὰ μας.

Νέφος σκοτεινιασμένο ἄς σὲ σκεπάσει,
κι ἀστροπελέκι ἄς πέσει θυμωμένο
καὶ τοῦτο τὸ παλάτιν ἄς χαλάσει.

760

Μὲ χίλιες ἀστραπὲς τὸ μανισμένο
κάμε τὸ βασιλιό μας νὰ τρομάξει,
νὰ μὴ χαλάσει τέτοιο νιὸ ἀντρομένο.

Μὲ φοβερὲς βροντὲς κάμε ν' ἀλλάξει
τὸ λογισμό του τὸν κακὸ σ' ἀγάπη
κι ὡς κόρης ἀγαθὸς τώρα νὰ πράξει

765

σ' αὐτείνη κ' εἰς ἐκεῖνο τὸν ἀζάπη.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Μαντατοφόρος ἀπὸ δηγᾶται τὸ θάνατο
τοῦ Πανάρετου καὶ χορὸς τῶν κορασιῶ.

- MAN. ὦ σπῖτι τρισκατάρατο, σπῖτι καταραμένο,
γιάντα στὰ βάρη τοῦ γιालοῦ δὲν εἶσαι βουλισμένο;
Παλιὰ φωλιὰ τῆς ἀπονιᾶς καὶ κατοικιὰ τοῦ φόνου,
βρύση τῶ δάκρυα καὶ σκολεῖδ τῆς πρίκας καὶ τοῦ πόνου,
πῶς δὲ θαμπώνεται οὐρανός, κ' ἡ γῆς πῶς δὲν τρομάσσει, 5
πῶς ἡ ὀργὴ δὲν ἔρχεται τοῦ Ζεῦ νὰ σὲ χαλάσει;
Πῶς σκοτεινὰ δὲν πέφτουσι νέφη νὰ σὲ κουκλώσου
κι ἀποῦ τ' ἀμμάτια καθενὸς σήμερο νὰ σὲ χώσου;
Σ' ποιά δάση βρίσκονται ποτέ, σ' ποιά σπήλια κατοικοῦσι
θεριὰ τόσ' ἄγρια κι ἀπονα θεριὸ νὰ μὴν πονοῦσι, 10
σὰ δὲν πονοῦσιν ἄθρωπο μὴδὲ ποσῶς κιανένα
οἱ σκληροκάρδοι κι ἄτυχοι τοῦ κατοικοῦ σ' ἐσένα;
- XOP. Ποιὸς κλαίγει ἐδῶ, ποιὸς θρήνηται, ποιὸς εἶν' ἀποῦ γεμίζει
τοῦτο τὸ σπῖτι κλάηματα κι ἔλο τ' ἀναμιγίζει;
Πράμα πολλὰ λυπητερό τοῦ δίδει αἰτία καὶ κλαίγει 15
κι ἀπονο δίχως ντήρηση τοῦτο τὸ σπῖτι λέγει.
- MAN. Ἥλιε, πῶς δίδεις σήμερο σ' τούτη τῆ γῆ τὸ φῶς σου,
καὶ θαμπωμένος καὶ κλιτὸς δὲν πηραίνεις στὴν ὁδὸ σου;
Ὠφου, κακότετοι καιροί, ψυχροὶ καὶ πρικαμένοι,
κι ὡς πότε δύναται οὐρανὸς πλιὸ νὰ σᾶς ἀπομένει; 20

- Πῶς νὰ τὸ δοῦ τ' ἄμμάτια σου κι ἀπάνω του ν' ἀπλώσου 205
τὰ χέρια σου, καὶ τὸ ζιμιὸ νὰ μὴ σέ θανατώσου;
- MAN. Τὸ τέλος ἐγροικήσετε, κοράσα τιμημένα,
τοῦ δόλιου τοῦ Πανάρετου, καθὼς τὰ πρικαμένα
τό'δαν ἐμέ τ' ἄμμάτια μού με πρίκα μου περίσσα,
καὶ δάκρυα ἀπὸ τῆ λύπησῃ σὰ βρύσες ἐκινήσα. 210
- XOP. Ὡ θάνατε πρικότατε, τοὺς σμίγει ὁ πόθος, γιάντα
γυρεύεις ἔτσι ἀλύπητα νὰ ξεχωρίζεις πάντα;
Γιάντ' ἀναι ἐκεῖνος τσῆ φιλιᾶς φίλος κ' ἐσὺ τσῆ μάχης;
Γιάντα σπουδάξεις καὶ κοπιᾶς καὶ πεθυμιὰ πάντ' ἄχεις
πάσα γλυκύ του χάρισμα πρίκα νὰ καταστένεις, 215
κι ὅπου ἡ ἀγάπη κατοικᾶ γιὰ χαλασμό τσῆ μπαίνεις;
Μὲ μάκρητα πολλοῦ καιροῦ, με σιργουλιές καὶ κόπο,
γυρεύεις ὁ πόθος τσι καρδιές καὶ σμίγει τῶν ἀθρώπω,
καὶ κάνει μιὰ τσι δυὸ ψυχές καὶ τὰ ξεχωρισμένα
κορμιὰ στὸν κόσμο ζούσινε μόνο με πνέμαν ἕνα, 220
κι οὐδέναν ἄλλο δὲ μπορεῖ πράμα νὰ τὰ μποδίσει,
μόνο ἡ κακὴ σου, θάνατε, κι ἀλύπητῆ σου φύση.
- MAN. Γυναῖκες μου, τὸ βασιλιὸ θωρῶ τὸ σκυλοκάρδη
κι ἄς φύγομεν ἀπὸ δεπά, μὴ μᾶσε φτάξει ὁμάδι.
- <XOP.> Τ' ἄμμάτια μου μὴδὲ ποσῶς νὰ τονὲ δοῦ μποροῦσι 225
κι ἄς πηαίνομεν ἀπὸ δεπά μὴδὲ μου τυφλωθοῦσι.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

*Βασιλέας μετὰ κείνους ἀπὸν βαστοῦσι
τὰ μέλη τοῦ Πανάρετου.*

- ΒΑΣ. Βάλε το σ' τοῦτο τὸ θρονί. Γυρίσετε ὅλοι ὀπίσω,
γιατὶ τσῆ θυγατέρας μου μόνιος μου θὰ μιλήσω.
Νά'ρθει ἐδεπά τσῆ μήνυσα κι ὅπου κι ἂν εἶ προβαίνει

- τ' ἄξο νὰ δεῖ τὸ χάρισμα ἀπὸ τὴν ἀνιμένει. 230
Τώρα λογοῦμαι βασιλιός, τώρα τὴν ἐντροπὴ μου
μπορῶ νὰ πῶ πὼς ἐλειωσεν ἡ χέρα ἡ ἐδικὴ μου.
Τώρα εἶδεν ὁ Πανάρετος, λογιᾶζω, πὼς τυχαίνει
τῶ βασιλιάδων ἡ τιμὴ νὰ στέκει βλεπημένη;
κι ἀνίσως καὶ δὲν εἶν' τυφλοί, μποροῦσι νὰ θωροῦσι 235
κ' οἱ ἄλλοι, ὅπου στῶ βασιλιῶ τὰ σπίτια κατοικοῦσι,
τὸ θάνατό του τὸ σκληρό, νὰ τρέμου σὰν καλάμι
νὰ παίζου με τσι βασιλιούς σὲ τέτοιο τρόπο ἀντάμι.
Θέλου μερκοὶ γεῖς βασιλιός πάντα με καλοσύνη
κι ὄχι ποτὲ με μάνητα πάσα δουλειὰ νὰ κρίνει, 240
κι ἀπάνω σ' ὅλα λέσινε πὼς πρέπει νὰ 'ν' γνοιασμένος,
ἂν ἔν' κι ἀπὸν τσ' ἀθρώπους του θε νὰ 'ναι ἀγαπημένος,
φόβο κιανεις νὰ μὴ βαστᾶ μὴδὲ ποσῶς σ' αὐτέينو·
μὰ γὼ τὸ πράμα ἄλλιᾶς λογῆς στὸ λογισμό μου κρίνω.
Δὲ χρήζω νὰ μ' ὀργίζονται, πούρι νὰ με φοβοῦνται 245
ὅλοι τῆς ἐπαρχίας μου· γιαμιὰ γιαμιὰ γεννοῦνται
σὰ δυὸ παιδιὰ ἀπὸ μιὰ κοιλιὰ φόβος καὶ βασιλεία,
κι ὅποιος νὰ τονὲ τρέμουσι ποσῶς δὲν ἔχει χρεία
μὴ χρήζει νὰ 'ναι βασιλιός, μὰ δουλευτῆς ἄς γένει
καὶ τότες ὅλες τσ' ἐντροπὲς τοῦ κόσμου ἄς ἀπομένει· 250
ὁ φόβος πὼς τσι βασιλιούς φυλάσσει λογαριάζω,
καὶ δίχως του τῆ βασιλεία τίβοτας δὲν τὴν κράζω.
Πόσα περίσσα χαίρομαι, γιατίι στὰ γερατεῖα μου
ἐκαμα πράμαν ἄξο μου κ' ἔφτιασα τὴν καρδιά μου,
καὶ βασιλιός ἀληθινός ἐφάνηκα σ' καθένα, 255
νὰ μὴν ἀποκοτᾶ ποτὲ νὰ παίζει μετὰ μένα·
μὰ πόσον εἶχα 'σταὶ λολός, τώρα μὰ τὴν ἀλήθεια,
ἀνίσως καὶ τοῦ σύμβουλου τ' ἄνοστα παραμύθια
σήμερον εἶχα ἀφουκραστῆ κι ἀγδίκιωτῆ ν' ἀφήσω
μιὰν ἐντροπὴν ὡσὰν αὐτῆ καὶ τέτοιο κρίμα πλήσω, 260

σὰ νὰ μὴν ἤθελα γροικᾶ καλύτερα ἀπ' αὐτόνο
 πὼς ἡ γιατρεία τῆς ἐντροπῆς εἶναι ἡ ἐγδίκια μόνο,
 καὶ πὼς οἱ αἱματοχυσὲς κ' οἱ ἄπονοι θανάτοι
 σημάδιν εἶναι μιᾶς καρδιάς πάσα τιμῆς γεμάτη.
 Μὰ ἐδῶ 'ν' ἡ ντροπιασμένη μου κι ἄπονη θυγατέρα· 265
 τί ξίζω θέλ' ἰδεῖ κι αὐτὴ τὴ σήμερον ἡμέρα.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΕΡΩΦΙΑΗ, ΝΕΝΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΑΣ

- ΕΡΩ. Νένα, τὰ πρικαμένα μου μέλη γροικῶ κομμένα
 κι ὁ νοῦς μου τσῆ βαρόμοιρης δὲν εἶναι μετὰ μένα.
 Τὰ σωθικά μου σφάζονται κι ἀπολιγαίνει ἡ ψή μου
 κι ὥσάν τὸ φυλλοκάλαμο τρομάσσει τὸ κορμί μου· 270
 λιγοθυμιὲς μοῦ δίδουσι καὶ πόνοι τοῦ θανάτου
 καὶ πλιὰ παρὰ ποτὲ δειλιῶ τὸ τέλος τοῦ πρᾶμάτου.
- NEN. Μηδὲν πρικαίνου, ἀφέντρα μου, καὶ γι' ἄλλο δὲ σὲ κράζει
 ὁ βασιλιὸς σπουδαχτικά, παρὰ γιατί λογιάζει
 κ' ἐσὲ καὶ τοῦ Πανάρετου νὰ σᾶσε συμπαθήσει, 275
 τὸ πρᾶμα δὲ μπορώντας πλιὸ ξοπίσω νὰ γυρίσει.
- ΕΡΩ. Μᾶλλιος, γιατί μοῦ μήνυσε μὲ τὸν Ἀρμόδη, κρίνω
 (γιατὶ ἄθρωπο χειρότερο δὲν ἔχομε ἀπὸ κεῖνο)
 πὼς νὰ 'καμεν ἀπόφαση κακὴ γιὰ μᾶς περίσσα,
 κι ἀπόσταν ἤρθε κ' εἶπε μου, τὰ σωθικά μου ἐλύσα, 280
 τὸ πνεῦμα μου ἔλο χάθηκε καὶ δὲ μπορᾶ μιλήσω,
 καὶ πηαίνοντας μοῦ φαίνεται τὸ πὼς γιαγέρνω πίσω.
 Νένα καὶ μάνα μου ἀκριβή, τάχα νὰ χωριστοῦμε,
 σήμερο μιὰ τὴν ἄλλη μας πλιὸ μας νὰ μὴν ἰδοῦμε;
 Γιατὶ κατέχω σήμερο πὼς ἔχω ν' ἀποθάνω 285
 καὶ πὼς σ' ἀφήνω δίχως μου σ' τοῦτο τὸν κόσμον ἀπάνω.

- Παρακαλῶ σε, νένα μου, περίσσα ἀγαπημένη,
 καθὼς μ' ἀγάπας ζωντανή, μ' ἀγάπα ἀποθαμένη,
 καὶ τ' ὄνομά μου τὸ γλυκὺ κιαιμὰ φορὰ νὰ λέγεις
 καὶ τὸν πρικὺ μου θάνατο λυπητερὰ νὰ κλαίγεις. 290
- NEN. Μὴν κλαίγεις, θυγατέρα μου, σῶπασε, ἀμίρισσά μου,
 γιατί μὲ δίχως ἀφορμὴ μοῦ καίγεις τὴν καρδιά μου.
 Δίχως κιαιμᾶς λοῆς αἰτιά, κερά μου, στὸ κορμί σου
 τέτοια παρατηρήματα μὴν κάνεις ἀπατή σου.
- ΕΡΩ. Νένα, ποθαίνω, λέγω σου, κι ἂν εἶναι μπορετό σου, 295
 σ' μιὰν ἄρκλα μὲ τὸ ταίρι μου τὰ χέρια σου ἄς μὲ χώσου·
 τὰ κακορίζικα κορμιὰ τ' ἀδικοσκοτωμένα,
 χῶμα στὸν Ἄδην ἄς γενοῦ τὸν πρικαμένο ἕνα,
 καθὼς τὰ δυὸ μὲ μιὰ ψυχὴ στὸν κόσμον ἀπάνω ἐζοῦσα,
 κι ἀγαπημένα πάντα τως μιὰ θέληση ἐκρατοῦσα· 300
 κι ὅσο γλυκὺ μ' ἐπότισες γάλα, παρακαλῶ σε,
 τόσα νεκρῆς τὴ σήμερο δάκρυα πρικιὰ μοῦ δῶσε.
 Ἄλλο δὲν ἔχω νὰ σοῦ πῶ παρὰ νὰ σὲ φιλήσω,
 νένα μου ἀγαπημένη μου, νὰ σ' ἀποχαιρετήσω.
- ΒΑΣ. Τί πρᾶμα συντυχαίνουσι κι ἀργιοῦσι νὰ σιμῶσου; 305
 Κιαιμὰ, θαρρῶ, γυρεύγουσι στράτα νὰ μὲ κομπῶσου.
- NEN. Ὠφου, καὶ πὼς τὰ λόγια αὐτὰ σφάζου τὰ σωθικά μου
 καὶ νὰ κρατήξω δὲ μπορῶ ποσῶς τὰ κλάηματά μου!
 Τάσσω σου, θυγατέρα μου, νὰ 'μεστα πάντα ὀμάδι,
 γῆ ἐδῶ στὸν κόσμον ζωντανές, γῆ καὶ νεκρὲς στὸν Ἄδην· 310
 δὲ θέλω ἀφήσει ν' ἀκουστεῖ κι ἀπόθανες, κερά μου,
 κ' ἐμὲ τὸν ἥλιο νὰ θεωροῦ τ' ἀμμάτια τὰ δικά μου.
- ΕΡΩ. Στὸν κόσμον πάλι νὰ 'σαι ἐσύ, παρακαλῶ σε, νένα,
 νὰ σ' ἔχου οἱ κορασίδες μου θάρρος τως σάν κ' ἐμένα.
- NEN. Κάτεχε, θυγατέρα μου, κάτεχε πὼς στὸν Ἄδην 315
 διαβαίνω ἐγὼ πρωτύτερας.
- ΒΑΣ. Ὠ, πὼς συγλαῖσι ὀμάδι!

- Τὸ τέλος τοῦ Πανάρετου τάχα ἔχασι γροικήσει;
 ΝΕΝ. Τοῦ βασιλιοῦ μοῦ φαίνεται κι ἄκουσα νὰ μιλήσει.
 Γλήγορα, θυγατέρα μου, πάψε τὰ κλάηματά σου,
 τὸ πρόσωπό σου μέρωσε, σύστεψε τὰ μαλλιά σου, 320
 γιατί θωρῶ τὸ βασιλιὸ στὸ θρόνο καθισμένο,
 κι ὀλόχαρος σέ καρτερεῖ κ' εἰς ἔγνοια πλιὸ δὲ μπαίνω.
- ΕΡΩ. Ἔτσι καὶ τ' ἄγρια κύματα τὸ κάνου τσῆ θαλάσσου,
 σὰν πνίξουσι τὸν ἄθρωπο, παύτου καὶ κατατάσσου.
 Τὸν ὄρισμόν ἐγροίκησα τῆς ὑψηλότητάς σου 325
 κ' ἤρθα νὰ γνώσω τὸ ζιμιό, τί ναι τὸ θέλημά σου.
- ΒΑΣ. Καλῶς τῆ θυγατέρα μου τὴν πολυαγαπημένη,
 ὅπου ποτὲ ἐκ τὸν ὄρισμό τ' ἀφέντη τσῆ δὲ βγαίνει.
 Τόπο μᾶς δός, Χρυσόνομη, κ' ἔλα σ' λιγάκι πάλι,
 γιατί δὲ θέλω, τὸ θὰ πῶ, νὰ τὸ γροικήσουν ἄλλοι. 330
- ΕΡΩ. Μισεῦγει ἡ νένα μου ἀπὸ δῶ καὶ πλιότερα τρομάσσω,
 παρὰ νὰ σκοτεινιάζουμου μόνια μου σ' ἄγριο δάσο.
- ΒΑΣ. Καλὰ καὶ ταραχὴ πολλὴ μῦδωκε, θυγατέρα,
 τὸ σφάλμα σου τ' ἀμέτρητο τῆ σημερινῆν ἡμέρα,
 κι ὁ νοῦς μου νὰ σκοτείνιασε καὶ ν' ἄψεν ἡ καρδιά μου, 335
 καὶ νὰ λέγα τὸ πῶς ποτὲ δὲν παύτει ἡ μάνητά μου,
 μ' ὄλον ἐτοῦτο, βάνοντας στὸ λογισμό μου πάλι
 τὸν πόνο τὸν ἀξείκαστο, τὴν πρίκα τῆ μεγάλη
 ἀπού ἔχα πάρει στὸ ἴστερο, ἂ σ' εἶχα θανατώσει,
 σὲ καλοσύνην ἔστρεψα τῆ μάνητα τὴν τόση, 340
 κι ἀγδίκιωτο ἀποφάσισα ν' ἀφήσω τὸ θυμὸ μου,
 κ' ἐκεῖνον ὅπου μοῦ ἴφταιξε, νὰ κάμω καὶ γαμπρό μου·
 ἔτσι, ἔδεκεῖ πού βρίσκετο κι ἀνίμενε νὰ σώσω,
 τυραννισμένο θάνατο κι ἄπονο νὰ τοῦ δώσω,
 ἐπῆγα κ' ἠῤρηκά τονε κ' ἔκαμα νὰ γροικήσει,
 μὲ σπλάχνος μεγαλότατο πῶς τοῦ ἔχα συμπαθήσει·
 κ' ἐκεῖνο πού δὲν ἤξευρα μὴδ' ἄκουσά το πλέα.

- πῶς εἶναι τοῦ Θρασύμαχου παιδί τοῦ βασιλέα,
 μοῦ ἔπε, τὸ ποῖο πρωτύτερας ἂν ἤθελα γροικήσει,
 τόσα περίσσα καὶ πολλὰ δὲν ἤθελα μανίσει. 350
- ΕΡΩ. Μὰ τὴν ἀλήθεια, ἀφέντη μου, ποτέ του τέτοιο πράμα
 δὲ μοῦ ἔπε, καὶ γροικώντας το τὸ ἔχω μεγάλο θάμα,
 κι ὄχι γιὰτ' εἶναι βασιλιοῦ παιδί, γιατί ἔτοια χάρη
 νὰ ἔχει δὲν ἤμπορεῖ παρὰ βασιλικὸ κλωνάρι,
 μὰ μοναχὰς γιατί κουρφοῦ τόσο καιρὸ τὸ κράτειε 355
 καὶ μὲ διχῶς περηφανεῖα στὸν κόσμον ἐπορπάτειε!
- ΒΑΣ. Ἔτσ' εἶναι, θυγατέρα μου, κ' εὐχαριστῶ τὴ μοῖρα,
 κιὰς ἀποῦ μ' ἔκαμε παιδί νουὺς βασιλιοῦ κ' ἐπῆρα.
 Γιὰ κείνον ἔκραξα κ' ἐσέ, γιὰ νὰ σοῦ συμπαθήσω,
 σὰν κ' ἐκεινοῦ ἐσυμπάθησα στὸ σφάλμα του τὸ πλήσο. 360
 Τὸ πράμα ἀποῦ ἔκαμες λοιπὸ στανωῖς μου, συχωρῶ σου,
 κι ἄντρας ἄς εἶ ὁ Πανάρετος, σὰν τονὲ θές, δικός σου,
 κι ἄς εἶναι τ' ὄχι θέλημα, κι ὄρεξη τὸ στασιό μου,
 προξενητῆς ὁ πόθος σας, βοηθὸς τὸ ριζικό μου.
 Κι ὄγιὰ νὰ γνώσεις πλιὰ καλλιὰ πῶς ἐσυμπάθησά σου, 365
 θέλω γι' ἀγάπη μου ἀκομὴ νὰ πάρεις χάρισμά σου
 τὰ πράματα ἀποῦ βρίσκονται σ' ἐτοῦτο τὸ βατσέλι·
 σίμωσε, δέ τα' χάρισμα πλήσο φανῆ σου θέλει.
- ΕΡΩ. Σημάδι μεγαλύτερο στὸ σπλάχνος τὸ περίσσο
 τῆς ἀφεντιᾶς σου, ἀφέντη μου, δὲ χρήζω νὰ γνωρίσω, 370
 σὰν τὸ συμπάθιο πού ἔλαβα σήμερον ἀπὸ σένα
 στὸ φταίσιμο τ' ἀμέτρητον ἀπῆχω καμωμένα.
 Μ' ὄλον ἐτοῦτο ταπεινὰ σκύφτω τὴν κεφαλὴ μου
 καὶ τὸ μοῦ δίδεις δέχομαι μ' ὄλη τὴν ὄρεξή μου.
- ΒΑΣ. Κάνεις καθὼς τὰ φρόνιμα παιδιὰ ναι κρατημένα, 375
 γιὰ τοῦτο πάντα τὴν εὐχὴ θές ἔχειν ἀπὸ μένα.
 Σίμωσε τώρα τὸ λοιπό, ξεσιέπασε καὶ δέ τα,
 καὶ μετὰ σέναν ἔπαρ' τα κι ἄγωμ' ἐστέρεψέ τα.

- Τί στέκεις, θυγατέρα μου, πιάσ' τα καὶ μὴ φοβᾶσαι,
γιατὶ συναφορμάς τῶνε πασίχαρη θὲ νά 'σαι. 380
- ΕΡΩ. Τρέμει ἡ καρδιά μου καὶ κτυπᾷ, τ' ἀμμάτια μου δειλιοῦσι
καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ χάρισμα τρομάσσου νὰ στραφοῦσι,
κ' ἡ χέρα μου μηδὲ ποσῶς δὲ θέλει νὰ σιμῶσει
κι ὡς ὄφης ἄγριος νά 'τονε, τρομάσσει νὰ τ' ἀπλώσει.
"Ὡφου, ὄχ, οἰμένα, τί θωρῶ, τί συντηρῶ ἡ καημένη 385
καὶ τίνος εἶν' ἡ κεφαλὴ ἀπὸ 'ν' ἐδῶ κομμένη;
- ΒΑΣ. Τ' ἀγαφτικοῦ σου τοῦ καλοῦ μὲ τὴ δική μου χέρα
κομμένη, σὰν τοῦ τυχαίνεν, ἄπονη θυγατέρα.
- ΕΡΩ. "Ὡφου, κανίσκι ἀλύπητο, κανίσκι πρικομένο,
καὶ πῶς ἀπὸ τὸ νοῦ μου, οἰμέ, θωρώντας το δὲ βγαίνω! 390
- ΒΑΣ. Κανίσκιν εἶν' ἀξότατο καὶ πλερωμὴ τῆς τόσης
τιμῆς ἀπ' ἀποκότησες τὸν κύρη σου ν' ἀξώσεις.
- ΕΡΩ. Τοῦτό 'ναι τὸ κεφάλι σου λοιπὸ τ' ἀγαπημένο,
Πανάρετέ μου ἀφέντη μου, τὸ ματοκυλισμένο;
- ΒΑΣ. Τοῦτό 'ναι, ναί, καὶ χαίρου το, γλυκιὰ κανάκισέ το, 395
κι ἂν εἶναι καὶ λυπᾶσαι το, κλάψε καὶ ξέπλυνέ το.
- ΕΡΩ. Τοῦτά 'ναι τὰ χερᾶκια σου; Κύρη μου, τὴν καημένη
κ' ἔντα κανίσκιν ἄσκημο μ' ἔχεις κανισκεμένη!
- ΒΑΣ. "Ἄσκημον ἔκαμες κ' ἐσὺ πράμα πολλὰ σ' ἐμένα,
μὰ ἐγὼ 'χω μόνο τὰ πρεπὰ σιμά σου καμωμένα. 400
- ΕΡΩ. Καρδιά μου, πῶς δὲ σκίζεσαι, μάτια μου, πῶς πορεῖτε
τέτοια μεγάλην ἀπονιὰ σήμερο νὰ θωρῆτε;
- ΒΑΣ. "Ὡς εἶδασι τ' ἀμμάτια μου κ' ἐμὲ τὴν ἐντροπή μου,
καὶ τὰ δικά σου νὰ θωροῦ μοροῦ τὴ γδίκιωσή μου.
- ΕΡΩ. Καὶ τοῦτο τ' ἄλλο τί 'ν' ἐδῶ; Κρίνω ἡ ἀγαπημένη 405
νά 'ν' ἡ καρδιά ποῦ πάντα τῆ μ' ἐβάστα φυλαμένη.
- ΒΑΣ. Τοῦτή 'ναι κ' ἔβγαλε κ' ἐσὺ τώρα τὴν ἐδική σου
καὶ σμίξε τῆνε μετ' αὐτή, ἂν τὴν πονεῖ ἡ ψυχὴ σου.
- ΕΡΩ. "Ὡφου, μὲ ποιά φωτιά 'καψες μέσα τὰ σωθικά μου,

- μ' ἔντα μαχαίρι μοῦ σφαξες, κύρη μου, τὴν καρδιά μου! 410
- ΒΑΣ. Μετ' αὐτο ὁποῦ μοῦ βάρηκες σ' ἔσφαξα, κάτεχέ το,
κι ἂν εἶναι δίκιο καὶ πρεπτό, στὸ νοῦ σου μέτρησέ το.
- ΕΡΩ. Γιάντα δὲν ἔσφαξες ἐμὲ πρῶτα, γιατί ν' ἀφήσεις
τόσο κακὸ τ' ἀμμάτια μου νὰ δούσινε, νὰ ζήσεις;
- ΒΑΣ. Γιατὶ κ' ἐσὺ τόση ἐντροπή μ' ἔκαμες νὰ γνωρίσω 415
σὲ τοῦτο τὸ λιγούτσικο καιρὸ ποῦ θὲ νὰ ζήσω.
- ΕΡΩ. Γλυκώτατό μου πρόσωπο, κεφάλι τιμημένο,
ποῦ 'ναι τ' ἀπομονάρι σου κορμὶ τὸ σκοτωμένο;
- ΒΑΣ. Θροφὴ ἐγένη τῶ σκυλῶ, τῶ λιονταριῶ μου βρώση,
γιατὶ δὲν ἔπρεπεν ἡ γῆς τέτοιο κορμὶ νὰ χῶσει. 420
- ΕΡΩ. "Ὡφου, ὄχ, οἰμένα, τί γροικῶ; Ψυχὴ, πῶς δὲ χωρίζεις
ἀπὸ τὸ δόλιο μου κορμὶ; Καρδιά, πῶς δὲ ραγίζεις;
- ΒΑΣ. Κ' ἐγὼ ἐκ τὴν τόση μου χαρὰ τὸ πῶς δὲ ξαναγιάνω,
πῶς εἰς τὰ ὕψη τ' οὐρανοῦ μὲ τὴν κορφή δὲ σῶνω;
- ΕΡΩ. Ἡ πρίκα μου τὸ λοιπονίς, κύρη, χαρὰ σοῦ κάνει; 425
κ' ἡ λύπη μου τόση δροσὰ στὰ σωθικά σου βάνει;
- ΒΑΣ. "Ὅσο σὲ βλέπω, κάτεχε, περίσσα πρικομένη,
τόσο μοῦ κάνεις τὴν καρδιά πασίχαρη καὶ μένει
μὰ κλαῖγε καὶ τὰ κλάσματα ποτέ σου μὴ σκολάσεις
κι ἀπὸ τὴν πρίκα τὸ θεὸ παρακαλῶ νὰ σκάσεις 430
τ' ἀγαπημένο πρόσωπο συντήρα τοῦ καλοῦ σου,
κι ὅσες πορεῖς εὐχαριστιὲς δίδε τοῦ ριζικοῦ σου,
πῶς τέτοιον ἄντρα σοῦ 'δωκεν ἄξο τῆς εὐγενειᾶς σου
καὶ γιὰ νὰ κλαίγεις πλιότερα, μισεύγω ἀπὸ κοντὰ σου.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΕΡΩΦΙΑΗ μοναχὴ

- ΕΡΩ. "Ὡ κύρη μου, μὰ κύρη πλιὸ Γιάντα νὰ σ' ὀνομάζω 435
κι ὄχι θεριὸν ἀλύπητο κι ἄπονο νὰ σὲ κράζω,

πειδὴ περνᾷς στὴν ὄρεξη πάσα θεριὸ τοῦ δάσου,
καὶ πλιά ἄγρια παρὰ λιονταριοῦ μοῦ δειξες τὴν καρδιά σου.
Θεριὸ λοιπὸ ἀνελύπητο παρὰ θεριὸ κιανένα,
γιατὶ ποιά ἀφορμὴ δὲν ἔσφαξες τὴν ταπεινὴ κ' ἐμένα; 440
Μὰ κεῖνο ποῦ δὲν ἔκαμε τὸ χέρι τ' ἄπονό σου
θέλω τὸ κάμει μόνια μου κιὰς μὲ τὸ στανικό σου,
γιατὶ δὲ μοῦ ἔναι μπορετό, μηδὲ ποτὲ τυχαίνει,
μιὰν ὥρα ἀποῦ τὸ ταίρι μου νὰ ζῶ ξεχωρισμένη.
Ταίρι ἀκριβό μου καὶ γλυκύ, φῶς καὶ παρηγοριά μου, 445
καὶ πῶς σὲ βλέπου τῆ φτωχῆς τὰ μάτια τὰ δικά μου,
καὶ μ' ὄλο τοῦτο δύνονται τὰ μέλη μου καὶ ζιοῦσι,
τ' ἀμμάτια μου καὶ βλέπουσι, τὰ χεῖλη καὶ μιλοῦσι;
Πάντα, ἀκριβέ μου, ταίρι μου, μ' ἔθρεφεν ἡ θωριά σου·
τώρα στὸν Ἄδη τὴ φτωχὴ μὲ βάνει ἡ ἀσκημιὰ σου, 450
κι ἄλλοῦ τ' ἀμμάτια μου, ὦχ ὀϊμέ, στανιὸ τῶς συντηροῦσι,
γιατὶ ἔτσι σὰ σ' ἐκάμασι τρέμου νὰ σὲ θωροῦσι.
Πανάρετέ μου ἀφέντη μου, ποῦ ἔναι τὰ πολλὰ σου κάλλη,
ποῦ κείνη ἡ νόστιμη θωριά καὶ πάσα χάρη σου ἄλλη;
Ποῦ ἔναι τὰ μάτια τὰ γλυκιὰ, ποῖόν ἄπονο μαχαίρι 455
σοῦ τὰ βγαλε κ' ἐτύφλωσεν ἐμέ, ἀκριβό μου ταίρι;
Στόμα μου νοστιμότατο καὶ μοσκομουρισμένο,
βρύση ὀλωνῶ τῶν ἀρετῶ, ζαχαροζυμωμένο,
γιάντα τὰ πλουμισμένα σου καὶ τὰ γλυκιὰ σου χεῖλη
τὴ δούλη σου δὲν κράζουσιν, ὀϊμέ, τὴν Ἐρωφίλη; 460
Γιάντα σωπᾷς στὸν πόνο μου, γιάντα στὰ κλάηματά μου
δὲ συντυχαίνεις δυὸ μικρὰ λόγια σ' παρηγοριά μου;
Μὰ δίχως γλώσσα ἀπόμεινες καὶ πῶς νὰ μοῦ μιλήσεις,
πῶς τὴν πολλὰ βαρόμοιρη νὰ μὲ παρηγορήσεις;
Πῶς νὰ μοῦ παραπονεθεῖς, πῶς νὰ μοῦ πεῖς «ψυχὴ μου, 465
γιὰ σένα μόνο θάνατον ἐπῆρε τὸ κορμί μου;»
Κ' ἐσᾷς, χερᾶκια μου ἀκριβὰ, ποιά χέρια ἀποκοτῆσα

κι ἄπονα ἀποῦ τὸ δόλιο σας κορμί σᾶς ἐχωρίσα;
Χέρια, ποῦ σᾶς ἐτύχαινε σιῆπτρο νὰ σᾶς βαραίνει
καὶ μοναχὰ νὰ δίδετε νόμο στὴν οἰκουμένη! 470
Γιὰ ποιά ἀφορμὴ δὲν πιάνετε τὰ χέρια τὰ δικά μου,
γιάντα στὸ στῆθος σπλαχνικά κι ἀπάνω στὴν καρδιά μου
δὲν γγίζετε, ν' ἀλαφρωθεῖ, τσι πόνους τση νὰ χάσει,
κ' ἐτούτη τὴν τρομάρα τση τὴν τόση νὰ σκολάσει;
Καὶ σύ, καρδιά ἀντρωμένη μου, τοῦ πόθου φυλαχτάρι, 475
ποῖόν ἦτο κεῖνο τ' ἄπονο κι ἀγριότατο λιοντάρι
ποῦ σ' ἔβγαλε ἐκ τὸν τόπο σου κ' αἱματοκυλισμένη
τ' ἀμμάτια μου νὰ σὲ θωροῦ μ' ἔκαμε τὴν καημένη;
Καρδιά μου ἀγαπημένη μου, γλυκότατη καρδιά μου,
πόσα τοῦ πόθου βάσανα εἶχες γιὰ ὄνομά μου! 480
Πάντ' ἔζεις μ' ἀναστεναμούς κ' ἐθρέφουσου μὲ πρίκες,
κ' εἰς τὸ ἴστερο ἀνασπᾶστηκες κ' ἐκ τὸ κορμί σου βγῆκες,
γιὰ νὰ μπορῶ τριγύρου σου νὰ δῶ πῶς εἶν' γραμμένο
τ' ὄνομα τσ' Ἐρωφίλης σου τὸ πολυαγαπημένο.
Ἔφου, πρικό μου ριζικό κι ἀντιδικὴ μου μοῖρα, 485
πόσα γοργὸ μ' ἐκάμετε νύφη γιαμιὰ καὶ χήρα!
Μοῖρα κακὴ γιὰ λόγου μου, κομπώτρα κι ὀχθρεμένη,
σ' ποῖὸ τέλος μ' ἐκατάφερες τὴν πολυπρικαμένη!
Ποῖὸ πράμα μ' ἀξώσες νὰ δῶ, ποιά πρίκα νὰ γνωρίσω,
ποιά παιδαμῆ, ποῖὸ βάσανο, ποῖόν πόνο νὰ γροικῆσω! 490
Ποῦ κείνα ποῦ ἔλεγες τοῦ νοῦ, ποῦ κείνα ποῦ ἀπὸ σένα
τ' ἀμμάτια μου ἀνιμένασι νὰ δοῦσι τὰ καημένα;
Χαρὲς περισσες μοῦ ἔτασες, καὶ πρίκες μὲ γεμώνεις·
ζῆση κι ἀνάπαψη πολλή, καὶ θάνατο μ' ἀξώνεις.
Λαμπρὸ τὸν ἥλιο μοῦ δειξες κ' ἔλιπιζα καλοσύνη, 495
μὰ τὸ ζιμιὸ θαμπώθηκε κι ἄγριος καιρὸς ἐγίνη.
Χρυσὸ στεφάνιν ἔβαλες ἀπάνω στὴν κορφή μου,
κι ὄφης ἐγίνηκε ζιμιὸ κ' ἐπῆρε τὴ ζωὴ μου·

πολλή δροσά μ' ἐπότισες, μά' το φαρμακεμένη,
 κι ὀλπίζοντας πῶς θρέφομαι, μένω θανατωμένη. 500
 Τὴν πόρτα τῆς Παράδεισος μ' ἀνοίξεις, κι ἀπὸ κείνη
 στὴν Κόλαση μ' ἐπέρασες κι ἀλύπητα μὲ κρίνει.
 Ψευτὸ καλὸ μοῦ χάρισες κι ὡς ὄνειρον ἐχάθη,
 σὰ χόρτον ἐξεράθηκε, σὰ ρόδον ἐμαράθη·
 σὰν ἀστραπὴ ἤψε κ' ἐσβησε κ' ἔλυσε σὰν τὸ χιόνι, 505
 σὰ νέφαλον ἐσκορπίσε στὸν ἄνεμο, σὰ σκόνη.
 Μὰ δὲ φυρᾶς τὰ πάθη μου, δὲ μοῦ λιγαίνεις πρίκα,
 κ' οἱ κρίσες μου κ' οἱ πόνοι μου παντοτινοὶ ἐγενῆκα·
 καὶ πλιότερη τὴν παιδιωμὴ γιὰ νὰ ἴχω καὶ τὰ βάρη,
 τὰ πάθη μου δὲν ἔχουσι νὰ μὲ σκοτώσου χάρη. 510
 Μὰ κείνο ποῦ δὲ δύνεται τόσος καημὸς νὰ κάμει,
 θέλει τὸ κάμει ἢ χέρα μου καὶ τὸ μαχαίρι ἀντάμι·
 στὸν Ἄδην ἄς μὲ πέψουσι, κι ὁ κύρης ἄπονός μου
 τὴ βασιλεία του ἄς χαιρεταὶ καὶ τοῖ χαρὲς τοῦ κόσμου.
 Στῆθος μου κακορίζικο, καρδιά μου πρικαμένη, 515
 πόσά' τ' ονε καλύτερο ποτέ μου γεννημένη
 στὸν κόσμον νὰ μὴν εἶχα ἴσται, πόσά' τ' ονε καλλιὰ μου
 λάμπη ἡλίου νὰ μὴ δούσινε τ' ἄμμάτια τὰ δικά μου.
 Τὸ πνέμα σου, Πανάρετε, ταίρι γλυκότατό μου,
 παρακαλῶ σε νὰ δεχτεῖ τὸ πνέμα τὸ δικό μου, 520
 σ' ἕνα νὰ στέκομέστανε τόπο, καὶ μιὰν ὀμάδι
 Κόλαση γῆ Παράδεισο νὰ γνώθουμε στὸν Ἄδη.
 Πανάρετε, Πανάρετε, Πανάρετε ψυχὴ μου,
 βούθηθα μοῦ τῆς βαρόμοιρης καὶ δέξου τὸ κορμί μου.

*Ἐδῶ πιάνει τὸ μαχαίρι ὅπου ἦτονε στὸ βατσέλι καὶ
 σφάζεται καὶ πέφτει σκοτωμένη καὶ εἰς λιγάνων ἐρχονται
 οἱ νορασίδες τῆς γυρεύγοντάς τῆνε.*

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΚΟΡΑΣΙΑΒΕΣ, ΧΟΡΟΣ, ΝΕΝΑ

- ΚΟΡ. Ἄς πᾶμε νὰ γροικήσομε τί γίνην ἢ κερά μας. 525
 Μὰ ποιὰ ἴναι τούτη ὅπου νεκρὴ κείτεται ἐπὰ σιμά μας;
 Ὅϊμένα, κ' ἴντα συντηρῶ; Κερά μου ἀγαπημένη,
 τί ἔχεις καὶ χάμαι κείτεσαι καθὼς ἀποθαμένη;
 Βασίλισσά μου, μίλησε, βασίλισσα, σηκώσου,
 γύρισε λίγο πρὸς ἐμᾶς τ' ἀργυροπρόσωπό σου! 530
 Ὅϊμέν', ὀϊμέ, ἐσκοτώθηκε βουηθᾶτε μοῦ τῆς ξένης!
 ΧΟΡ. Πιάσ' τῆνε, πιάσ' τῆ γλήγορα, τί στέκεις κι ἀνιμένεις;
 Δὲ βλέπεις πῶς ἐσφάγηκε κι ἀκόμη τὸ μαχαίρι
 τ' ἄπονο σφίγγει ἢ χέρα τῆς πρὸς τῆς καρδιάς τὰ μέρη;
 ΚΟΡ. Ὦφου, κακὸν ἀμέτρητο, ὦφου, κακὸ περίσσο! 535
 Βουηθήσετε, γυναῖκες μου, λίγο νὰ τῆ γυρίσω.
 Ὦ κακομοῖρα μας κερά, καὶ γιάντα ἐθανατώθης,
 γιὰ ποιὰ μεγάλην ἀφορμὴ σήμερον ἐσκοτώθης;
 ΧΟΡ. Δὲν τῆ θωρεῖς τὴν ἀφορμὴ; Τοῦτο τὸ χωρισμένο
 κεφάλι τοῦ Πανάρετου, τὸ ματοκυλισμένο, 540
 μόνο θε νὰ ἴναι ἢ ἀφορμὴ.
 ΚΟΡ. Ὦ νιὲ χαριτωμένε,
 στολὴ τοῦ κόσμου κι ὀμορφιά, Πανάρετε καημένε!
 Ὦ πλῆσα ἀγαπημένη μας καὶ σπλαχνικὴ κερά μας,
 πῶς ὀλωνῶ μᾶς ἐσφαξες σήμερον τὴν καρδιά μας!
 ΝΕΝ. Γιὰ ποιὰ ἀφορμὴ, γυναῖκες μου, κλαίγετε καὶ θρηνηᾶστε, 545
 γιάντα σκληρὰ σκοτώνεστε, γιάντα μοιρολογᾶστε;
 ΧΟΡ. Δὲ συντηρᾶς, Χρυσόνομη, δὲ βλέπεις τὴν κερά μας
 πῶς σκοτωμένη κείτεται, μὰ τί ἔχομε ρωτᾶς μας;
 ΝΕΝ. Ὅϊμένα, Ἐρωφίλη μου, ὀϊμέν', ὀϊμέν', ὀϊμένα,
 ὀϊμέ, κακὸν ἄπου ἴπαθα!

- XOP. Πιάστε τση τὰ καημένα 550
χέρια, νὰ μὴ σκοτώνεται!
- NEN. Ὅϊμένα, θυγατέρα,
κ' ἴντα κακὴ ἐξημέρωσε τούτη γιὰ σένα ἢ μέρα!
Γιὰ ποιά ἀφορμὴν ἐσφάγηκες; Γιὰ ποιά ἀφορμὴ, κερά μου,
νεκρὴ σὲ βλέπου τση φτωχῆς τ' ἀμμάτια τὰ δικά μου;
- XOP. Τὰ χέρια καὶ τὴν κεφαλὴ δὲ βλέπεις, χωρισμένα 555
τοῦ δόλιου τοῦ Πανάρετου μέσα σ' βατσέλι, νένα;
- NEN. Τοῦτα θεὸς νὰ ἴναι ἢ ἀφορμὴ κ' ἐσφάγηκε καὶ τούτη
τούτη τση τὴν ἀπόφαση σήμερον εἶπέ μού τη.
- XOP. ὦ, ἄπονο κι ἀλύπητο τοῦ βασιλιοῦ τὸ χέρι,
γιάντα νὰ πέφει σήμερο στὸν Ἄδη τέτοιο ταίρι! 560
- NEN. Ὅϊμέναν, Ἐρωφίλη μου, κι ὀγιάντα δὲ μπορούσι
τ' ἀμμάτια μου τὰ σκοτεινὰ δυὸ βρύσες νὰ γεννοῦσι,
νὰ σοῦ ξεπλύνου τὴν καρδιά τὴν καταματωμένη,
κ' ὕστερα μὲ τὴ χέρα μου κ' ἐγὼ, καθὼς τυχαίνει,
τὴν ἐδική μου ἀλύπητα κι ἄπονα νὰ πληγώσω 565
κι ὡσὰν ἐσένα θάνατο κακὸ κ' ἐγὼ νὰ δώσω!
- Ὅϊμέναν, Ἐρωφίλη μου, καὶ πῶς νὰ κατεβοῦσι
στὸν Ἄδη τόσες ὀμορφιές καὶ χῶμα νὰ γενοῦσι;
Πῶς νὰ μαδήσου τὰ μαλλιά τὰ παραχρυσωμένα,
πῶς νὰ χυθοῦ τ' ἀμμάτια σου στὴ γῆ τὰ ζαφειρένια; 570
Πῶς τ' ὀμορφὸ σου πρόσωπο κ' ἢ μαρμαρένια χέρα
θροφὴ σκουλήκω νὰ γενεῖ, χρουσή μου θυγατέρα;
- Ὅϊμέναν, Ἐρωφίλη μου, τὸν Ἄδη πῶς πλουταίνεις
μὲ τσ' ὀμορφιές σου τσι πολλές κι ὅλη τὴ γῆ φτωχαίνεις!
Τὸν ἥλιο ἀφήνεις δίχως σου σβηστὸ καὶ θαμπωμένο 575
κι ὅλο τὸν κόσμον σκοτεινὸ καὶ παραπονεμένο.
Τσι χάρες ἐθανάτωσες καὶ μετὰ σένα ὀμάδι
σήμερο, θυγατέρα μου, τσ' ἐπῆρες εἰς τὸν Ἄδη.
Ὅϊμέναν, ἢ βαρόμοιρη κ' ἢ πολυπρικαμένη,

- πῶς βρίσκομαι στὰ θάρρη μου σφαλτὴ καὶ κομπωμένη! 580
Στὴν κεφαλὴ σου ἐλόγιαζα στεφάνι νὰ φιλήσω,
κ' ἐδὰ σφαμένη σὲ θωροῦ καὶ τρέμω νὰ σοῦ γγίσω·
παιδάκια σου ἐλογάριζα τὰ χέρια μου νὰ πιάσου,
νὰ τ' ἀναθρέψου σπλαχνικά, νὰ δῶ κληρονομιά σου,
κ' ἐγὼ σὲ θάφτω σήμερο, κι ὀμάδι μετὰ σένα 585
τὰ μέλη μου ἐθανάτωσες τὰ πολυπρικαμένα.
ὦφου, καὶ πῶς τὸ κόβουσου, πῶς τό βανες στὸ νοῦ σου,
πῶς τ' ὄνειρό σου τὸ πρικὺ σήμερον ἐφοβούσου!
Πῶς τό ζευρες, ἀφέντρα μου, κι ἀποχαιρέτισές με,
καὶ σπλαχνικά στὸ πρόσωπο σὰ μάννα ἐφιλήσες με! 590
Μὰ νὰ ῥθω τάσσω σου κ' ἐγὼ στὸν Ἄδη μετὰ σένα,
δούλη σου πάλι νὰ ἴμαι ἐκεῖ κι ἀγαπημένη νένα,
σὰ θάψω τοῦ Πανάρετου τοῦτα τὰ λίγα μέλη
μὲ τὸ κορμί σου, ἀφέντρα μου, καθὼς ἢ μοῖρα θέλει.
- KOP. Χρυσόνομη, τὸν ἄπονο θωροῦ τὸ βασιλέα, 595
καὶ σκόλασε τὰ κλάηματα, γιατί θὰ κάμω πλέα
σ' τοῦτο τὸν κόσμον νὰ μὴ ζεῖ· μ' ἀφήτε νὰ σιμώσει
πρικὺ νὰ τονὲ κάμομε τὸ θάνατο νὰ γνώσει.
- NEN. Μὴ, μὴ, γυναῖκες· τοῦ θεοῦ τὴ γδίκωσιν ἀφήτε,
κ' εἰς τέτοιο κρίμα σήμερο μὴ θέλετε νὰ μπῆτε! 600
- KOP. Κρίμα ἴναι ἀλύπητος νὰ ζεῖ στὸν κόσμον πλιὸ μιὰν ὥρα,
μὰ πάψετε τὰ κλάηματα, γιατί σιμά ἴναι τώρα.

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

ΒΑΣΙΛΕΑΣ, ΚΟΡΑΞΙΔΕΣ, ΝΕΝΑ, ΧΟΡΟΣ

- ΒΑΣ. Μεγάλα κλάηματα γροικῶ κι ὄλα θεὸς νὰ ἴναι κείνο
τὸν ἄπιστο ἀπ' ἀπόθανε. Γυναῖκες, τέτοιο θρηῆνο
καὶ τέτοια ἀναμιγῆ γιατί κάνετε ἀναμεσό σας, 605

- σὰ νὰ στοχάζεστε κ' ἐσεῖς τὸ θάνατον ὀμπρὸς σας;
- KOP. Ἀφέντη, τὴν καημένη μας κερὰ τὴν πρικαμένη,
σὰν ἤθελεν ἡ μοῖρα μας, βλέπομε σκοτωμένη.
- ΒΑΣ. Καὶ τίς τὴν ἐθανάτωσε;
- KOP. Τοῦτα καὶ τὸ μαχαίρι
τῆ θανατῶσα, ἀφέντη μου, μὲ τὸ δικό τση χέρι. 610
- ΒΑΣ. Κι ὀμπρὸς σας ἐσκοτώθηκε;
- XOP. Χάμαι ξεψυχημένη
τὴν ἠῦραμε, ὄντεν ἤρθαμε.
- ΒΑΣ. Δὲν πρέπει ν' ἀνιμένει
γεῖς ἀπ' ἐργάζεται κακά, παρὰ τὸ τέλος νὰ ἔχει
κακὸ περίσσα κι ἄτυχο σ' ὅποια μερὰ κι ἂ λάχει.
Θλίβομαι καὶ πρικαίνομαι πὼς χάνω τὸ παιδί μου, 615
μὰ πὼς τελειώνει μετ' αὐτὴ σήμερο ἡ ἐντροπή μου
χαίρομαι τόσο, ἀποὺ ποσῶς τὴν πρῖκα αὐτὴ δὲ χρῆζω,
μάλλιοςτας πλιὰ πασίχαρος παρὰ ποτὲ γυρίζω
γιατὶ μὲ διχωστάς τιμὴ τὰ πλούτη δὲ φελοῦσι,
κι ὅποιοι ἀπομένου μ' ἐντροπή δὲν ἤμπορὰ κραχτοῦσι 620
σ' τοῦτο τὸν κόσμο ζωντανοί.
- KOP. Τὸ πράμαν ἀποὺ κρίνει
τῆς ἀφεντιᾶς σου ἡ φρόνεψη, μηδένος τ' ἀντιτείνει
μηδὲ τυχαίνει, οὐδὲ μπορεῖ μ' ἄλλοι παρὰ παιδί σου
τόση μεγάλη βασιλειὰ νὰ θὰ κληρονομήσου
κρίμα πολὺ μοῦ φαίνεται, κ' ἔχω καὶ γροικημένο 625
πὼς τὸ συμπάθιο μοναχὰς στὸν κόσμο γεννημένο
βρίσκεται ἀποὺ τὸ φταίσιμο, κι ἀλύπητους καλοῦσι
τὸ ἀθρώπους ἀποὺ φταίσιμο δὲ θὲ νὰ συμπαθοῦσι.
- ΒΑΣ. Τοῦτο μπορέσειν ἤθελε νὰ λέγεται γιὰ τὸ ἄλλους
κι ὄχι ποτὲ γιὰ βασιλιὸς τόσα στῆ γῆ μεγάλους. 630
Μ' ἂν ἔν' καὶ κληρονόμος μου δὲ βρίσκεται παιδί μου,
τ' ὄνομα κληρονόμος μου θέλ' εἶστα κ' ἡ τιμὴ μου,

- καὶ σώπασε τὰ λόγια σου, γῆ τάσσω σου κ' ἐσένα,
γιατὶ ἤρθες τῆ δασκάλισσα νὰ κάμεις μετὰ μένα,
πὼς τσῆ κερὰς σου συντροφιά στὸν Ἄδη νὰ σὲ πέψω, 635
κι ἄλλα νὰ λέγεις φρόνιμα λόγια νὰ σ' ἀρμηνέψω.
- KOP. Κλιτῆ, ὅσο μοῦ ναι μπορετό, στὰ πόδια τὸ ἀφεντιᾶς σου
πέφτω ἢ φτωχή, καὶ ταπεινὰ τὴν ὑψηλότητά σου
παφακαλῶ στὰ μίλησα συμπάθιο νὰ μοῦ δώσει,
γιατὶ σὲ τοῦτο μ' ἔφερε μόνον ἡ πρῖκα ἡ τόση. 640
- Εἰς τοῦτο γονατίζοντας κάμνει ἀτῆ τση πὼς ἀγκαλιάζει
τὰ πόδια του νὰ τὰ φιλήσει κ' ἐκεῖνη τὰ σφίγγει καὶ ρίχτει
τονε χάμαι ἀπέκεις κράζει ὄλες νὰ ράξουν γιὰ νὰ τονὲ
σκοτώσουσι.*
- KOP. Γυναῖκες μου, ὄλες τρέξετε, νὰ κάμομεν ὀμάδι.
τοῦτο τὸν ἀπονότατο νὰ κατεβεῖ στὸν Ἄδη.
Ἐδῶ ράσσουσαν ὄλες καὶ κολοῦσι του.
- ΒΑΣ. Βουηθήσετέ μου, δοῦλοι μου, τρέξετε, στρατηγὸί μου,
κι ἄπονα μὲ πληγώνουσι καὶ παίρνου τὴ ζωὴ μου.
*Ἐδῶ τονὲ σκοτώνουσι κ' εἰς τοῦτο βγαίνει ἡ ἀσκιά τοῦ
ἀδερφοῦ του καὶ στένεται ἀπὸ πάνω του καὶ λέγει:*
- ΑΣΚ. Τοῦτον ἐστέκουμου νὰ δῶ τὸ τέλος στὸ κορμί σου' 645
τώρα ἄς κατέβει μετὰ μὲ στὸν Ἄδην ἡ ψυχὴ σου,
νὰ ἔχει κ' ἐκεῖ τσι παιδωμὲς πάντα, καθὼς τυχαίνει,
τόση μεγάλη σου ἄτυχιὰ νὰ μείνει πλερωμένη.
- NEN. Γυναῖκες μου, τὴν ἀπονιὰ σχολάσετε τὴν τόση,
τὸ θάνατο μὲ θάνατο σώνει σας νὰ πλερώσει. 650
- KOP. Ἄπονος κι ἀνελύπητος εἶν' ὅποιος τὸ κατέχει
κ' εἰς τοῦτον ἀποὺ κάμαμε λύπηση λίγην ἔχει.

- NEN. Ὡ βασιλιέ κακότυχε, ὦ πλήσα κακομοίρη,
παρὰ κιανέναν ἄθρωπο, παρὰ κιανένα κύρη·
σήμερο ἐπέτας σ' τὸ οὐρανοῦς κ' ἔβανες εἰς τὸ νοῦ σου 655
χαρὲς καὶ καλορίζικιές ἐσέ καὶ τοῦ παιδιοῦ σου,
κ' ἐσένα πρίκες σ' ἠύρασι, θανάτοι σ' ἐπλακῶσα
καὶ τ' ἔνομά σου ἐλειώσασι, τσι δόξες σου ἐτελειῶσα.
- KOP. Τί στέκομέστα πλιόν ἐδῶ, τί καρτεροῦμε πλιά μας;
Στὴν κάμερά τση ἄς πάγομε τὴ δόλια τὴν κερά μας, 660
τὸ ξόδι τση νὰ κάμομε μὲ πόνο καὶ μὲ θλίψη,
κι οὐδὲ κιαιμιὰ ἀπὸ λόγου μας τιμὴ μηδὲ τση λείψει·
κ' ἐτοῦτον ἄς ἀφήσομε τὸν ἄπονο, νὰ βγοῦσι
σχόλοι, σὰν εἶναι τὸ πρεπό, νὰ τονὲ μοιραστοῦσι.
Πιάστε τη, κορασίδες μου, πιδέξα ὅσο μπορεῖτε· 665
μάτια μου κακορίζικα, κ' ἴντά ναι τὰ θωρεῖτε!

*Εἰς τοῦτο τὴ σηκάνουσι οἱ κορασίδες τση καὶ πᾶσι μέσα
μὲ τὴν νένα καὶ ὁ χορὸς τῶν γυναικῶν, ἀπομένοντας καὶ
λέγοντας τὰ κατωγεγραμμένα βέρσα, σέρνον καὶ τὸ βασιλιά
μέσα καὶ χάνεται.*

ΧΟΡΙΚΟ

- XOP. Ὡ, πόσα κακορίζικους, πόσα λολοὺς νὰ κράζου
τυχαίνει κείνους ἀπὸν ἐδῶ κάτω στὴ γῆ λογιαζου
πὼς εἶναι καλορίζικοι κ' εἰς τ' ἄστρη πὼς πετοῦσι
γιὰ πλοῦτος, δόξες καὶ τιμὲς ἀπὸν σ' αὐτοὺς θωροῦσι! 670
Γιατὶ ὄλες οἱ καλομοιριῆς τοῦ κόσμου καὶ τὰ πλούτη
μιὰ μόνο ἄσκιά ναι στὴ ζωὴ τὴν πρικαμένη τούτη,
μιὰ φουσκαλίδα τοῦ νεροῦ, μιὰ λάβρα ποὺ τελειώνει
τόσα γοργὸ ὅσο πλιά ψηλά τσι λόχες τση σηκάνει.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

Εἰς πῦτο τὴ συκώμισιμή Κορασίδες τση καὶ
πᾶσι μέσα μὲ τὴν Νένα, Ὁ Χορὸς τῶν
Γυναικῶν ἀπομνήμωντας, ἐλέγωμε
τας τὰ κατωγεγραμμένα βέρσα,
σέρνον καὶ τὸ Βασιλιά μέσα,
καὶ χάνεται.

Χορ. Ὡ πόσα κακορίζικες, πόσα λολοὺς νὰ κράζου,
Τυχαίνει κείνες ἀπὸν ἐδῶ κάτω στὴ γῆ λογιαζου,
Πὼς εἶναι καλορίζικοι, κ' εἰς τ' ἄστρη πὼς πετοῦσι,
Γιὰ πλοῦτος, δόξαις, κ' τιμαῖς, ἀπὸν σ' αὐτοὺς θωροῦσι
Γιατὶ ὄλαις ἡ καλομοιριῆς τὸ Κόσμε κ' τὰ πλούτη,
Μιὰ μόν' ἄσκιά ναι στὴ ζωὴ τὴν πρικαμένη τούτη,
Μιὰ φουσκαλίδα τῶν νερῶ, μιὰ λάβρα ποὺ τελειώνει,
Τόσα γοργὸ ὅσο πλιά ψηλά τσι λόχαις τση συκάνει.

Τέλος τῆς Τραγωδίας
τῆς Εὐρωφίλης.

14236

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Βιβλιοθήκη
Σχολή Καλών Τεχνών
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών

Κριτική Τροσέκη
Κριτική Τροσέκη - Γρηγορίου
και Κριτική
Αρ. Φραφίς 10019987

Αριθμ. Εισ. 001571
Ταξ. Αρ. 989 090 ολυ χορ αυτ 2

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΟΡΤΑΤΣΗ

Χορτάτσης, Γεώργιος (Δημ)

ΠΑΝΩΡΙΑ

Ω Ω

ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΜΕ ΕΙΣΑΓΩΓΗ, ΣΧΟΛΙΑ ΚΑΙ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΡΙΑΡΑ

ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΜΕ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ
ΚΟΜΝΗΝΗΣ Δ. ΠΗΔΩΝΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΖΗΤΡΟΣ

ΠΑΝ. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

2

51148

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΟΡΤΑΤΣΗ

ΠΑΝΩΡΙΑ

ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΜΕ ΕΙΣΑΓΩΓΗ, ΣΧΟΛΙΑ ΚΑΙ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΡΙΑΡΑ

Κεντρική πώληση: Διεθνές Βιβλιοπωλείον «Προμηθεός», Ι. Μιχαλόπουλος & υἱός,
Ἑρμού 75, Θεσσαλονίκη

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1975

χορ

51148

Μηδὲ ντραπῆς νὰ δηγηθῆς πῶς λέσι τ' ὄνομά σου
 κ' εἰσὲ ποιδὸν τόπον ἦτονε πρῶτας ἢ κατοικιά σου 30
 καὶ πῶς ἐπῆγες δούλη του πεμπάμενη ἀπὸ μένα
 'ς τοὶ χάρες λίγη ἀντίμεψη ἀπ' ἔχω γνωρισμένα
 ἀπὸ τὸ σπλάχνος τὸ πολὺ κι' ἄμετρη καλοσύνη
 τῆς ἀφεντιᾶς του τσ' ἄξιας εἰς τῆ φορὰν ἐκείνη
 ἀπὸ 'τον εἰς τὸ Ρέθυμνος· μὰ κάμε τ' ὄνομά μου 35
 Τζώρτζη νὰ πῆς πῶς λέσινε, Χορτάτση τῆ γενιά μου·
 κ' ἢ ἀφεντιὰ του, τάσσω σου, τοῦτο ὡσὰ γροικῆση,
 σὰ νὰ 'σουν ἴδιο ντου παιδί θέλει σὲ κανακίσει
 καὶ σπλαχνικά σου θέλει παῖ: «Καλῶς τὴν κορασίδα·
 τὸ πρόσωπό σου τ' ἔμορφο ἔχω χαρὰ πῶς εἶδα».
 Καὶ φορεσιᾶς νὰ κάμουσι ἔμορφες θέλ' ὀρίσει
 ξαργισιμιᾶς καὶ τὸ κορμί ὄλο νὰ σοῦ στολίση,
 τὰ ροῦχα τὰ χωριάτικα καὶ τῆ στολῆ νὰ ρίξη
 καὶ τότες ἔμορφύτερη τοῦ κόσμου νὰ σὲ δεῖξη.
 Ἄμε λοιπὸ, Πανώρια μου, μὴ στέκης, μὴ φοβᾶσαι 45
 στὴ δούλεψη τ' ἀφέντη μας τοῦ Βιάρου πάντα νὰ 'σαι·
 κ' εἰσὲ λιγούτσικο καιρὸ γδέχου τὴν ἀδερφή σου
 νὰ 'ρθη νὰ σ' εὔρη, συντροφιά νὰ 'ναι μὲ τὸ κορμί σου.
 Καὶ μὴ βαραίνης εἰς ἐμέ, γιατί βασιλιπούλα
 ἐκείνην ἔκαμα κ' ἐσὲ στὴν Ἰδα βοσκοπούλα 50
 Σῶνει σε νὰ 'σαι μετ' αὐτὴ πάντα συντροφιασμένη
 κ' εἰς ἕναν τόπο σὰν κι' αὐτὴ καλὰ 'ποκρατημένη·
 κ' ἐσὺ χαρὰ στὸ τέλος σου νὰ 'χης κ' ἐκείνη βάρος·
 ἐσὲ γυναῖκα ὁ Γύπαρης κι' αὐτὴ νὰ πάρη ὁ Χάρος.
 Καλλιὰ ν' [αι] μιὰ φτωχὴ ζωὴ στὸν κόσμον ἀναπατημένη 55
 παρὰ μιὰ πλούσια μὲ καημοὺς καὶ πάθη βαρεμένη.

Τέλος τῆς Νεντικατόριας

45 Πανώρια μου : Πανώρια D || 56 μὲ Μανούσικας (Κρ. Χρον. 17, 1964, 270) ;
 καὶ D || μετὰ 56 κατὰ D : παραλ. ΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΗΣ,
 ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΚΑΜΝΕΙ Η ΘΕΑ ΤΗΣ ΧΑΡΑΣ

Μὴν τό 'χετε παράξενο, ἄρχοντες τιμημένοι,
 ἀνὲν καὶ τώρα βρίσκεστε ξάφνου πρεμαζωμένοι
 'ς τοῦτα τὰ δάση σήμερο, γιατί δική μου χάρη
 σᾶς ἤφερε χαρὰ πολλὴ πασένας σας νὰ πάρη.
 Μὰ, φαίνεται μου, βλέπω σας κι' ὄλοι σας καρτερεῖτε 5
 περίσση πεθυμητικοὶ ἐμὲ ν' ἀφουκραστήτε.
 Καὶ τὸ πρεπὸ 'ναι νὰ σᾶς πῶ καὶ νὰ σᾶς φανερώσω
 ποιὰν ἔμορφη ξεφάντωση θέλω νὰ σᾶσε δώσω.
 Θεὰ 'μαι μπορεζάμενη, καλὰ κ' ἢ φορεσά μου
 καὶ τὸ δοξάρι ὁποῦ βαστῶ κι' ὀπίσω τὰ μαλλιά μου 10
 νὰ 'ν' σκορπιστὰ 'ς τοὶ νόμους μου καὶ ὄσοι μὲ συντηροῦσι
 γιὰ βοσκοπούλα κάνουνσι τσ' Ἰδας νὰ μὲ κρατοῦσι.
 Κ' ἐδόθη μ' ὀλομόναχη τὸν κόσμον νὰ γεμίζω
 χαρὲς καὶ περιδιάβασες κι' ἀπ' ὄλους νὰ ξορίζω
 τὰ πάθη καὶ τὰ βάσανα καὶ τσ' ἔγνοιες τοὶ μεγάλες 15
 κι' ὄλα τὰ βάρη τῆ καρδιάς κι' ὄλες τοὶ πρίκες τσ' ἄλλες.
 Κ' ἤμουνε τὸν ἄλλοτινὸ καιρὸ συνηθισμένη
 σὲ τόπους βγενικώτατους νὰ 'μαι κατοικημένη.
 Γιαῦτος τσι χῶρες ἔπραξα κ' ἐσυντηροῦσα μ' ὄλοι
 σὲ γάμους, σὲ ξεφάντωσης καματερὴ καὶ σκόλη. 20
 Κι' οὐδ' ἕνα ἀπ' αὐτοὺς ἔφηννα νὰ στέκη πρικαμένος,
 μὰ πάντα του χαϊράμενος καὶ καλοκαρδισμένος.
 Γιατ' ἐσπουδάζαν ὄλοι τως νὰ 'χουσι πάσσα μέρα

1-47 κατὰ DN : παραλ. A || Ὅσα πρὶν ἀπὸ 1 κατὰ D : Πρόλογος τῆς θεᾶς τῆς
 κωμωδίας τοῦ Γύπαρη N || 2 τώρα N : τόσα D || βρίσκεστε D : εὐρί- N || ξάφνου D :
 ξάβνου N || 3 δική D : ἡ δική N || 4 ἤφερε N : ἔφ- D || 6 περίσση N : -σση D || πε-
 θυμητικοὶ N : ποθυ- D || ἐμὲ N : γιὰ μὲ D || 7 α' ἤμιστ. κατὰ N : Κ' εἶν' τὸ πρεπὸ νὰ
 σᾶς τὸ πῶ D || 8 ποιὰν D : μία N || 9 'μαι D : εἶμαι N || 10 ὁποῦ βαστῶ N : τὸ κρα-
 τῶ D || 11 νὰ 'ν' N : τὰ D || 'ς τοὶ : τσι D στοῦς N || 12 κάνουνσι N : κάμου- D || 13
 μ' D : μου N || ὀλομόναχη N : -χης D || τὸν : τὸ N στὸν D || γεμίζω : -μίσω D γυ-
 ρίσω N Ξανθοῦδιδης || 14 χαρὲς DNA : 'ς χαρὲς Ξανθοῦδιδης || κι' ἀπ' ὄλους D : κ'
 εἰς ἄλλους N || ξορίζω : -ρίσω DN || 16 τσῆ D : τῆς N || τσι D : τές N || 17 τὸν N :
 στὸν D || 18 σὲ D : 'ς N || βγενικώτατους D : εὐγε- N || 19 τοὶ D : σὲ N || ἔπραξα
 D : ἤμουνε N || 21 α' ἤμιστ. κατὰ D : Καὶ οὐδ' ἕναε δὲν ἄφηννα N || πρικαμένος D :
 πικρα- N || 22 πάντα του D : πάντοτε N || 23 ἐσπουδάζαν D : -δάξαν N

χιλιῶ λογιῶ ξεφάντωσες στή νιότη κ' εἰς τὰ γέρα.
 Κι' ὡς εἶχαν ἀγαθὰ πολλά, μὲ σπλαγχνοσύνη πλήσα 25
 πάσα καιρὸ ἀλλήλως τως σ' ἄμετρη ἀγάπην ἦσα.
 Σὰν καὶ τὸν οὐρανὸ τῆ γῆ κοινή 'χ' ἀνάμεσά τως,
 κοινὰ 'σανε τὰ σπέρνασι, κοινὰ τὰ 'πωρικά τως.
 Δὲν ἐγνωρίζα διαφορές, σύγχυσεσ κι' ἀταξάδες,
 μὰ 'σανε δίχως ἀτυχιές καὶ δίχως πελελάδες· 30
 γέροντες δίχως πονηριά καὶ δίχως κακοσύνη.
 Ω! καλορίζικοι καιροὶ ἀλλότες ποὺ 'σα ἐκεῖνοι!
 Μ' ἀπῆγτις, δὲν κατέχω πῶς, γνώμην ἀλλάζαν οὐλοὶ
 κ' ἐμείνασι τοῦ χρυσαφιῶ καὶ τῆ πλουσότης δοῦλοὶ
 καὶ βαρεμένους λογισμοὺς κ' ἔγνοιες ἐπροκαλέσα 35
 μὲ χίλια πάθη καὶ καημοὺς στὸ λογισμὸ ντως μέσα,
 πάσα κιανεὶς γιὰ λόγου του ξεχωριστὰ κοπιώντας,
 φυλάσσοντας τὸ πράμα ντου καὶ τῶν ἀλλῶν ἀρπώντας
 καὶ κλάηματα καὶ διαφορές, πολέμοι καὶ θανάτοι
 κι' ἄλλες περισσές ἀτυχιές πάντ' 'σανε γεμάτοι, 40
 τοὶ χῶρες τως ἐβάλληκα σὰν τὸ 'καμα ν' ἀφήσω
 κ' εἰσὲ βουινὰ καὶ δάσητα νὰ 'ρθῶ νὰ κατοικήσω,
 μακρὰ 'πὸ κτύπους καὶ φωνές κι' ἀπὸ ζηλιές περισσές
 κι' ἀπ' ἄλλες μεγαλύτερες βασανισμένες κρίσεις.
 Καὶ μὲ περισσὰ εὐγενικοὺς βοσκοὺς γυρίζ' ὁμάδι 45
 πασίχαρους κρατώντα τσι ἀπὸ ταχὺ ὡς βράδι.
 Κι' ὄρες σὲ γάμους βρίσκομαι κι' ὄρες 'ς κυνήγια πηραίνω
 κι' ὄρες σὲ σπήλια δροσερὰ μὲ βοσκοποῦλες μπαίνω
 κι' ὄρες εἰς ἕμορφα σκιανιὰ, 'ς πεύκουσ καὶ κυπαρίσσα
 μαζί τως στέκω πάντα μου κι' ἀναγαλλιῶ περισσὰ. 50

24 χιλῶ D : πολλῶ N || 25 ὡς εἶχαν N Ξανθοῦδιδης : ὡς ἦσαν D || ἀγαθὰ N :
 -θοὶ D || 26 ἀγάπην D : -πην N || 27 οὐρανὸ D : -νὸν N || τῆ : τῆν N στῆ D || κοινή
 'χα 'νάμεσα διόρθωσα : τὴν εἶχ' ἀνάμεσα D τὴν νύκτα ἀνάμεσα N || τως D : τως N ||
 28 κοινά^{1,2} Κριαρᾶς : κοινὰ DN κείνα Σάθας || τως D : τως N || 29 ἐγνωρίζα D :
 -ρίσαν N || 30 μὰ 'σανε N : ἀθρῶποι D || 32 β' ἤμιστ. κατὰ N : ποὺ 'σαν ἀλλότες κεί-
 νοὶ D || 34 ἐμείνασι D : ἐρίνησαν N || τῆ D : τῆς N || 36 ντως D : ντους N || 37
 κιανεὶς D : καν- N || κοπιώντας D : περνώντας N || 38 α' ἤμιστ. κατὰ D (τὸ ἔγρα-
 ψα : τοῦ D) : τὸ πράμα του φυλάσσοντας N || 40 'σανε ἔγραψα : στανε D νὰ 'ναι N ||
 41 τοὶ D : τές N || τως N : των D || 42 βουινὰ D : -νά N || 43 'πὸ N : ἀπὸ N ||
 44 ἀπ' D : ἀπὸ N || 46 α' ἤμιστ. κατὰ D : κρατώντας τους πασίχαρους N || ἀπὸ D :
 ἀπ' τὸ N || ὡς D : ὡς τὸ N || 47 β' ἤμιστ. κατὰ D : 'ς χαρὲς περισσές N || 48-94
 κατὰ D (55 τρέχου : τρέου D || 62 χαρίζ' : χωρίζ' D || 88 κ' οἱ : καὶ D || 91 πβ. Γύπ.
 Πρὸλ. Β' 95) : παραλ. NA (βλ. καί' σ. 5)

Κ' ἐκεῖ χορεύομε μαζί γῆ πούρι τραγουδοῦμε
 κ' ἴδια τὰ δάση ἀλλήλω μας παράδεισο κρατοῦμε.
 Γιαῦτος τὸν καλορίζικον ἀλλοτινὸν ἐκεῖνο
 καιρὸ πὼς μόνο εὐρίσκεται 'ς τοῦτα τὰ δάση κρίνω.
 Κι' ἀνὲν καὶ γάλα οἱ ποταμοὶ δὲν τρέχου ὡσὰ τζὶ χρόνους 55
 τοὶ παλαιούς ἐτρέχασι κ' ἐκ τῶ δεντρῶ τοὶ κλώνους
 τὰ μέλια δὲ στραγγίζουσι κ' οἱ πέτρες δὲ μιλοῦσι,
 ἀλλὰ οἱ γιάθρῶποι τσ' ἀρετὲς τοὶ παλαιῆς κρατοῦσι
 καὶ δίχως πρίκες κι' ὄχθητες, δίχως ζηλιές καὶ φόνους
 περνοῦσι τσ' ἑβδομάδες τως, τοὶ μῆνες καὶ τοὶ χρόνους 60
 κι' ἀναπαημένοι στέκονται σ' ἀγάπη πάντα ὁμ[ά]δι
 σ' ἐκεῖνο ἀπὸ χαρίζ' ἢ γῆς καὶ δίδει τὸ κουρ[ά]δι.
 Μὰ μέσα στ' ἄλλα εὐγενικοὶ τόσα 'ναι στὴν ἀγάπη
 ἀπού, καλὰ καὶ ν' ἀφτοῦσι σὰ στὴ φωτιὰν ἢ ράπη *τὸ κέρτο*
 κι' ὄλημερνὲς τοὶ μοναξὲς μὲ τὲς ἀγαφτικὲς τως 65
 νὰ σμίγουσι καὶ νὰ γροικοῦ κάρβουνο <'ς> τοὶ καρδιές τως,
 δὲν πιάνουσιν ἀποκοτιὰ κιὰς νὰ στραφοῦ νὰ δοῦσι
 τὸ πρόσωπό ντως γιὰ κακό, μὰ πάσκου καὶ κοπιοῦσι
 μὲ δούλεψη καὶ κλάηματα νὰ μποῦ στὴν ὄρεξῆ ντως,
 γιὰτὶ τὸ κέρδος νὰ 'χου ἀλλιῶς δὲν τό 'χου γιὰ τιμὴ ντως, 70
 καθὼς σὰς τάσσω σήμερο ὅλοι σας νὰ τὸ ἰδῆτε
 σὲ δυὸ βοσκοὺς ἀγαφτικούς, τιμὴ ποτὲ νὰ πῆτε
 δὲ βρίσκεται σὰ βρίσκεται σ' ἐτοῦτα τ' ἀγριεμένα
 δάση καὶ σπήλια, ἀπὸ βοσκοὺς μόνο κατοικημένα.
 Τοῦτο σὰς ἔκαμε ἐδεπὰ ξάφνου νὰ 'ρθῆτε τώρα 75
 τόσα μακρὰ ἐκ τσι τόπους σας κ' ἐκ τῆ δικῆ σας χώρα:
 μόνο γιὰ νὰ γροικῆσετε τὰ πάθη τως κι' ὁμάδι
 νὰ δῆτε καὶ τσι γάμους τως πριχοῦ διαβῆ τὸ βράδι·
 χαρὰ καὶ περιδιάβαση νὰ πάρετε μεγάλη
 καὶ τότες εἰς τὸ σπίτι σας νὰ σὰς γυρίσω πάλι 80
 μὲ δίχως κούραση κιαιμιά, σὰν εἴστ' ἐδῶ ἐρχωμένοι·
 κ' ἔτσι κιανεὶς σας σήμερο σ' ἔγνοια κιαιμιά μὴ μπαίνη
 τοῦ γιαγε[ρ]μοῦ· κι' ἀπ' ἀγαπᾶ καὶ καίγεται ἄς ὀλίγη
 τὸ πῶ[ς] τὸ κλάημα γλήγορα 'ς πολλὴ χαρὰ γυρίζει·
 μᾶλλον πὼς δὲ μπορεῖ κιανεὶς σωστὴ χαρὰ νὰ πάρη 85
 δίχως νὰ γνώση παραμπρὸς πρίκες πολλῆς καὶ βάρη.
 Δροσάτο ἢ δίψα τὸ νερὸ καὶ τὸ φαγιὸ ἢ πείνα
 νόστιμο κάνει κι' ἕμορφο κ' οἱ παιδιωμέσ κ' ἐκεῖνα
 τὰ κλάηματ' ἀπὸ γίνονται γιὰ κορασιδὰς κάλλη

δίδουσι μόνο τῆ χαρὰ τοῦ πόθου πλιά μεγάλη.
 Μ' ἀφήνω σας, γιατί θεωρῶ τὸ Γύπαρη καὶ βγαίνει
 μὲ πρικαμένο πρόσωπο καὶ μ' ἔψην ἀλλαμένη.
 Τὰ θέλει πεῖ γροικῆσετε κι' ἔλοι σας καρτερεῖτε
 τὰ πάθη του, σὰν εἶπα σας, σ' ἀνάπαψη νὰ δῆτε.

Τέλος τοῦ Προλόγου

Π Ρ Α Ξ Η Π Ρ Ω Τ Η

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Δάση. ΓΥΠΑΡΗΣ, μοναχός.

Ἦ δάση μου πυκνότατα, φύγετ' ἀπὸ σιμά μου,
 μὴ σᾶσε κάψου σήμερο τ' ἀναστενάματά μου,
 γιατί γροικῶ στὸ στῆθος μου καμίνιν ἀφτωμένο
 καὶ λάβρ' ἀποὺ τὸ στόμα μου βγαίνει τὸ πρικαμένο
 καὶ δὲ μπορεῖ παρ' ἔτι βρῆ ν' ἄψη καὶ νὰ φλογίσῃ 5
 κι' ἔλο τὸν κόσμο κάρβουνα φοβοῦμαι μὴ γεμίση.
 Βρύσες, τὰ πλῆσα σας νερά, τὰ δροσερά 'ς συρθοῦσι
 κ' εἰς τῆ βαθύτερη μερὰ κάτω στῆ γῆ ἄς χωστοῦσι,
 μὴν τ' ἀποφρύξ' ἡ λόχη μου· κ' ἐσεῖς κατακαημένα
 πρόβατα, ἐκεῖ ἀποὺ πορπατῶ χόρτο μὴ φᾶτε οὐδ' ἕνα, 10
 γιατί τὰ φαρμακεύουσι τὰ δάκρυα τὰ δικά μου,
 τόσα πρικιά ὅπου βγαίνουνι μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά μου.
 Ἴδα μου εὐγενικότατη, ποὺ 'σαι συνηθισμένη
 ἀπὸ χαιράμενους βοσκούς νά 'σαι κατοικημένη,
 σήμερο θὰ σὲ στερευτῶ κ' εἰς τόπο θὲ νὰ πάω 15

Α πρὶν ἀπὸ 1 Πράξη : Πράξις DN Ἄττο Α || πρώτη DN : πρώτο Α || Σκηνή D :
 Σένα Α παραλ. Ν || πρώτη D : πρώτο Α παραλ. Ν || Δάση Α : παραλ. DN || μετὰ Γύ-
 παρης προσθ. καὶ DN || μοναχός Α : παραλ. DN || μετὰ Γύπαρης προσθ. καὶ Ἀλέξης
 DN || 1 φύγετ' ἔγραφα : -τε ΝΑ φεύγετ' D || 2 ἀναστενάματά DN : -νάματά Α || 3
 γροικῶ στὸ στῆθος μου ΝΑ : στὸ στῆθος μου γροικῶ D || ἀφτωμένο DA : ἀφτωμέ-
 Ν || 4 ἀποὺ DN : ἀπὸ Α || πρικαμένο Ν Στυριδάκης : πρικια- DA || 5 νὰ φλογίσῃ Ν :
 ν' ἀφανίσῃ Α νὰ λαβρίσῃ D || 6 ἔλο Ν : ἔλον DA || κάρβουνα ΝΑ : -νο D || 7 πλῆσα
 DN : τόσα Α || συρθοῦσι D : σειθοῦσι Α χαθοῦσι Ν || 8 κ' εἰς τῆ DN : καὶ στῆ Α
 || μερὰ DN : -ριά Α || 9 τ' ἀποφρύξ' D : -ξη Α -ξου Ν || λόχη : λόγγη DA λόγου Ν ||
 10 ἐκεῖ ἀποὺ D : ὅπου Ν ὅθεν κι' ἄ Α || 11 φαρμακεύουσι DA : -εύουσι Ν || τὰ δά-
 κρυα τὰ δικά ΝΑ : τ' ἀναστενάματά D || 12 τόσα DA : -σο Ν || ὅπου Ν : ποὺ Α πῶς
 D || μέσα ἀπὸ Ν : τὰ γνώθω ἐκ D τὰ γνώθ' ὄχ Α || 13 εὐγενικότατη ΝΑ : καλορίζικη
 D || ποὺ 'σαι ΝΑ : πάντα D || 15-18 παραλ. D παρέχοντας : σήμερο θὰ σὲ στερευτῶ,
 σήμερον ὁ καημένος / θὲ νὰ σ' ἀφήσ' ὀπίσω μου κι' ὡσὰν ἀπελευσμένος / μακρὰ 'πὸ κάμ-
 πους δροσεροὺς κι' ἀπ' ὄμορφα λιβάδια / σὲ σκούρη κ' εἰσὲ σκοτεινὰ κι' ἀδιάβατα λαγ-
 κιάδια / θὰ πορπατῶ 'στε νὰ βρεθῆ σπῆλιο βαθὺ κιανέρα / τοῦτα τὰ μέλη ζωντανὰ νὰ
 θάγω τὰ καημένα || 15 σήμερο DN : -ρον Α || β' ἡμιστ. κατὰ Ν (πάω Ν : πάγω Α) :
 σήμερον ὁ καημένος D

Γιατί, θαρρά, δε βρίσκεται θεριό μηδεκιανένα
να μηδέν κλάφει από καρδιάς περίσσα λυπημένα
γροικώντας τα περίσσα μου βάσανα και καημούς μου, 65
τα δάκρυά μου, τσι πόνους μου και τσι αναστεναμούς μου.

ΑΛΕΞΗΣ

Εγώ μ', αδέρφι Γύπαρη, στα πάθη μαθημένος
κι αν ήξερες την σήμερον πώς βρίσκομ' ο καημένος,
χαρά 'χες πει την πρίκα σου σιμά στην εδική μου,
κι ήθελες τ' έχει θάμασμα το πώς κρατεί η ζωή μου. 70
Του ήλιου είδα να σταθεί χίλιες φορές γροικώντας
τα πάθη μου και να 'κλαφε τα δάκρυα μου θωρώντας.

ΓΥΠΑΡΗΣ

Εγώ δεν είδα να σταθεί τον ήλιο να μ' ακούσει,
μα είδα χαρόνια και δεντρά πολλά ν' ανασπαστούσι,
να φεύγου για να μη γροικού τ' αναστενάματά μου 75
και την περίσσα λύπηση απ'όχω στην καρδιά μου.
Μ' απής εδώ το κλάμμα μου σ' ήφερε το μεγάλο,
την αφορμή του πόνου μου θε να σ' αναθιβάλω:
ένα χιονάτο κούτελο, δυο μάτια ζαφειρένια,
δυο χείλη κατακόκκινα, δυο χέρια μαρμαρένια, 80
γείς κρουσταλλένιος τράχηλος, βυζάκια δυο και στήθη
ολάργυρα, χρυσά μαλλιά, νεράιδας ίδιας ήθη,
μιλιά και γέλιο αγγελικό και μια καρδιά 'νούς δράκο
είν' απού θα με βάλουσι ογλήγορα στο λάκκο.

ΑΛΕΞΗΣ

Ελόγιασά το αληθινά πως λυγερής αγάπη
θε να 'ν' αιτιά του πόνου σου και του καημού σου, αζάπη.
Μιαν αρρωστιά 'χομε κι οι δυο. Μα ποια 'ν' η κόρη αυτείνι
απού καμιάν ανάπαψη να πάρεις δε σ' αφήνει;
Μη μου το κρύφεις, ογιατί δεν πρέπει τση φιλιά μας
πράμα κιανένα να κρατεί κουρφό ανάμεσά μας.

ΓΥΠΑΡΗΣ

Λόγιασε ποια 'γριότερη κι άπονη καρσίδα
και ποια περηφανότερη γυρίζει επά στην Ίδα,
κι εκείνη 'ναι απού η μοίρα μου μου 'δωκε ν' αγαπήσω,
τα βάσανα του έρωτα μόνο για να γνωρίσω.
Κατέχεις την Πανώρια αυτή, του γέρο του Γιαννούλη
τη θυγατέρα;

ΑΛΕΞΗΣ

Ξεύρω τη, καθώς την ξεύρουν ούλοι.

ΓΥΠΑΡΗΣ

Τούτ' είν' εκείνη απού κρατεί δεμένη την καρδιά μου
κι απού 'κοφε τα μέλη μου κι άφε τα σωθικά μου.
τούτ' είν' εκείνη απ' αγαπώ, τούτ' είναι απού ξετρέχω,
τούτ' είναι απού για λόγου τση ανάπαψη δεν έχω
τούτ' είν' εκείνη απού μισά και φεύγει τσ' εμιλιές μου,
τούτ' είναι απού για πείραξη κρατεί τσι δούλεφές μου.

τούτη με κάνει το φτωχό και κλαίγω και φωνιάζω
 και τη ζωή μου δεν φηφώ, μα να 'ποθάνω κράζω
 για τούτη πορπατώ κλιτά, για τούτη πάντα φεύγω 105
 απού τσι τόπους τσ' ήμερους κι εις τσ' άγριους οδεύγω
 για τούτη είν' το στήθος μου καμίνιν αφτωμένο,
 για τούτη ζωντανός συχιά στον Άδη κατεβαίνω
 για τούτη ύπνο δε θωρώ, για τούτη παραδέρνω,
 για τούτη θανάτους πικρούς χίλιους την ώρα παίρνω 110
 για τούτη κράζω, σα θωρείς, κλαίγοντας τ' ωχ οϊμένα!
 Τα μάτια τση μ' επιάσαι, τα χέρια τση μ' εδέσα,
 τα λόγια τση στου έρωτα τα δίκτυα μ' εμπεδέσα
 κι εκεί ως μ' αποφάσισε θάνατο πρικαμένο 115
 και μπλίο μου απού τα χέρια του σε λευτεριά δε μπαίνω,
 μα καρτερώ το τέλος μου κι οϊμέ! μαγάρι να 'το
 γλήγερσ, το κορμάκι μου να μην ετυραννάτο.
 Κι η κόρη μου η γιαλύπητη, καλά και να κατέχει
 τα πάθη μου τ' αφίφνητα, λύπη σ' εμέ δεν έχει, 120
 μάλιστα πλια καλόκαρδη και πλια φκαριστημένη
 τήνε θωρώ 'ς τσι πόνους μου τσ' άμετρους κι απομένει.
 Τα πάθη μου τη θρέφουσι κι οι πρίκες μου τη ζιούσι
 κι εισέ πολλές οι πόνοι μου δροσές τήνε κρατούσι.
 Το γέλιο μου πρικαίνει τη, θλίβγει την η χαρά μου 125
 κι αρρωστημένη γίνεται θωρώντας την υγεία μου.
 Δεν τη μερώνουσι εμιλιές, κλάηματα δε τής βάνου
 λύπη καιμιάν εις την καρδιά, μ' αγριότερη την κάνου.
 Στη δούλεψ' είν' ανέγνωρη, κουφή στα παρακάλια
 κι εις την περίσσαν απομά καιμιά δε τς' είναι κάλλια. 130
 Τέσσερις χρόνοι σήμερα περνούσι απού γυρεύγω

να τη μερώσω, μα θωρώ πως πλια την αγριεύγω.
 Τα λόγια χάνω μοναχάς, κόπο και δούλεψή μου
 κι εις το 'στερο θέλει χαθεί του δόλιου κι η ζωή μου.

ΑΛΕΞΗΣ

Με τον καιρό εκ το νερό η πλάκα η μαρμαρένη 15
 τρυπάται και το σίδερο τρώγεται και σκουριαίνει
 με τον καιρό μερώνονται τ' αμέρωτα λιοντάρια
 και με καιρό εις τ' άλογα βένου τα χαλινάρια.
 Έτσι κι εκείνη γείς καιρός θέλει τήνε μερώσει
 τα δάκρυά σου βλέποντας και τη φωτιά την τόση. 14
 Μιλώντα τση καθημερνό μπορεί να τσ' απαλύνει
 η γιόρεξη και προς εσέ να κάμει ελεημοσύνη.
 Με λόγια εστάθην ο' ορανός έναν καιρό, σα λέσι
 τον ήλιο εδυναστήκε λόγος να τότε στέσει.
 Για τούτο κακορίζικο δε σε κρατώ περίσσα. 14
 Η τύχη μου κι η τύχη σου μαγάρι να 'σεν ίσα.
 Εγώ αγαπώ και καίγομαι, πονώ και λαχταρίζω
 κι ανάπαφη 'ς τσι πόνους μου ποτέ μου δεν ολπίζω,
 γιατί φοβούμαι και δειλιώ τον πόνο μου να δείξω
 τση κόρης μου και γιατρικό λίγο να τση ζητήσω. 15
 Κι έτσι μετά μου σήμερα κι εσύ παρηγορήσου,
 γιατί 'ν' η τύχη μου κακή παρά την εδική σου.
 Περίσσα καίγει μια φωτιά απού 'ναι κρυκλωμένη
 κι η γιαρρωστιά απού χώνεται τον άνθρωπο αποθαίνει.

Δεν ξέρω πως θυτώνταναι ο άνθρωπος απο θάνατο
 μηδε το πως σταν μελαστικ'ς τούτο του κόβου
 μπαίνει

σαν είδα κι εφαρήνασι κι ασπρίσα τα μαλλιά μου.
Για τούτο απού το στόμα μου τ' «όχι» δε θέλει πέσει,
μα πασανός τα χείλη μου «μετά χαράς» θα λέσι.
Ας έχει μόνο η αλοιφή χάρη να με ξασπρίσει
και τη χαημένη μου ομορφιά πάλι να μου γυρίσει.

290

ΓΥΠΑΡΗΣ στη μπάντα.

Σαν καμινάδα καπνερή, ξαναχωματισμένη
θέλεις γενεί, μου φαίνεται, σαν αλειφτείς, καημένη.

ΦΡΟΣΥΝΗ στρέφεται.

Σαν εμιλιάν εγροίκησα. Ποιος να 'ναι απ' αφουκράται
τα λόγια μου των αλλωνώ βοσκώ να τα δηγάται;
Λογιάζω να 'ν' ο Γύπαρης και να του πω γυρεύγει
ανέν κι εμίλησα εκεινής απού τότε παιδεύγει.

295

ΓΥΠΑΡΗΣ

Φροσύνη, 'ς τούτες τσι μερές μόνια σου τι ξετρέχεις;
Έτσι τω 'μπιστεμένω σου φίλων την έγνοιαν έχεις;
Τάχατες την Πανώρια μου ηύρες να τση μιλήσεις;
Δεν το 'λπίζα έτσι ογλήγορα να μου ξαλησμονήσεις.

300

ΦΡΟΣΥΝΗ

Μα την αλήθεια απουταφές ξετρέχω τη το βράδι
κι αγύρευτο δεν άφηκα κάμπο μηδέ λιβάδι.
Συναφορμά τση πορπατώ 'ς τούτα τα δάση πάλι:
και παρακάλιε το Θεό να μου τήνε προβάλει.

178

ΓΥΠΑΡΗΣ

Οιμένα! μετ' αυτή 'σουνε πάντα συντροφιασμένη 305
και τώρα κάτω στ' άχταφα τση γης είναι χωσμένη;
Δεν τη γυρεύεις γκαρδιακά: σ' ετούτο το λιβάδι
μ' απάντηξε ταποταχιάς με την Αθούσα ομάδι:
κι ουδέ ποτέ τση μ' άρεσε σαν τότες ήρεσέ μου
κι ουδέ ποτέ τση πλειότερα τα σωθικά έκαφέ μου. 310
Στην κεφαλή 'χε σκορπιστά λιγάκι τα μαλλιά τση
κι ίδιας νεράιδας πλουμιστής ήτον η γιομορφιά τση
το πρόσωπό τζη τ' όμορφο, τ' αγγελικόν εκεινο
με την ασπριά τζη εθάμπωνε τον ίδιον ήλιο, κρίνω.
Να τη θωρούσι ερέγουντα τα όρη και τα δάση 315
και τα βουνιά τσ' αδειάζασι τη στράτα να περάσει.
Οι κάμποι ελουλουδίζασι, τα χορταράκι' αθίζα,
τα φύτρ' αναγαλλιιάζασι και τα δεντρά εκαρπίζα:
εχιλαδούσα τα πουλιά, τα σπήλι' αντιλαλούσα,
τα ζα τση προσεγέρνουντα κι οι πέτρες την τιμούσα: 320
τα νέφελα τσ' εδίδασι σκιανό και δροσεράδα
και με το φως τσ' εμέρωνε του δάσου η αγριάδα:
κι ένα τραγούδιν έλεγε πηαίνοντας την οδό τζη
κι εστέκασιν οι ορανοί κι ακούγα το σκοπό τζη.
Κι αδυνατά εφοβήθηκα βλέποντας τόση χάρη 325
να μην ανοίξουν οι ορανοί και ο Ζευς να μου την πάρει.
Βροχή χρυσήν ανίμενα να πέσει γή να σώσει
ωσαν αίτός γή ωσαν ταυρί να μου τήνε σηκώσει.
Κι ετότες είδα φανερά να ρίξει με μεγάλη
σπουδή στο στήθος μου Έρωτας χίλιες σαίτες πάλι. 330

179

Πατί δεν είναι μεδερμά σ'όλη των ομιουμένων 410
μή άντρα ναι μω έχει πεδυμά χίλια να τι δασοί, 411

Πανόρια

Πράξη Α'

χίλιοι να την παινούσινε και να την αγαπούσι.
Γιαύτος θεωρεί πως κάθονται κι ολημερνίς κτενίζου
την κεφαλή και με τσ' αθούς τσ' όμορφους τη στολίζου
και ζαφορίζου τα μαλλιά και δαχτυλιδωμένα 415
τα κάνου κι απομένουσι με τέχνη σοθεμένα
τριγύρου του κουτέλου τως κι είναι πολλά εγνοιασμένες
να 'χουσι τσ' ασκημάδες τως πάσ' ώρα σκεπασμένες
νίβγουνται, κοκκινίζονται και μοσκολαντουρούνται,
με τέχνη βγάνου τη μιλιά, με τέχνη απιλογούνται, 420
με τέχνη τα ματάκια τως τα πλουμιστά γυρίζου
κι όλες γυρεύου την καρδιά τ' ανθρώπου να φλογίζου
σιγανοπορπατεύσινε και σιγανογελούσι
και να τσι συντηρούσινε τα μάτια προσκαλούσι.
Δείχνουσι μέρος τω βυζιώ και κάτω τ' αστραγάλου 425
κι χάρη τση πορπατηξιάς δίδουσι και του ζάλου.
Και αν ήτο μπορετό ντωνε στη γη να μην πατούσι,
μα στον αέρα να 'χουσι φτερούγες να πετούσι,
μετά χαράς το κάνασι για να μπορού ν' αρέσου
των κοπελιάρων όλωνώ. Μηδέ ποτέ να πέσου 430
μπορούσι σε χειρότερη πρίκα και καχοσύνη
και μεγαλύτερο καιημό καθώς την ώρα κείνη
απού γνωρίζουσι το πως γυναίκα βρίσκετ' άλλη
να τσι περνά στην ομορφιά κι εις τα περίσσα κάλλη
γή τότες, όντε βλέπουσι τσ' άντρες και τσι μισούσι 435
και πως το πρόσωπό ντωνε να βλέπου δεν ψηφούσι.
Μια τούτη ντως την πεθυμιά, την όρεξη και γνώμη
με χίλιους τρόπους να κρατού χωστή γυρεύου ακόμη
κι η φύση τωνε να 'ναι αλλιώς· γιαδαύτος πορπατούσι

τόσα πολλά περήφανες και δείχνου πως μισούσι
τ' αγαφτικού τως τη μιλιά και τη θεωριάν ομάδι
δείχνουσι με σκληρότητα και βάνου τζι στον Άδη.
Μ' αν εφρονέφασι κι αυτοί ν' αλλάξουσι δαμάκι,
τσι κορασές δειν ήθελες να πιούσινε φαιμάκι
δει τζ' ήθελες να τσ' σκλουθού, δει τζ' ήθελες να κλαίσι
και να 'χου λύπηση σ' αυτές λυπηπερά να λέσι
τα χάδια να σκολάσουσι, ν' αφήσου τα περίσσα
κι ως μερωμένες αγελιές να πορπατεύσιν ίσα
και μέρα νύχτα του ταυριού ξοπίτω να μουγκίζου
και των αντρώ την απονιά την άμετρη να βρίζου.
Κι εγώ γυναίκα βρίσκομαι κι ωσά γυναίκα γνώθω
σε μιας γυναίκας λογιισμό πόσα μπορεί τον πόθο.
Αν πορπατεί γή αν κάθεται γή αν είναι κοιμισμένη
βρίσκεται με τον έρωτα πάντα συντροφιασμένη
κι όσες φορές στραφούσινε τα μάτια τση να δούσι
κιανένα νιο, τόσες φωτιές τα μέλη τση γροικούσι
κι όσες θεωρεί το γέλιο ντου γή ακού του το τραγούδι
τόσες στο στήθος τση πληγές πάντα του ο πόθος δούδει.

Τέλος της πρώτης πράξης

υπερβολή

Κι' ἂν εἶχε δύναμη, θαρρῶ, χάμαι τὸν εἶχε βάλει
 νὰ τόνε δαίρη μὲ ραβδί, τὰ γένια του νὰ βγάλῃ. 40
 Ἐγὼ δοξάζω τὸ Θεὸ ἀπὸ 'μαι χηρεμένος
 καὶ δίχως τέτοια παιδωμὴ στὰ γέρα ἀναπαημένος.
 Μηδ' ἄλλο καλορίζικο δὲν εἶχα σὰν ἐμένα,
 ἀνὲν καὶ θηλυκὸ παιδί δὲν εἶχα καμωμένα.
 Γιατί κι' αὐτὸ τῶ γυναικῶ ὄλων τῆ φύσῃ ἔχει 45
 καὶ τοῦ δαιμόνου τοῖ δοκιεὶς νὰ στέση δὲν κατέχει. *δοξάζω σκαριῶ*
 Κι' ὄντεν ἀστράφτη καὶ βροντᾶ κι' ὁ κόσμος θὰ χαλάσῃ,
 τούτη σὰ σκύλα πορπατεῖ καὶ κυνηγᾶ στὰ δάση.
 Σήμερον ἐσηκώθηκε πρίχου νὰ ξημερώσῃ
 κ' εἰς τὸ κυνήγι ἐδιάβηκε δίχως κιανεὶς νὰ γνώσῃ 50
 κι' ἀπέρασε τὸ κολατσὸ κι' ἀκόμη δὲν ἐφάνῃ·
 γι' αὐτὸς ὁ νοῦς μου λογιμοὺς περισσοὺς κακοβάνει.
 Φοβοῦμαι μήπως καὶ κιανεὶς βοσκὸς τὴν ἀπαντήξῃ
 καὶ δίχως ἔντηρησῃ κιαιμὰ χάμαι μοῦ τήνε ρίζῃ
 κι' ὀμέ! χαλάσῃ μοῦ τήνε καὶ τὴν τιμὴ τζῆ πάρη 55
 καὶ τότες μηδὲ γάμοι μπλιό, γαμπροὶ μηδὲ κουμπάροι.
 Χίλιοι βοσκοὶ τὴν ἀγαποῦ κι' ὡς σκύλοι το' ἀκλουθοῦσι·
 κ' εἶντα θαρρεῖτε κἀνου τση μόνιαν ἂν τήνε βροῦσι;
 Ὄφου! ἔφαγέ με ἢ γέγνωια τση. Μὰ σὰ ζάλα γροικουῖσι
 τ' ἀφτιά μου 'ς τούτη τῆ μερᾶ. Θαρρῶ νὰ κυνηγοῦσι. 60

39 βάλει DA : βάνει N || 40 δαίρη DA : δέρη N || βγάλῃ DA : ἄνη N || 41 ἀποῖ
 'μαι D : ποῦ 'μαι N πὼς εἶμαι A || 42 παιδωμὴ DN : ἀναπαγῆ A || ἀναπαημένος
 N : ἐρθωμένος D παιδεμένος A || 43 Μηδ' ἄλλο DN : Μεγάλο A || εἶχα DN : εἶδα A ||
 ἐμένα DN : κ' ἐμ- A || 44 ἀνὲν NA : ἀνέ D || 45 αὐτὸ DN : -τῆ A || τῶ γυναικῶ DN :
 τῶν γυναικῶν A || ὄλων N : ὄλων D παραλ. A || τῆ φύσῃ D : τὴν φύσῃ N τῆ φύσῃ
 A || ἔχει DN : ὄλη τὴν ἔχει A || 46 καὶ τοῦ DN : κι' ὄχ τοῦ A || τοῖ δοκιεὶς N Ξαν-
 θουδίδης : τση τὸ κρῆς D τίς δοχρῆς A || νὰ στέση δὲν DA : καλότατα N || 47 ὄντεν
 D : ὄντας N -ταν A || 48 τούτη σὰ σκύλα DA : μὲ δίχως ἔγνωια N || πορπατεῖ NA :
 περπ- D || κυνηγᾶ NA : κυνηγᾶ D || 49 Σήμερον D : Σήμερο A Καὶ σήμερον N || 50 κ'
 εἰς τὸ DN : καὶ στὸ A || κιανεὶς D : κιν- NA || 51 κ' ἀπέρασε A : καὶ ἀπέρασε N κ'
 ἐπέρασε D || κολατσὸ DN : -τσιὸ A || 52 γι' αὐτὸς DN : -το A || περισσοὺς DN :
 -σιουῖς A || 53 μήπως καὶ κιανεὶς D : μήπως καὶ κιανεὶς N πὼς κιανεὶς A || τὴν DN :
 νὰ μὴν τὴν A || 54 καὶ DN : μὲ A || ἔντηρησῃ DN : τήρ- A || κιαιμὰ D : κιαιμὰ NA ||
 χάμαι μοῦ D : καὶ χάμαι A χάμαι νὰ N || τήνε DN : νὰ τήνε A || 55 κ' ὀμέ A : κὶ
 ὀμέ N καὶ μο D || τζῆ D : ντης N της A || 56 μπλιό N : πλιό DA || γαμπροὶ DN :
 -ρὸς A || 57 Χίλιοι DA : Χίλιοι N || ἀγαποῦ DN : ἀκλουθοῦ A || σκύλοι DN : -λα A ||
 58 κἀνου τση D : κἀνου της A κἀμουσι N || μόνιαν D : -νια NA || ἂν D : σὰν A νὰ
 N || 59 Ὄφου! ἔφαγέ DN : ἐρόφης A || γέγνωια D : ἔγνωια NA || τση D : της
 NA || σὰ ζάλα NA : σάλαγο D || 60 μερᾶ DN : -ριᾶ A || μετὰ 60 εἰς τοῦτο προβαίνει
 ἢ Πανώρια δαγκώνοντας τῆ σαῖτα της A

Θωρῶ τῆ θυγατέρα μου. Εἶντα 'χει καὶ μανίξει;
 καὶ γιάντα τοὶ σαγίτες τση δακάνει καὶ τσακίξει;
 Ὀιμένα ὁ κακορίζικος! ἀιλὶ τοῦ ριζικοῦ μου!
 Ἐδὰ νὰ μὴ τζ' ἐκάμασι τὸ πρᾶμ' ἀπὸ φοβοῦμου.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΠΑΝΩΡΙΑ, κορασιῶ, ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ, κύρη τση.

ΠΑΝΩΡΙΑ

Δὲ θεὸ νὰ πάγω ὥστε νὰ ζῶ ποτέ μου στὸ κυνήγι, 65
 ἀπῆτις 'λάφι ὡσὰν αὐτὸ ἄφηκα νὰ μοῦ φύγῃ.
 Ὄφου! μὲ πόση παιδωμὴ ὡς ἔδεπὰ ἤφερά το!
 Πόσες φορὲς ἐκ τὰ βουνιά τοῦτα ἐκατέβασά το!
 Μὰ 'τρέχε σὰν τὸν ἀνεμο κ' ἐχώστηκε στὰ δάση
 καὶ θέλουν τὸ 'βρει γῆ θεριά γῆ σκύλοι νὰ τὸ φᾶσι. 70
 Γιατί θαρρῶ ἢ σαγίτα μου νὰ τὸ 'χῃ λαβωμένο
 καὶ θέλει κείτεσται ποθὲς ὡς τώρα ψοφισμένο.

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Κρίμας στὸ φῶνι, διάσκατξε, κι' ἄς ἤθελε τὸ σώσει 75
 γῆ τῆ σαῖτα τζ' ἢ λωλῆ νὰ 'θελε δευτερώσει. *διαβόλε*

ΠΑΝΩΡΙΑ

Τὸν κύρη μου θωρῶ ἔδεπὰ. Θαρρῶ νὰ μὲ γυρεύγῃ. 75

61 Θωρῶ A : Ἐδῶ DN || 62 καὶ γιάντα N : γιὰ εἶντα D καὶ γιαντὶ A || τοὶ
 σαγίτες D : τίς σαῖτε N τῆ σαῖτα A || τση DN : της A || δακάνει D : δαγκάνει N δαγκ-
 νόνει A || 63 ἀιλὶ D : ἀιλὶ NA || 64 Ἐδὰ DN : Τάχα A || τζ' D τση N τζ' A || ἀποῖ
 D : ὀπ' N πο A || φοβοῦμου DA : ἀφοροῦμου N Καψωμένος || μετὰ 64 Σημῆ ἔγραφα :
 Σένα A Πράξη D παραλ. N || δευτέρη DA : παραλ. N || Πανώρια A : Πανώρια D τό-
 τες ἔρχεται ἢ Πανώρια N || κορασιῶ A : κορασιῶ καὶ D καὶ N || κίρη τση N : κίρης
 της A παραλ. D || 65 ζῶ D : ζῶ NA || 66 ἀπῆτις DN : ἀπῆς A || 'λάφι N : ἀλάφι A
 'λάφι D || ὡσὰν αὐτὸ μετὰ ἄφηκα μετᾶ. DN || ὡσὰν αὐτὸ D : σὰν αὐτὸ NA || νὰ μοῦ
 NA : νὰ D || 67 ἤφερά N : ἔφε- DA || 68 ἐκ D : ἐκ N ὄχ A || βουνιά D : -νὰ NA ||
 ἐκατέβασά DN : κατέ- A || 69 κ' ἐχώστηκε D : καὶ ἐχῶ- N κ' ἐχώθηκε A || 70 θέλουν
 DN : -λου A || γῆ θεριά D : τὰ θεριά N στὸ στερνὸ A || γῆ σκύλοι DN : οἱ λίκιοι N ||
 71 θαρρῶ μετὰ σαγίτα μου μετᾶ. NA || σαγίτα D : σαῖτα NA || λαβωμένο A : σκοτω-
 μένο DN || 72 κείτεσται DN : -τεται A || 73 φῶνι D : φῶνι NA || διάσκατξε DN :
 -σκαντξε A || ἤθελε DA : -λες N || 74 κατὰ D : καὶ τῆ σαῖτα τζ' ἢ λωλῆ νὰ 'θελε λευ-
 τερώσει A γῆ ποῖοι τῆ σαῖτα σου ἄς ἤθελες γλυτώσει N || 75 γυρεύγῃ DA : -εἰγῆ N

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Εδά σου δίδω μια ραβδέ να σπάσω τα πλευρά σου. 85
Τα πρόβατά 'ναι ανάρμεγα, σκύλα, συναφορμάς σου.

ΠΑΝΩΡΙΑ

Κι είντα; από μέν' ανίμενες ν' αρμέξω το κουράδι;
Πότες κι αλλότες, κύρη μου, τ' αρμέξαμεν ομάδι;

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Το πως δεν 'πιδεξεύγεσαι περίσσα το κατέχω
για κείνο μέσο στην καρδιά κουρφό μαχαίριν έχω. 90
'Σ τει προκοσύνες τση φτωχής μάννας σ' ας είχες μοιάσει,
απού ποτέ δεν άφηνε δουλειά να τήνε χάσει.
Ολημερνίς εμάζωνε χόρτ' απού το λιβάδι
γή έπλαθε γή εκοσκίνιζε γή έφαινεν ως το βράδι
γή έραφτε γή έξαινε μαλλιά γή τη ρασέν επάτει 95
γή ολημερνίς την έβλεπες τη ρόκα της κι εκράτει.
Κι ήκλωθε τόσα ονόστιμα κι έτσι πολλά 'πιτήδεια
απού εκοιμούμου μοναχάς θεωρώντας την αφνίδια.
Το' αίγες θυμούμαι κι άρμεγε κάλλια παρά κιανένα
πρίχου ν' αρμέξω μιαν εγώ, δυο 'χεν αυτή αρμεμένα. 100
'Ηρπα τη μεγαλύτερη, στα σκέλια τζη έβανέ ντη,
τη μουσταρέ τζ' απόσερνε 'πιδέξια κι άρμεγέ ντη.
Γυναίκα στο τυροκομειό ποτέ να μη τζη μοιάσει!
Δεν άφηνε αβόγαλο μια στάξη σκιας να χάσει.
Κι α μ' είχε δει καμιά φορά σαν κουρασμένος να 'μαι, 105
μου 'λεγε: «Θέσ' εδά κι εσύ, λίγο, Γιαννούλη, χάμαι».

Και τότες με την προθυμιά ζιμιό άρχιζεν εκείνη
κι ήκανε μόνια τη δουλειά με πλήσα προκοσύνη.
Κι εσύ 'θελα να κάτεχα είντα δουλειές τσί κάνεις
μόνο που την αρματωσά στον κόκαλό σου βάνεις 110
κι εδώ κι εκεί ξεσκίζεσαι με τις συντρόφισσές σου
και σκιας λαγό δεν ήφερες στο σπίτι μας ποτέ σου.
Μα βλέπεσαι, όντας κυνηγάς, Πανώρια μου, εις τα δάση,
κιανείς βοσκός στα βρόχια του μη λάχει και σε πιάσει.

ΠΑΝΩΡΙΑ

Έξι αδερφούς ωσάν αίτούς έχω τριγύρω γύρω 115
στα δάση ετούτα, μοναχάς και μια φωνή να σύρω,
την Ίδα όλη δύνουνται ζιμιό ν' ανακατάσου
και με τη 'ντήρησή ντωνε ποιι θες να μου σιμώσου;

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Μιας κορασίδας εντροπή δεν ημπορού να χώσου
μηδέ αδερφοί, μηδέ δικοί, και βλέπε για καλό σου. 120
Κι όξω από τούτο, τα θεριά γυρίζουν όλη μέρα
και βλέπε μη σε φάσινε μιαν ώρα, θυγατέρα.

ΠΑΝΩΡΙΑ

Άλλη δεν έχω πεθυμιά, μόνο 'ς θεριά να λάχω,
τ' άρματά ετούτα μοναχάς στα χέρια μου να τα 'χω
για να 'χα ιδού άνε δύνομαι να σύρω το δοξάρι 125
κι αν έχουν οι σαΐτες μου αδυνατό ξιφάρι.

μη σας πρικόανει σήμερο ποσώς η χώρισή μου,
 μάλλιος χαρείτε μετά μέ πως εκ τα πάθη βγαίνω 505
 κι από σιλαβιά παντοτινή λεύτερος απομένω.
 Μάιν' ακριβή και κύρη μου κι αδέρφι' αγαπημένα,
 μα τον καημόν απού 'χετε να πάρετ' ογιά μένα,
 σας παραγγέλνω, κάμετε την κόρη τη δική μου
 σε τόση αγάπη να 'χετε σα να 'το το κορμί μου. 510
 Κι αν παντρευτεί, τον άντρα τση τον ακριβοτιμάτε
 κι ωσάν το Γύπαρη καλά πάντα τον αγαπάτε.
 Μα μη μου λησμονήσετε κι εμέ, παρακαλώ σας·
 οικίας με τη θύμηση ο 'λεινός να στέκω πάντα ομπρός σας.
 Ω πρόβατά μου θλιβερά, τώρα διασκορπιστείτε 515
 και τον πικύ μου θάνατο κλάψετε, θρημιστείτε.
 Ρίξτε τα κουδούνια σας, θλιμμένα πορπατείτε,
 την πρασινάδα φεύγετε, νερό γλυκύ μην πιείτε·
 μουγκίζετε και κλαίγετε περίσσα να λυπούνται
 το σκοτωμένο Γύπαρη όποιοι σας αφουκρούνται. 520
 Κι εσύ φιαμπόλι μου γλυκύ 'ς τούτη τη μυρισμένη
 δάφνη κρεμνώ να σε θωρού του πόθου οι βαρεμένοι
 να λείσι μ' αναστεναμό: «Έρωτ', ανάθεμά σε!
 τόσ' έδκιος 'ς τσι δούλους σου κι άπονος γιάντα να 'σαι;».

Εις τούτο βγάνει το μαχαίρι.

Πανώρια, αιτιά του πόνου μου κι αρχή τση παιδωμής μου, 525
 καλέστρα του θανάτου μου και διώχτρα τση ζωής μου·
 του λογισμού μου ταραχή, φωτιά τω σωθικό μου,
 θροφή των αναστεναμώ, δάκρυα των αμματιώ μου·
 χαρά τση πρίκας μου πολλή και πρίκα τση χαράς μου,

της αρρωστιάς μου πεθυμιά και χαλασμός τση γειας μου· 530
 τση κεφαλής μου σκότιση, πέδουκλο των ποδιώ μου,
 κατάλυση τση νιότης μου και τέλος τω χρονώ μου·
 θεά τση δόλιας μου καρδιάς, βασίλισσα του νου μου,
 τση πεθυμιάς παράδεισο, κόλαση του κορμιού μου·
 κι εσύ σπαθί, που πάντοτε ήσουνε βοηθός μου, 535
 αλύπητα το θάνατο, παρακαλώ σε, δώσ' μου.
 Πανώρια μου, Πανώρια μου, Πανώρια μου, δροσίσου.

Εις τούτο πετάται η Αθούσα και πιάνει τονε να μη σφαγεί.

ΑΘΟΥΣΑ

Μη, μη, βαριόμοιρε! Μη, μη! Πού πάγ' η φρόνεψή σου;

ΓΥΠΑΡΗΣ

Άφησ' με, Αθούσα, να σφαιγώ, άφησ' με να τελειώσω
 με τη ζωή μου σήμερο τον πόνο μου τον τόσο. 540
 Μη με κρατείς, απόλυσ' με να σφάξω την καρδιά μου·
 παρά ζωή ο θάνατος βλέπω πως είν' καλλιά μου.

ΑΘΟΥΣΑ

Γύπαρη, τά δηγήθηκας όλ' αφουκράστηκά τα,
 γιατί εδεπά σιμά 'στεκα, παρέκει απού τη στράτα.
 Κι όξ' από τούτο παραμπρός τα 'ξευρα και, να ζήσω, 545
 καημό γροικώ στα σωθικά για λόγου σου περίσσα.
 Κι οι γιορανοί το ξεύρουσι πόσα καλά για σένα
 τση κορασάς απ' αγαπάς έχ' ως εδά 'πωμένα.

ΦΡΟΣΥΝΗ

Μάλλιος τιμή σου θέλει 'σται ένας οπού αποθαίνει 15
 και οπού για σένα καίγεται και από το νου ντου εβγαίνει
 βοήθεια εις τα πάθη του μετά χαράς να δώσεις
 και από τα τόσα βάσανα να τότε λευτερώσεις
 περιττοπλιάς βλογητική ζητώντας να σε πάρει,
 καθώς οι νόμοι ορίζουσι με του Θεού τη χάρη. 20
 Πε μου, να ζεις, Πανώρια μου, ποιον έχει ο λογισμός σου
 άντρα ποτέ καλύτερο να βρεις βλοητικό σου;
 Ξεύρω καλά πως πεθυμού χίλιοι βοσκοί στην Ίδα
 γυναίκα να σε πάρουσι. Εγώ απατή μου τσ' είδα
 να σε ζητούσι, μα αληθώς δε θες ευρεί κανένα 25
 να σ' αγαπά, σαν κάνει αυτός, καλά και εμπιστεμένα.
 Εμένα, θυγατέρα μου, σήμερα αφουκράσου
 κι η κακοσύνη σου ας χαθεί και ας πάφει η μάνητά σου.
 Βοσκός ωσάν το Γύπαρη στην Ίδα δε γυρίζει
 πλειότερα πρόβατα κανείς και τόπους πλια να ορίζει. 30
 Ετούτοι όλοι οπού θωρείς οι τόποι είναι εδικοί του
 και τρεις χιλιάδες πρόβατα αρμέγου οι βοσκοί του.
 Μηδέ κιανένα θέλεις βρει στον πόθο εμπιστεμένα,
 μηδέ όρεξης καλύτερης σαν τούτο τον καημένο.
 Τούτος, καθώς το κάνουν οι όλοι οι βοσκοί, δε μπαίνει 35
 σε μια αγάπη σήμερα και από την άλλη εβγαίνει.
 Εσύ 'σαι μόνο, κάτεχε, η πρώτη αγαφτική του
 κι εσύ θες είσαι, κάτεχε, κι η ολούστερή του.
 Κιαμιάς άλλης τον πόθο ντου ποτέ δε θέλει δώσει,
 μα τη ζωή ντου μετά σέ θέλει τήνε τελειώσει. 40

Και τάχα δεν είν' άξιος για πάσα κορασίδα;
 Ποιος άλλος ομορφύτερος εφάνη επά στην Ίδα;
 Δεν είδασι τα μάτια μου ποτέ τους κοπελιάρη
 σαν τούτο εις την ομορφιά, στην τόσην άξα χάρη.
 Το πρόσωπό ντου σαν του ηλιού τσ' ακτίνες λαμπυρίζει
 κι ωσάν την πάχνη του χιονιού έτσι κι εκείν' ασπρίζει.
 Χίλιες λογιάζω κορασές να τότε πεθυμούσι,
 χίλιες για λόγου του καρδιές ν' άφτου και να πονούσι.
 Κι εσύ γιατί περηφανείς με τέτοιο νιο να σμίξεις
 και με την τόση σου απονιά γυρεύεις να τον πνίξεις;
 Οϊμέ! κι ας ήμου κοπελιά κι όμορφη σαν κι αλλότες,
 γιατί πώς είν' οι κορασές δεις ήθελες ετότες.
 Πάντα γυρίζειν ήθελε να τ' ακλουθώ αποπίσω
 τον πόθο ντου τον άξιο ώστε να κυνηγήσω.

ΠΑΝΩΡΙΑ

Σκόλασε την αθιβολή τούτη, κερά Φροσύνη,
 περίσσια σε παρακαλώ, γιατί την ώρα εκείνη
 απού σαλέφου τα βουνιά κι οι ποταμοί γυρίσου
 ξανάστροφα να τρέχουσι και τα πουλιά να ζήσου
 θέλου μπορεί στη θάλασσα και του γιαλού το φάρι.
 'ς τούτα τα όρη θέλει ερθεί τσ' Ίδας θροφή να πάρει,
 τότες κι εγώ το Γύπαρη θέλω τον αγαπήσει
 κι ογι' άντρα μου βλογητικό θέλω τότε θελήσει.

ΦΡΟΣΥΝΗ

Για ποια 'φορμή, αφέντρα μου; Α σ'όχει καιμωμένα

ποτέ του τίβοτας κακό, πε το, να ζεις, κι εμένα
να του κακοθελώ κι εγώ σαν και την εμαυτή σου 65
γή αν έχεις άλλη 'ντήρηση, εμένα τη δηγήσου.
Στα χέρια μου εγεννήθηκες, μιτσή ανάθρεψά σε·
χίλιες βολές σ' εβύζασα κι εκοντράσκιωσά σε·
για κείνο πλια καλύτερα σ' έχω παρά παιδί μου
κι ογιά κακό σου, τάσσω σου, δε θέλει είσαι η βουλή μου. 70

ΠΑΝΩΡΙΑ

Κακόν από το Γύπαρη δεν έχω γνωρισμένα.
Μ' αν ήτο κι όλα τα καλά να μου 'χε καμωμένα,
εγώ δε θε να παντρευτώ ποτέ μου κι ας μ' αφήσει
κι άλλην ας εύρει κορασιά στην Ίδα ν' αγαπήσει,
γιατί με διχωστάς παντρεία βούλομαι να γεράσω 75
και με το έργο να το δεις, ανέν και ζεις, σου τάσσω.

ΦΡΟΣΥΝΗ

Είντά 'ν' αυτός ο λογισμός τόν έχεις, θυγατέρα;
με δίχως άντρα βούλεσαι να σ' εύρουσι τα γέρα;
Το πρόσωπό σου, αφέντρα μου, τ' ομορφοκαμωμένο 80
με τόσα κάλλ' οι ορανοί δεν το 'χου στολισμένο
για να τ' αφήσεις να χαθεί σα ρόδο γή άθι άλλο
απού σε δάση γεννηθεί γή σε γκρεμνό μεγάλο
κι άθρωπος δεν το χαίρεται, μηδέ ποσώς θωρεί το,
αμέ γή ο ήλιος φύγει το γή ανεμική μαδεί το,
μα για να κάμεις μετ' αυτό πασίχαρο κιανένα 85
κι εκείνος καλορίζικη πάλι να κάμει εσένα.

Οϊμένα, θυγατέρα μου, τα ζα απού δε νογούσι,
ως γεννηθούν, αλλήλως τως γυρεύγου να σμιχτούσι·
κι εσύ λογιάζεις εύκαιρα τη νιότη σου να χάσεις
και δίχως ταίριν όμορφο βούλεσαι να γεράσεις;
Στράφου σ' εκείνο το κλαδί. Δε δυο συντροφιασμένα
περιστεράκια πώς φιλού περίσ' αγαπημένα.
Τση ποταμίδας γροίκησε το πώς παραιπονάται
και με γλυκύ κιλαδισμό τσι πόνους τση δηγάται.
Από κλαδί ως κλαδί πετά κι όπου κι αν κάτσει κλαίγει
κι «εγώ αγαπώ, εγώ αγαπώ» σου φαίνεται και λέγει.
Πια το ταυρίν η αελιά μουγκάται και φωνιάζει
κι η προβατίνα τον κριγιό μέρα και νύχτα κράζει.
Η γιόχεντρα, όνταν αγαπά, ποσώς δε φαρμακεύγει,
μα 'δώ κι εκεί το ταίρι τζη με προθυμιά γυρεύγει.
Και τα λιοντόρια τ' άπονα τη δύναμη του πόθου
συχνότατα στο στήθος τως το θυμωμένο γνώθου.
Μηδέ τα φάρια στο γιολό να στέκου δε μπορούσι
παρά κι εκείν' αλλήλως τως αγάπην αγροικούσι.
Κι εσύ, Πανώρια, μοναχή λογιάζεις να 'χεις τόση 1
δύναμη να μηδέ μπορεί πόθος να σε μερώσει;
Μα γιάντα λέγω τα θεριά; Και τα δεντρά 'γαπούσι·
για κείνο δεν καρπίζουσι μαζί α δε φυλλιαστούσι.
Με την κιτριάν η λεμονιά συχνιά συμπεθεριάζει 11
και με τη σφάκκα την πρικιά γλυκειά μηλιά ταιριάζει.
Δε πώς τον πλάτανο κρατεί σφιχτά περιμπλεγμένο
τούτο το κλήμα τ' όμορφο κι είν' αναγαλλιασμένο.
Και τόσην αναγάλλιαση μέσα γροικά η καρδιά τως
για την αγάπη την πολλή απού 'ν' ανάμεσά τως

ΦΡΟΣΥΝΗ

Ξεφάντωσες πολλά 'νοστες είν' τούτες να σ' αρέσου.
 Είναι γιατί δεν ήπιασες ξεφάντωση ποτέ σου
 του πόθου, μηδέ τη χαρά έχεις δικιμασμένη
 απ' αγαπώντας η καρδιά μιας κορασίδαις παίρνει. 170
 Μ' ανένοι και καμιά φορά λίγο τη δικιμάσεις,
 πάντα θες κλαίγει τον καιρό απ' άφηκες να χάσεις,
 «μα την αλήθεια», λέγοντας, «πάσα καιρός χαημένος
 είν' απού μόνο στη φιλιά δεν είναι ξοδιασμένος»·
 και μ' αναστεναμούς πολλούς να ξαναλέγεις πάλι, 175
 'ς καθώς στην Ίδα το 'λεγε τούτες τσι μέρες κι άλλη:
 «Ω μέρες μου και νύχτες μου, ω χρόνοι και καιροί μου,
 ω μήνες και βδομάδες μου, ω νιότης και ζωή μου,
 γιάντ' άφηκα κι εχάσα σας με δίχως σκιάς να γνώθω
 πόση γλυκότη και χαρά γίνεται απού τον πόθο!» 180

ΠΑΝΩΡΙΑ

Τα λόγι' αυτείν' απού μου λες όντες μου θες ακούσει,
 τ' άστρα θες δει απού τσ' ορανούς στη γη να κατεβούσι.

ΦΡΟΣΥΝΗ

Γνωρίζω την πεισματερή γνώμη των κορασίδω
 και καταδίκη μέσα μου περίσσα δε σου δίδω.
 Έναν καιρό 'μουνε κι εγώ 'ς καθώς κι εσύ 'σαι τώρα. 185
 κι αγαφτικού δεν ήθελα ποτέ να δώσω γνώρα,
 μα στα κυνήγια γύριζα κι αν είχα δει κιανένα
 πεθυμισμένον άγγουρο να βλέπει προς εμένα,

τα μάτια μου έκλινα ζιμιό κι είχα το για ντροπή μου
 το πρόσωπό μου να θεωρού οι γιαγαπητικοί μου. 190
 Αμ' ο καιρός, αφέντρα μου, που κάνει τσ' αγγουρίδες
 γλυκιές, μερώνει, κάτεχε, κι όλες τσι κορασίδες.
 Και με καιρόν εμέρωσα κι εγώ κι εκέρδαισέ με
 γείς άγγουρος απού πολλά, περίσσα αγάπησέ με.
 Κι όχι με ξύλο γή σπαθί, μα 'σανε τ' άρματά του 195
 ταπεινώση και κλάηματα, πάθη και βάσανά του.
 Τότες μια λόχη μύδωκε κι είχα χαράν ετόση
 απ' όλ' η περασμένη μου ζωή δε μου 'χε δώσει·
 και το ζιμιόν εφώνιαξα στ' αντρός μου τες αγκάλες:
 «Κυνήγια και ξεσκλίσματα ας έχουσιν οι άλλες, 200
 απού δεν ξεύρου τη ζωή του πόθου τη δροσάτη,
 απού χαρές κι ανάπαφες πάσα καιρό ε' γεμάτη».
 Τούτα κι εσέν' ογλήγορα γδέχομαι να γρουκήσω
 και το δοξάρι σου να δω στην κλίνη σου αποπίσω,
 να κείτεται κι η σπούρδα σου παρέκει αραχνιασμένη 205
 κι εσένα με το Γύπαρη σφιχτά περιμπλεγμένη
 με το φτωχό το Γύπαρη, που καίγεται ογιά σένα,
 κι εσύ ποτέ δεν του 'δωκες δυο λόγια μερωμένα.

ΠΑΝΩΡΙΑ

Αν καίγεται, στον ποταμό ας πα να κολυμπήσει
 τη λάβρα ντου και τον καημό με το νερό να σβήσει. 210
 Μα κείνος στην αγκάλη ντου όντα με βάλ' εμένα,
 το Κέντρος κι ο Κουλούκουνας θέλου γενούσιν ένα.

ΦΡΟΣΥΝΗ

Άλλαξε, θυγατέρα μου, το λογισμόν αυτείνο
 και δε ποιος είν' ο Γύπαρης, δε τον καημόν εκείνο 215
 αφού για λόγου σου βαστά μέσα στα σωθικά του
 και τ' άδικό σου γνώρισε, τέλειωσε τα κακά του
 μην τον αφήσεις να χαθεί, μα δώσ' του το βοτάνι
 και τη γιατρεία του πόθου του σαν τ'όρχεται να γιάνει.
 Λόγιασε πως, σα σμίξετε, σε θέλει κανακίζει
 κι όλα του τα 'ποστατικά μόνια πως θες ορίζει. 220
 Θαρρείς δουλειά σου θέλει πει να κάμεις σα γυρίζου
 άλλες περίσσεσ βόσκισσες στον ήλιο και μαυρίζου;
 Θαρρείς κι ο Γύπαρης ποτέ να πάγεις πει σου θέλει
 εισέ χωράφι γή 'ς δουλειά γή 'ς κήπο γή σ' αμπέλι
 όξω για περιδιάβαση κι ογια χαρά σας λίγη 225
 μαζί κι αμιιά φορά κι εσείς να πάτε στο κυνήγι;
 Και τότες ώρες στα σκιανιά τα δροσερά 'ποκάτω
 κι ώρες σε χόρτα πράσινα κι ώρες εις το μητάτο
 κι ώρες στα σπήλια τα κρυγιά κι ώρες εις τ' άσπρο χιόνι
 σα δυο τρυγόνια 'μπιστικά θέλετε ξεφαντώνει. 230

ΠΑΝΩΡΙΑ

Λογιαζώ κι ογιατί θωρείς πως αφουκράζομαί σου
 να λογαριάζεις έφελος κάνουν οι γιαρμηνειές σου.
 Μα κάτεχε, κομπώνεσαι, γιατί, μα την αλήθεια,
 τάξε πως λέγεις 'νούς κουφού σήμερα παραμύθια.

ΦΡΟΣΥΝΗ

Κατέχω το, γνωρίζω το, μα δε μπορώ ν' αφήσω 235
 για το καλό σου μοναχάς παρά να σου θυμίσω
 πως επειδή το Γύπαρη περηφανείς να πάρεις,
 της Αφροδίτης το παιδί και της θεάς η χάρη,
 αφού ποτέ τσι δούλους τους κακά δεν αντιμεύγου,
 μα κείνους οπού τσι μισού κατέχου και παιδεύγου, 240
 θέλου χαρίσει όμορφη κόρη του Γύπαρη άλλη
 να τήνε βλέπεις μετ' αυτόν να 'χεις ζηλειά μεγάλη.
 Κι εσύ κατά τη γνώμη σου γή γέρο ζάρωμένο
 γή άλλο κανέναν άσκημο βοσκό αναφημισμένο
 θέλει σου δώσου γι' άντρα σου, θωρώντας τονε μόνο 245
 στα σωθικά παντοσινά να 'χεις μεγάλον πόνο
 συχνιά να λέγεις «ωχ, σϊμέϊ», πυχνιά ν' αναστενάζεις,
 τη 'μπιστεμένη μου βουλή ετότες δα να κράζεις.

ΠΑΝΩΡΙΑ

Αυτείνη την ατιβολή περίσσεσ τη βαριούμαι
 και δε μπορώ, συμπάθησ' μου, πλιο μου να σ' αφουκρούμαι 250
 κι αφήνω σου πολλή ζωή.

ΦΡΟΣΥΝΗ

Πανώρια, για καλλιό σου
 τα λόγια που μου γροίκησες βάλε στο λογισμό σου.

ΦΡΟΣΥΝΗ

Γιαννούλη, 'ς τσι κακομοιριές τω γερατειών εμπήχα,
ζωή και διάξες άλλαξα και τά θυμάσαι αφήχα.

δυνήθει

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Αν ούλα, ούλα αφήχες τα, τον πόθο σκιας, Φροσύνη,
δε θες αφήσει ώστε να ζεις, θωρώ, σ' αληθοσύνη.

285

ΦΡΟΣΥΝΗ

Τον πόθο και την ερωτιά, Γιαννούλη μ' αδερφέ μου,
σα να μην είχα δει ποτέ σήμερα φαίνεται μου.
Οι χρόνοι και τα γερατεία την όρεξη μιάς παίρνου,
τσι γνώμε μας αλλάσσοσι κι άλλη ζωή μας φέρνου.

290

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Ωστε αφού να κρατεί τση γρες αδόντι στη μασέλα,
πάντα λογιάζει να 'ν' καλλιιά παρά κιαμιιά κοπέλα.

ΦΡΟΣΥΝΗ

Κατά τσι γράδες θες να πεις.

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Όλες, μα την αλήθεια,
κρεμνάτε τα μετά χαράς τ' αντρός τα κολοκύθια.

ΦΡΟΣΥΝΗ

Θαρρείς, κι ογιατ' εγέρασες κι εσύ και τσ' αταξάδες 295
δεν αφήχες τσι πρώτες σου, πως είν' ετσά κι οι γράδες;

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Καλέ, δεν είσαι τόσα γρε. Δε με περνάς ποτέ σου
τρεις χρόνους. Αλλά δείχνει σου κι απού την πορπατέ σου.

ΦΡΟΣΥΝΗ

Κι εσύ 'σαι πλειότερου καιρού παρ' άνθρωπο στην Κρήτη
και μηδεσκιάς στο στόμα σου δεν έχεις τραπεζίτη 300
κι εμένα λέγεις πλια καιρού πως είμαι παρά σένα,
απού κρατού τ' αδόντια μου σα να 'σα σιδερένα;
Σαράντα χρόνους πορπατώ, αμέ τα βάσανά μου
ασπρίσανε παράκαιρα, σα βλέπεις, τα μαλλιά μου.

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Ζιμού αφήσε τα βάσανα και πιάσ' τον πόθο πάλι 305
να δεις πώς ξανακίωνοσι τα πρωτινά σου κάλλη.

ΦΡΟΣΥΝΗ

Σαν ξεραθεί ο βασιλικός, Γιαννούλη, δε γυρίζει
στην πρώτη ντου ομορφιά ποτέ, καλά και να μυρίζει.

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Την αγκινάρα την ξερή εγώ 'δα να καρπίσει,

ωσά τζη βάλει την κοπρέ κιανείς να τη σκαλίσει. 310

ΦΡΟΣΥΝΗ

Τέχνη πολλή και δύναμη και προκοπή μεγάλη
θε να 'χει εκείνος ο γιωργός απού στο νου ντου βάλει
να ξανανιώσει τα παλιά, καινούργια να τα κάμει,
και μέρα νύχτα θα κοπιά χέρια και πόδι' αντάμι.

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

'Εδε γιωργός απ' είχα 'σται να ξανανιώνω γράδες!
τ' αμπέλι σου εξανάνιωνα με τσι καταβολάδες! 315

ΦΡΟΣΥΝΗ

Η προκοσύνη σου η πολλή δείχνει σου εκ το ραβδί σου.
'Ετοια δουλειά, βαριόμοιρε, δεν είναι για τ' ατζί σου.
Σεπερνά τσι δικά μεις σπν

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Μηδέ θωρείς τα γέρα μου, μη βλέπεις τα μαλλιά μου,
μα τήρηξε την όρεξη απ' έχω στην καρδιά μου. 320

ΦΡΟΣΥΝΗ

Οι γέροντες κατέχω το πως όρεξη τσι σέρνει,
μα τίβετας η μπόρεση να κάμου δε τζι φέρνει.

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Το κυπαρίτσι όσο γερά τόνον αδυνατεύγει

και το λιοντάρι πλειότερα στα γέρα του αγριεύγει.

ΦΡΟΣΥΝΗ

Κι άνθρωπος όσον πλια γερά, χάνεται η δύναμή του 325
κι όσο λιγότερα μπορεί πληθαίν' η γιόρεξή του.

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Τούτα τα λόγι' ας πάφομε κι ας έρθομεν εις άλλο.
Πότες μ' αφήνεις μια φορά τα βούγια μου να βάλω
να βοσκηθού, Φροσύνη μου, στην αποκαλαμέ σου
με το πρεκάτσο σου κι εσύ και με τσι πλερωμές σου; 330

δφωα

ΦΡΟΣΥΝΗ

Ως τσεσάς να κείτουνται στο στρώμαν οι γιοχθροί σου
κι απού την τόσην αρρωστιά να μη μπορά γυρίσου.
Δεν είμαστε, Γιαννούλη μου, μπλιο μας για πελελάδες.
Κακά ταιριάζει ο έρωτας, ξεύρε, με τσι φαράδες.

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Ακόμη δε μάς ηύρασι τόσα πολλά τα γέρα, 335
να μηδέν κάνομε κι εμείς δυο αγώγια την ημέρα.
μιας με υποψήσιο
Εις τούτο θε να την αγκαλιάσει.

ΦΡΟΣΥΝΗ

Μη, μη, να ζήσεις, άφησ' με, μηδέ με κριματίζεις.
Άμε παρέκει κι άση με. Δε θέλω να μου 'γγίζεις.

ΠΡΑΞΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ, ΠΑΝΩΡΙΑ και ΑΘΟΥΣΑ

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Αλλότες, όντεν ήμου νιος κι ήμουνε κοπελιάρης,
τη δύναμή μου είχα κι εγώ σαν πάσα παλληγιάρη.
Δεξιότης ήμουνε καλός κι αγάπου το κυνήγι
και με το γλάκι μου λαγό δεν άφηνα να φύγει.
Με τα λιοντάρια εμάλωνα κι άλλα θεριά περίσσα
θυμούμαι πως εσκότωνα, άγρια ως θέλ' ας ήσα. 5
Είχασιν όρεξη πολλή και πεθυμιά μεγάλη
οι κορασίδες να θωρού τα ονόστιμά μου κάλλη.
Είχα πολλές αγαφτικές, σαν είν' τω νιω δοσμένο·
κι ως κι οι νεράιδες μ' είχασι περίσσ' αγαπημένο. 10
Μα πώς εκαταστάθηκα τώρα στα γερατειά μου!
Επέσασι τ' αδόντια μου κι ασπρίσα τα μαλλιά μου,
το πρόσωπό μου εξάρωσε κι όλος εκατσουνιάσα·
εμαύρισην η γιόφη μου, τα μάτια μου ετοιμπλιάσα
κι οι κορασές μ' οργίζονται και δε μπορά με δούσι 15
και τσ' ασκημές μου τσι πολλές φεύγουσι και μισούσι!

Πράξη Δ'

Κι ιδέτε σ' είντα μ' ήφερε η μοίρα μου η γιαδέξα!
Ός κι η Φροσύνη μου 'καμε σήμερα κουκαρέξα!
Μα την Πανώρια συντηρώ με την Αθούσα πάλι·
τίβοτας εδοξέφασι, γιαταύτος μια την άλλη 2
σέρνει λινά και ξέλινα. Βάνουν το αφά κι αυτείνες
το κέρατο αποπίσω τως σαν και τσι προβατίνες.

ΑΘΟΥΣΑ

Σ' ό,τι έδειξες, Πανώρια μου, του Γύπαρη παινώ σε
και να μην έχεις λύπηση σ' αυτό παρεκιαλώ σε.
Γιατί θωρώ πως όλοι τους θέλουν την εντροπή μας 2
κι ολημερνίς γυρεύγουσι να πάρουν την τιμή μας·
κι ωσά μάσε κομπώσουσι, ζιμιό μάσε μισούσι
και ζώντανές στα μάτια τως δε θέλου να μας δούσι.
Σαν το λαγό π' ολημερνίς ο κυνηγός ζυγώνει
στο περιβόλι, στα βουνιά, στην κάφα κι εις το χιόνι 3
και δε βαριέται κούραση, δε θέλει να σχολάσει,
μα παραδέρνει και κοπιά ώστε να τόνε πιάσει
κι ωσάν τον πιάσει, ρίχνει τον και δεν τόνε χρειάζει
κι εις τσ' άλλους απού φεύγουσι τα πόδια του σπουδάζει,
έτσι το κάνουσι κι αυτοί: κοπιού και παραδέρνου 3
κι ολημερνίς για λόγου μας σε χίλια πάθη μπαίνου
ώστε να μας κομπώσουσι και τότες λησμονούσι
τον πόθο μας κι εις άλλη νια γυρεύγουσι να μπούσι.

ΠΑΝΩΡΙΑ

Ξεύρω το πως με την καρδιά κακιά δεν αγαπούσι,

μα να μάσε κομπώσουσι πάσκουσι και κοπιούσι, 40
 Αθούτα, σαν το λας εσύ, μα κάτεχε από μένα
 το πως αγάπη 'μπιστική αν είχα γνωρισμένα
 να 'τον αυτή του Γύπαρη, εγώ μ' όλον εκείνο
 σε βρόχια κιανενός αντρός να πέσω δεν αφήνω.

ΑΘΟΥΣΑ

Λόγιασε πως οι γιόρκοι τως χάνουνται και σκορπούσι 45
 στον άνεμο, σαν των κλαδιώ τα φύλλα όντε μαδιούσι.
 Ποιος είχε πει ο Κάλλιστος ποτέ να λησιμονήσει
 της Ερωφίλης τσ' όμορφης και γι' άλλη αυτή ν' αφήσει;
 ο Κάλλιστος απ' έμνογε 'ς τσι κάμπους κι εις τα όρη
 πως η ζωή του μοναχάς ήτον εκείν' η κόρη; 50

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Καλά που μου 'λεγεν οφές ένας βοσκός το βράδι
 πως αίγα μια σκουληκιαρά χαλά όλο το κουράδι.

ΑΘΟΥΣΑ

Γύρισε και τον κύρη σου θεωρώ σα μανισμένο.

ΠΑΝΩΡΙΑ

Είντα δουλειά τον έχει επά πάλι κατεβασμένο;

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Μωρές κουζουλοκοπελιές, είντά 'νοι τά μιλείτε; 55

Παρακαλούσι σας κι εσείς δε θε να παντρευτείτε;
 Θαρρείτε πως όλ' οι βοσκοί τσ' Ίδας σας πεθυμούσι
 κι ωσάν αυτούς τους πελελούς τόσα σας αγαπούσι;
 Εσέν' α λείφει ο Γύπαρης, κι Αλέξης πάλι εσένα,
 λογιάζετε κι αγαφτικό κάνετε μπλιο κανένα; 60
 Γιατί τα παίρνου τα προυκιά ολωνομπρός τα τόσα,
 τες κούπες τες ολάργυρες, τες φρεσές, τα δώσα.
 Ωσάν τον άνεμο, θαρρώ, έτσι σβουρίζει ο νους σας
 και δε νογάτε το καλό, καημένες, του χορμιού σας.
 Εσείς πετάτε σήμερα στου ορανού τ' ά ύψη, 65
 αμ' έρθει θέλει και καιρός η ομορφιά να λείφει.
 Το σίδερο όνταν είν' πυρό, ο μάστορας το κάνει,
 μα 'στερα δε μαλάσσεται ποσώς, ωσάν κρυγιάνει.
 Δοιπό όσον έχουν την πυρά κι αυτείν' οι δυο του πόθου
 και τη δουλειάν ορεχτικοί να πάγει ομπρός πλώθου, 70
 ανοίξετε τα μάτια σας, καημένες, να δεχτείτε
 τούτη την καλοριζικιά, π' αντάμιν τη θεωρείτε.
 Χίλιες βολές, Πανώρια μου, σου το 'πα να θελήσεις,
 τούτη την καλοριζικιά αλλής να μην αφήσεις
 και τώρα πλια παρά ποτέ λέγω και τω δυσνώ σας, 75
 τούτους τσι δυο να πάρετε, στην ψη μου, για καλλιό σας.
 Είναι κι εκείνοι σαν κι εσάς πλούσοι και μπορεμένοι
 κι απ' ολωνώ των αρετώ τσι χάρες στολισμένοι.
 Άλλους δε βρίσκω σαν αυτούς καλά να σας ταιριάζου
 κι εις αθρωπέ κι εισέ τιμή κι εις πλούτη να σας μοιάζου. 80

νά μάθη άνέναι και καλό γή και κακό τοῦ μέλλει,
 νά 'χη τήνε ρωτᾶ κι' αὐτῆ ζιμιό τοῦ προφητεύγει 155
 και πῶς νά διάξῃ τὸ κακό νά φύγη τ' ἀρμηνεύγει. *υποδιδιχου*
 Σιμώσετε κ' ἐσεῖς οἱ δυό, ζιμιό ρωτήξετέ τη
 και νά σᾶς δώση ἀπόκριση παρακαλέσετέ τη,
 άνέναι κ' εἰς τὸν πόθο σας τέλος καλό θωρεῖτε
 κ' εἰντά 'χετε νά κάμετε γιά νά λευτερωθῆτε. 160

ΓΥΠΑΡΗΣ

"Αἶσοι δὲν εἴμεσταν ἐμεῖς ν' ἀκούση τῆ μιλιὰ μας,
 μὰ σύ, Φροσύνη, πέ τση τα τὰ πάθη τὰ δικὰ μας.

ΑΛΕΞΗΣ

Φροσύνη, ἐσύ τὸ λοιπονὶς γιά μᾶς προσκύνῃσέ τη
 και γιά τὸ τέλος και τῶ δυό τσ' ἀγάπης ρώτηξέ τη.
 Γιατί 'ν' ἡ κέρη ντροπιὰρὰ πολλά, 'ς καθὼς γροικοῦμε, 165
 κ' ἐμᾶς νά μὴν ἀφουκραστῆ μιλώντας τῆ 'ντηροῦμαι.

ΦΡΟΣΥΝΗ

Καλά τὸ λέγεις, μὰ κ' ἐσεῖς γιά νά τσ' ἀφουκραστῆτε
 τὸ τί ἔχει νά μ' ἀποκριθῆ σιμότερα συρθῆτε.

Τότε πάγει σιμὰ εἰς τὸ σπῆλαιο
 ἡ Φροσύνη και λέγει παρακαλώντας τῆ Νεράϊδα.

ΦΡΟΣΥΝΗ

Νεράϊδα μου ὁμορφότατη, νεράϊδα πλουμισμένη,

154 και DN : γιά A || καλό DN : κακό A || γή D : ἡ NA || και DN : γιά A ||
 κακό DN : καλό A || τοῦ DN : σᾶς A || 155 τήνε ρωτᾶ DN : τήν ἐρωτιὰ A || τοῦ DN : ποῦ
 A || προφητεύγει DA : -εἶναι N || 156 διάξῃ D : διάξῃ N δώση A || νά φύγη DA :
 ἐκείνη N || ἀρμηνεύγει DA : -εἶναι N || 157 κ' ἐσεῖς DN : τῆνε A || οἱ DN : κ' οἱ
 A || ζιμιό A : λοιπό DN || 159 άνέναι DA : άνείναι N || 160 λευτερωθῆτε DN : λευθε-
 A || 161 "Αἶσοι DN : "Αἶσιοι A || εἴμεσταν D : -μασταν A -μαστε N || 162 σύ NA :
 ἐσύ D || πέ DN : πές A || 164 και τῶ δυό D : και τῶν δυό A τῶ δυονῶ N || 165 ἡ
 NA : παραλ. D || ντροπιὰρὰ DN : -παλῆ A || 'ς A : παραλ. DN || 166 α' ἡμιστ. κατὰ
 D : μὰ 'μεῖς νά μὴν ἀποκριθῆ A κ' ἐμεῖς γιά τήν ἀπόκριση N || τῆ N : τση D της A ||
 'ντηροῦμε DN Ἐανθουδίδης : φοβοῦμαι A || 167 β' ἡμιστ. κατὰ N : γιαμιὰ τσ' ἀφουκρα-
 στῆτε D νά τήν ἀφουκραστῆτε A || 168 τὸ τί ἔχει DA : στατίχι N || νά DA : ὄντας
 N || μετὰ 168 Τότε πάγει σιμὰ εἰς τὸ σπῆλαιο ἡ Φροσύνη και λέγει παρακαλώντας τῆ Νε-
 ραῖδα N : Εἰς τοῦτο πάγει ἴσια πρὸς τὸ σπῆλαιο παρακαλώντας τῆ θεᾶ ἡ Φροσύνη και λέγει
 A παραλ. D || 169 Νεράϊδα DN : Θεᾶ A || νεράϊδα NA : νεράϊδα μου D

ὁπού 'σαι 'ς τοῦτο τ' ὁμορφο σπῆλαιο κατοικημένη, 170
 δυό κορασιδες ὁμορφες τοῦτ' οἱ φτωχοὶ ἀγαποῦσι
 και πλερωμῆ στὸν πόθο ντως πέ τως άνε θωροῦσι.

ΝΕΡΑΪΔΑ

Θωροῦσι.

ΦΡΟΣΥΝΗ

Κι' ὀγιά νά τήνε δοῦ γοργό εἶντα τῶς κάνει χρεῖα;
 δάκρυα και κλάσματα σ' αὐτές γῆ τση θεᾶς θυσία;

ΝΕΡΑΪΔΑ

Θυσία.

ΦΡΟΣΥΝΗ

'Σ τοῖ δυό ναοὺς τοῖ θαυμαστοὺς ἀπ' ἔχει ὁ Ψηλορείτης 175
 σὲ ποῖο νά θυσιάσουσι; στοῦ Ζεὺς γῆ τσ' Ἀφροδίτης;

ΝΕΡΑΪΔΑ

Τσ' Ἀφροδίτης.

ΓΥΠΑΡΗΣ

Νεράϊδα, πέ μου ἄλλη μιὰ καλύτερα τ' ἀζάπη
 ποιὰ μέλλει νά 'χη πλερωμῆ ἡ ἐδικῆ μου ἀγάπη;

ΝΕΡΑΪΔΑ

'Αγάπη.

170 ὁπού 'σαι NA : ἀπ' εἶσαι D || τ' ὁμορφο NA : τὸ μικρὸ D || κατοικημένη
 NA : κατοικημ- D || 171 δυό N : δύο A Δηδὸ D || 172 ντως DN : τους A || πέ τως
 άνε D : ποτέ τως δὲ N ποτέ τους δὲν A || μετὰ 172 Τότες ἀπιλογᾶται ἀπὸ μέσα και λέ-
 γει N Ἀκούεται ἀπὸ μέσα ἔκτος A παραλ. D || 173 Κι' ὀγιά D : Και ὀγιά N Και γιά
 A || γοργό DN : γοργό A || τῶς D : τοὺς NA || 174 σ' αὐτές DNA : σ' αὐτὰ ἢ σατὰ
 Ἐανθουδίδης || γῆ τση D : γῆ τῆς N ἡ στήν A || θεᾶς DN : θεᾶ A || μετὰ 174 Θυσία
 DA : Τότες τὸ λέγει τῆς θεᾶς θυσία N || 175 'Σ τοῖ ἔγραψα : Στους N K' εἰς D Τσὶ
 A || ναοὺς DN : νεους A || τοῖ θαυμαστοὺς A : τοὺς θ- N θαματουργοὺς D || ἀπ' ἔχει
 D : διῶχει A ποῦ 'ναι N || 176 σὲ NA : εἰς D || νά θυσιάσουσι D : νά θυσιάσωμε N
 ν' ἀφήση νά σοῦ εἰπῆ A || στοῦ D : τοῦ NA || Ζεὺς DNA : Ζεῦ Ἀλεξίου || γῆ DN :
 ἡ A || μετὰ 176 Τσ' Ἀφροδίτης D : Τότες λέγει τσ' Ἀφροδίτης N Ἀφροδίτης A ||
 177-8 κατὰ DN : παραλ. A || 178 ποιὰ : πηγῆ D και ἂν N || ἐδικῆ N : δικῆ D ||
 μετὰ 178 Ἀγάπη D : Λέγει Ἀγάπη ἔχει N παραλ. A

κ' ἐλπίζω νὰ μ' ἀφουκραστῆ, νὰ σᾶς ἐλεημονήσῃ,
σὰ δῆ τὰ πάθη τὰ πολλὰ καὶ τὴν πολλή σας κρίση. 260

ΓΥΠΑΡΗΣ

Πρεσβύτη, ἀνεῖναι κ' ἡ θεὰ βουηθήση μου, θὰ σφάζω
τέσσερα βούγια καθαρά νὰ τσῆ τὰ θυσιάσω·
ὥστε νὰ ζιῶ στῆ μνήμη τζῆ καὶ πάντα νὰ γυρίζω
νὰ βρίσκω βιόλες τὸ ναὸ ἐτοῦτο νὰ στολίζω.

ΑΛΕΞΗΣ

Κ' ἐγὼ τ' ἀργυροκούδουνα νὰ βγάλω τῶν ὀζῶ μου
καὶ θυμιατὸν δλάργυρο νὰ κάμω, στὸ Θεό μου,
κ' εἰς τοῦτο τὸ ναὸ ζιμιὸ θέλω νὰ τὸ χαρίσω,
πὼς ἡ θεὰ μοῦ βουήθησε, πρεσβύτη, σὰ γρουκῆσω, 265

ΠΡΕΣΒΥΤΗΣ

Αὐτεῖνα τὰ χαρίσματα δὲν εἶ μικρὰ κ' ἄς μπούμε
εἰς τὸ ναὸ γονατιστοὶ τὴν προσευχὴ νὰ ποῦμε·
κ' ὅ,τι οἱ ἀνθρώποι δὲ μποροῦ νὰ κάμουνι μποροῦσι
οἱ μπορεζάμενοι θεοί, π' ἔλους τοὺς ἀγαποῦσι.
Σταθῆτε, λέγω, τὸ ναὸ καλύτερα ν' ἀνοίξω
καὶ τὴν εἰκόνα τσῆ θεᾶς θέλω νὰ σᾶσε δείξω.
Θωρεῖτε τη γιὰ λόγου σας. Θέλω νὰ τσῆ μιλήσω.
Τὰ ἱερὰ θὰ βάλ' ὀμπρὸς κ' ἀπόκεις ν' ἀρχινήσω. 275

Ἐτότες μπαίνει μέσα νὰ ντυθῆ. Ὁ ναὸς τῆς Ἀφροδί-
της εἶναι εἰς τὸ ἀντικρινὸ τῆς σένας, τοῦ ὁποίου ἡ πόρ-
τα θέλει εἰσται πλῆσα ἑμορφῆ καὶ μεγάλη, ὅτι νὰ φαίνε-
ται ἡ Τράπεζα τσῆ θεᾶς καὶ ἡ κόνια τσῆ καὶ ἔλοι οἱ βο-
σκοὶ μὲ τὸν Πρεσβύτη, ὁ ὁποῖος, σὰ βάλῃ τὰ ἱερὰ, λέγει
ἔτσι γονατιστός, ἀκόμη καὶ οἱ βοσκοὶ γονατιστοί:

ΠΡΕΣΒΥΤΗΣ

Θεὰ μου, ἀπὸν στὸν οὐρανὸν τὸν τρίτο κατοικίζεις
κ' ἀποδεκεῖ τὰ πράματα ἔλου τοῦ κόσμου ὀρίζεις,
τῆ γῆ, τὸ ψῆλος τοῦ ὀρανοῦ, τὰ βάθη τῆς θαλάσσου,

μετὰ 276 κατὰ D : Τότες κλεῖ ὁ Πρεσβύτης καὶ παρακαλεῖ τὴ θεὰ A Τότες ὁ Πρε-
σβύτης παρακαλεῖ τὴν θεὰ N || 277 ἀπὸν DA : ὀπὸν N || στὸν DN : τὸν A || 278 ἀπο-
δεκεῖ NA : ἀποδεχεῖ D || ἔλου τοῦ κόσμου N : ἔλα τοῦ κόσμου D τοῦ κόσμου ἔλα A ||
279 τῆ DA : τὴν N || γῆ DA : γῆ N || ψῆλος DN : ὕψος A || τοῦ N : τ' DA ||
ὀρανοῦ N : οὐρα- DA || τῆς θαλάσσου DN : τοῦ πελάγου A

ἐσὺ τὰ ὀρίζεις μόνια σου κ' ἔχεις τα στὴν ἐξά σου· 280
τὸν Ἄδη, τὸν παράδεισο ἀνοίγεις καὶ σφαλίζεις
κ' ἔλες τσι χάρες τσι καλές, ἐσὺ θεὰ, χαρίζεις·
τὸ γέλιο, τὴν ξεφάντωση, τὸν πόθο, τὴ χαρὰ μας
κ' ὅ,τ' ἄλλος ἀναγαλλιασμὸς βρίσκειται στὰ κορμιά μας·
τὰ δέντρη κ' ἔλα τὰ φυτὰ καὶ τσι σπορὲς καρπίζεις, 285
τσι κάμπους καὶ τὰ δάσητα καὶ τὰ βουινὰ στολίζεις.
Ἐσὺ τὰ ψάρια τοῦ γιालοῦ μόνια σου τὰ πληθαίνεις
καὶ τὰ σερνούμενα τσῆ γῆς μόνια σου ἐσὺ τὰ σέρνεις·
κ' ἔλα τὰ ζώδια τ' ὀρανοῦ ἡ χάρη σου κρατεῖ τα *κατ' ἐξουσίαν*
σὲ σύβαση παντοτινὴ σὰν πασαεὶς θωρεῖ τα. 290
Τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ φεγγαριοῦ τὴ στράταν ἀρμηνεύγεις
καὶ τσι πλανῆτες κυβερνᾷς καὶ τ' ἄστρα βασιλεύγεις.
Μ' ἀπάνω 'ς τσ' ἄλλες χάριτες ἀπ' ἔχει τὸ κορμί σου
τὴν ἔγνοια τῶν ἀγαφτικῶν ἐσὺ ἔχεις μοναχὴ σου,
ὡσὰν αὐτοὺς ἀπὸν θεὰ μόνον ἐσὲ γνωρίζου, 295
μόνον ἐσένα ὑμνούσινε, μόνον ἐσένα χρῆζου.
Ἐσὺ θεὰ, ὄχ τὰ βάσανα μόνια σου τσι λυτρώνεις,
τσι πρίκες τῶνε παίρνεις τως, χαρὰ τούσε γεμῶνεις.
Γιὰ τοῦτο σὲ παρακαλῶ, θεὰ μου, νὰ θελήσῃς
τουνοῦ τῶ δυὸν ἀγαφτικῶ σήμερο νὰ βουηθήσῃς. 300

280 ὀρίζεις DN : 'ρίζεις A || μόνια σου N : μονίς σου A κ' ἔχεις τα D || κ' ἔχεις
τα N : μόνια σου D γιὰ σένα A || στὴν ἐξά σου DN : τὰ φυλάγου A || 281 τὸν² DA :
τὴν N || 282 τσι² DA : τές N || τσι² DA : τές N || θεὰ DA : τίσε N || 283 τὴν NA :
τῆ D || τῆ χαρὰ D : τῆς χαρᾶς NA || 284 ὅ,τ' D : ὅ,τι NA || ἄλλος ἀναγαλλιασμὸς
DN : ἄλλο ἀναγαλλιασμὸ A || στὰ κορμιά DN : τῆς καρδιάς A || 285 μετὰ 288 μετὰθ.
D || δέντρη N : -ντρα DA || τσι D : τίς A τές N || 286 τσι D : τοὺς NA || βουινὰ
D : -νά NA || 287 μόνια DN : μόνη A || 288 σερνούμενα DN : σιρτού- A || τσῆ D :
τῆς NA || μόνια σου : μόνον D μόνο N μόνη σου A || τὰ σέρνεις A : τὰ φέρνεις N
φέρνεις D || 289 τ' DA : τοῦ N || ὀρανοῦ N : οὐρα- DA || ἡ χάρη σου DN : μόνη
σου ἐσὺ A || κρατεῖ DN : -τεῖς A || 290 σὲ DN : καὶ A || σὰν NA : καὶ D || θωρεῖ
DN : -ρεῖς A || 291 φεγγαριοῦ DA : ὀρανοῦ N || ἀρμηνεύγεις DA : -εύεις N || 292
τσι DA : τοὺς N || βασιλεύγεις DA : -εύεις N || 293 Μ' DN : Κι' A || 'ς D : παραλ.
NA || ἀπ' ἔχει D : ἀπῆχει N ἀπῆχει A || 294 ἀγαφτικῶν NA : -κῶ D || 295 α' ἡμιστ.
κατὰ D : σ' ἐκείνους (ἐκείνω Μανούσακας) πού 'σαι ἡ θεὰ N σὲ κείνω ὀπὸν σὰ θεὰ A ||
μόνον ἐσὲ D : μόνο νὰ σὲ NA || 296 μόνον D : -νο NA || ὀμνούσινε D : μωσινε A
μῶνονι N || β' ἡμιστ. κατὰ D : κ' ἐσένα παλαμίζου A κ' ὄχι ἄλλη νὰ γνωρίζου N ||
297 ὄχ A : ὄκ N ἐκ D || μόνια DN : -νη A || τσι D : τοὺς NA || λυτρώνεις DN :
γλυτώ- A || 298 τσι DA : τές N || τως DN : τες A || β' ἡμιστ. κατὰ NA : τὰ πάθη
τως τελειώνει D || 300 τουνοῦ D : τούτων N τούτους A || τῶ δυὸν DN : τοὺς δυὸ
A || ἀγαφτικῶ D : -κῶν N ἀγαπητικὸς A || βουηθήσῃς D : βουη- N χαρίσης A

Στράφου, θεά τῆς ὀμορφιάς, λυπητερά και δέ σοι
 τὸ πεθυμοῦσι δῶσ' τῶνε και παρηγόρησέ σοι
 μηδὲ ν' ἀφήσ' ἡ χάρη σου νὰ πηλαῖνου νὰ καυκοῦνται
 δυὸ κορασιδες σάν αὐτὲς τὸ πῶς δὲ σὲ φοβοῦνται
 νὰ λείψιν πῶς δὲν ψηφοῦ κ' ἐσὲ και τὸ παιδί σου 305
 και τῆ φωτιά σας και τῶ δυὸ πῶς δύνουνται νὰ σβήσου
 και πῶς οἱ δυὸ τῶς μοναχὰς στὸν κόσμον εἶχα χάρη
 νὰ σπάσουσι τ' ἀδυνατὸ τοῦ γιοῦ σου τὸ δοξάρι.
 Μὰ ἐκείνη τὴν ἀπόφαση ἀπ' ἔκαμεν ὁ Πάρης
 και τὸ ὀμορφιάς τὸ χάρισμα μόνια ἔκαμε νὰ πάρης, 310
 ὄντες τὸ μῆλο σῶδωκε, θεά, τὸ χροῦσωμένο
 κ' ἤλεγε τὸ ὀμορφύτερης θεᾶς ἄς εἶ δοσμένο
 μὰ σοὶ κουρφὲς ξεφάντωςες τῶ γλυκοφιλημάτω
 ἀπ' ἔδωκες μὲ τὸ θεὸν ἀλλότες τῶν ἀρμάτω
 και μὰ τὴν πρίκ' ἀπ' ἔλαβες, σάν εἶδες ξεσκισμένο 315
 στὰ δάση τὸν Ἄντονε σου τὸν πολυγαπημένο,
 παρακαλῶ σε, δῶσ' τῶνε βοήθεια νὰ μωρέσου
 τὸ ἀγαφτικὲς τῶνε κ' οἱ δυὸ σήμερο νὰ κερδαῖσου
 κ' ἐτοῦτοι πάντα δοῦλοι σου θέλου' σται ἔμπιστεμένοι
 και τῆ πολλῆς σου δύναμης πολλὰ φκαριστημένοι 320
 κ' ἀρνιά φεγγαροκούτελα θέλου σοῦ θυσιάξει
 κ' ὥστε νὰ ζιοῦ τῆ μνήμη σου θέλου τὴν ἐορτάξει.
 κ' ἐγὼ γιὰ τὴν ἀγάπη ντως ποτὲ στὴν Τράπεζά σου
 δὲ θέλω ἀφήσει νὰ σβηστοῦ, θεά μου, τὰ κεριά σου.

301 τῆς ὀμορφιάς DA : τόση ὀμορφιά N || λυπητερά DN : στράφου θεά A || δέ σοι DN : ἰδές τους A || 302 τὸ NA : τὰ D || πεθυμοῦσι DN : -μοῦνε A || σοι DN : τους A || 303 καυκοῦνται D : καυχοῦν- NA || 305 ψηφοῦ DN : -οῦν A || κ' ἐσὲ DN : ἐσὲ A || και τὸ DA : κατο N || 306 και τῶ δυὸ D : και τῶν δυὸ A τῶν δυονῶν N || πῶς δύνουνται DN : μωροῦσιν A || σβήσου DA : -σον N || 307 τῶς DN : τους A || εἶχα D : -χαν NA || 308 τ' ἀδυνατὸ DN : τοῦ δυνατοῦ A || δοξάρι DN : ξιφάρι A || 309 Μὰ NA : Μ' D || ἐκείνη D : ἐκείνη N κείνη A || ἀπόφαση ἀπ' ἔκαμεν D : ἀπόκριση ὀποῦ ἔδωκε N ἀπόκριση ὀπῶδωκε A || ὁ Πάρης DN : νὰ πάρης A || 310 ὀμορφιάς A : ὀμορφῆς N ὀμορφίης D || μόνια ἔκαμε N : μόνιό 'καμε D μόνη σου νὰ A || νὰ DN : τὸ A || 311 ὄντες A : ὄντα DN || σῶδωκε DA : σοῦ ἔδωκε N || χροῦσωμένο N : χροῦσω- DA || 312 κ' ἤλεγε N : και λέγει A κ' ἤλεγε D || ἄς εἶ D : ἄς εἶν' N εἶναι A || 313-6 κατὰ D (313 μὰ ἔγραφα : μὲ D) : παραλ. NA || 318 σήμερο DN : -ρα A || 319 θέλου' σται D : θέλ' εἶσται NA || 320 τῆ D : τῆς NA || φκαριστημένοι D : φκαρι- A εὐχαρι- N || 321 κ' ἀρνιά DA : κορμιά N || φεγγαροκούτελα NA : -ρομῆγων- λα D || θέλου DA : -λου N || 322 νὰ ζιοῦ D : νὰ ζοῦν N πού ζοῦν A || τῆ A : τὴν N στῆ D || θέλου τὴν A : θέλουσιν N σὲ θέλου D || 323 ἀγάπη ντως D : ἀγάπη ντως N ἀγάπη τῶς A || στὴν DN : τῆς N || σου DN : μου A || 324 σβηστοῦ DN : -οῦν A || θεά μου DN : μωροῦ σου A || σου DN : μου A

ΓΥΠΑΡΗΣ

Θεά, τὰ βάσανά μας δέ θεά, κ' ἀπάκουσέ μας 325
 στὸν πόθο μας τὸν ἄμετρο κ' ἐλεημόνησέ μας.

ΦΡΟΣΥΝΗ

Παρακαλῶ σε, ἀγία θεά, τούτους σοὶ δυὸ λυπήσου
 και πῶς ἀγάπησες κ' ἐσὺ πολλές φορές θυμήσου.

ΛΑΒΕΗΣ

Πόσες καῖλες και καημοὶ βρίσκουνται στὴν καρδιά μου
 ἐσὺ μωρεῖς νὰ σοὶ θωρῆς, ἀγίωτατη θεά μου 330
 κ' ὄγιατι ξεύρεις σοὶ καημούς τὸ ἀγάπης ἀπατή σου
 στὰ βάσανά μου τὰ πολλά κ' ἐμένα μὲ λυπήσου
 ἐσὺ ἀπ' ἀκλόυθας στὰ βουνιά, στὰ ὄρη κ' εἰς τὰ δάση
 τ' ἀγαφτικῶ σου τ' ὀμορφου πρίχου θεριά τὸν φᾶσι
 κ' ἔκλαψες εἰς τὸ ὕστερο τὸ τέλος τὸ ὀμορφιάς του 335
 κ' ἤκαμες ἄθη κόκκινα τὸ αἷμα τῆς καρδιάς του,
 ἐσὺ κ' ἐμὲ λυπήσου με, θεά, παρακαλῶ σε,
 και τέλος εἰς τὰ πάθη μου κ' εἰς τοὺς καημούς μου δῶσε.

ΓΥΠΑΡΗΣ

Αὐτὴ ἀποῦ καίγει τὴν καρδιά, θεά, τὴν ἐδική μου
 μὲ τὴν περίσσαν ὀργητα ἀπ' ἔχει στὸ κορμί μου 340
 θαρρεῖ πῶς εἶναι ἄξα τιμὴ περίσση νὰ μικρῶνη
 κ' εἶχε τὸ πείσμα τῆς καρδιάς σμικτὸ μὲ κακοσύνη
 Γιὰ τοῦτο κάμε τὴν ἐδά, θεά μου, νὰ γνωρίση
 τὸ σφάλμα τῆς και τὸ φτωχὸν ἐμὲ νὰ ἔλεημόνηση

μετὰ 324 προσθ. Τότες οἱ δυὸ βοσκοὶ λέσι πρὸς τὴ θεά D Τότες λέγει ὁ Γύπαρης A παραλ. N || 325 δέ DN : δές A || κ' A : και N μ' (= μου) D || 326 πόθο D : -θου NA || ἄμετρο DA : -ον N || κ' A : και N παραλ. D || 327 σοὶ DA : τοῦς N || 328 κατὰ DN : και πόση ἀγάπη σῶχουσι τοῦτ' οἱ φτωχοὶ θυμήσου A || 329 καημοὶ DA : -μούς N || βρίσκουνται DN : -ονται A || 330 σοὶ DA : τίς N || 331 κ' ὄγιατι DA : και γιὰτι N || ξεύρεις DA : ξέρεις N || σοὶ A : τοῦς DN || 332 ἐμένα μὲ D : ἐμένανε NA || 333 ἐσὺ NA : ἐσ' D || ἀπ' D : ποῦ N π' A || βουνιά D : -νά NA || κ' εἰς τὰ DN : και στὰ A || 334 πρίχου N : πρίν τὰ A πρί τὰ D || τὸν A : τὸ N τὰ D || 335 εἰς DN : ὡς A || του Ἐανθουδίδης : σου DNA || 336 ἤκαμες NA : ἔκα- D || ἄθη D : ἄθη NA || τῆ DN : τῆς A || 338 τέλος NA : τὸ τέλος D || πάθη NA : πεθη D || κ' εἰς τοῦς DN : και σοὶ A || 339 ἀποῦ D : ποῦ A μού N || 340 περίσσαν D : -σσα N -σσια A || ἀπ' ἔχει D ἀπῶχει N ὀπῶχει A || στὸ DA : τὸ N || 341-2 κατὰ D : παραλ. NA || 343 ἐδά A : ἐσὺ D λουτῶν N || 344 σφάλμα τῆς D : σφάλμαν τῆς N σφάλμα τῆς A || ἔλεημόνηση A : ἐλε- D ἐλεήση N

ΠΡΑΞΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΕΡΩΤΑΣ, μοναχός.

"Αθρωπος κρίνω ζωντανός στη γῆς νά μὴ γυρίζη,
νά μὴ μιλή κακὸ γιὰ μὲ καὶ νά μὴδὲ μὲ βρίζη.

"Ολοι μὲ κράζουν ἄπονο κοπέλι δίχως γνώση
κι' ἂν ἐμποροῦσα θάνατο ἐθέλασι μοῦ δώσει.

Λέσι πὼς οἱ σαίτες μου, τοῦτες οἱ χρουσωμένες,
ἀπὸ δοξεύγου τοὶ καρδιές, πὼς εἶ φαρμακεμένες.
Συναφορμάς μου σκοτωμοί, πολέμοι καὶ θανάτοι
δηγοῦνται πὼς ἢ θάλασσα κ' ἢ γῆς εἶναι γεμάτη.

Πάθος μὲ κράζου τῆς καρδιάς καὶ βάρος μολυβένιου,
ἀπ' εὐκαιριά κι' ἀναμελιὰ στὸν κόσμον γεννημένο.
Ντροπή μὲ λὲ στὰ γερατειὰ καὶ χαλασμὸ στὴ νιότη,
τῆς ἐντροπῆς προξενητὴ καὶ τῆς τιμῆς προδότῃ.

"Αδικον ἔχουσι πολὺ νά μὲ καταφρονοῦσι,

Πρὶν ἀπὸ 1 Πράξη : Πράξις Ν "Αττο Α παραλ. D || πέμπτη Ν : πέμπτο Α παραλ.
D || Σκηνὴ ἔγγραφα : Σένα Α παραλ. DN || πρώτη Α : παραλ. DN || 1 "Αθρωπος D :
"Αθρ- NA St. || γῆς Α : γῆ DN St. || 2 κακὸ NA : κάτω D κακὸ St. καλὸ St.¹ || 3
δίχως DNA : χωρὶς St. || 4 ἐμποροῦσα D : -σαν NA St. || ἐθέλασι μοῦ N St. : ἠθέ-
λασί μου Α μοῦ θέλασίνε D || 5 Λέσι πὼς οἱ NA : Λασηνε τσι D || οἱ NA : τσι D ||
χρουσωμένες D : χρουσ- NA St. || 6 ἀπὸ D : ὀπὸν NA St. || δοξεύγου D : -γούν D
-εῦον N St. || τσι D : τὶς Α τὲς N St. || εἶ D : εἶν' NA St. || φαρμακεμένες NA St. : μαρ-
μα- D || 7 Συναφορμάς DN St. : -μά Α || 8 γεμάτη DN St. : γιομ- Α || 9-12 κατὰ
DNA : παραλ. St. || 9 κράζον DN : -ον Α || τῆ DA : τῆς N || μολυβένιο N : βο-
λυμένο DA || 10 εὐκαιριά DN : αἰκεριά Α || κι' ἀναμελιὰ D Μανούσασκας : καὶ ἀμε-
λιὰ Ν κι' ἀναγελιά Α || στὸν DA : στὸ Ν || γεννημένο Α : γεναμένο Ν γεμισμέ- D ||
11 λὲ DN : λέν Α || χαλασμὸ D : -μὸς NA || στῆ D : τῆς Ν τῆ Α || 12 α' ἡμιστ. κατὰ
DN (προξενητῆς DNA) : προξενητῆς τῆς ἐντροπῆς Α || τῆ D : τῆς NA || προδότῃ
D : -της NA || 13 "Αδικον DN St. : -κο Α || ἔχουσι DN St. : -ουνε Α || πολὺ διαβ.
Μανούσασκας || καταφρονοῦσι DN St. : -ουνε Α

μὰ γὰρ δὲν τῶς ὀργίζομαι σ' ὅ,τι κι' ἂ θε νά ποῦσι,
γιατὶ δὲν ζεύρουσι ποσῶς τὸ τί λαλοῦ γιὰ μένα,
μηδ' ὡς ἐδὰ δὲν ἔχουσι ποιὸς εἶμαι γνωρισμένα.

"Ο κόσμος πρίχου νά σταθῆ ἐγὼ 'μαι γεννημένος,
θεὸς ἀπάνω 'ς τὸ ὄρανοὺς περίσσα μπορεμένος·
θεὸς ἀπ' ὄλους τοὶ θεοὺς κἀνω συχινὰ καὶ τρέμου
στὴ δύναμή μου τὴν πολλή, μηδὲ κακὸ ποτέ μου
δὲν ἔκαμα, μὰ μαλλιοστὰς καλὸ ποτὲ κιανένα
δὲν ἔχει ἀρχή, μηδὲ κακὸ τέλος παρὰ τὸ μένα.

Συναφορμάς μου σὲ χαμὸν ὁ κόσμος δὲ γυρίζει,
μὰ πάσα πράμα θρέφεται, ἀθεῖ καὶ λουλουδίζει.

Ἐγὼ δὲν εἶμαι τὸ ἐντροπῆς μεσίτης, σὰ μὲ λέσι,
ἀμ' εἶμαι τῆς τιμῆς βουλή, τέλος, ἀρχὴ καὶ μέση.
Τὸ νοῦ φωτίζω τῶ χοντρῶ, τοὶ πελελοὺς φρονεύγω,
διατάσσω τοὺς εὐγενικοὺς, τὸ ἀκάτεχους ὀδεύγω.

Συναφορμάς μου οἱ λογισμοὶ τῶ χοντρικῶ ψιλαίνου,
στὰ ὕψη τ' ὄρανοῦ πετοῦ κι' ἀπάνω πλιὰ 'νεβαίνου.

Τὰ ἔργα μου τοὶ διαφορὲς τῶ βασιλιάδω σάζου
καὶ τὸ ὄργητὲς τως παύτουσι καὶ τοὶ μαλιὲς σκολάζου.
Μηδέναν οἱ σαίτες μου ποτὲ δὲ θανατῶναι,

14 γὰρ DNA : ἐγὼ St. || δὲν τῶς D : δὲν τοὺς N St. ποσῶς Α || ὀργίζομαι Ν :
ὀρίζομαι St. τὸ χρίζομε Α || σ' DN : εἰς Α παραλ. St. || ὅ,τι κι' ἂ θε νά DN : ὅ,τι
καὶ ἂ θε νά N St. ὅ,τι κι' ἂν μοῦ Α || ποῦσι DN St. : ποῦνε Α || 15 τὸ τί DN St. : τοῦτι
Α || λαλοῦ DN : πολλὰ Α μιλοῦ St. || 17 σταθῆ DNA : γενῆ St. || 'μαι DN : εἶμαι
Α St. || 18 ἀπάνω DN St. : -νον Α || 'ς : παραλ. DNA St. || ὄρανοὺς DN St. : ὀρ-
Α || περίσσα N St. : -σοια DA || μπορεμένος DNA : ἐμπο- St. || 19-32 κατὰ DNA :
παραλ. St. || 19 ἀπ' DN : ὀπ' Α || τσι D : τοὺς NA || κἀνω NA : κἀνω D || συ-
χινὰ DN : -χνὰ Α || 20 στῆ DA : στῆν Ν || δύναμή DA : -μῆν Ν || 21 μαλλιοστὰς
Ξανθοῦδιδης : μάλιστα DNA || καλὸ ποτὲ Ν : κακὸ ποτὲ D ποτὲ καλὸ Α || κιανένα
DN : κα- Α || 22 ἔχει NA : ἔχω D || μηδὲ κακὸ Α : μηδ' ἀγαθὸ DN || τὸ DA :
ἀπὸ Ν || 23 Συναφορμάς DN : -μά Α || σὲ χαμὸν : σὲ χαων D υσεχαρὲς Ν σὲ καλὸ
Α || δὲ DNA : δὰ Ξανθοῦδιδης || 24 μὰ DNA : καὶ Ξανθοῦδιδης || ἀθεῖ D : ἀνθεῖ Α
κι' ἀνθεῖ Ν || 25 τσ' D : τῆ Ν τῆς Α || σὰ D : σάν Ν ὡς Α || 26 ἀμ' DA : μὰ Ν ||
τῆ D : τῆς NA || βουλή DN : δουλειὰς Α || 27 κατὰ DN (ροῦ D : ροῦν Ν || τσι
D : τοὺς Ν || φρονεύγω D : -εῦο Ν) : παραλ. Α || 28 κατὰ DN (εὐγενικοὺς Ν : ἀγε-
νησοὺς D || τὸ ἀκάτεχους D : καλὰ δὲν τοὺς Ν καλὰ καὶ Ξανθοῦδιδης || ὀδεύγω : ὀ-
δανγω D ὀδεύω Ν) : παραλ. Α || 29 Συναφορμάς DN : -μά Α || οἱ DN : παραλ.
Α || τῶ : τῶν DNA || 30 τ' D : τοῦ NA || ὄρανοῦ Ν : οὐρανοῦ DA || ἀπάνω πλιὰ
DN : ἀπάνου Α || 'νεβαίνου D : ἀνε- NA || 31 τσι DA : τὲς Ν || σάζου Ν : σιάζου D
σιάζω Α || 32 τως DA : τους Ν || παύτουσι D : παύγου- Α παύου- Ν || τσι DA : τὲς
Ν || σκολάζου DN : -άζω Α || 33 Μηδέναν D : -να NA Μηδὲ St. || ποτὲ DN : ποτὲ
καὶ St. πλιὸ Α || θανατῶναι D St. : -νον NA

μάλλιος γλυκιά κι' άπαλαφρά πάσα καρδιά πληγώνου
 για νά 'ναι άγάπη πάντοτες κι' ό κόσμος νά πληθαίνει 35
 κι' ό θάνατος νά μη μπορή τσ' άθρώπους νά λιγαίνει
 κι' όσ' άπ' αυτό χαθούσιν, τός' άπό μέ γεννιούνται
 κι' άπό τόν κόσμο μοναχάς για τούτο δεν ξοφλιούνται.
 Η γιάγρυπνιά συντρόφισσα μου 'ναι κ' ή προκοσύνη,
 ό κόπος, ή άπομονή και ή ταπεινοσύνη. 40
 Μέ την ύλπιδα θρέφομαι και μέ τόν θάρρος μόνο
 κι' όσον περνοῦσιν οι καιροί πλειότερα μεγαλώνω.
 Η κατοικιά μου στά 'μορφα κορμιά τών κορασίδα
 βρίσκεται και τσι πληγωμούς άποδεκεί τσι δίδω.
 Έκει και τσι σαίτες μου βαστώ και τό δοξάρι 45
 κ' εκεί τσι φτιάνω κ' έδεκεί τως βάνω τό ξιφάρι.
 Τριγύρου τανε πέτομαι, τριγύρου διαφεντεύω
 και τ' όμορφό ντωνα κορμι γιαμιά-γιαμιά γυρεύω.
 Ώρες στά φρούδια χάνομαι μιās κορασίδας κι' ώρες
 τσ' άλλης εις τά ματόκλαδα γή μέσα 'ς τσι δυό κόρες 50
 τών όμματιώ γή στά γλυκιά χείλη τά κοραλλένια
 γή στά σγουρά. τση κεφαλής τά παραχρυσωμένα
 γή στο λαιμό γή στά βυζά γή στη χιονάτη χέρα
 και χίλια στήθη άποδεκεί πληγώνω πάσα μέρα.
 Φτεροῦγες έχω και πετώ κ' εις πάσα τόπο πηαίνω 55

34 μάλλιος A : μαλλίος D μόνο N St. || γλυκιά DN St. : -κά A || πληγώνου
 DN St. : -νον A || 35 πάντοτες DNA : πάντοτε St. || 37 χαθούσιν DN St. : χαλού-
 A || τός' D : -σοι NA τόσο St. || γεννιούνται A : -νοῦνται DN St. || 38 κι' άπό D :
 και άπό N λαπό A και άπό St. || μοναχάς DNA : οόδεποσώς St. || ξοφλιούνται N :
 ξοφλιούται St. ξεφλοῦνται D ξεφλοῦνται A || 39-42 κατά DNA : παραλ. St. || 39 γιά-
 γρυπνιά D : άγρ- NA || κ' ή N : και DA || 40 κόπος NA : -πος D || ή¹ DN : κ' ή
 A || 42 όσον D : όσο NA || περνοῦσιν D : -σι NA || 43 'μορφα DNA : όμορφα St. ||
 44 τσι πληγωμούς DA : τές πληγωμές N St. || τσι DNA : τως St. || 45 Έκει NA :
 "Ετσι D || τσι DA : τές N St. || βαστώ NA : κρατώ D βάνω St. || 46 τσι DA : τές
 N St. || τως D : τσι A τούς N St. || τó DN St. : στό A || 47-48 κατά DNA : παραλ.
 St. || 47 τανε DN : γύρου A || διαφεντεύω D : -εῖω NA || 48 ντωνα D : τωνα N
 της τό A || β' ήμιστ. κατά DA (γυρεύω D : -εῖω A) : πάρανας τó δοξέω N || 49
 φρούδια D : φρούδ- NA St. || 50 τσ' DNA : τσι St. || γή μέσα 'ς τσι D : γή μέσα
 στες N St. : και τσ' άλλης τσι A || δυό NA St. : 'διες (=ιδίες) D || 51 όμματιώ : όμ-
 ματιών NA όμματιώ D St. || γή DN St. : ή A || κοραλλένια DN St. : κοραλλ- A ||
 52 στά DNA : εις τά St. || τση κεφαλής D : τής κεφαλής N St. της τά μαλλιά A ||
 παραχρυσωμένα DNA : παραχρ- St. || 53 στο DNA : εις τó St. || στα DNA : εις
 τά St. || βυζά N St. : -ζιά DA || στη DNA : εις τή St. || 54 στήθη DN St. : πάθη A ||
 πάσα NA St. : κάθα D || 55 και πετώ DN St. : κι' άπετώ A

κι' ώρες στα ύψη πέτομαι κι' ώρες στα βάθη μπαίνω.
 Κι' ώρες 'ς τσι κάμπους πορπατώ κι' ώρες 'ς βουνιά κ' εις δάση
 και στρατά δεν εύρέθηκε ποτέ νά με κουράση.
 Άρχοντες, πλούσους, βασιλιούς, σκλάβους, φτωχούς και δούλους
 με δίχως 'ντήρηση καιμιά σύρνω, δοξεύω τσ' ούλους. 60
 Κ' έτοῦτες οι σαίτες μου έχουσι πλήσα χάρη
 τόν πόθο καθαμιά μπορεί νά δώση και νά πάρη.
 Σε καθαένα πλερωμή δίδω σάν τού τυχαίνει,
 καθώς θωρω τή δούλεψη άπ' έχει καμωμένη.
 Σ τσ' ανάμελους κι' άκόπιαστους δίδ' όφκαιρη τήν κρίση. 65
 Μά ποιός άπό καρδιά 'γαπά και νά μηδέ νικήση;
 Για ν' άγαποῦσι 'μπιστικά κ' οι δυό βοσκοί οι καημένοι,
 σήμερα θέλουσι βρεθί πολλά φκαριστημένοι.
 Γιατί 'βρηκα τσι λυγερές τούτες άπό τσ' έκρίνα
 κι' ανάπαψη νά πάρουσι μηδεποσώς τσ' άφήνα 70
 κ' εδόξεψά τσι άδυνατά κι' άψα τά σωθικά τως
 κ' ως μ' όρισεν ή μάνα μου, τó νοῦν έμέρωσά τως.
 Έντες έδω άπό βγαίνουσι. Τώρα, θαρρώ, γροικουσι
 πόση λαχτάρα και καημόν έχουσι όσοι άγαποῦσι.

56 στα βάθη NA St. : στον "Αδη D || μπαίνω DA : έμπ- N St. || 57-58 κατά
 DNA : παραλ. St. || 57 'ς τσι D : τσι A στους N || πορπατώ DN : περ- A || βουνιά
 D : -νά NA || κ' εις D : και NA || 58 κουράση DN : δειλίση A || 59 πλούσους
 DN St. : -σιους A || βασιλιούς DN St. : -λείς A || φτωχούς DNA : πτω- St. || 60 με
 δίχως DNA : χωρίς St. || 'ντήρηση N : 'τήρηση A έντήρηση St. διαφορά D || καιμιά
 D : καμ- NA St. || δοξεύω DA : -εῖω N ξόβω St. || 61 σαίτες μου NA : γαγητες
 D || πλήσα N : -σια DA || 62 τόν πόθο DN : τού πόθου A || καθαμιά D : καθαμιά A
 καθαμιάς N || 63 καθαένα DN : πασαέναν A || δίδω DN : δίνω A || 64 άπ' έχει D :
 άπ' έχει N άπ' έχει A || 65 'Σ D : παραλ. NA || όφκαιρη D : εῦκαιρα N εῦκολα A || 66
 ποιός A : όποιος DN || 'γαπά DA : άγ- N || νά μηδέ DN : δε θέλει A || νικήση A
 όκνισι N γροικίσει D || 67 'μπιστικά DA : έμπ- N || κ' οι NA : και D || οι DN :
 παραλ. A || 68 σήμερα DN : -ρον A || φκαριστημένοι D : φχαρ- A εῦχαρ- N || 69
 'βρηκα DA : ηῦρηκα N || τσι DN : τές N || άπού D : όπου NA || τσ' D : τσι NA ||
 έκρίνα DN : κρίνα A || 71 τσι DN : τες A || άδυνατά DN : δυ- A || τως D : τους
 NA || 72 όρισεν DN : -σε A || μάνα DN : μαρούλα A || β' ήμιστ. κατά D : πάρανα
 εδόξερά τους N πήγα κ' εδόξερά τες A || 73 άπό D : πού NA || 74 λαχτάρα A :
 λακτά- DN || καημόν D : -μό NA || έχουσι DA : έχου N || μετά 74 Σκηνη : Σένα A
 Πράξις D παραλ. N || δεύτερη A : πέμπτη D παραλ. N || Πανώρια και 'Αθούσα D :
 'Αθούσα Πανώρια A Τότες μισσεῖει ό "Ερωτας και βγαίνει ή Πανώρια και ή 'Αθούσα N

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΠΑΝΩΡΙΑ και ΑΘΟΥΣΑ

ΠΑΝΩΡΙΑ

Ποιοι λογισμοί εγεννήθησα, Αθούσα, στην καρδιά μου 75
 κι είναι λίγη ώρα από γροικώ κι άφτου τα σωθικά μου;
 Η δύναμή μου εχάθηκε κι η ψη μου απολιγαίνει
 κι από το στήθος μου αναπνιά σαν πρώτας πλιο δε βγαί-
 νει.

Τα μέλη μου όλα κόβγουνται κι είναι απονεκρωμένα
 κι ο λογισμός μου, κάτεχε, δεν είναι μετά μένα. 80

Τρέμω και δεν κατέχω πώς να σου το 'μολογήσω
 κι είντα να κάμω στη φορά ετούτη θα ρωτήσω.

Μα 'χοντας θάρρος εις εσέ σα να 'σουν αδερφή μου,
 να σου ξαγορευτώ πρεπό είναι την παιδωμή μου.

Αποταχιάς στο σπίτι μας κάθοντας μετά σένα 85
 τα βάσανα εθυμήθηκα απ'όχω καμωμένα

του Γύπαρη και το ζιμιό έρχιζα ν' ατιμάζω
 τη γνώμη μου κι αλύπητη πολλά να τήνε κράζω

λέγοντας: δεν είναι πρεπό τούτος ο νιος για μένα
 να μηδέν έχει ανάπαφη στον κόσμο γνωρισμένα.. 90

Πώς είναι μπορεζάμενο για λόγου μου να δώσει
 τέλος κακό γείς άγγουρος με παιδωμή του τόση;

Γείς από μ' αγαπιά πολλά κι έχει με σαν την ψη ντου
 και τη ζωή μου πεθυμά πλια παρά τη δική ντου;

Μα 'δά θ' αρχίσω να παινώ πλήσα την ομορφιά ντου, 95
 να ρέγομαι τα ήθη του και την πορπατηξιά ντου.

Μα τι θα λέω παραμπρός; Τότες εδοξευτήκα
 τα σωθικά μου το ζιμιό κι εις την αγάπη εμπήκα.
 Και τώρ' αγνώριστες φωτιές και πάθη ακάτεχά μου
 καίσι και βασανίζουσι τη δόλια την καρδιά μου 100

κι ωσάν το ξύλο το χλωρό την ώρα απ' αρχίζει
 να καίγεται συχνοκτυπά και το νερό στραγγίζει,
 τέτοιας λογής το στήθος μου κτυπά κι αναστενάζει
 και δάκρυα στάσσει εκ τη φωτιά των αμματιώ από διάζει.

Κι ο ξεχαημένος λογισμός στην παιδα μου την τόση 105
 βουλή καλή μηδεκαϊαμιά δεν ξεύρει να μου δώσει.

«Γλάκα» μου λέγει μοναχάς, «συμπάθιο ζήτηξέ του
 και να 'χει λύπηση σ' εσέ, με δάκρυα μίλησέ του».

Και τώρα πεθυμιά πολλή έχω να του μιλήσω,
 στα βάσανα που τ' άξωσα συμπάθιο να ζητήσω. 110

Άφτω, κρυγαίνω, καίγομαι, τρομάσσω και φοβούμαι,
 αποκοτώ και χάνομαι και δεν κατέχω πού 'μαι.

Αθούσα, δώσ' μου εσύ βουλή, πε μου πού θες να δώσω
 και τη ζωή μου σήμερα πώς να τήνε γλυτώσω;

ΑΘΟΥΣΑ

Πανώρια, 'ς τόση παιδωμή βρίσκομαι ωσάν κι εσένα,
 τα σωθικά μου καίγει τα τέτοια φωτιά κι εμένα. 115

Αλέξης ήρθε αποταχιάς τόσα γλυκιά στην ψη μου
 από γροικώ για λόγου του και χάνεται η ζωή μου.

Κι α δεν τον εύρ' ογλήγορα βοήθεια να μου δώσει,
 ο πόνος τούτος τση καρδιάς με θέλει θανατώσει. 120

Λιγό 'ναι από 'ρθε ο λογισμός ετούτος εις το νου μου.

απού προυκιό κιανείς βροσκόσ δεν είχε γνωρισμένο. 240
Μα 'δά 'ναι τα προυκιά 'φορμή και κάθεται χωσμένη
πολλές φορές μια κορασιά ομορφοκαμωμένη
κι ωσά γριά τη νιότη τη την πρικαμένη κείνη
ογιά τη χρεία του προυκιού να διάβει την αφήνει.

Ω! καλορίζικοι καιροί αλλότες που 'σαν κείνοι, 245
όντα προυκιέ τη κορασιάς ήτον η προκοσύνη
η προκοσύνη κι η τιμή κι η φρόνεψ' η μεγάλη,
τα λόγια τη τα φρόνιμα και τά 'μορφά τη κάλλη!
Μα την Πανώρα συντηρώ μαζί με την Αθούσα.
ό,τι κι αν ήλεγα θαρρώ να στέκα να γροικούσα. 250
Δεν έβραλες, Πανώρα μου, τα λόγια μου στο νου σου;
Βούλεσαι την κατάρρα ντου να πάρεις του κυρού σου;

ΠΑΝΩΡΙΑ

Κύρη μου, ξεύροντας το πως όποιες δεν αφουκρούνται
τα λόγια τω γονέω ντως ογλήγορα χαλούνται,
ελόγιασα το Γύπαρη να πάρω, σαν ορίζεις, 255
άντρα μου, απήτις νιο καλό κι άξο τότε γνωρίζεις.

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Αρέσει μου, Πανώρα μου, να κάμεις τη βουλή μου
και θέλεις έχεις πάντα σου, κάτεχε, την ευκή μου.
Εεύρε, πολλά μ' επρίκανες, μ' ας ει' συμπαθισμένο.
Τούτό 'ναι να το κάνουνσι των κορασώ δοσμένο. 260
Κι εσύ με τον Αλέξη σου είντά 'χεις καμωμένα;
Αθούσα μου, άφησ' τα πολλά και γροίκησέ μου εμένα.

Σαν τον Αλέξη, κάτεχε, ποτέ σου δε θες πάρει
πλούσο, καλό και φρόνιμο κι όμορφο κοπελιάρη.
Βλέπεσαι μόνο στο 'στερο μηδέν το μετανοιώσεις
κι απού την πρίκα θάνατο εις το κορμί σου δώσεις.

ΑΘΟΥΣΑ

Απήτις η Πανώραι το Γύπαρη θα πάρει,
θέλω κι εγώ το λοιπονίς τούτο τον κοπελιάρη
κι εσένα δίδω την εξά το πράμα να τελειώσεις
κι ωσάν παιδί σου να 'μουνε τ' Αλέξη να με δώσεις.

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Ω! την ευκή μου να 'χετε. Ας πάμε να τσι βρούμε
και τα μαντάτα τα καλά τούτα να τώσε πούμε.
Φροσύνη, γιάντα με θωρείς και σεις την κεφαλή σου;
Οι γάμοι τούτοι τάχατες δεν ει' με τη βουλή σου;

ΦΡΟΣΥΝΗ

Θαμάζομαι θωρώντας σας εύκαιρα να μιλείτε
και την περίσσαν όργητα τω νιω να μη θωρείτε!
Πλιο ντωνε δε τζι θέλουσι κι αποταχιάς εμόσα
να μην τώσε μιλήσου μπλιο, κι ανέν κι επαραδώσα.

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Τα λόγι' αυτά τα σφαχτικά άφησ', κερά Φροσύνη
αμέ σ' ετούτες όργητα δεν έχουσιν εκείνοι.

καὶ τὴν περίσσαν ὄργητα τῷ νιῶ νὰ μὴ θωρῆτε!
Πλιό ντανε δὲ τζι θέλουσι κι' ἀποταχιάς ἐμόσα
νὰ μὴν τῶσε μιλήσου μπλιό, κι' ἀνέν κ' ἐπαραδώσα.

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Τὰ λόγι' αὐτὰ τὰ σφαχτικά ἄφησ', κερά Φροσύνη
ἀμέ σ' ἐτοῦτες ὄργητα δὲν ἔχουσιν ἐκεῖνοι. 280

ΦΡΟΣΥΝΗ

Ὁ Θεὸς ἄς κάμη ψόματα τὰ λόγια τὰ δικά μου
καὶ νὰ μὴν ἔχουν ἔφελος τὰ προμηνύματά μου.
Θώριε πῶς ἐπομείνασι σὰ μισαποθαμένες
ὥστε νὰ ζῆτε πρέπει σας νὰ 'στε βασανισμένες.
'Ὅποιος ἀφήνει τὸν καιρὸ καὶ φεύγει, τοῦ τυχαίνει
συζώντανος εἰς τ' ἄχταφα κάτω τῆς γῆς νὰ πηαῖνη. 285

ΑΘΟΥΣΑ

'Ανεῖναι κ' εἶναι ἀπαρθινὰ τὸ πῶς μᾶς ὀργιστήκα,
πρέπει, Πανώρια, καὶ τσι δυὸ νὰ μᾶς σκοτώσ' ἡ πρίκα.

ΠΑΝΩΡΙΑ

'Ανεῖναι κ' εἶναι ἀπαρθινὰ, σήμερο κατεβαίνω
στὸν Ἄδη μ' ἕνα θάνατο περίσσα πρικαμένο. 290

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

'Ανέναι κ' εἶν' ἀπαρθινὰ, δὲ λείπουν εἰς τὴν Ἰδα
χίλιοι γαμπροὶ πλουσώτατοι γιὰ πάσα κορασίδα.

276 περίσσαν : -σσα N -σιαν D -σια A || τῷ νιῶ DA : νέων N || 277 α' ἤμιστ. κατὰ D : δὲν τὲς ἐθέλουσινε πλιό N δ. τίς ἐ. π. A || ἐμόσα D : ἐμύσα NA || 278 τῶσε μιλήσου μπλιό D : τῶσε μιλήσου πλιό N τῶσε μιλήσου A || κι' ἀνέν N : κι' ἀν A ἀνικαν D || κ' N : παραλ. DA || 279 λόγι' D : -για NA || σφαχτικά A : σφαχτι- DN || ἄφησ' NA : σάπα D || κερά DN : κωρά A || 280 ἀμέ DN : ἀμή A || ἔχουσιν DA : -σι N || 281 ἄς DN : νὰ A || 282 ἔχουν DA : ἔχον N || ἔφελος D : ἔφ- NA || 283 Θώριε DN : Θωρεῖς A || ἐπομείνασι N : ἀπο- DA || μισαποθαμένες A : μεσαπο- DN || 284 'στε DN : 'στεν A || 285 ἀφήνει NA : -ήση D || 286 ἄχταφα A : ἀκταφα DN || τῆς DN : στή A || πηαῖνη D : μπαῖνη NA || 288 Πανώρια NA : -ραια D || μᾶς σκοτώσ' A : μᾶς σκοτώση N μᾶσε κόψ' D || 289 κατὰ NA (ἀπαρθινὰ N : ἀληθινὰ A || σήμερο N : -ρα A) : παραλ. D || 290 α' ἤμιστ. κατὰ NA : παραλ. D || β' ἤμιστ. κατὰ N : πολλὰ βασανισμένο A παραλ. D || 291 'Ανέναι D : 'Ανεῖναι NA || λείπουν εἰς N : λείπουν ἐκ D λείπουν A || τὴν DN : στήν A || 292 χίλιοι D : -λοι NA || πλουσώτατοι DN : -σιώτατοι A

Μὰ τὴν ἀλήθεια μᾶσε πέ' σκιάς νὰ μὴδὲ τζι βροῦμε
τσι προξενειὲς τῶν κορασῶ τουνῶ νὰ τῶσε ποῦμε;

ΦΡΟΣΥΝΗ

Ἐπρεπε νὰ 'ναι ἀπαρθινὰ, μὰ κείνοι δὲ θωροῦσι 295
τὴν ὥρα μὲ τσι πελελὲς ἐτοῦτες νὰ σμιχτοῦσι.
Πλιὰ παρὰ πρῶτας τὸ ἀγάπου, γιὰτὶ 'ναι τυφλωμένοι
κι' ὡσὰν πουλιά στὰ δίχτυα τως βρίσκονται μπερδεμένοι.

ΠΑΝΩΡΙΑ

Τώρα ἔστρεψε στὸν τόπο τζη, 'Αθούσα μου, ἡ ψυχὴ μου.

ΑΘΟΥΣΑ

Κ' ἐμέ, Πανώρι', ἀληθινὰ τῆς δόλιας ἡ δική μου. 300

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Μαθὸς ἐγὼ ἐθαμάζουμου, μὰ ἔντους ἐδῶ! Σωπάτε.
Εἰς τοῦτο βγαίνουσιν οἱ βοσκοί.

ΠΑΝΩΡΙΑ

Καημένα φυλλοκάρδια μου, κ' εἶντα λογῆς χτυπάτε!

ΑΘΟΥΣΑ

Πανώρια μου, τὸ πνέμα μου γροικῶ κι' ἀπολιγαίνει.

ΠΑΝΩΡΙΑ

Κ' ἐμέν', 'Αθούσα, κάτεχε πῶς μονοτάρου βγαίνει.

293 μᾶσε πέ' DN : μᾶς εἰπές A || σκιάς NA : κιάς D || 294 τσι DA : τὲς N || κορασῶ DN : -σιῶν A || τουνῶ νὰ DN : ἐτοῦτανε A || τῶσε ποῦμε; (τῶσε ποῦμε Καφομένο;) : τῶσε ποῦμε D τοὺς εἰποῦμε N νὰ ποῦμε A || 295 ἀπαρθινὰ DN : ἀληθινὰ A || 296 τσι DA : τὲς N || β' ἤμιστ. κατὰ NA (σμιχτοῦσι A : σμιχτ- D) : τοῦτες νὰ βλορηθοῦσι D || 297 πρῶτας DN : -τα A || ἀγάπου DN : -πουῖν A || 298 δίχτυα A : δίτυα DN || τως D : τους NA || 299 τόπο τζη D : τόπον τῆς NA || μου¹ D : παραλ. NA || 300 Πανώρι' D : -ρια NA || 301 Μαθὸς DN : -θὲς A || ἐθαμάζουμου D Κριαρᾶς : ἐθαμάζουμον N θαμάζουμαι A || μὰ DN : παραλ. A || μετὰ 301 Εἰς τοῦτο βγαίνουσιν οἱ βοσκοί A : Τότες προβαίνουσι N παραλ. D || 302 Καημένα DN : Κ' ἐμέ τὰ A || κ' DN : παραλ. A || εἶντα DA : -τας N || χτυπάτε A : κτεπ- DN || 303 Πανώρια μου A : Πανώρια N -ραια D || πνέμα D : πνεῦμα NA || 304 ἐμέν' D : ἐμένα A ἐμὲ N || μονοτάρου D : μονιτά- N μόνε τώρα A || βγαίνει DA : ἐβγαίνει N || μετὰ 304 Σκηῆ : Σένα A Πηᾶξις D παραλ. N || πέμπτη DA : παραλ. N || Γύπαρης, 'Αλέξης, Πανώρια (Πανώρια D), 'Αθούσα, Γιαννούλης καὶ Φροσύνη D : Γύπαρης, 'Αλέξης, Πανώρια 'Αθούσα, Φροσύνη καὶ Γιαννούλης N Γύπαρης, 'Αλέξης, 'Αθούσα Πανώρια Γιαννούλης καὶ Φροσύνη A

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΓΥΠΑΡΗΣ, ΑΛΕΞΗΣ, ΠΑΝΩΡΙΑ,
ΑΘΟΥΣΑ, ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ και ΦΡΟΣΥΝΗ

ΓΥΠΑΡΗΣ

Σὲ ποιὰ μερὰν ἐπήγασι, καλέ, καὶ δὲ μπορούμε 305
σ' οὐδεμιανένα σήμερο τόπο νὰ τὲς εὐρούμε;
νὰ δοῦμε ἀνέναι κ' ἢ θεὰ μᾶς ἔκαμε τὴ χάρη
καὶ πασαις τὴν κόρη ντου γυναῖκα ντου νὰ πάρη;
Τάχατες νὰ μετάνοισε καὶ θεὸ νὰ μᾶς ἀφήση
στὰ πρῶτα παραδάρματα κ' εἰς τὴν περίσσα κρίση; 310

ΑΛΕΞΗΣ

Πῶς εἶναι μποραζάμενο νὰ πέψη τὸ παιδί τζη
νὰ τῶς δοξέψη τὴν καρδιά μ' ὅλη τὴν ὄρεξή τζη
καὶ τώρα νὰ μετάνοισε; Στὸ νοῦ σου μὴν τὸ βάνης,
γιατὶ ἄδικο καὶ τσῆ θεᾶς καὶ τοῦ πρεσβύτη κάνεις.
Ἐγὼ ἔχω ἐλπίδα στὴ θεὰ σήμερο νὰ τελειώση 315
τοὶ πρίκες μας καὶ τοὶ χαρὲς ἀπ' εἶπε νὰ μᾶς δώση.

ΑΘΟΥΣΑ

Τὰ λόγια ἐτοῦτα τὰ γλυκιὰ ἀποῦ γροικοῦ τ' ἀφτιά μου
τὰ σωθικά μου φραίνουσι καὶ γιαινου τὴν καρδιά μου.

ΑΛΕΞΗΣ

Γύπαρη, ἐδῶ 'ναι οἱ κορασές.

305 Σὲ ποιὰ DN : Σὰν τί A || μερὰν ἐπήγασι D : -ρά ἐπήγασι N -ριὰ νὰ πήγασι A || 306 σ' οὐδεμιανένα D : εἰσὲ κανένα N νὰν τὲς ἐσμίζουμε A || σήμερο DN : λοιπὸν A || β' ἤμιστ. κατὰ DN (σ' οὐδεμιανένα D : εἰσὲ κανένα || τὲς D : τοὺς N) : νὰν τὲς ἐσμίζουμε λοιπὸν οὐδὲ νὰν τὲς ἐρθοῦμε A || 307 δοῦμε DN : ἰδ- A || ἀνέναι D : ἀνέναι A ἀνίσις N || 308 καὶ πασαις NA : πασένας μας D || ντου NA : του D || ντου νὰ N : του νὰ D νὰν τὴν A || 309 μετάνοισε DN : -νωσε A || 310 περίσσα N : -σσια A πολλή μας D || 311 μποραζάμενο DN : -νον A || πέψη NA : 'στειλε D || παιδί τζη DN : -δί της A || 312 τῶς D : τοὺς N τοὶ A || τὴν DN : στὴν A || ὄρεξή τζη N : -ξέ της D ὄρεξή της A || 313 μετάνοισε D : ἐμ- N μετάνοισε A || β' ἤμιστ. κατὰ D : δίχως καμιά αἰτία NA || 314 κατὰ D : νὰ θέλη νὰ μᾶς ἀρηθῆ ἔς τὴσιν μεγάλη χρεία NA || 315 κατὰ DN (στὴ D : στὴν N) : παρὰ. A || 316 κατὰ DN (τοὶ πρίκες μας D : τὲς πρίκες μας N || τοὶ D : τὲς N || ἀπ' εἶπε D : ὀποῦ 'νε N) : παρὰ. A || 317 ἐτοῦτα DN : τοῦτα A || γλυκιὰ DN : -κά A || ἀποῦ γροικοῦ D : ὀποῦ ἀγροικοῦ N π' ἀγροίκησαν A || 318 φραίνουσι D : ἐφρ- N χαίρονται A || γιαινου DN : φραίνουσι A || 319 'ναι οἱ N : τοὶ D τσ' A || κορασές DN : ἀγαφτικές A || 'ν' DA : 'ναι N || γιάγαφτική D : ἀγ- NA

ΓΥΠΑΡΗΣ

Ποῦ 'ν' ἢ γιάγαφτική μου;

ΑΛΕΞΗΣ

Ἄμαδι ἀπόξω ὄχ τὸ ναὸ στέκει μὲ τὴ δική μου. 320
Μὲ τὴ Φροσύνη ὁ κύρης τση εἶν' ἔδεκεῖ σιμά τως.
Θαρρῶ νὰ μᾶς ἀκαρτεροῦ κι' ἄς πᾶμεν ὀμπροστά τως.

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Σιμῶσατέ μας θαρρετά, βοσκοί, μηδὲ 'νηρᾶστε
τοὶ γάμους σας νὰ κάμουμε συβαστικῶς ἐλάστε
γυναῖκες σας νὰ πάρετε κ' οἱ δυὸ τσ' ἀγαφτικές σας, 325
τὰ πάθη σας νὰ πάψουσι, ν' ἀρχίσουν οἱ χαρὲς σας.

ΓΥΠΑΡΗΣ

Χίλια καλῶς ἠύρῆκαμε τὴ συντροφιάν αὐτέην.

ΑΛΕΞΗΣ

Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς πολυχρονᾷ καὶ νὰ σᾶσε χαρίνη.
Κι' ἀπῆγεις τέλος σήμερο θεὸ νὰ 'χ' ἢ παιδωμὴ μας,
εὐχαριστοῦμε τὸ Θεὸ μ' ὅλη τὴν ὄρεξή μας. 330

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Ἦρθεν ἢ γιῶρα, Γύπαρη, νὰ σμιξῆς μετὰ κείνη
ἀποῦ 'λεγες ἀνάπαψη νὰ πάρης δὲ σ' ἀφήνει.
Κάτεχε γιὰ γυναῖκα σου πῶς παίρνεις τὸ παιδί μου
σήμερο τὴν Πανώρια μου κι' ἄς εἰ μὲ τὴν εὐκὴ μου.
Ἐμέλλετο νὰ σμιξέτε, γέροντες νὰ γενῆτε 335
καὶ νὰ παιδογονήσατε, χαρὲς πολλὲς νὰ δῆτε.

320 Ἄμαδι DA : Ἄμαδι N || ὄχ τὸ ναὸ A : στοὶ ναὸ N τοῦ ναοῦ D || στέκει DN : μαζὶ A || 321 τση D : της NA || τως D : τους NA || 322 μᾶς ἀκαρτεροῦ N : μᾶς ἀκαρτεροῦν A μᾶς καρτεροῦ D || πᾶμεν D : -με NA || ὀμπροστά N : ἐμπροστάς D ἐκεῖ κοντὰ A || τως D : τους NA || 323 'νηρᾶστε D Ἐκθουδίδης : τηρᾶτε NA || 324 τοὶ D : τοὺς NA || ἐλάστε D Ἐκθουδίδης : ἐλάτε NA || 325 ἀγαφτικές NA : ἐγα- D || 326 ν' DA : νὰ N || 327 ἠύρῆκαμε D : ἐφρ- N -ρῆκαμεν A || συντροφιάν DA : -ὰ N || 328-30 δὲν ἀποδίδονται στὸν Ἀλέξη ἀπὸ D || 329 ἀπῆγεις DN : ἀπῆς τὸ A || σήμερο DN : -ρον A || 331 Ἦρθεν DA : -θε N || γιῶρα D : ὦρα NA || 332 ἀποῦ 'λεγες D : ὀποῦ 'λεγες N ὀπῶλεγες A || 333 γιὰ DA : ὀγιά N || 334 σήμερο DN : -ρον A || Πανώρια μου NA : Πανώρια D || εὐκὴ D : εὐχὴν NA || 335 γενῆτε NA : γίνετε D || 336 παιδογονήσατε DN : -δοκομήσατε A || χαρὲς πολλὲς DN : ~ A || δῆτε DN : ἰδ- A

Κι' ἂν τήνε θέλης πέ μου το, γιατί τήν ώρα ἐτούτη
γυναικία σου βλοητική στή χέρα δίδω σου τη.

ΓΥΠΑΡΗΣ

Θέλω τηνε, ζητῶ τηνε, πέφτω, παρακαλῶ τη
κι' ἀνέν και θέλει με κι' αὐτή, σκύφτω και προσκυνῶ τη. 340

ΠΑΝΩΡΙΑ

Θέλω σε, Γύπαρη, κ' ἐγώ, πολλά γαπητικέ μου
κι' ἄ σου ἄδωκα κιαμιὰ φορὰ πρίκα, συμπάθησέ μου.

ΓΥΠΑΡΗΣ

Ἰχιτας! ἔδροσίστηκα μέσα τὰ σωθικά μου
οἱ πρίκες μου ἔχαθήκασι κ' ἤγιανεν ἡ καρδιά μου.

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Δῶστε κ' οἱ δυὸ τὰ χέρια σας, φιλήσετε, παιδιὰ μου.
Πόση χαρὰ τὰ μάτια μου θωροῦ στὰ γερατειά μου! 345

ΓΥΠΑΡΗΣ

Ἀγάπη μου και θάρρος μου, δοξάζω τή θεά μου,
ἀπού 'ν' αἰτιά και βρίσκεσαι τώρα στήν ἀγκαλιά μου.
Γλυκότετη Πανώρια μου, ψυχὴ μου ἀγαπημένη,
πῶς εἶναι μπορεζάμενο νὰ σ' ἔχω ἀγκαλιασμένη; 350

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Ἀλέξη, μίλησε κ' ἐσὺ ἄ θέλης τήν Ἀθούσα.

ΑΛΒΕΗΣ

Μιλιά γλυκότερη ποτὲ τ' ἀφτιά μου δὲν ἀκουῖσα.
Θέλω και προσκυνῶ τηνε. Μ' ἄς πῆ κι' αὐτὴ γιὰ μένα,

337 πέ D : πές NA || ἐτούτη DN : τοῦ- A || 338 βλοητικὴ D : βλοητικὴ A εὐλογη-
N || 339 τηρεῖ DN : την και A || πέφτω NA : πολλὰ D || 340 ἀνέν N : ἀνέ D ἀνεῖν A ||
341 γαπητικέ D : ἀγα- NA || 342 κι' ἄ DN : κι' ἄν A || κιαμιὰ D : κιαμ- NA || πρίκα
DN : πρίκα A || 343 Ἰχιτας DN : ἰχιτάς A || ἔδροσίστηκα : -στησα D -στησαν N ἔδρο-
σιστήκασι A || 344 ἔχαθήκασι DN : -σαν A || ἤγιανεν : ἤγιανε N ἔγιανε DA || 345
Δῶστε D : Δότε NA || 346 κατὰ DN : Πόση χαρὰ τὴν σήμερον γραιοκὶ στὰ σωθικά μου
A || 348 ἀπού 'ν' D : ἀπού 'ναι NA || 349 Πανώρια μου A : Πανώρια N Πανώρια D ||
350 ἔχω NA : ἔχη D || ἀγκαλιασμένη DA : κερδαιμένη N || 351 ἄ DN : ἄν A || 352 γλυ-
κότερη ποτὲ DN : ποτὲ γλυκότετη A || 353 Μ' DA : Μὰ N

γιατί ἄ με θέλη τὸ φτωχὸ δὲ τζ' ἔχω γρουκημένα.

ΑΘΟΥΣΑ

Θέλω σ', Ἀλέξη, γι' ἄντρα μου, καθὼς κ' ἐσὺ με θέλεις 355
ἄλλος δὲ μ' ἔπαιρνε κιανεῖς, ἀπῆς ἐσὺ μου μέλλεις.

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Φιλήσετε κ' ἐσεῖς λοιπὸ κ' ἔχετε τήν εὐκὴ μου,
γιατί θωρῶ και γίνεται τὸ πράμ' ἀπού πεθύμου.

ΑΛΒΕΗΣ

Ἐπάφασιν οἱ πόνοι μου κ' οἱ ἔγνοιες οἱ περίσσες
και τὸ κορμί μου σήμερο ἀφήκασιν οἱ κρίσεις. 360
Οἰμέ! κοιμοῦμαι κι' ὄνειρο θωρῶ τὸ πὼς κρατῶ σε,
πὼς σ' ἀγκαλιάζομαι σφιχτά, τὸ πὼς γλυκιά φιλῶ σε.
Ἀνέν κοιμοῦμαι, πεθυμῶ ποτὲ νὰ μὴν ξυπνήσω,
μὰ μετὰ τοῦτο τ' ὄνειρο γλυκιά νὰ ξεψυχῆσω.

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

Βοσκοί, μὴ στέκομέστανε νὰ μᾶσε βρῆ τὸ βράδι 365
και τὰ φιλιὰ στὸ στρώμα σας ἀργὰ τὰ δῶστε ὀμάδι.
Ἄς πᾶμε στὸ μητάτο μας, ἔλ' οἱ βοσκοὶ νὰ ῥθοῦσι
τσ' Ἰδας, ἀπού μᾶς ἀγαποῦ, τσι γάμου μας νὰ δοῦσι
και νὰ χαροῦσι μετὰ μᾶς, σὰν εἶ συνηθισμένο,
ῆς τσι γάμους νὰ μαζώνουνται πάντα τῶ μπορεμένο. 370
νὰ ῥθη ὁ πρεσβύτερος τσῆ θεᾶς κιάλας νὰ σᾶς βλοήση
και τήν εὐκὴ ντου και τῶ δυὸ ἀντρόνων νὰ χαρίση.

354 ἄ DN : ἄν A || τὸ φτωχὸ DN : τὸν πτωχὸ A || 355 καθὼς κ' D : ἀπῆς NA ||
356 κιανεῖς D : κια- NA || μου μέλλεις NA : με θέλεις D || 357 λοιπὸ DN : -πὸν A ||
κ' ἔχετε DN : νὰ ἔχετε A || εὐκὴ D : εὐκὴ NA || 358 γίνεται DN : γίνηκε A || πράμ' ἀ-
πού D : -μα ὄπου N -μα πὸν A || 360 σήμερο DN : -ρον A || ἀφήκασιν D Κριαρᾶς : -σι N
ἀφήσασιν A || 361 κατὰ DN : Ὀιμένα πὼς μου φαίνεται ὄνειρο πὼς κρατῶ σε A || 362
σ' ἀγκαλιάζομαι DN : ἀγκαλιάζω σε A || σφιχτά A : -ιστά DN || β' ἤμιστ. κατὰ DN : και
πὼς γλυκοφιλῶ σε A || 363 κοιμοῦμαι DN : -μῶμαι A || 364 γλυκιά DN : -κά A || 365
στέκομέστανε DN : -μάστενε A || 366 στρώμα DN : στόμα A || ἀργὰ τὰ DN : στήν κλή-
νη A || δῶστε NA : δότε D || 367 στὸ μητάτο NA : στὰ μητάτα D || 368 ἀπού D : ὀ-
πού A πὸν N || ἀγαποῦ DN : -ποῦν A || τσι γάμου D : τὸς γάμους N τσι γάμους A ||
369 χαροῦσι DN : -ση A || μετὰ μᾶς DN : μετ' ἐμᾶς A || εἶ DN : εἶν' A || 370 ῆς τσι :
τσι D στοὺς NA || 371 τσῆ D : τῆς NA || βλοήση A : βλογήση D βογήση N || 372 εὐκὴ
D : εὐκὴ NA || και τῶ δυὸ ἀντρόνων νὰ D : και τῶν δυὸ ἀντρόνων A τῶ διονῶ ταιριῶ
νὰ σᾶς N

Η ΘΥΣΙΑ ΤΟΥ ΑΒΡΑΑΜ

Έπιμέλεια:
Wim F. Bakker – Arnold F. van Gemert

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ
Ίδρυτική δωρεά Παγκρητικής Ένώσεως Αμερικής
Ήράκλειο 1998

Οι Πανεπιστημιακές Έκδόσεις Κρήτης
είναι τμήμα του Ίδρυματος Τεχνολογίας και Έρευνας.

*Όφου μαχαίρια και σπαθιά πού 'μπήκαν στην καρδιά μου
κι έκάμαν εκατό πληγές μέσα τὰ σωθικά μου!
Μέ ποιάν άπομονή νά ζω, νά μήν έβγει ή φυχή μου,
άξάφνου μ' έτοιμο θάνατο νά χάσω τὸ παιδί μου;
Κι ἄς ήθελα γενεϊ κουφή, τυφλή στὰ γερατεία μου,
νά μή θωροῦ τὰ μάτια μου, νά μή γρικοῦ τ' αὐτιά μου.*

Ἡ Φιλιππίδου σχολιάζει: «Μέ τήν επανάληψη τῆς κτητικῆς άντωνυμίας μου ζωγραφίζεται παραστατικά ὁ έσωτερικός πόνος τῆς Σάρρας και δηλώνεται ὁ αντίκτυπος πού έχει σ' αὐτήν τὸ μήνυμα» (1986: 214, ὅπου και ἄλλα παραδείγματα μιᾶς τέτοιας συσσώρευσης κτητικῶν άντωνυμιῶν: στ. 191-94, 225-28, 233-36, 841-48).

Οἱ λίγες αὐτὲς παρατηρήσεις δείχνουν κατά τὴ γνώμη μας ὅτι ὅσα γράφει ὁ Ποῦχνερ γιὰ τὴν Ἐρωφίλη ισχύουν και γιὰ τὴ Θυσία: «Ἐτσι ἡ χρήση χτυπητῆς ρίμας σὲ δραματουργικὲς ἀποκορφώσεις και οἱ επαναλήψεις τῆς (σὲ παρόμοια ἢ και σὲ διαφορετικὰ συμφραζόμενα) ὑφαίνει ἓνα δίκτυο ἀπὸ σημασιολογικὲς και συναισθηματικὲς συνυποδηλώσεις και στηρίζει θεματικὲς ἐνότητες ισχυρῆς ἔντασης, βασικὲς γιὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ δραματικοῦ ἔργου...» (Ποῦχνερ 1991: 466). Εἴμαστε σίγουροι ὅτι μελλοντικὴ συστηματικὴ ἔρευνα πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση θὰ ἀποκαλύψει θησαυρούς.

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο ΑΓΓΕΛΟΣ

Εὔπνα, Ἄβραάμ, ξύπνα, Ἄβραάμ, γείρου κι ἀπάνω στάσου,
μαντάτο ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς σοῦ φέρνου, κι ἀφουκράσου.
Εὔπνησε, δοῦλε τοῦ Θεοῦ ἴσε και μπιστεμένε,
και νά κοιᾶσαι ἀμέριμνα ἐδὰ καιρὸς δὲν ἔναι.
Εὔπνα και γρίκησε, Ἄβραάμ, ἐκείνον ὅπου θέλει 5
Ἀφέντης ὅπου προσκυνοῦ και τρέμουν οἱ ἀγγέλοι.
Θυσίαν ἄξα και καλὴ τὴ σήμερον ἡμέρα
θέλει ὁ Θεὸς και πεθυμᾶ ἐκ τῆ δικῆ σου χέρα.
Δὲ θέλει πλιὸ θυσίεσ ἀρνιῶ εἰδὲ πράματα φθαρμένα,
μὰ μιὰ θυσία πεθυμᾶ σήμερον ἀπὸ σένα. 10
Ἐ τὸπον ἀρνιοῦ, ἔ τόπο ριφιοῦ ὀρίζει ὁ Θεὸς και θέλει
νά θυσιάσεις, Ἄβραάμ, τοῦ Ἰσαάκ τὰ μέλη.
Τὸ τέκνο σου τὸ μοναχό, τὸ κανακάρικό σου,
εἰσὲ θυσία τὸ ζητᾶ σήμερον ὁ Θεὸς σου.
Και ξύπνησέ το γλήγορα, μετὰ σου ἄς συνοδέφει, 15
κι ἀνέβα σὲ ψηλὸ βουνί, πού θέλω σ' ἀρμηνέφει
ἀνέβα το προθυμερά, κι εἰς τὴν κορφὴ σὰ φτάσεις,
σφάξε τὸ τέκνο, κάψε το, και βλέπε μή δειλιάσεις.
Σπούδαξε, ξύπνα τὸ παιδί κι ἔπαρ' το μετὰ σένα,
ἔτελείωσε προθυμερά τὰ σῶχω μιλημένα. 20

Μὴν ἀνιμένεις, Ἀβραάμ, πλιὸ δεῦτερο μαντάτο
καὶ μὴ βαραίνεις, μὴ γρινιάς, γιατί ὁ Θεὸς γρικᾶ το.
Σὲ τρεῖς ἡμέρες νὰ γενεῖ τούτη ἡ θυσία τυχαίνει·
τέτοιαις λογῆς εἶναι ὁ ὀρισμὸς κι ἡ ὀρδινιά δοσμένη.
Ἦκουσες τὴν παραγγελιά τοῦ Ποιητῆ καὶ Πλάστη, 25
καὶ γείρου, κίνησε νὰ πᾶς καὶ τὴν τρομάραν ἄσ' τῆ
τοῦ λογισμοῦ σου ἢ συννεφιᾶ κι ἡ σκοτεινά'γρα ἄς πάφει,
νὰ ῥθει ἡ πιστοσύνη σου εἰς τσ' ὀρανοὺς νὰ λάφει.

*

ΑΒΡΑΑΜ

Ἦφου, τρομάρα μὲ κρατεῖ, ζάλη μεγάλην ἔχω,
κοιμούμενος ἢ ξυπνητὸς ἂν εἶμαι δὲν κατέχω. 30
Ἦντα μαντάτο μοῦ ἔφες, ἄγγελε, ἀποὺ τὸ θρόνο
κι ὀρίζεις μὲ τ' Ἀφέντη μου νὰ κάμω τὸ δὲ σῶνω;
Ἦ Βασιλέα τ' οὐρανοῦ, Ἦντα γρικῶ τ' αὐτιά μου,
Ἦντᾶ ναι τοῦτο τ' ὀρισες ἐδᾶ στὰ γερατεῖά μου;
Πῶς νὰ τὸ δοῦ τὰ μάτια μου κι ἡ χέρα νὰ τὸ κάμει 35
καὶ νὰ συντρέξει τὸ κορμί, πού τρέμει σὰν καλάμι;
Ἦφου, μὲ ποιὰν ἀποκοτιὰ νὰ μπεῖ στὴν ὄρεξή μου,
μὲ τίνος λιονταριοῦ καρδιά νὰ σφάξω τὸ παιδί μου;
Πῶς νὰ τὸ δῶ στὰ πόδια μου σὰ ρίφι νὰ ταράσσει,
σὰ βόιδι νὰ μουγκίζεται, σὰν φάρι νὰ σφάρασσει; 40
Κεῖνη ἡ εὐκὴ ὀποῦ μοῦ ἔδωκες ἐμένα καὶ τσῆ Σάρρας,
μηδὲν τὴν κάμεις νὰ γενεῖ ἀνάγκη καὶ κατάρρα.
Ἦ Σάρρα πλιὸ δὲν ἤτونه νὰ γαστρωθεῖ κοπέλι,
γιατὶ ἤτο γρά κι ἀνήμπορη κι ἡ φύσις δὲν τὸ θέλει.
Κι ὡς ἔσμιξα στὰ γέρα τσῆ, ὀρισες κι ἐγαστρώθη, 45
καὶ μὲ τὸ θεϊκὸ ὀρισμὸ ἡ φύσις ἐκομπώθη·
κι ὀλπίζαμε οἱ ταλαίπωροι, σὰν πέσει τὸ γομάρι,
νὰ μεγαλώσει καὶ νὰ ζεῖ μὲ τοῦ Θεοῦ τῆ χάρη.
Κι ἐδᾶ ποιά νὰ ἴναι ἡ ἀφορμὴ κι ἡλλαξες τὸ σκοπὸ σου
κι ἐπέρασε τὸ σπλάχνος σου κι ἤφες τὸ θυμὸ σου; 50

Κύριε, καὶ λυπήσου με καὶ δὲς τὰ κλάηματά μου
καὶ μὴ μὲ κάμεις ἄπονο κύρη στὰ γερατεῖά μου.
Ἦνεὶ γιὰ κρίμα ἢ χάρη σου ἀντίμεψη γυρεύγει, *ἐπιστολὴ*
τιμώρησε τὸν Ἀβραάμ· τὸ τέκνο τί σοῦ φταίγει;
Πέφε μου, Κύριε, φτωχεῖά, ἀνημποριά καὶ χρεῖα 55
καὶ τὸ παιδί μου γλύτωσε ἀπὸ τούτη τῆ θυσία.
Πολλὰ μαντριά μοῦ ἔχρισες, στεκούμενα κι ὀρίζω
κι ἄθρωπο πλοῦσο σὰν ἐμὲ στὸν κόσμον δὲ γνωρίζω.
Ἦλα τὰ πλούτη καὶ καλὰ ἄς εἶναι γιαγεργμένα, *ἐπιστολὴ*
μὰ τῆ θυσία πού ζητᾶς μοῦ χάρισε κι ἐμένα. 60
Ἦπαρ', Θεέ, τὸν Ἀβραάμ μ' ὄ,τι κι ἂν ἀφεντεύει
καὶ ζωντανὸ τὸν Ἰσαάκ ἄφῃσ' νὰ σοῦ δουλεύει.
Μὴ μοῦ τῆ σβῆσεις τῆ χαρὰ τὴν εἶδε τὸ κορμί μου,
ὄνταν ἐφανερώθηκε στὸν κόσμον τὸ παιδί μου.
Κι ἂν ἔχω φταίσιμον ἐγώ, κρίματα καμωμένα, 65
μὴν τὰ πλερώσει ὁ Ἰσαάκ τὰ σφάλματά μου ἐμένα.

Καμμένο σπῆτι τοῦ Ἀβραάμ, ποιὸς σοῦ ἔδωκε κατάρρα,
κατὰ σ' Ἦντα σχουντούφλα βρῖσκεσαι, ἀνεμικὴ κι ἀντάρρα; *διελέα*
Ἦ μάνα ἢ κακορίζικη κοιμάται, δὲν κατέχει
εἶδὲ γρικᾶ ἢ βαριόμοιρη Ἦντα τὴν περιτρέχει. 70
Ἦς τσῆ μακρύνω ἀπὸ ἔδω, μὴν πᾶ νὰ τὸ γρικῆσει
καὶ πιάσει πέτρα καὶ δαρθεῖ καὶ κακοθανατίσει.
Ἦς πᾶ νὰ κάμω προσευκὴ τ' Ἀφέντη ὀποῦ μ' ὀρίζει,
ὀποῦ τὰ μέσα τῆς καρδιάς καὶ τὰ κουρφα γνωρίζει.

*

Κύριε, ἀπεις μετάρθεση δὲν ἔχει τὸ μαντάτο 75
πού μοῦ ἔφες ὁ ἄγγελος ἐδῶ στὸν κόσμον κάτω
κι ἀπείτις καὶ τὸ ζήτημα πού μοῦ κάμες, Θεέ μου,
δὲν ἔχει πλιὸ μετανιωμό, μὲ σπλάχνος γρικῆσέ μου:
ἐπαρ' τόνε τὸν Ἰσαάκ καὶ μὴ μοῦ τὸν ἀφήσεις,
μὰ νὰ τοῦ δώσει θάνατον ὁ κύρης μὴ θελήσεις. 80

Τσῆ σάρκας εἶναι ὁ θάνατος, πάντα τότε βαστούμε, *βιβλῶν, σφαιρῶν*
καὶ νὰ τότε ξωφεύγομε, ἐτοῦτο δὲ μποροῦμε
μὰ νὰ τὸν σφάζει ἄδικα ὁ πρικοιμένος κύρης,
μηδὲν τ' ὀρίσεις, Πλάστη μου, ὅπου 'σαι νοικοκύρης.
Σφαίνω καὶ φταίγω σου πολλά, γνωρίζω τὰ κακά μου, 85
πάλι ἢ ἐλεημοσύνη σου νικά τὰ σφάλματά μου.
Πούρι ἂ δὲν ἔνοι μπορετὸ τοῦτο νὰ μεταθέσει,
δῶς μου καρδιά κι ἀποκοτιά, κι ἢ ψή μου ἄς μπορέσει *ψυχή*
γιατὶ τέκνο μου τὸν Ἰσαάκ νὰ μὴν τότε γνωρίζω,
γιατὶ ἔχω σάρκα καὶ πονῶ, κορμὶ καὶ λακταρίζω. *ἐπιθυμῶ 90*
Κι ἐσύ, Θεέ, ποῦ τ' ὀρισε, δῶς δύναμη κι ἐμένα *ἀλλὰ πού, γρήγο*
νὰ κάμω τ' ἀνημπόρετα σήμερο μπορεμένα, *καὶ λακταρῶ*
νὰ τότε δῶ ἄθος νὰ γενεῖ, νὰ μὴν ἀναδακρυσῶ
καὶ τῆ θυσία πού ζητᾶς σωστῆ νὰ σοῦ τῆ δώσω.

*

ΣΑΡΡΑ

Ὡ Ἀβραάμ, ὦ Ἀβραάμ, ἴντᾳ 'ναι τὰ δηγᾶσαι; 95
Νειρεύεσαι γῆ ξυπνητὸς εἶσαι καὶ δὲν κοιμᾶσαι;
Σίμωσε, πέ μου το κι ἐμέ. Τί 'ναι πού σὲ βραίνει;
Τίς σοῦ μιλεῖ; Μὲ ποιὸν μιλεῖς; Ποιοῦ 'ναι ἡ λαλιά πού βγαίνει;

ΑΒΡΑΑΜ

Γυνή μου, δὲ νειρεύομαι, τὸ στόμα μουρμουρίζει,
τὴν προσευκὴ μου στὸ Θεὸ κάνω πού μᾶς ὀρίζει 100
μὲ παρακάλιο προσκυνῶ, ὡσὰν κριματισμένος,
τοῦ Πλάστη κάνω δέηση κλιτός, γονατισμένος.
Λοιπὸ μὴ στέκεις ν' ἀγρυπνᾶς, μὰ γύρισε, κοιμήσου,
νύκτᾳ 'ναι κι ἄμε, ἀκούμπισε εἰς τὴν ἀνάπαφί σου.

ΣΑΡΡΑ

Δὲν εἶν' καιρὸς τσῆ προσευκῆς, δὲν εἶναι αὐτὰ τὰ λέγεις; 105
ἢ ἐμιλιά σου μαρτυρᾶ ἀπὸ καρδιάς πὼς κλαίγεις.

Τῆ γλώσσα σου γρικῶ ξερῆ, θαμπὸ τ' ἀνάβλεμμά σου,
περιορισμένο σὲ θωρῶ ἀπὸ τ' ἀναρίμματα σου.
Δὲν εἶν' καιρὸς νὰ κείτομαι ἐδέτσι ξεγνοιασμένη,
μὰ θέλω νὰ 'ρθω νὰ μοῦ πεις τί 'ναι πού σὲ βραίνει. 110
Δὲν εἶν' καιρὸς γιὰ ἀνάπαφη, δὲν εἶν' καιρὸς γιὰ στρώμα,
φαρμάκι ἔχεις, Ἀβραάμ, πολλά πρικὺ στὸ στόμα.

ΑΒΡΑΑΜ

Γεῖς πόνος μ' ἔσφαξε δριμύς, μὰ ἐδᾶ μὲ σφάζει κι ἄλλος,
καὶ νὰ λογιᾶσω δὲ μπορῶ ποιὸς νὰ 'ναι πλιὰ μεγάλος.
Τὸν ἕνα δὲν ἐδύνουμου· τὰ δυὸ πὼς νὰ γρικῆσω; 115
'Ἰντα λογιῆς νὰ τσῆ φανεῖ, σὰν τσῆ τὸ μολογῆσω;

Κύριε, ἐσὺ πού τ' ὀρισε, βόθηθα τοῦ δουλευτῆ σου,
μετάστρεφε τὸ βᾶρος σου καὶ πάφε τὴν ὀργή σου.

ΣΑΡΡΑ

Ἀβραάμ, δὲν εἶναι πλιὸ καιρὸς νὰ χώνεις τὰ κουρφέ σου·
τὰ μάτια σου τὸ μολογοῦ τὸ βᾶρος τσῆ καρδιάς σου. 120
Βαρὺ μαντάτο καὶ πρικὺ θὲς ἔχει γρικημένα·
πέ το λοιπὸν καὶ μὴ δειλιάς, θαρρέφου μοῦ το ἐμένα.
Πέ το καὶ σιας παρηγοριά ἐγὼ σοῦ θέλω δώσει,
ἂν ἢ βουλή μου παραμπρὸς δὲν ἔμπορεῖ νὰ σώσει.
Κι ἀπάλυε στὰ λόγια μου κι ἄς τῆ σικληριά τὴν τάση, 125
δῶς' θέλημα τσῆ γλώσσας σου νὰ μοῦ τὸ φανεράσει.
'Ἡ σάρκα μου εἶναι σάρκα σου, ἢ καρδιά μου εἶναι καρδιά σου,
δικὰ μου εἶναι τὰ πάθη σου, οἱ πόνοι κι ἢ πρικοιά σου.

ΑΒΡΑΑΜ

Ἐκεῖνον ὅπου μοῦ ζητᾶς καὶ πεθυμᾶς νὰ μάθεις,
μάθεις το θὲς καὶ δεῖς το θὲς, καμμένη, σὰν τὸ πάθει; 130
μὰ πρὶ γενεῖ, ἀποκοτιά νὰ σοῦ τὸ πῶ δὲν ἔχω,
γιατὶ τῆ γνώμη σου γρικῶ, τὰ πράξεις σου κατέχω,

ΑΒΡΑΑΜ

Γιέ μου, πνοή τση ζήσης μου, πλιό σου δὲ θὲς γιαγεῖρει·
 ἐπὶ δες τη τή μάνα σου καὶ τὸν καημένο κύρη.

δε θα των
 αναδειξ
 πια

ΙΣΑΑΚ

Ἦντα μοῦ λές, πατέρα μου; Ὅφου, ἡ καρδιά μου ἐρράγη ἀδίμνο
 καὶ τὸ κορμί μου ἐπλάκωσεν ἀναλαμπή κι ἐκάγη.

ΑΒΡΑΑΜ

Τέκνο μου, δῶσε εὐχαριστιὰ εἰς ὅ,τι κι ἄνε πάθεις, 785
 κι ἦρθεν ἡ ὥρα τὰ κουρφα ὀποῦ ζητᾶς νὰ μάθεις.

Φέρε μου ἐπὰ τὰ χέρια σου νὰ τὰ γλυκοφιλήσω
 καὶ νὰ τὰ δέσω μὲ σκοινί, νὰ τ' ἀποχαιρέτησω.

Ἦρθεν ἡ ὥρα κι ὁ καιρὸς ποῦ μέλλει νὰ σὲ χάσω:
 ἐσύ 'σαι τὸ καλὸν ἀρσὶ ποῦ θὲ νὰ θυσιάσω. 790

Φέρε μου ἐπὰ τὰ χέρια σου, τὰ ποδαράκια ἀντάμα,
 ποῦ κοπελιστικὴ ἀταξιὰν ἀκόμη δὲν ἐκάμα.

ΙΣΑΑΚ

Πατέρα μου, ὄνομα ἄπονο στὸν κόσμο θὲ νὰ πέφεις,
 ἂν δὲ σκολάσεις τὸ θυμό, νὰ τότε μεταστρέφεις. 795
 Δὲν τὸ λυπᾶσαι τὸ παιδί τ' ἀκριβαναθρεμμένο;

Δὲν τὸ θωρεῖς πὼς εἶν' κλιτό, πολλὰ χαμηλωμένο; 800
 Τούτη ἦτον ἡ ξεφάντωση, τοῦτο τὸ περιβόλι,

ὀποῦ μ' ἐκάλεσες προχτές, τὴν περασμένη σκόλη;
 Τοῦτα τὰ μάτια, ὀποῦ θωρεῖς καὶ τρέχου σὰν ποτάμι,

τοῦτο τὸ δροσερὸ κορμί, ποῦ τρέμει σὰν καλάμι, 800
 δὲν ἔχου τόση δύναμη σήμερο νὰ σὲ ποῖσου (λοιδ) νὰ σὲ
 νὰ μὲ γνωρίσεις γιὰ παιδί, ν' ἀλλάξει ἡ ὄρεξή σου;

Ποῦ 'ν' τὰ σφικταγκαλιάσματα, κύρη μου; Ἐδιαβήκα;
 Κι οἱ σπλαχνικὲς ἀναθροφές; Ἐξελησημονηθῆκα;

Τὰ κανακοφιλήματα ποῦ μέλλει νὰ τ' ἀφήσω, 805
 ποῦ μ' ἐβλεπες νὰ κοιμηθῶ καὶ πάλι νὰ ξυπνήσω;

Γιὰ νὰ μὲ δώσεις τση φωτιᾶς, ἤθρεφες τὸ κορμί μου,
 καὶ γιὰ νὰ κόψεις σὰ ριφιού κι ἀρσιού τὴν κεφαλὴ μου;

ΑΒΡΑΑΜ

Ἦγιέ μου, ὁ Παντοκράτορας ὀρίζει κι ἔτσι θέλει 810
 στὸν τόπο τοῦτο νὰ καγοῦ τὰ τρυφερά σου μέλη.

Συμπάθησέ μου, καλογιέ, τοῦ πρικαμένου κύρη·
 δὲν εἶν' δικό μου θέλημα, ἀμ' εἶν' τοῦ Νουκακύρη.

ΙΣΑΑΚ

Πατέρα μου, τὸ σπέρμα σου πόνεσε καὶ λυπήσου,
 ἔβγαλε τέτοιο λογισμό ἀποῦ τὴν ὄρεξή σου.

Ἄ σου 'φταιξα κι αμιὰ φορά, ἀπόφαση ἄλλη κάμε·
 μὴ θέλεις νὰ μουγκαλιστῶ καὶ νὰ ταραξῶ χάμαι.

815
 μουάρε, ὀρῶ τὸ
 δικαίω καὶ ἀρετὴ
 τὰρ ἔν ἀρετῆ

ΑΒΡΑΑΜ

Τέκνο μου, εἰς τούτη τὴ δουλειὰ Ἀφέντης μᾶς ὀρίζει,
 τὸν πόνο μου, τὴν πρίκα μου ἐκείνος τὴ γνωρίζει.

Μὰ σ' ὅ,τι ὀρίζει ἡ χάρη του ἄς τὸν εὐχαριστοῦμε
 καὶ μὴν τότε βαραῖνομε στὰ λόγια ὀποῦ μιλοῦμε. 820

ΙΣΑΑΚ

Κατέχει το κι ἡ μάνα μου; Εἶναι μὲ θέλημά τση;
 Πὼς ἦτο καὶ δὲ μ' ἔχασε στὰ φύλλα τση καρδιάς τση;

ΑΒΡΑΑΜ

Κατέχει το κι ἡ μάνα σου κι εἴμεστα συβασιμένοι. 825
 τοῦτος εἶναι ὀρισμὸς Θεοῦ καὶ καυαῖς δὲ βγαίνει.

ΙΣΑΑΚ

Ὅφου, πὼς τὴν ἐγνώρισα τὴν πρικαμένη μάνα! 825
 Ὅντα μ' ἀποχαιρέτησε, τὰ στῆθη τση πὼς 'κάνα!

Ὅσῶν ταρασσει τὸ πουλί εἰς τοῦ σφακτῆ τὸ χέρι,
 ὄντε τοῦ γγίξει στὸ λαιμὸ τὸ κυφτερὸ μαχαίρι,

Έτσι ή καημένη τση καρδιά ήκανε, όντα μου 'μίλειε
 κι όντα μ' άποχαιρέτιζε κι όντα μ' έγλυκοφιλείε· 830
 κι όντα μ' επεριλάμπανε κλίνοντας εις τὸ στρώμα, *εργασία*
 πικρὸ φαρμάκι ἐστάζασι τὰ χεῖλη καὶ τὸ στόμα·
 καὶ φανερὰ τὸ ἔγρικησα ἡ θυσία ἔχει βάρος
 κι ἐγὼ θεὸς νὰ γενῶ τ' ἀρνὶ κι ἐσύ, ἀφέντη, Χάρος.
 Δέσε με, κύρη μου, σφικτὰ καὶ στάσου νὰ σοῦ δείξω, 835
 όντα ταράσσω στὸ σφαγί, μὴ λάχει νὰ σ' ἀγγίξω
 καὶ πέσω 'ς τέτοιο φταίσιμο στὸν ἀποχωρισμὸ μου
 κι εἶρω το βάρος στὴν ψυχὴ 'ς τὸ ἴσφαλα στανικῶς μου. *π. 837*
 Μ' αὐτὴ τὴ χέρα, ποῦ ἔδεσες τοῦ Ἰσαὰκ τὰ μέλη, *ὁ δὲ πᾶσι μὲν*
 τὸ τέκνο σου τὴν εὐλογία σήμερο τήνε θέλει· 840
 κι εὐλόγησέ με ἀπὸ καρδιάς καὶ δῶσ' μου τὴν εὐχὴ σου,
 κι ἄς κλάψουσι τὰ μάτια σου κι ἄς με πονέσει ἡ ψὴ σου.

ΑΒΡΑΑΜ

Ἡ εὐχὴ τσ' εὐχῆς μου, τέκνο μου; στὸν ἀπομισσμό σου,
 στὸ σφάμα σου, στὸ κήμα σου καὶ εἰς τὸ θάνατό σου.
 Τὸ θέλημα τ' Ἀφέντη μας τελειώνομε κι οἱ δυὸ μας, 845
 κι ἐκεῖνος νὰ ἔ' βοήθεια μας στὸν ἀποχωρισμὸ μας.
 Καὶ σπούδαξε, στὴ χάρην του κάμε τὴν προσευκὴ σου
 καὶ σύγκλινε τὴν κεφαλὴ μ' ὅλη τὴν ὄρεξή σου.
 Μὴ λυπηθεῖς τὴ νιότη σου καὶ τὴ ζωὴ τὴ χάνεις·
 χαρὰ σ' ἐσέ, παιδάκι μου, ἀπείτις ἀποθάνεις, 850
 χαρὰ σ' ἐσέ, χαρὰ σ' ἐσέ, ἀπείτις ξεφυχήσεις,
 μεγάλη πλούτη καὶ χαρὲς πᾶ νὰ κληρονομήσεις.
 Σὰ σώσεις εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ν' ἀνοίξουσι τὴ θύρα,
 νὰ πᾶς μ' ὅλη τὴ μαρτυριὰ ὀμπρὸς εἰς τοῦ Σωτήρα,
 τὸ αἷμα σου ν' ἀνασταθεῖ ὀμπρὸς στὸ πρόσωπό του, 855
 νὰ προσκυνᾷς καθημερινὸ τὸν τόπο τῶν ποδιῶ του.
 Ἐκεῖ οἱ ἅγιοι ἀγάλλονται, χαίρονται κι εὐλογοῦσι,
 τιμοῦσι καὶ δεξολογοῦν ὅλοι καὶ προσκυνοῦσι.
 Νὰ μπῶρου νὰ ξεψύχησα, όνταν ἐβγαίνει ἡ ψὴ σου,
 καὶ νὰ ἴθθα ν' ἀνεπάγηκα εἰς τὴν ἀνάπαφή σου! *ἀναπέπαγα* 860
ἀνελήκα

Ἄς ἦτον ὀρισμὸς Θεοῦ νὰ με ἔθελε κι ἐμένα,
 ἐδὰ νὰ μπῆκα στὴ φωτιά, νὰ καίγομεν μ' ἐσένα!
 Μὰ μοναχὸ σ' ἐζήτησεν ἡ χάρη του ἡ μεγάλη,
 ὀμπρὸς του νὰ θυσιαστεις καὶ νὰ γενεῖς ἑλπίη. *ὁ δὲ πᾶσι μὲν*
 Κάμε, παιδί μου, μὴ ἀργεῖς, τὴν προσευκὴ σου πὲς τὴν 855
 τὴν κεφαλὴ σου στὸν κορμὸ τοῦτον ἀκοῦμισέ τῃ.

ΙΣΑΑΚ

Καὶ ποῦ με κράξεις, κύρη μου, νὰ ἴρω νὰ γοναίσω,
 'ς ποῖο γάμο, 'ς ποῖα ξεφάντωση; καὶ λές μου μὴ σ' ἀργήσω;

Ἄορατε, λυπήσου με, ἄναρχε, πόνεσέ με,
 καὶ πολυέλεε Θεέ, τάρᾳ ἐλευθέρωσέ με· 870
 σπλαχνίσου τοὺς γονέους μου ἐδὰ στὰ γερατειά τους,
 δῶσ' μου ζωὴ νὰ τὼς βοηθῶ εἰς τὴν ἀνημπορίᾳ τους.
 Μ' ἂν ἔν' καὶ σὰν ἁμαρτωλὸι δὲ μᾶσε πρέπει ἄσπυ,
 πέφε τσὴ φύσης θάνατο πάραυτας νὰ με σάσει,
 νὰ μοῦ σφαλίσαι ὁ κύρης μου τὰ μάτια καὶ τὸ στόμα, 875
 νὰ κάμει λάκκο τοῦ κορμιοῦ, νὰ τὸ σκεπάσει χάρμα·
 νὰ μὴ γρικῆσω τὸ σπαθὶ νὰ κόψει τὸ λαιμὸ μου,
 μηδὲ τρομάρα φοβερὴ κι ἄγρια στὸ θάνατ' μου.

Δὲν εἶναι πλιὸ μετάθεση, δὲν εἶναι ἐλεημοσύνη;
 Ἀπείτις ἔτσι τ' ὄρισεν ὁ Κύριος ὀποῦ κρίνει,
 μιὰ χάρη μόνο σοῦ ζητῶ στὸν ἀποχωρισμὸ μου:
 νὰ μὴ θελήσεις ἄπονα νὰ κόψεις τὸ λαιμὸ μου,
 μὰ σφάζε με κανακιστὰ, σιργουλιστὰ κι ἀγάλια, *καὶ δεινὰ* *με προσπίπτει*
 γιὰ νὰ θωρεῖς τὰ δάκρυα, ν' ἀκούς τὰ παρακάλια· *παιθῶν*
 νὰ σὲ θωρῶ, νὰ με θωρεῖς, νὰ δῶ ἂν ἐλπιεῖς 885
 καὶ τὸ φτωχὸ τὸν Ἰσαὰκ γιὰ τέκνο δὲ γνωρίζεις.
 Κι ὡσὰν ταράξω, νὰ με δεῖς σὰν πρόβατον ὀμπρὸς σου,
 ἀπάλυνε τὴν ὄρεξή καὶ πάλι τὸ θυμὸ σου.
 Καὶ μὴ θελήσεις ἄπονα κι ἄλλο κακὸ νὰ πάθω:
 μηδὲ με βάλεις στὴ φωτιά, μηδὲ με κάμεις *ὁ δὲ πᾶσι μὲν*
κεῖθα πᾶσι

ὡσὰ μὲ σφάζεις, μὴν καγῶ, μὴν κάμεις τέτοια κρίση,
νὰ μὴν τὸ μάθει ἡ μάνα μου καὶ κακοθανάτισει.

Τὸ σφάμα καὶ τὸ σκότωμα πούρι βαστάζει θέλει,
μὰ τῆς φωτιάς ἡ μάχαιρα νεκρώνει τῆς τὰ μέλη.

Μάνα μου, καὶ νὰ πρόβαινες, νὰ μ' ἔβλεπες δεμένο 895
καὶ νὰ σοῦ σύρω τῆ φωνῆ καὶ νὰ σοῦ πῶ «ἀποθαίνω»·
συμπάθιο νὰ σοῦ ζήτησῃ, νὰ σὲ γλυκοφιλήσω

καὶ νὰ σὲ σφικταγκαλιαστῶ, νὰ σ' ἀποχαιρετήσω.

Μάνα μου, πλιὸ δὲν ἔρχεσαι στὸ στρώμα νὰ μὲ ντύσεις,
νὰ μὲ ξυπνήσεις σπλαχνικὰ καὶ νὰ μὲ κανακίσεις. 900

Μισεύγω σου καὶ χάνεις με σὰ χιόνι ὄντα λύσει
κι ὡσὰν ὄντα κρατεῖς κερὶ κι ἄνεμος σοῦ τὸ σβήσει.

Ἐκεῖνος ὅπου τ' ὄρισε νὰ 'ναι παρηγοριά σου
καὶ πέτρα τῆς ἀπομονῆς νὰ κάμει τὴν καρδιά σου.

Κύρη μου, ἀνὲ κιαιμιὰ φορὰ σοῦ 'φταιξα ὡσὰν κοπέλι, 905
συμπάθησε τοῦ Ἰσαάκ, καὶ νὰ μισέφει θέλει·
καὶ φίλησέ με σπλαχνικὰ καὶ δῶσ' μου τὴν εὐχή σου

καὶ τάξε πῶς κιαιμιὰ φορὰν ἡμοῦ κι ἐγὼ παιδί σου.
Πῶς νὰ τὸ κάμει ἡ χέρα σου νὰ κόφει τὸ λαιμὸ μου

καὶ πῶς νὰ τόνε δυναστεῖς τὸν ἀποχωρισμὸ μου; 910

Τῆ χάρη ὅπου σοῦ ζήτησα σήμερο κάμε μού τη,
ἐπάκουσε τοῦ Ἰσαάκ συναῖς τῆ βολὰν ἐτούτη: του ἀρχιστρω

ἀνάδια μου, νὰ σὲ θωρῶ, ἔβγαλε τὸ μαχαίρι ἐστῶ
καὶ σίμωσέ μου το κοντά, νὰ σὲ φιλῶ στὸ χέρι.

Κύρη, μὴ σφίγγεις τὸ σκοινί, ἄσ' το ἀχαμνὸ δαμάκι δ. γ. λ. ι. 915
καὶ μὴ μὲ βιάζεις κι ἄσι με ν' ἀκροσταθῶ λιγάκι.

Ἐκεῖνη ἡ χέρα, ὅπου πολλὰ μὲ 'χε κανακεμένο,
τὰ μοῦ τὰ κάνει σήμερο δὲ μὲ 'χε μαθημένο.

Γιὰ νὰ θυμᾶσαι ὅ,τι σοῦ πῶ, γλυκὸ φιλι σοῦ δίδω:
σήμερο τῆ μητέρα μου ἐσὲ τὴν παραδίδω. 920

Μίλειε τση, παρηγόρα τη, ἄς εἶστε πάντα ὁμάδι,
καὶ πέ τση πῶς ὀλόχαρος πάγω νὰ βρῶ τὸν Ἄδη.

Ἄ,τι ἐδικό μου εὐρίσκεται στὰ μέσα τοῦ σπιτιοῦ μας
δῶσε τα τοῦ Ἐλισεὲκ, τοῦ γειτονόπουλου μας,
τὰ ρούχα μου καὶ τὰ χαρτιά, ἄγραφα καὶ γραμμένα, 925
καὶ τὸ σεπέτι τὸ μικρὸ μ' ὅ,τι ἔχει πράμα ἐμένα, ὁ ἄλλοι, μασοῦ

γιατὶ εἶναι συνομηλικὸς καὶ συνανάτροφός μου,
φίλο καλὸ καὶ σπλαχνικὸ τὸν ἡῦρα στὸ σκολεῖό μου·
καὶ κάμε νὰ τὸ δυναστεῖς, κάμε νὰ τὸ βαστάξεις
εἰς τὸ ποδάρι τοῦ παιδιοῦ τὸν Ἐλισεὲκ νὰ τάξεις. 930

Ἄλλο δὲν ἔχω νὰ σοῦ πῶ καὶ νὰ σοῦ παραγγείλω,
μόνο πῶς ἀποχαιρετῶ πάσα ἐδικὸ καὶ φίλῶ.

Κύρη μου, ὅπου μ' ἔσπειρες, καὶ πῶς δὲ μὲ λυπᾶσαι;

Ἦ Πλάστη μου, βοήθα μου! Μάνα μου, καὶ ποῦ νὰ 'σαι;

ΑΒΡΑΑΜ

Μηδὲ φωνιάζεις, τέκνο μου, κι ἐμένα θανατώνεις,
μ' ἄς εἶσαι ἀπομονετικὸς, τὸν πόνο σου νὰ χάνεις. 935

Χαμήλωσε τὰ μάτια σου, χάμαι στῆ γῆ συντήρα,
νὰ κάμομε τὸ θέλημα τ' Ἀφέντη καὶ Σιωτήρα.

Κλίνε τὸ κεφαλάκι σου λιγάκι, καλογιέ μου,
μὴ μὲ θωρεῖς, γιατί δειλιῶ. Νά τῆ θυσία, Θεέ μου! 940

*

Ο ΑΓΓΕΛΟΣ

Ἦ Ἀβραάμ, τῆ μάχαιρα γιάγειρε στὸ φηκάρι·
τὸ ἀγγέλου ἐπερίσεφεν ἡ ἐδικὴ σου χάρη.
Χαρὰ σ' ἐσένα, Ἀβραάμ, κι εἰς τ' ἀσφαλτό σου ζάλο
μὲ τὴν ἐμπιστοσύνη σου, ποῦ δὲν εὐρέθη εἰς ἄλλο. 945

Ἀβραάμ, μεγάλη ἡ πίστη σου, μεγάλη ἡ ὀρεξή σου,
σήμερο ἐστεφανώθηκες ἐσὸ καὶ τὸ παιδί σου·

μεγάλῃ νίκην ἔκαμες στὸν πόλεμο ὅπου μπήκες,
νὰ σὲ πλανέσου τὰ φθαρτὰ τοῦ κόσμου δὲν ἀφήκες.

Λύσε του τὰ δεματικά, λύτρωσε τὸ κοπέλι,
καὶ τῆ θυσία ποῦ μελετᾷς Ἀφέντης πλιὸ δὲ θέλει. 950

ΑΓΓΛΙΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ

ΙΣΑΑΚ

Πατέρα, πέ μου, άλλοιώς τὸ δρόμο παίρνω,
κακὸ ἂν μοῦ μέλλεται γὰ πάθω ἢ ὄχι.

ΑΒΡΑΑΜ

Ἄχ, θεῖ μου ἀγαπημένε! Ὡσὶ συμφερά μου!
Αὐτὸ σπάζει κορμάτια τήν καρδιά μου.

ΙΣΑΑΚ

Πατέρα μου, γί' αὐτὸ τὸ πράμα πέ μου:
γιατί ἴχεις τὸ σπασθὶ ξεθηκαρώσε:
καὶ τὸ σέρνεις γυμνὸ σ' αὐτὸ τὸν τόπο
ποῦ θουμκινὸ μου προξενεῖ μεγάλο;

ΑΒΡΑΑΜ

Ἰσάκ, τέκνο μου, ἤσυχασε, παρακαλῶ σε,
καὶ τήν καρδιά μου σπάζεις ἴσα κορμάτια.

ΙΣΑΑΚ

Μὴ κρύβεις τίποτε ἀπὸ μέ, παρακαλῶ σε,
πατέρα μου, μὰ πέ μου τί λογιάζεις.

ΑΒΡΑΑΜ

Ἰσαάκ, Ἰσαάκ, γὰρ σὲ σκοτώσω πρέπει!

ΙΣΑΑΚ

ὦ πατέρα, πατέρα, αὐτὴ ἔγαι ἡ θέλησή σου;
Γιὰ γ' ἀφανίσεις τὸ ἴδιο σου τὸ τέκνο,
πάγω σ' αὐτοὺς τοὺς λόφους τὸ ἔχεις φέρει;
Κύρη μου, ὅσο κι' ἂν ἔφταιξα σὲ κάτι,
μ' ἔνα ραβδί μπορείς γὰρ μὲ παιδέψεις·
τὸ σπαθί σου θηκάρωσέ το, ἂν θέλεις,
μικρὸ παιδί ἔμαι ἀκόμη, πατέρουλήη...

ΑΒΡΑΑΜ

Συχώρησέ με, ἀγαπητό μου τέκνο,
ποῦ τὴ μεγάλη θλίψη αὐτῆ σοῦ δίνω:
τοῦ Θεοῦ προσταγὴ πρέπει γὰρ ἔχτελέσω,
τὰ ἔργα τοῦ ὅλο πραόνητα εἶναι πάντα.

ΙΣΑΑΚ

Νὰ δῶνε ὁ Θεός, ἡ μάνα μου, κοντά μου
γὰρ ἔταν ἐδῶ. Στὰ γόνατά της, μπρὸς σου
θὰ ἔπεφτε εὐτύς, γὰρ σὲ ἱκετέψει, κύρη,
ἂν γίνεται τὴ ζωὴ μου γιὰ γὰρ σώσεις.

ΑΒΡΑΑΜ

Πλάσμα χαριτωμένο, σὲ σκοτώνω·
μὰ φοβοῦμαι τὸ Θεὸ καὶ τὴν ὀργή του·
στὸ θέλημά του ἐνάγνια πῶς γὰρ πράξω;
.....

ΑΒΡΑΑΜ

Κύριε, προθυμερὰ τὸ θέλημά σου
θὰ τὸ ἔχτελέσω· τοῦτο τὸ ἄθωο πλάσμα
ποῦ τόσο καρτερεῖ ἡσυχὰ τῆς μοίρας
μου ἦταν ἔτσι κι ἀλλοιῶς γὰρ τὸ σκοτώσω.

1. Ἡ θεία τοῦ Ἰσαάκ (τοῦ μῦθου τοῦ Τεέστε) ἀνέκδ. μετὰρρ. Ἄρη Δικταίου.

ΙΣΑΑΚ

Σπλαχνίσου με! Γιατί έτσι άργεις, πατέρα;
 Πάρε μου τὸ κεφάλι, κι ἄς πεθάνω.
 Παρακαλῶ σε, ἀπὸ τὴν δυστυχιά μου
 λώτρωσέ με, τι ἀπόφαση τὸ πῆρα.

ΑΒΡΑΑΜ

Ἄχ, γιέ μου! Τρία κομμάτια θὰ ραγίσει
 ἡ καρδιά μου, γροικώντας σου τὰ λόγια
 τοῦ μοῦ μιλεῖς. Ἰησοῦ! Γιατί πολλά ἔχω,
 πολλά, μέσα στοῦ νοῦ μου, μὲ λυπήθης.

ΙΣΑΑΚ

Τώρα τὸ βλέπω, κύρη: θὰ πεθάνω.
 Παντοδύναμε Θεέ μου καὶ μεγάλε,
 σὲ σένα παραδίνω τὴν ψυχή μου
 Κύριε, καλὸς μαζί της νά ᾿σαι...!

(*Εὖθὺν ὁ Ἀβραὰμ θεὸν νὰ πιάσει καὶ θεὸν νὰ δέσει τὸν γιό του τὸν Ἰσαὰκ πάνω στὸ
 βωμό. Θεὸν νὰ κάνει μιὰ κίνηση σὰ γιὰ νὰ τοῦ κόψει τὸ κεφάλι μὲ τὸ σπαθὶ του. Τότες
 θεὸν νάρτει ὁ ἄγγελος καὶ θεὸν νὰ πιάσει τὸ σπαθὶ ἀπ' τὴν ἄκρη καὶ θεὸν νὰ τὸ κρατήσει).